

МАРИНА ФИОРАТО

СТЪКЛАРЯТ

от

МУРАНО

КОГАТО СТИСНЕ СЪТЪКЛЕНОТО СЪРЦЕ В РЪКАТА СИ,
ТЯ ЩЕ ЗНАЕ, ЧЕ ДЪРЖИ МОЕТО СЪРЦЕ!

МАРИНА ФИОРАТО СТЪКЛАРИЯТ ОТ МУРАНО

Превод: Антоанета Дончева-Стаматова

chitanka.info

Венеция, 1681

Венецианските огледала са по-скъпи от злато, а талантът да обработваш стъкло е най-ревностно пазената тайна на Републиката. Затова островът Мурано става едновременно дом и затвор за майсторите на стъкло. И те са зорко следени и пазени от Съвета на десетимата. Най-талантливият от тях — майстор Корадино Манин, открива нов метод за направата на огледала. Но за да защити дъщеря си, той продава своето знание и душата си на френския крал Луи XIV — Краля Слънце...

Лондон, наши дни

Нора Манин е сред развалините от един брак. Огорчена и наранена напуска града и заминава за Венеция, където са нейните корени. Младата жена, в чиито вени тече кръвта на Корадино, отива да учи занаята на предците си на остров Мурано. Докато Нора се опитва да намери нов живот и отново да повярва в любовта, съдбата ѝ се оказва неразривно свързана с историята на Корадино и с тайните и предателствата от миналото, които са живи и опасни и в настоящето.

Роман, изработен като най-финото муранско стъкло — изтъкан от историческа мистерия, любов, много страст и съвременна романтика!

*На Конрад, Руби и най-вече на Саша — всички до един
сте на страниците на тази книга.*

ПЪРВА ГЛАВА

КНИГАТА

Корадино Манин вдигна за сетен път взор към светлините на Сан Марко. Откъм лагуната Венеция изглеждаше като същинско златисто съзвездие наред тъмното индигово кадифе на здрача. Колко ли от тези прозорци, окичили града като пъстри скъпоценни камъни, бяха изработени от собствените му ръце? Днес те се бяха превърнали в звезди, на чийто блясък бе отредено да го доведе до края на неговото житейско пътешествие. Да го отведе най-после у дома.

Докато лодката навлизаше плавно в пристана „Сан Закария“, той като никога не се замисли как да тълкува ширналата се пред очите му панорама от пъстроцветно стъкло, не се сети да оцени феерията от златно и морскосиньо. Единствената мисъл, която се загнезди в главата му, бе, че никога повече няма да зърне тази божествена гледка. Стоеше на носа на лодката — самотна, обсипвана с пръски водна пяна фигурка — и съзерцаваше Венеция. Извърна очи наляво, към „Санта Мария дела Салуте“ — съвсем новият, снежнобял купол на катедралата се забелязваше дори наред мрака на вечерта. Основите на тази велика църква бяха положени през 1631 година — годината на раждането на Корадино, в знак на благодарност към Дева Мария за спасението на града от чумата. Детството и целият му живот бяха преминали под знака на изграждането на храма. А сега той беше завършен — през 1681 година, годината на неговата смърт. Така и не бе успял да зърне катедралата в цялото ѝ великолепие, наред дневна светлина. И знаеше, че никога няма да успее. До ушите му достигна скръбният повик на един от лодкарите по Канале гранде, подканящ пътниците да се качат при него. С черния си корпус лодката му наподобяваше погребална гондола. Корадино потрепери.

Зачуди се дали трябва да си свали бялата маска *баута*, когато стъпи на твърда земя — поетичен жест в знак на почит пред неговия любим град — *Серенисима*^[1].

Не, трябва да свърша още едно нещо, преди да ме открият.

Загърна се плътно в черната си мантия, потрепервайки сред мъглата на здрача, и пое напътно през площадчето под прикритието на триъгълната си шапка и маската си. Надяваше се традиционният костюм *табаро*, черен от глава до пети, с изключение на бялата маска, да му осигури достатъчно анонимност поне за времето, което му беше необходимо. Самата баута — призрачна, плоска маска във формата на гробарска лопата, имаше къс нос и издължена брадичка, които успешно щяха да променят гласа му, ако му се наложеше да проговори. Нищо чудно, че името на маската идваше от думата „баубау“ — „лошият звяр“, таласъмът, с когото родителите плашеха непослушните си деца.

По навик, а и заради многовековното суеверие, Корадино се стрелна бързо между двете колони на Сан Марко и Сан Теодоро, чиито бели, симетрични снаги се извисяваха високо нагоре към кадифения мрак над града. Светецът и чудовището Химера, които украсяваха фронтоните им, се губеха в нощното небе. Знаеше се, че застояването между тях е лоша поличба, тъй като пространството между колоните беше известно като място за екзекуция на престъпници, които или бяха обесвани отгоре, или заравяни живи долу. Корадино се прекръсти по стар обичай, но после си даде сметка какво прави и се усмихна. Злата поличба отдавна го беше настигнала. Накъде повече? И въпреки това ускори крачка.

Остана само едно нещо, което мога да считам за лош късмет — да ми попречат да изпълня последната си мисия.

Когато навлезе в пределите на площад „Сан Марко“, той забеляза, че всичко познато и обичано от него бе придобило зловещи, заплашителни окраски. Под ярката луна сянката на втурналия се като стрела към небето връх на катедралата приличаше на тъмна кама, разсичаща настилката на площада. Традиционните обитатели на това място — гълъбите, се стрелкаха като демонски създания в лицето му. Цели полкове черни арки обграждаха широкото пространство — какво ли таяха сенките им? Огромните порти на базиликата зееха отворени — пламъчетата на множество свещи проблясваха откъм златистата утроба на църквата. За момент тази гледка го ободри. Величествената църква бе като островче светлина наред морето от смразяващ мрак.

Може би все още не е твърде късно да пристъпя прага на Божия дом, да се оставя на милостта на свещениците и да потърся

убежище?

Ала онези, които бяха по петите му, плащаха и за това скъпоценно светилище, прикътало костите на светеца закрилник на Венеция — обсипваха стените му с безценната проблясваща мозайка, която сега запращаше светлината от свещите навън в тъмната нощ. Значи за Корадино и тук нямаше убежище. Нямаше милост.

Затова той се стрелна бързо покрай базиликата и мина под *Торе дел Оролоджо*^[2]. Позволи си за последен път да погледне фасадата на огромния часовник, където тази нощ фантастичните зверове от зодиака като че ли се въртяха много по-тържествено от обичайното. Играеха танца на смъртта. Оттук насетне Корадино реши да не се измъчва повече с последни погледи. Сведе очи и ги фиксира върху настилката под краката си. Ала и това не бе в състояние да дари с покой измъчената му душа. Защото единственото, за което бе в състояние да мисли, бе красивото *тесере*^[3] стъкло, което някога изработваше — преливането на горещи кюлчета неравно стъкло в едно, във всички форми и нюанси, а после издухването на всичкото това в прекрасен съд, деликатен и пъстроцветен като криле на пеперуда.

Знам, че никога повече няма да имам щастието да докосна стъкло.

Когато навлезе в пазара на Кулата, търговците вече опразваха сергиите си за през нощта. Корадино мина покрай продавач на стъклени изделия, подредени като красиви бижута. Имаше чувството, че бокалите и вазите изведнъж започват да блестят и да менят формите си — почти усещаше горещината на стъктларската пещ, която ги бе родила, сякаш долавяше мириса на сярата и кварца. Откакто се помнеше, подобни гледки и ухания го бяха дарявали със сигурност и спокойствие. Но ето че днес те се превръщаха за него в предупреждение за адските огньовете. Защото не е ли адът там, където бродят предателите?! Флорентинецът Данте беше съвсем ясен по този въпрос. Дали, подобно на Брут, Касий и Юда и Корадино няма да бъде погълнат от Луцифер и сълзите на Дявола да се смесят с неговата кръв, когато разкъсва плътта му? Или може би, подобно на предателите на семействата си и той ще бъде прикован за цяла вечност в „езеро, което е замръзнало тъй бързо, че е изгубило приликата си с вода и се е превърнало в стъкло“? Припомняйки си думите на великия поет,

Корадино се усмихна. Да, перфектното наказание за него — стъклото беше неговият живот, защо тогава да не се превърне и в негова смърт?

Не и ако сторя това последно нещо. Не и ако получа опрощение!

С подновено усещане за спешност той се преви одве и се гмурна през тесните мостове и виещите се улички, които отвеждаха до Рива дели Скиавони. Тук-там до ъглите на къщите срещаше параклиси — добре поддържаните им огньовете осветяваха лицето на Дева Мария.

Не смея да я погледна в очите — все още не.

Най-сетне зърна светлините на сиропиталището към *Оспedale дела Пиета*^[4] и в мига, в който забеляза блясъка на свещите, чу и мелодията на виолите.

Може би сега свири тя — ще ми се да е така, но за съжаление никога не ще узная.

Мина покрай прозореца, но без да надникне вътре, и веднага потропа на портата. Появи се достолепна матрона със свещ в ръка. Той изобщо не дочака въпроса ѝ, а направо просъска:

— Отец Томазо! *Бързо!*

Познаваше прислужницата — вечно сърдита и мрачна стара мома, чиято най-велика наслада бе да пречи на хората. Ала тази вечер гласът му излъчваше такава безапелационност, че тя се обърна, без да задава никакви въпроси, и веднага доведе свещеника.

— Господине?

Корадино разтвори мантията си и извади отвътре кожената торба с френското злато. В нея пъхна книгата от велен^[5], така че някой ден тя да узнае истината и, може би, да му прости. Погледът му се стрелна наляво-надясно из мрачната уличка — да, никой не се бе доближил до него достатъчно, за да го види какво прави.

Те за нищо на света не трябва да разбират, че книгата е у нея!

С глас, твърде нисък, за да бъде чул от когото и да било друг, освен от свещеника, той изрече:

— Отче, дарявам тези пари за сираците към Болницата на милосърдието!

Както и се надяваше, маската промени гласа му до неузнаваемост. Свещеникът протегна ръка, за да поеме торбата с шаблонните думи за благодарност, обаче Корадино я задържа, докато не се увери, че отецът го поглежда в очите. Отец Томазо не може да не го познае!

— *За сираците!* — натърти многозначително.

Очите на свещеника проблеснаха. Той обърна ръката, която държеше торбата, и погледна дланта — гладка, без никакви отпечатъци. Отвори уста, за да каже нещо, но очите зад маската го стрелнаха предупредително. Свещеникът бързо се осъзна и рече:

— Имате думата ми, че те ще ги получат! — А после, като че ли се догаждаше какво предстои, допълни: — Бог да те благослови, човече!

Една топла и една леденостудена ръка се стиснаха за миг, а после вратата се затвори.

Корадино продължи напред. Не съзнаваше накъде върви. Единственото, което знаеше, бе, че трябва да се отдалечи максимално далече от сиропиталището.

А после, накрая, свали маската си.

Да продължа ли да вървя, докато ме открият? И как въобще ще се случи всичко?

И тогава, внезапно, разбра накъде трябва да тръгне. С всяка следваща стъпка напред нощта се стоварваше все по-силно отгоре му, притискайки го безвъзвратно в своя мрак. Водата в каналите се плискаше близо до уличките и шептеше за сбогом. И ето че най-сетне Корадино чу зад себе си очакваните крачки. Звучаха в синхрон с неговите. Накрая стигна Кале дела Морте — Улицата на смъртта — и спря. Крачките зад него също спряха. Корадино се изправи срещу водата и без да се обръща назад, попита:

— Леонора ще бъде ли в безопасност?

Паузата, която настъпи, му се стори безкрайна. *Плис, плис, плис.* А после, зад него, един глас, сух като пясък, изрече:

— Да. Имаш думата на Десетимата!

Корадино въздъхна облекчено и зачака последното действие на пиесата, наречена негов живот.

Камата проникна в гърба му, ала болката се усети малко по-късно, когато осъзнаването на случващото се го бе накарало да се усмихне. Безупречността и лекотата, с която острието се плъзна между ребрата му, можеше да означава само едно. Той се разсмя. Нали искаше поезия? Ето ти поезията! Ето ти и иронията, която толкова търсеше! Какъв идиот е бил да си придава такъв романтичен ореол! Да се изживява като герой от епична драма, доброволно жертващ живота

си! А през всичкото това време единствено *те* са били онези, планиращи последното действие със завиден усет за театралност като най-подходящото и трагикомично напускане на сцената в стила на Карнавала! Истинско венецианско напускане. Бяха използвали стъклена кама — стъкло от Мурано.

И най-вероятно — изработено от мен.

Смехът му се превърна в кънтеж заедно с последния му дъх. Усети окончателното завъртане на китката на убиеца, което отдели острието от дръжката на камата. Усети как кожата над острието се затваря, за да не остави нищо повече от невинна драскотина в мястото на проникването си. Корадино се прекатури във водата. В мига преди да разкъса повърхността ѝ, за първи и за последен път през живота си зърна своето отражение. И видя глупак, който се смее на собствената си смърт. И докато потъваше към ледените дълбини на канала, водата се затвори над тялото му, оставяйки нищо повече от невинна драскотина в мястото на проникването му.

[1] La Serenissima (ит.) — Пресветлата. Историческо прозвище на Венецианската република. — Б.пр. ↑

[2] Torre dell'orologio (ит.) — Часовниковата кула. — Б.пр. ↑

[3] Tessere (ит.) — тъка; сплитам; смесвам. — Б.пр. ↑

[4] Ospedale del la Pieta (ит.) — Болницата на милосърдието. — Б.пр. ↑

[5] Велен — най-хубавият вид пергамент. — Б.ел.кор. ↑

ВТОРА ГЛАВА

БЕЛМОНТ

Нора Манин се събуди точно в четири сутринта. Не беше изненадана. Само запримигва сънливо към дигиталните цифри на часовника на нощното шкафче. Те ѝ примигнаха в отговор. Откакто Стивън я напусна, тя се будеше всяка нощ по това време.

Понякога четеше, понякога си приготвяше питие и гледаше телевизия, за да притъпи ума си с някоя идиотска програма за сомнамбули. Обаче тази нощ беше различно — тази нощ тя си знаеше, че няма никакъв смисъл да се опитва отново да заспива. Защото утре, тоест днес, заминаваше за Венеция, за да започне новия си живот. На стария беше сложила точка.

Дигиталният ѝ часовник и леглото бяха единствените вещи в стаята, които не чакаха заминаването си в кашон или куфар. Целият живот на Нора беше изрядно подреден и пакетиран, предназначен да прекара известно време в някой склад. А после? Тя се изправи бавно, простена и се запъти боса към банята. Щракна флуоресцентната лампа над огледалото, която запримига и накрая оживя. Написка лицето си, а после се загледа в отражението си — търсеше решителност, ала откри само страх. Притисна с две ръце онова място на гърдите си, което се намираще между ребрата и корема — мястото, където обитаваше болката на нейната тъга. Стивън несъмнено веднага би измислил някакъв медицински термин за това състояние — нещо на латински и сигурно дълго.

— Тази болка ме изчерпва — изрече тя на глас срещу отражението си.

И беше точно така. Нора се чувстваше уморена да бъде тъжна. Изтощена да се държи весело и бодро с онези от приятелите си, които бяха наясно, че предателството на Стивън бе изпило силите ѝ. Изчерпана от необходимостта да раздели онова, което двамата бяха купили заедно. Спомни си вълнението, с което бяха открили и купили тази къща, през първите дни на брака им, когато Стивън бе получил

поста си в Кралската общинска болница. Тогава тя си беше казала, че Хампстед изглежда прекалено изискан за учителка по стъкло и керамика. „Не и когато въпросната учителка е омъжена за хирург“ — бе отбелязала сухо майка ѝ. Къщата дори си имаше име — „Белмонт“. Нора не бе свикнала да живее в къщи, които са толкова аристократични, че да заслужават собствено име. А тази бе разположена — както ѝ приляга — на върха на живописен хълм, отвеждащ към село Хампстед. Квадратна, бяла и симетрична, тя бе перфектен образец на джорджианската архитектура. Бяха се влюбили автоматично в мястото. Бяха направили оферта за цената, бяха я купили и за известно време бяха щастливи в нея. Нора си каза, че, от друга страна, би трябвало да бъде доволна. Сега парите от продажбата на „Белмонт“ ѝ бяха осигурили сигурност. Сигурност ли? Усмихна се тъжно.

Никога през живота си не съм се чувствала по-несигурна, отколкото сега. Сега съм невероятно уязвима. Защото извън пределите на брака се оказва твърде студено.

Най-малко за хиляден път през последните няколко месеца започна да инвентаризира отражението си — опитваше се да разбере защо Стивън я напусна. „Точка първа — две очи, големи, тревистозелени. Точка втора — коса, руса, дълга, с цвят на слама. Точка трета — кожа, маслинова. Точка четвърта — устни, постоянно изгризани от неувереност.“ Спря. Защото, от една страна, макар да се чувстваше безкрайно опечалена, тя определено не беше шекспирова вдовица. И, от друга, утешаваше я мисълта да знае, че е много по-млада и красива от любовницата на Стивън. Той се беше влюбил в четирийсетгодишна брюнетка, която работеше като болничен администратор и носеше строги костюми. Казваше се Карол — нейна пълна противоположност. Нещо ѝ подсказваше, че Карол надали спи с избеляла тениска на бруклинските „Доджърс“ и надали се показва с разчорлена плитка.

— А някога той ме наричаше „Примавера“! — сподели сега тя с отражението си.

Никога нямаше да забрави момента, когато, по време на медения си месец, двамата със Стивън бяха зърнали онова платно на Ботичели във Флоренция. И двамата бяха пленени от образа на Пролетта в нейната богато разстлана бяла рокля, обсипана с цветя, с

енигматичната ѝ усмивка, която носеше толкова много обещания. С дебелите си плитки в цвят старо злато и тревистозелените, леко премрежени очи тя приличаше удивително много на Нора. Стивън я беше поставил точно до картината и бе пуснал свободно косата ѝ, а тя се бе червила и гърчила от неудобство. Спомняше си и как италианците я наричаха „белисима“^[1], а японците я снимаха. Стивън я бе целунал, бе поставил нежно ръка на корема ѝ и бе прошепнал:

— Ще приличаш още повече на нея, когато...

Това беше първата година, през която се опитваха да си направят бебе. Бяха изпълнени с оптимизъм. И двамата бяха в началото на трийсетте, и двамата бяха физически здрави — тя бягаше редовно, а Стивън беше маниак на фитнеса. Единственият им порок беше любовта към виното, което, като примерни бъдещи родители, и двамата бързо намалиха. Ала измина година и накрая двамата отидоха при колега на Стивън в болницата — закръглен, усмихнат аристократ с папийонка. Безкраен брой тестове по-късно не откриха нищо. „Неспецифично безплодие“ — такава беше странната диагноза.

— Можете да пробвате и от сините хапчета — все ще помогнат с нещо — бе изрекъл накрая без всякакво чувство за такт коллегата на Стивън.

Нора се бе разплакала. Не бе успяла да изпълни обещанието за плодородие на „Пролетта“.

По-добре да бяха открили нещо — тогава поне щяха да могат да го поправят!

Оттам нататък двамата се бяха подложили на поредица от инвазивни, обидни за личността и в крайна сметка неуспешни процедури. Процедури, обозначавани с акроними, които нямаха нищо общо нито с любовта и природата, нито с чудесата, с които Нора бе свикнала да свързва зачатията. Тези процедури ги обсебиха. Престанаха да обръщат внимание на брака си, а после, когато се сетиха да го погледнат, установиха, че той просто си бе отишъл. Към момента, когато Нора навлезе в третия цикъл от поредната процедура, между тях вече не бе останала достатъчно любов за трети член на семейството.

Някъде по това време една иначе добронамерена приятелка бе започнала да ѝ намеква, че от време на време вижда Стивън в някакъв бар в Хампстед с друга жена. Джейн не бе поставила кой знае какво

ударение върху тази информация. Нямахме намерение да осъжда когото и да било. Бе казала само:

— Казвам ти го в случай, че не знаеш. Може и да е напълно невинно. Затова не си прави прибързани изводи. Още нищо не е изгубено. Просто внимавай!

Но обсебена от несигурността на безплодието си, Нора бе решила да предизвика Стивън. Очакваше да го чуе как отрича или как признава вината си и моли за прошка. Но не чу нито едно от тези неща. Въпросът ѝ рикошира обратно към нея, при това по унищожителен начин. Стивън автоматично призна вината си и от криворазбрано чувство за почитеност предложи да се изнесе. И го направи. Шест месеца по-късно ѝ каза, че Карол е бременна. Тази новина накара Нора да вземе окончателното си решение — да замине да живее във Венеция.

В дадения случай клишетото съм аз, а не Стивън. Той напусна млада блондинка за по-възрастна брюнетка. Напусна художничка в дънки за чиновничка в мъжки костюм. И аз какво правя? Автоматично влизам в криза на средната възраст и импулсивно решавам, да замина за града на предците си — като във второразредна телевизионна сапунка.

Най-сетне свали очи от огледалото и се обърна към багажа си. За хиляден път се запита дали постъпва правилно.

Но пък не мога и да остана тук! Няма да понеса непрекъснато да се сблъсквам било със Стивън, било с нея, било после с детето!

Защото, какъвто ѝ беше късметът, вече бе преживяла и това, при това неведнъж и въпреки старателните ѝ опити да избягва района около болницата. Веднъж ги бе срещнала не къде да е, а в огромния парк — сред декари зелена трева и алеи, докато бягаше. Беше ѝ минало през ума да продължи да си тича така, сякаш не ги е забелязала, и ако не беше необходимостта да се държи учтиво със Стивън заради подялбата на „Белмонт“, сигурно щеше да постъпи точно така. Стивън и Карол вървяха, хванати за ръце, облечени в идентични леки тоалети. Изглеждаха щастливи и спокойни. Бременността на Карол вече беше ясно видима. Нора се препоти и обърка. След скована размяна на реплики за времето и за договорите по къщата тя побягна. И през целия път до дома плака. В крайна сметка Стивън се бе оказал повече

от щедър — бе й дал почти цялата сума от къщата. Въобще през цялото време на развода и подялбата се бе държал много кавалерски.

Но той не е злодей от нямото кино! Нямам право да го демонизирам! Не мога дори да го мразя! Проклет да е!

Продажбата на къщата я бе дарила със свобода. Вече можеше спокойно да се отправи на своето приключение — или към огромната си грешка. Не беше казала на никого за плановете си, дори и на майка си Елинор. Най-вече на майка си. Майка й не хранеше особено топли чувства към Венеция.

* * *

Елинор Манин беше професор, специалист по изкуството на Ренесанса. През седемдесетте години Кралският колеж в Лондон бе подписал споразумение за размяна на преподаватели с „Ка’ Фоскари“ и я бе изпратил във Венеция. И когато отиде там, тя категорично загърби ухажванията на младите си колеги, професори от Оксфорд и Кеймбридж, за да се отдаде на Бруно Манин — само защото той й се стори като излязъл директно от ренесансово платно.

Елинор го виждаше всеки божи ден, докато пътуваше от Лидо до университета. Той работеше на *вапорето*^[2] — вдигаше и спускаше шлюзовете, връзваше и развързваше корабчето на всяка спирка. Бруно навиваше тежките въжета с дългите си пръсти и скачаше от брега на палубата и обратно с котешка грациозност. Тя наблюдаваше лицето му, орловия му нос, късо подстриганата му брадичка, къдравата черна коса и се опитваше да се сети от коя картина точно бе слязъл. От Тициан или от Тиеполо? Или може би Белини? Обаче кой Белини? И докато Елинор извъръщаше поглед от профила му към невъзможно красивите палати край Канале гранде, усети, че започва да се пали по тази култура — култура, в която и къщите, и хората бяха съумели да запазят толкова чиста същността на своите корени, че и до днес изглеждаха така, както са изглеждали през Ренесанса. Този огън, който я изпълни, това усещане за приемственост и вечност не я изоставиха и когато Бруно забеляза погледите й и я покани на питие. Не я напуснаха и когато той я отведе в бащината си къща в Дорсодуро и я вкара в леглото си. Останаха с нея и когато разбра, че е бременна.

Ожениха се набързо и решиха да нарекат бебето Корадо, ако е момче, и Леонора, ако е момиче — на родителите на Бруно. И докато лежах в леглото си и наблюдавах отражението на водите на канала в тавана на стаята си, Бруно ѝ разказваше за своите предци и най-вече — за прочутия *маестро* на стъклото Корадо Манин, познат повече като Корадино, най-добрият майстор стъklar в целия свят. После ѝ подари едно стъклено сърце, изработено лично от ръката на предшественика му. Всичко беше невероятно романтично. Двамата бяха много щастливи. Елинон въртеше стъкленото сърце и то запращаше уловената светлина към тавана, а Бруно лежеше, поставил ръка върху корема ѝ. А там, вътре в нея, се намираще същият онзи огън, същата онази приемственост, същият онзи вечен пламък на венецианския геном. Ала в мига, в който модерният свят нахлу в техния, магията бе разрушена. Както и можеше да се очаква, родителите на Елинон изобщо не споделяха уважението на венецианците към професията на Бруно, респекта, с който жителите на *Серенисима* по традиция хранят към своите лодкари и гондолиери. И изобщо не бяха впечатлени от отказа му да напусне Венеция и да се премести в Лондон.

За Елинон това беше истински шок. Животът сложи безмилостно край на съня ѝ, когато малко по-късно беше принудена да се завърне в Лондон с мъничка дъщеря и обещание от Бруно да ѝ пише и да им ходи на гости. През първите месеци от живота си бебето Леонора живееше или при своите баба и дядо, или в университетското общежитие. След като Бруно така и не ѝ писа, Елинон беше наранена, но не и изненадана. Гордостта не ѝ позволи да прави опити за връзка с него. В знак на отмъщение тя реши да придаде на името на дъщеря си английско звучене — Нора. Започна да се увлича по идеите на феминизма и прекарваше голяма част от свободното си време в групите за самотни майки, където имаше възможността да плюе на воля по Бруно и по цялата мъжка половина на човечеството. За първата Коледа на Нора Елинон получи поздравителна картичка от един италиански приятел от университета във Венеция. *Доторе* Падовани беше неин колега — мъж на средна възраст със забележителен интелект и хапливо чувство за хумор, рядко виждан да демонстрира съчувствие към когото и да било. Но въпреки това Елинон долови именно съчувствие в коледните му поздравления. Затова, малко след края на коледната ваканция, тя му се обади, за да го

попита защо, според него, една жена трябва да бъде съжалявана само защото е самотен родител. А той тихо ѝ каза, че броени дни след нейното заминаване Бруно е починал от инфаркт — професорът си е мислел, че тя знае. Сърцето му спряло, докато бил на работа. Елинонр си го представи така, както го бе видяла за първи път, но този път как се хваща за гърдите, как се накланя напред и как водите на канала го поглъщат. И тези води окончателно изгасиха огъня ѝ. Тази вест окончателно сложи край на любовната ѝ афера с Венеция. Елинонр продължи с проучванията си на Ренесанса, но измести сферата си на интерес на юг, към Флоренция, защото знаеше, че в творбите на Ботичели и Джото няма опасност да зърне лицето на Бруно.

* * *

Нора израсна изцяло сред жени. С майка си и баба си, с жените от дискуссионните групи на Елинонр — това беше нейното семейство. Възпитаваха я да развива ума си и творческите си способности. И непрекъснато я предупреждаваха за коварството на мъжете. Изпратиха я в девическо училище в Айлингтън, където дарбата ѝ към изкуствата бе бързо разкрита. Първите ѝ стъпки в скулптурата бяха поощрявани с огромно удоволствие от майка ѝ, която мечтаеше дъщеря ѝ да тръгне по стъпките на Микеланджело. Ала в мечтите си Елинонр не бе взела под внимание нито приумиците на съдбата, нито повика на гените на своята дъщеря.

Защото, докато изучаваше скулптура и керамика в училището по изкуства в Уимбълдън, Нора се запозна с една гостуваща лекторка, която притежаваше стъкларска фабрика в Сноудония. Гейнър Дейвис бе в началото на шейсетте и изработваше стъклени предмети, които продаваше в Лондон. Именно тя запали любовта на Нора към стъклото и към стъкларското изкуство въобще. С всяко следващо кехлибарено балонче стъкло, което издухваше, преклонението ѝ пред стъклото нарастваше все повече и повече. По време на летния месец, който прекара в работилницата на Гейнър, нараснаха и уменията ѝ. С наивността, типична за възрастта си, тя виждаше в стъклото самата себе си. Този странен материал беше едновременно течен и твърд и си имаше непредсказуеми настроения — позволяваше да бъде обработван

само през един кратък температурен прозорец, преди да застине окончателно в избраната от майстора форма — докато горещината отново не го освободи. И докато наблюдаваше как уменията на Нора със стъклото стават все по-очевидни и неоспорими, Елинон остана с неприятното усещане, че онази приемственост, онзи вечен геном, който бе открила във Венеция, няма да могат да бъдат потиснати толкова лесно, колкото ѝ се искаше, и сега избликват на повърхността у дъщеря ѝ.

Но вниманието на Нора не бе погълнато изцяло от стъклото. Имаше си други занимавки — мъжете. Държана в тотално невежество относно мъжкия пол през по-голямата част от детството и юношеството си, сега тя откриваше, че ги обожава. Майка ѝ не бе успяла да ѝ предаде нито капчица от горчивината си. Приятелският кръг на Нора се попълни предимно от мъже, с които тя неизменно спеше. След три години редуване на секс и скулптура Нора записа магистратура по керамика и стъкло в „Сейнт Мартин“, където установи, че започва да ѝ писва от художници. Стигна до извода, че хората на изкуството са без всякаква цел и посока, без чувство за отговорност. Така тя постепенно съзря за мъже от типа на Стивън Кари, затова, когато двамата се запознаха в един бар в Черинг Крос, тя автоматично си падна по него.

Той не идваше от света на изкуствата, а на науката — беше лекар. Беше облечен в костюм. Имаше високоотговорна и добре платена работа в болница „Черинг Крос“. Беше красив, но по изискан начин — никаква набола брада, никакви раздърпани тениски от седемдесетте, никакви дупки по коленете. Периодът на ухажването им бе ускорен от сходните по сила чувства на Стивън — за него тя беше красива, свobodомислеща, артистична жена, облечена небрежно, пленяваща го със своя свят, за който той не знаеше нищичко.

Когато Нора доведе Стивън в дома си в Айлингтън, Елинон въздъхна вътрешно. Стивън автоматично ѝ хареса — харесаха ѝ неговите старовремски маниери и кеймбриджка диплома. Ала това не ѝ попречи да разбере какво става. Приятелките ѝ от нейната група се съгласиха с нея — Нора търсеше в мъжа до себе си бащата, когото нямаше, но какво можеше да стори майка ѝ?

Елинон подари на дъщеря си стъкленото сърце, което ѝ беше дал Бруно. Разказа на Нора всичко, което знаеше за фамилията на баща ѝ,

разказа ѝ и за прочутия Корадино Манин — все в стремежа си да ѝ даде чувство за родова идентичност. Но по онова време Нора не прояви особен интерес към чутото — бе напълно обсебена от Стивън. Защити магистърската си степен и получи предложение за работа като учителка. Стивън пък получи предложение за поста на щатен хирург в Кралската болница, така че отгук нататък не им оставаше нищо друго, освен да се оженят. Направиха го по солиден, традиционен начин в Норфък, където парадът се ръководеше от заможните родители на Стивън. По време на церемонията Елинор седеше на пейката с новата си шапка и пак въздишаше.

Младоженците заминаха да карат медения си месец във Флоренция — по предложение на Елинор. Нора остана очарована от Италия, Стивън — не толкова.

Може би още тогава трябваше да доловя, че нещо не е наред.

Едва сега си спомни, че Стивън не можеше да търпи трафика и туристите във Флоренция. Дразнеше се, че тя говори с местните на научения с големи мъки, но вече перфектен италиански. Сякаш се дразнеше от самото ѝ наследство, чувстваше се заплашен някак си. В галерия „Уфици“, след твърде нехарактерното за себе си романтично отклонение пред платното на Ботичели, лично той сплете русата ѝ коса. Според него привличала твърде голямо и нежелано внимание по улиците. Ала въпреки строгата си плитка тя пак продължаваше да привлича възхитените погледи на безупречно облечените млади мъже, които обикаляха в дизайнерски облечени глутници по петима или десетима, повдигаха слънчевите си очила и подсвиркваха.

И отново Стивън се противопостави на идеята ѝ да се нарече пак Леонора — било твърде превзето. За работата си тя запази фамилията си Манин — именно с нея я знаеха, когато излагаше стъклените си изделия в лондонските галерии. Но на чековете си се подписваше като „Кари“.

Нора се зачуди дали Стивън не се е съгласил тя да продължава да се нарича Нора Манин само защото звучеше почти като английско име. Малцина биха разпознали фамилията Манин като италианска, особено без издайническата гласна „и“ в края.

Дали пък сега не се опитвам да се върна толкова нетърпеливо към своето италианско наследство само защото Стивън така категорично отказваше да го приеме?

Нора огледа багажа си, зърна тоалетната си чантичка и я отвори, за да извади оттам талисмана си. Сред спиралите за мигли и пъстрите кутийки със сенки откри онова, което търсеше. Вдигна стъкленото сърце върху дланта си и се загледа влюбено в него. То сякаш улавяше светлината от флуоресцентната лампа в банята и я задържаше в себе си. Наниза синя панделка за коса през дупчицата му и го завърза на врата си. През последните няколко месеца на ужас то се бе превърнало в нейна броеница, в нейно мерило, по което равняваше мечтите си. Стискаше го здраво в ръка, докато си изплакваше очите при редовните събуждания в четири сутринта, и си повтаряше, че само да стигне до Венеция, всичко ще се оправи.

Но за втората част от плана си и тя самата не смееше да мисли. Засега. Не беше я споделила с никого и дори на себе си не се осмеляваше да си я признае — толкова абсурдно звучеше тя.

— Отивам във Венеция, за да работя като стъклар. Това е мое рождено право! — изрече на глас на отражението си в огледалото. Изрече думите отчетливо и решително.

Чу ги. Прозвучаха неестествено високо в тишината на нощта. И тя потрепери. Но възвърнала решимостта си, стисна здраво сърцето в дланта си и отново се вторачи в отражението си. Стори ѝ се, че сега изглежда малко по-храбра и дръзновена от преди. И това ѝ вдъхна нова надежда.

[1] Bellissima (ит.) — Най-красива. — Б.пр. ↑

[2] Vaporetto (ит.) — параходче, корабче; малък катер; морски трамвай във Венеция. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

СЪРЦЕТО НА КОРАДИНО

В камъка бяха издълбани букви.

Думите на табелата, която украсяваше Сиропиталището на милосърдието, се открояваха ярко под лъчите на пладнешкото слънце. Пръстите на Корацино се плъзнаха бавно по жлебовете на надписа. Знаеше го наизуст:

„Нека Господ Бог накаже с проклятие и отлъчване от църквата всички онези, които изпращат или позволяват синовете и дъщерите им — били те законни или биологични — да бъдат изпращани в този Дом на милосърдието, макар да разполагат със средствата и възможностите да ги отгледат!“

Ти прочете ли тези думи, Нунцио деи Вескови, стар мръсничко? Прочете ли ги преди седем години, когато изостави тук единствената си внучка? Не почувства ли вината, притискаща сърцето ти? Не поглеждаше ли през рамо от страх пред Бога и пред папата, докато се промъкваше незабелязано към своя палат и към покоите си от злато?

Корацино сведе очи към изтърканата бърсалка пред входа и си представи новороденото момиченце, захвърлено тук, все още със слюзта от майчината си утроба. И с кръвта на майка си, защото майка ѝ беше издъхнала при раждането ѝ. Корацино стисна ръце така, че ноктите му почти пробиха кожата на дланта му.

Не искам да мисля за Анджелина.

Обърна се, за да потърси покой за изранената си душа в гледката към лагуната. Обичаше да наблюдава водата и да се опитва да гадае настроенията ѝ — днес, под ярките слънчеви лъчи, вълните

наподобяваха неговото *гиачо*^[1] — духано синьо стъкло в няколко различни нюанса, претопени заедно и после потопени в лед, за да се сдобият с онази неповторима, леко напукана повърхност. Корадино беше постигнал неவிждани висоти в изработката на леденото стъкло, като беше започнал да добавя сребърен сулфат в студената вода, който плуваше на повърхността ѝ. По този начин нагорещеното стъкло приемаше метала в мига на появата на първите му пукнатини, който при охлаждането на стъклото ги запечатваше, създавайки впечатление за огряна от слънце вода. И сега гледката на лагуната, която изглеждаше точно като *гиачо*, го изпълни с нова увереност в онова, което правеше.

Аз съм майстор. Никой друг не може да накара стъклото да пее така, както го правя аз. Аз съм най-добрият стъклар на света. И чувам водата да ми отговаря: „Да, но нали именно затова французите искат теб и никого друго!“

Насочи поглед през лагуната към Сан Джорджо Маджоре. Корабите с подправки се плъзгаха грациозно покрай недовършения корпус на църквата „Санта Мария дела Салуте“. Наситените жълти и червени нюанси на подправките и тъмните багри по кожата на търговците бяха в ярък контраст със снежнобелите камъни на бъдещата катедрала. Тъкмо такива бяха гледките, които му доставяха най-голяма наслада. Гондолите пореха водите на каналите. Разгърдените куртизанки огласяха простора със звънкия си смях. Корадино се изпълни с възхита — но не пред голата плът, а пред коприната на карнавалните им одежди. Слънчевите лъчи улавяха пъстротата им и я подсилваха, вмъкваша се в тежко падащите гънки на полите. Дъгата от багри му напомни вътрешността на стрида. Погледа ги известно време, радвайки се на един от малкото мигове на свобода от пещите и от Мурано. Загледа се с възторг в оформения като острие на брадва нос на гондолата, с шестте му клона, които символизираха шестте големи *сестиери*, кварталите на града. Града, който той обичаше. Града, който утре трябваше да напусне. За пореден път си повтори имената на районите и думите се занизаха една след друга от устата му като поема или може би молитва:

Канареджо, Дорсодуро, Кастело, Санта Кроче, Сан Поло и Сан Марко.

Не след дълго плясъкът на гондолата стигна до него. Носът на лодката докосна покрития с мъх мрамор на дока и върна Корадино на земята. Нямаше време за губене.

Имам подарък за нея.

Корадино потъна в уличката, разположена странично на църквата „Санта Мария дела Пиета“, към която се числеше и сиропиталището. Надникна през орнаментираната решетка, която позволяваше на минувачите да поглеждат към хладния мрак вътре. Видя група момиченца с виоли и виолончела, загледани в партитурите си. Забеляза я в дъното на групичка — говореше със своя дружка и русата ѝ косица проблясваше. Видя също така и главата на отец Томазо, с вечната му тонзура, който тъкмо даваше инструкции на друга група момиченца, подготвящи се да пеят. Сега или никога.

Гласът на Корадино изпълни уличката. Започна да пее една популярна песничка, използвана от месарите и пекарите за привличане на клиента. Обаче думите бяха леко променени, така че само един човек на света да разбере кой е той и само той да дойде при него:

„Леонора *миа*^[2], тук-тук-тук, Леонора *миа*, тук-тук-тук!“ И ето че не след дълго тя вече наистина беше до решетката. Малките ѝ пръстчета обгърнаха студените решетки и докоснаха неговите.

— *Бонджорно*^[3], Леонора!

— *Бонджорно, синьоре!*

— Леонора, казах ти да ме наричаш „татко“!

— Да, господине — каза тя.

И се усмихна. Той обичаше чувството ѝ за хумор и се радваше, че вече го бе опознала достатъчно, за да си позволява някои волности. Може би защото същевременно и порастваше. Не след дълго щеше да се превърне в обиграна кокетка за женене.

— Носиш ли ми подарък? — попита тя.

— Ами, да видим... може би, ако ми кажеш на колко години си вече?

През решетките се показаха още няколко малки пръстчета. Пет, шест, седем.

— На седем! — възкликна тя.

— Браво! А не съм ли ти давал винаги подарък на именния ти ден?

— Винаги! — светнаха очичките ѝ.

— Е, да се надяваме, че и този път не съм забравил!

Изира цял спектакъл, докато се правеше, че претърсва джобовете си. И най-накрая плъзна ръка зад ухото си и извади оттам стъкленото сърце. С облекчение констатира, че усетът му за мерки отново не го е подвел — сърцето мина съвсем лесно между решетките. А после с огромна наслада чу ахването на Леонора, когато бижутото падна в ръцете ѝ. Тя го завъртя на мъничката си длан, дивейки се на уловената в него слънчева светлина.

— Магия ли е това? — попита тихо.

— Да. Много специална. Приблужи се и ще ти обясня!

Леонора притисна лицето си до решетките. Слънцето улови златистите точки в зелените ѝ очи и сърцето на Корадино забрави да бие.

Господи, някои от твоите красоти никога няма да мога да пресъздам!

— Чуй ме внимателно, Леонора! Трябва да замина оттук за известно време. Обаче това сърце ще ти напомня, че аз винаги ще бъда до теб, а когато погледнеш сърцето и го подържиш в ръката си, ще почувстваш колко много те обичам! Ето, пробвай още сега!

Пръстите ѝ се ключиха около стъкленото бижу, изолирайки го от светлината. Затвори очи.

— Усещаш ли обичта ми към теб? — попита Корадино.

Леонора отвори очи, усмихна се и рече тихо:

— Да!

— Ето, видя ли? Казах ти, че е специална магия! А сега, носиш ли си онази панделка, дето ти подарих на миналия ти имен ден?

Тя кимна.

— Хубаво. Тогава я пхни в онази специална дупчица, която съм направил в сърцето, и си я вържи на врата! Не позволявай никой да ти види подаръка! Нито абатисата, нито отец Томазо, нито дори някое от другите момичета! Разбра ли ме?

Тя стисна здраво сърцето и енергично кимна.

— Ще се върнеш ли? — попита.

Той знаеше, че няма да се върне. Но отговори:

— Някой ден...

Тя се замисли за момент, а после прошепна:

— Ще ми липсваш!

Тези думи накараха Корадино да се почувства така, сякаш някой изтръгва вътрешностите му — като на рибите на рибния пазар. Щеше му се да можеше да ѝ сподели онова, което беше планирал — че смята да проводи хора за нея, когато се увери, че е в безопасност. Но засега не смееше да вярва в подобно избавление. А за нея — колкото по-малко знаеше, толкова по-добре.

Онова, което не знае, не може да издаде. Онова, което не може да издаде, не е в състояние да я нарани. А аз твърде добре познавам отровата, наречена надежда... Надежда, очакване, мечти... Ами ако все пак не успее да се оправя и не изпратя хора да я доведат при мен?

Затова само рече:

— Ти също много ще ми липсваш, Леонора *миа!*

Тя отново провря малките си пръстчета през решетката, за да направи техния таен знак. Той автоматично схвана желанието ѝ и постави всеки от лишените си от отпечатъци пръсти върху възглавничките на нейните — кутре към кутре, показалец към показалец, палец към палец.

Внезапно вратата към уличката се отвори и оттам се показа обръснатото теме на отец Томазо.

— Корадино, колко пъти съм ти казвал да не идваш тук и да не душиш около моите момичета! Нали тъкмо така се стигна до тази жалка ситуация, а?! Леонора, връщай се в оркестъра! Готови сме да започнем!

Леонора го дари с последен поглед за сбогом и изчезна, а Корадино промърмори някакво извинение и се престори, че си тръгва. Ала в мига, в който свещеникът се върна обратно в църквата, майсторът се прокрадна обратно по уличката и се заслуша в музиката. Сладостта на хармонията и грандиозно настъпващият контрапункт се врязаха в душата му. Корадино си знаеше какво ще се случи, но въпреки това се остави на течението.

Защото, когато стисне стъкленото сърце в ръката тя ще знае, че всъщност държи моето сърце!

Знаеше си, че може би никога повече няма да види дъщеря си, затова този път се облегна на стената на църквата и свличайки се бавно надолу, даде воля на рукналите си сълзи.

[1] Ghiaccio (ит.) — лед. — Б.пр. ↑

[2] Mia (ит.) — моя. — Б. пр. ↑

[3] Buon giorno (ит.) — добър ден. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В ОГЛЕДАЛНИЯ СВЯТ

Трелите на музиката изпълваха сърцето ѝ.

Нора седеше в църквата „Санта Мария дела Пиета“ и се опитваше да облече в слово онова, което изпитваше. Как се чувстваше? Очарована? Не, твърде наподобяващо старовремско ухажване. Омагьосана? Не, предполага намеса на външни сили, при това невинаги доброжелателни.

Но на мен никой не ми е въздействал за нищо! Дойдох тук по собствена воля!

Озърна се наляво, а после надясно. Църквата беше претъпкана. Съседката ѝ — елегантна италианска матрона, седеше толкова близо до нея, че червеният ѝ ръкав докосваше ръката на Нора. Не че тя имаше нещо против. Всички бяха дошли тук по една и съща причина — привлечени или по-скоро заплениени (да, това е!) от музиката.

Антонио Вивалди. Нора знаеше кратката версия на неговия живот — червенобузест свещеник, имал астма, обучавал сираци, написал „Четирите сезона“. Но до този момент не бе улавян често от нейния музикален радар. Намираще го твърде клиширан за творческите си нагласи. Смяташе музиката му за подходяща за асансьори и супермаркети, но нищо повече. Ала ето че тук, в светлината на свещите, тя слушаше Вивалди, изпълняван от истински музиканти, на живо — в съвсем същата църква, където той бе написал това произведение, на същото място, където той бе репетирал произведението си със своите осиротели момичета. Музикантите бяха до един млади, отдадени на творчеството си италианци, до един перфектни изпълнители, свирещи със съвършенство и неподражаема техническа прецизност. Не се бяха поддали на туристическата индустрия и бяха отказали да облекат дрехи от историческия период — бяха оставили музиката да говори сама за себе си. И тук Нора като че ли чуваше „Четирите сезона“ за първи път.

О, да, знаеше, че самата църква е претърпяла огромни промени — от пътеводителя бе научила, че фасадната колонада е изработена в края на осемнайсети век, добавена след смъртта на прочутия маестро. Но сега имаше усещането, че свещеникът е сред тях. Отправи поглед към сенките на свещите отвъд колоните, където местните почитатели на Вивалди нямаха нищо против да стоят и прави, само и само да го чуят, и започна да търси тонзурата на главата му.

* * *

Когато пристигна във Венеция, Нора се бе почувствала като кораб, пуснат да се рее безцелно из морето — носеше се насам-натам по безмилостните артерии на туризма, увлечена от тълпите, изгубена сред вавилонската глъч на езиците. Долавяше ту гърлен немски, ту закачлив френски, ту мек руски. Бродейки замаяна из кварталите на „Сан Марко“, тя бе достигнала до прочутата фасада на библиотека „Сансовиниана“. Потъна в нея като човек, случайно попаднал на „Бърза помощ“ в момент на спешна медицинска нужда. Не желаше да се държи като турист и всячески се стараше да стои встрани от тълпите и поведението им. Красотата, която я посрещаше от всички страни, я накара ако не да повярва отново в Бога, то поне да повярва във Венеция. Но същевременно градът ѝ бе причинил такъв неописуем физически шок, че бе започнала да се страхува от него — имаше нужда от котва, изпитваше необходимост да се причисли към него като местен жител. А тук, в библиотеката, можеше да потърси информация за Корудино. Милостивите, осезаеми думи, действителните редове проза, изпъстрена с дати, щяха да се превърнат в географската ширина и дължина, която да я отведе в безопасно пристанище. Тук той щеше да я посрещне като роднина на аерогарата. „Нека те разведа наоколо! — щеше да ѝ предложи. — Твоето място е тук! Ти си част от семейството!“

Като човек, привикнал да вижда ефекта на родния си град върху новодошлите, благият рецепционист в нейния хотел бързо бе доловил състоянието ѝ. Именно той ѝ бе предложил да отиде в библиотеката, за да научи нещо повече за своя прародител и за наследството, което той бе оставил на този град. Което, по неговите думи, било „навсякъде“.

Нора се поуспокои, когато разбра, че човекът знае много добре кой е Корадино Манин — говореше за него като за добър приятел по чашка. Но по отношение на забележителностите на града, които си заслужава да бъдат видени, съветът му беше прост. Бе размахал ръце и бе възкликнал: „Просто вървете и гледайте, госпожице! Просто вървете и гледайте!“

И се бе оказал напълно прав. От приятното хотелче в район „Кастело“ тя се бе отправила по малките улички, изгубвайки представа за посока и време, без да се интересува накъде отива. Тук всичко беше красиво, дори и разрухата. Къщи с лющеща се мазилка се редуваха с грандиозни палати, притискащи ги от двете страни с великолепието си. Долните етажи на тези къщи носеха запазената марка на ерозията на местата, където лагуната постепенно ги прояждаше. Старата зидария се ронеше във водите като бишкоти в захарен сироп, но това като ли само допълваше очарованието им. Сякаш древните постройки се отдаваха с удоволствие на прилива, зажаднели за изгарящите му ласки. Нора бродеше по мостове, вдигаше запленена глава към редиците пране, висящи от прозорец до прозорец над поредния тесен канал, или се заглеждаше в момчетата, ритаци топка на някой изоставен площад.

Упорито се противопоставяше на импулса си да планира посоката, в която върви. В Лондон животът ѝ беше начертан, уреден и планиран. И вече не помнеше откога не се беше изгубвала някъде — ама наистина изгубвала. Беше напълно наясно как да се оправя в своята столица, подпомагана понякога от перфектно очертаните карти в метрото или от картите. Стивън, който беше неизчерпаем източник на информация, веднъж ѝ беше казал, че когато са създавали метрото, художникът нарочно е нарисувал отделните станции на равни разстояния една от друга, макар че всъщност не е така. Направили са го, за да помогнат на жителите на английската столица да се чувстват спокойни и да приемат като напълно безопасен този странен, подземен вид обществен транспорт, да имат усещането, че могат да се движат из тези перфектно обозначени и картографирани квадранти на града лесно и безпроблемно.

Ала тук като че ли самата Венеция събуждаше наново дълбоко стаената спонтанност на Нора. На гърба на пътеводителя си имаше и карта, но знаеше, че тя е безполезна. По стените наблизко се виждаха само две табели, изписани със стар, калиграфски шрифт — площад

„Сан Марко“ и мост „Риалто“^[1] Но, подобно на S-образната форма на Канале гранде, и те често бяха в една и съща посока. Стигна на един площад, на чиито стени действително имаше две табели за „Сан Марко“, всяка от тях със своя стрелка, всяка от стрелките сочеща в напълно противоположната на другата посока.

Аз съм Алиса, а това са посоки, създадени от Чеширската котка.

Усещането ѝ, че се намира в Огледалния свят, се засили още повече на заник слънце. И тогава тя реши, че може би няма да е зле наистина да се постарее да стигне до „Сан Марко“. Но като се опита да следва знаците, установи, че те я подмамват още по-далече и по-далече от този квартал и катедралата, отвеждайки я в крайна сметка до бялата арка на „Риалто“.

Спря в едно заведение в аркадата на моста, за да пийне кафе и да възвърне силите си. Гледаше как туристите се тълпят наоколо, нетърпеливи за новини като търговците от стари времена, стиснали пътеводители и книги с пиесите на Шекспир. Мислено Нора се отдели от тях.

Аз не съм турист. Дошла съм тук, за да остана, за да заживея в този град.

Животът ѝ все още бе пакетирани и държан на склад недалече, в неприветливите докове. Беше предплатила за един месец — времето, което си беше дала, за да получи разрешение за работа и да си намери апартамент.

Загледа се в приближаващото се корабче и си спомни за баща си. Когато претъпканият морски съд спря при „Риалто“, тя видя как един млад мъж с традиционния син гащеризон скача на дока, завързва въжето и издърпва лодката на кея с лекотата на дългата практика.

Моят баща.

Мисълта ѝ изглеждаше крайно несвойствена. Не можеше да си представи майка ѝ да направи нещо толкова лудо, като да дойде тук и не само да се влюби, но и да забременее. Това също ѝ изглеждаше несвойствено. Но реши сега да не мисли за майка си. Не желаше да признава, че тя е била тук преди нея. Искаше това да си бъде *нейното* приключение.

— Но аз не съм майка си! — изрече на глас.

И автоматично до нея се материализира сервитьорът и я погледна въпросително. Тя поклати усмихната глава, плати му, даде му добър бакшиш и си тръгна.

Този път обаче реши да следва стратегията на Червената кралица от Огледалния свят. Тръгна в посока, точно обратната на онази, която ѝ сочеха стрелките към „Сан Марко“. И наистина, не след дълго вече приближаваше мястото, от което Наполеон някога не особено уместно бе възкликнал: „Венеция е най-блестящата гостна на Европа.“

Слънцето залязваше, сенките бяха надвиснали над площада като градоносни облаци. Камбанарията се извисяваше над площада като гигантски слънчев часовник, предназначен сякаш за великани, под галериите се таяха издължени арки светлина. Нора вдигна бавно глава към величествените бронзови куполи на базиликата — какъв лукс само и какъв разкош, и всичко — плякосано от Изтока! Сякаш Рим и Константинопол си бяха подали ръка, за да доведат на бял свят този странен, приказен прегърбен звяр — едно съвсем ново създание, същински дракон, който да пази нейния град! И в негов пълен контраст — изящната сватбена торта на Двореца на дожите, умиротворена и хармонична, обсипана с филигран от бял камък. Само тук часовникът от Часовниковата кула, и той създаден сякаш за великани, и неговите златни зверове от зодиака, които бяха заели мястото на числата, можеше да изглежда напълно на мястото си, естествена част от пейзажа. Нора усети, че има нужда да приседне някъде. Зави ѝ се свят. Отвори пътеводителя си, но думите не ѝ помогнаха с нищо. Заплуваха пред очите ѝ — черно-бели факти без никакъв смисъл в сравнение с великолепието от багри пред нея. Освен това край моста „Риалто“ тя се бе отделила съвсем съзнателно от туристите и нямаше никакво желание да заприличва отново на тях с този пътеводител, стрелкайки поглед от страниците му към обектите и обратно, подобно на неумел телевизионен водещ, опитващ се да се справи едновременно със сценария и камерата пред него.

Но защо никой не ме предупреди за това!

Години наред хората ѝ повтаряха, че трябва да дойде тук — и приятели, и учители, дори майка ѝ я беше подканяла. И никой не можеше да повярва, че човек на изкуството като нея, при това наполовина венецианец, не е ходил във Венеция. Но присядането в кафенето край моста „Риалто“ като че ли бе подредило мислите ѝ. И тя

бе осъзнала, че не е идвала тук заради майка си. Елинор бе изживяла своето венецианско приключение, ала то я бе наранило безвъзвратно. *Серенисима* я бе отхвърлила, намирайки я за недостойна. И Нора не искаше да идва тук и да сравнява, да търси отзвука от онази история, да застава на мястото на майка си. Искаше да открие Италия по свой собствен начин — Флоренция, Равена, Урбино. Обаче всички поддръжници на Венеция сред нейните приятели непрекъснато ѝ бяха повтаряли, че нищо не може да се сравни със *Серенисима*.

Но като че ли най-виновни за нейната неподготвеност се бяха оказали художниците и писателите.

Каналето, защо не нарисува адекватно това място? Защо не успя, въпреки цялото си майсторство, да ми го опишеш? Защо просто скицира, а не улови детайлите от тази красота? Търнър, толкова ли не можеш да претвориш кървящото в лагуната слънце така, както го виждам аз сега? Хенри Джеймс, защо не ме подготви за това? Ивлин Уо, хвалебствените ти пасажки са просто обидни на фона на истината. Томас Ман, защо си оставил толкова много извън текста си? Никълъс Ръог, дори и ти с твоите снимки не можеш да ми го покажеш!

Младата жена в импозантната рецепция на библиотеката обясни на Нора на перфектен, изчистен английски, че за съжаление тя няма право да влиза в светая светих на тази сграда. Но пък посетителите без читателски карти са добре дошли да прегледат отдела за справки. Нора извади паспорта си и проследи как момичето попълва дневния ѝ пропуск с изящния си почерк. След това я последва през двойните врати вляво от централния вход, които с тих шепот се затвориха зад гърба ѝ, поздравявайки я. Книгите я очакваха в неподвижния въздух на залата. Прахът и кожените им корици приветстваха Нора със спомена за студентските ѝ години. Единственият друг човек в това помещение беше един старец. Той вдигна глава, кимна ѝ, а после сведе светлите си очи към книгата си. Момичето ѝ обясни набързо реда на каталозите, след което се изпари.

Нора започна търсенето си сред пожълтелите картончета на каталозите. Зад името „Манин“ се криеше огромно количество информация, но не след дълго тя си даде сметка, че по-голямата част от нея касае или някакъв дож — Лудовико, или пък Даниеле — адвокат, участник в Ризорджименто, възглавяващ антиавстрийското

въстание от 1848 година. Слънцето вече слизаше по гигантските прозорци, когато най-сетне тя откри многобройните материали, свързани с Корадо Манин. От лавица в другия край на залата свали огромен том като онези, които светските дами оставяха по масичките си в гостните и които години наред никой не си правеше труда да поглежда. Настани се на кресло до една покрита с кожа масичка и започна да прелиства страниците. Скоро усети, че се замайва — дори и избелели, снимките от 60-те години на XX век не бяха в състояние да отнемат величието на онова, което изобразяваха. Страница след страница неподправена красота, изящност и величие, които накрая я накараха да зарови лице в ръце и да въздъхне безсилно. Старецът вдигна загрижено глава към нея.

Дойдох тук, за да намеря просто роднина, който да се превърне в моя пропуск за Венеция, а вместо това откривам същински маестро — един Леонардо, един Микеланджело!

Нора усети, че се изпълва едновременно с преклонение, неадекватност и гордост. Погледът ѝ се спря на един полилей с ненадмината красота. Под снимката пишеше: „Полилей — изработен за църквата «Санта Мария дела Пиета», Венеция.“ Това ѝ напомни, че из града беше зърнала обяви за предстоящи концерти с венецианска музика, която ще бъде изпълнена по местата, където е била създадена. Концертите започваха от тази вечер и Нора си спомни, че едно от местата, които бяха изброени, беше и тази църква. Бързо остави дебелия том на мястото му и излезе навън. Запъти се право към Туристическия информационен център, където си купи билет за концерта. Оттам се насочи към пристана „Сан Закария“, където спря за порция спагети — изяде ги, наблюдавайки потъването на слънцето в лагуната.

* * *

И сега, когато вече седеше в църквата „Санта Мария“, тя осъзна, че бе направила отличен избор за първата си вечер във Венеция. Изминалият ден бе за нея истинско откровение, но същевременно и такава могъща атака срещу сетивата ѝ, че имаше нужда просто да

поседи за няколко часа, без да бърза за никъде. И тя седеше, понесла се на крилете на музиката, и се опитваше да си събере мислите.

* * *

В мига, в който кракът ѝ стъпи на летище „Марко Поло“, тя бе изгубила контрол над живота си. Докато катерът носеше нея и куфара ѝ през лагуната към Венеция, тя имаше чувството, че е като обрулен лист — физически от вятъра, психически — от преживяното.

Още откакто се бе събудила в малките часове на нощта в дома си в Лондон, тя бе изпаднала в своеобразен транс. Добре отработените движения по заминаване в чужбина бе извършила на автопилот — такси до аерогарата, чекинг на багажа, а после усещането за лекота и за невъзвръщаемост, докато, необременена от чанти, се помота из магазините на аерогарата, пълни до един с неща, от които тя вече нямаше нужда. Единствено в книжарницата спря, за да вдигне от рафтовете книга с репродукция на Каналето на корицата, и през ума ѝ за момент премина мисълта колко е странно, че към обяд вече ще върви по същите тези улички и канали, които художникът е нарисувал. После върна книгата — нямаше нужда от фантазии. Не след дълго навлизаше в своята собствена венецианска реалност.

По време на полета все още не бе изгубила напълно усещането за контрол над събитията. Прие с благодарност храната и напитките, дежурното списание, изслуша внимателно инструкциите за безопасност. Ала в мига, в който самолетът се приземи, я изпълни тази съвсем нова, ала не и неприятна безпомощност. Даде си сметка, че в абсурдните си мечти си бе представяла как самолетът се приземява на площад „Сан Марко“ върху нещо като футуристична писта. Но реалността се оказа не по-малко невероятна и от мечтите ѝ — защото летището „Марко Поло“ се бе оказало наистина на вода, писта върху островче, оградено отвсякъде от морето. Не бе обмислила и следващата стъпка, но тогава осъзна, че ще трябва да вземе лодка до Венеция. Разбира се. И докато шофьорът на поклащащото се във водата такси ѝ подаваше ръка, за да я качи на борда, тя се опита да направи сравнение между него и веселяка с черното лондонско такси, който я бе откарал до летище „Хийтроу“ в шест сутринта.

Не си беше дала сметка и за още нещо. Водното такси скоро стигна до сушата и започна да си проправя път по тесен канал. Нора автоматично разбра, че това все още не е самата Венеция, но дочу странен, далечен звън, подобно на заглъхващ екот на камбана, която я зовеше отнякъде. Сякаш разчел мислите ѝ, шофьорът посочи с палец към древните сгради и се провикна, за да надвие вятъра:

— Мурано!

Мурано. Домът на стъклото. Работното място на нейните предци. Нещо в гърдите ѝ потрепери, докато минаваха покрай острова, пълен с фабрики за стъкло. Същите *форначи*^[2], на същите места, приютили същите умения, с които се е работило векове наред. Тя знаеше, че още на следващия ден ще бъде отново тук, за да си потърси работа. Защото, вместо да се възмути от налудничавия си план, в този момент тя разбра, че никога досега не е била по-сигурна в желанието си. Това тук беше реално и тя смяташе да го накара да се получи! През ума ѝ се стрелна думата „съдба“. Глупава, романтична дума, но веднъж закотвила се в мозъка ѝ, отказваше да напусне. Нора стисна стъкленото сърце, което висеше на врата ѝ, и се изпълни с усещане за драматизъм. Искаше ѝ се да направи някакъв символичен жест в чест на завръщането си в града на предшествениците си. Разплете косата си и я остави в ръцете на вятъра. Искаше ѝ се така да поздрави Мурано, но осъзна, че всъщност жестът е към Стивън.

Съжали, че веднага, след като се регистрира в хотела, се бе опитала да обуздае непокорната си коса пред огледалото в стил рококо в стаята си. Там изглеждаше толкова различно от начина, по който бе изглеждала в собственото си огледало в четири сутринта. Съзерцаваше венецианската си същност във венецианско стъкло. Косата ѝ стърчеше във всички посоки, бузите ѝ бяха поруменели от морския бриз, очите ѝ блестяха с фанатична жар. Стъкленото сърце беше единствената константа, защото продължаваше да виси от врата ѝ. Реши, че изглежда шантаво, но същевременно и доста красиво.

Някой друг очевидно също мислеше така.

Той седеше от другата страна на пътеката в църквата. Беше някъде в трийсетте, изискан и елегантен като повечето италианци. На дългите му крака безсъмнено им беше крайно неудобно в тясното пространство между редиците пейки. А лицето му... Преди да разбере какво става, в главата ѝ се оформи мисъл.

Изглежда като излязъл от картина.

И автоматично след това тя си спомни историята на майка си и се ужаси, че след близо трийсет години мислите ѝ подават именно тази идея. Извърна очи. Но веднъж сдобила се с тази мисъл, не успя да я изхвърли от главата си. Погледна отново — и той продължаваше да я гледа. Бузите ѝ пламнаха и тя решително извърна повторно очи.

Музиката като че ли поуспокои съзнанието ѝ и Нора се фокусира върху онова, което беше дошла да види — огромния полилей от декоративно стъкло, който висеше високо над главата ѝ, изпълващ мрака на пространството под купола подобно на обърнато кристално дърво. От стъклените клони висяха безброй капки, които изглеждаха толкова невъзможно деликатни, че човек се чудеше как успяват да поддържат диамантените си плодове. Нора се опита да проследи с поглед всяко от раменете на стъклото, за да огледа извивките му, но при всеки опит се изгубваше в плетеницата. Всяка отделна кристална сълза като че ли улавяше в себе си пламъците на свещите и ги задържаше със съвършенството на призма. В главата ѝ зазвъня онзи екот, който бе дочула по-рано, докато минаваха край Мурано. Но в следващия момент си даде сметка, че тази нота сега е истинска, осезаема. Разбра, че самото стъкло пее — тембърът на струнните инструменти и вибрациите им караха всеки клон и висулка да издава свой собствен, почти недоловим контрапункт. Нора погледна брошурата си за информацията относно това чудо, изваяно от ръцете на нейния предшественик. Там нямаше нищо по този въпрос, обаче Нора се усмихна на себе си, доволна от онова, което вече знаеше.

Полилеят е бил тук по твоето време, Антонио Вивалди.

И тогава, както и сега, ти си слушал екота на своите композиции, отразявани в тази кристална хармония. Всъщност полилеят е бил тук още преди да се родиш. Защото е бил изработен от Корацино Манин.

[1] Риалто — островът, върху който е започнало изграждането на Венеция, днес просто един от 118-те острова на града. Също част от квартал „Сан Поло“, в който се намира прочутият едноименен мост. — Б.пр. ↑

[2] Fornaci (ит.) — пещи. — Б.пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

ЖИРАФЪТ

Импозантният полилей пресичаше лагуната, увесен в огромна каца. Потопен във водата, припяващ приглушено на вълните. Водата, която го обграждаше, беше индигово черна, но тук-там миниатюрни пращинки лунна светлина докосваха призмичките му, подобни на единични диаманти в мина. Водата го бе приела като мека възглавница, пазеше го като вътреутробна течност. Утре полилеят щеше да изпълни своята цел. Снощи беше завършен. Тази вечер чакаше. Кацата беше изправена в средата на лодката и придържана от толкова много въжета, че целият съд изглеждаше като хванат в гигантска рибарска мрежа. Лодкарите размахваха веслата си и пееха стара пиемонтска песен. От вътрешността на кацата полилеят също запя.

* * *

Корадино едва издържаше болката, но отказваше да спре. Полилеят висеше пред него на желязната верига, почти завършен, облят в златисто от пламъците на пещта. Кристалните му ръце се протягаха към майстора си, сякаш молеци да бъдат завършени. Един от петте му деликатни крайника липсваше, така че Корадино за последен път протегна ръка към огъня. Пъхна големия прът в сърцето на течната смес, завъртя го умело и извлече определена част разтопено стъкло, което увисна на ръба на духалото. После започна да върти стъклото върху дървена лопатка, придавайки му подходящата форма, откъдето щеше да начене неговата трансформация. Корадино възприемаше стъклото като живо, дишащо същество. И сега бе изработил пашкул, от който щеше да се роди нещо красиво.

Пое си дълбоко дъх и започна да духа. Положи началото на чудото. Задвижено от устните му, стъклото започна да се превръща в

дълъг и изящен балон. Корадино винаги задържаше дъха си дотогава, докато се увери, че балонът или мехурът, които е създал, имат идеални пропорции. Приятелите му се шегуваха, че Манин е такъв перфекционист, че ако балонът не е идеален, той за нищо на света не би си поел дъх, ако ще и да издъхне. А Корадино бе наясно, че и най-лекото дихание в ключовия момент може да се превърне в разликата между съвършенството и несъвършенството, между божественото и просто красивото.

Загледа се как, подобно на хамелеон, стъклото започна да преминава през всички нюанси на червеното, розовото, оранжевото, кехлибареното, жълтото и накрая, с изстудяването си, на бялото. И разбра, че е настъпил мигът за действие. Пъхна за момент балона в пещта, за да го затопли лекичко, и оттам нататък започна да го обработва с ръцете си.

Защитните кесии от памук или хартия, които останалите използваха, за да предпазят кожата си от изгаряне, не бяха за него. Отдавна бе принесъл върховете на пръстите си в жертва на своето изкуство. Вече не помнеше кога точно бяха преминали през етапите на изгаряне и обезобразяване, а после бяха зараснали гладки, без никакви линейки и отпечатъци. Корадино си спомняше разказите на Марко Поло как древната китайска династия Тан използвала отпечатъците като средство за идентификация на престъпници и как оттогава насам този метод се използва из целия Ориент.

Но моята идентичност се сля със стъклото. Кой знае в кой бокал или свещник по света или във Венеция се намира кожата ми?!

Корадино знаеше, че стъклото му е най-доброто, защото го докосва с ръцете си, гали кожата му със своята, усеща диханието му с пръстите си. Грабна щипците и започна да издърпва нежен филигран от завъртулки от основния цилиндър, докато постепенно оформи цяла гора от кристални клони. В този момент той освободи основата от пръта, прехвърли го върху яка желязна пръчка и заработи с отворения му край. Усещайки, че времето му изтича и безмилостното стъкло постепенно се втвърдява, той го пренесе към основната структура и зави новото рамо в декоративна спирала около основата. И нямаше да остави нито един белег, който да издаде откъде точно тръгва този клон.

Продължи да притиска рамото, докато стъклото окончателно не се втвърди. После отстъпи крачка назад, огледа с възторг работата си и

изтри потно чело. Макар и гол до кръста, така, както обикновено работят майсторите, той все още усещаше горещината на пещите по тялото си. Оглеждайки прилежните работници около себе си, той за пореден път се запита дали пък тяхната професия не е отлична подготовка за адските огньовете. Как го беше казал Данте?

*„... високи, безмилостни огнени езици,
нагорещени до бяло така, както желязото
в пещите на майсторите.“*

Корадино отлично знаеше творбата на великия флорентинец. В нощта на бягството им баща му беше позволил на всеки от членовете на семейството да си вземе от палацо „Манин“ само по едно нещо. Лично той бе избрал безценен екземпляр от велен от Дантиевата „Божествена комедия“.

Това беше изборът на баща ми. И сега е единствената книга, която притежавам. Това е единственият ми спомен от моя баща.

Корадино побърза да прогони спомена за своя баща от ума си и се обърна отново към огнената паст.

Нищо чудно, че в далечната 1291 година Висшият съвет на Венеция бе постановил цялото стъклопроизводство да се изнесе на остров Мурано с цел предотвратяване подпалването на града. Защото искрите от стъкларските пещи неведнъж и два пъти бяха заплашвали този бисер на Венецианската лагуна с изпепеляване. „Да, преместването на всички пещи на остров Мурано се оказа разумен ход — каза си Корадино. — Иначе и ние щяхме да пламнем като английския град Лондон преди няколко години!“^[1] Не че онзи пожар бе породен от нещо толкова артистично като стъклена пещ. Слуховете, които се носеха сред търговците от „Риалто“, твърдяха, че въпросният лондонски пожар бил тръгнал от някаква пекарна за пайове. Корадино се изхили.

Английска им работа — все за стомасите си мислят!

Но пък Големият лондонски пожар се бе оказал благоприятен за бизнеса в Мурано. Както ставаше ясно, английският крал Чарлз бе решил да изгради наново своята столица, както и да изпълни величествените модерни сгради с огледала и стъклени изделия. Поради

това през последните години Корадино и неговите колеги не можеха да се оплачат от липса на поръчки, особено от страна на англичаните.

Макар да бе завършил основния скелет на своя полилей, Корадино си знаеше, че го чака още много работа. Вече се смрачаваше и, една по една, пещите постепенно угасваха, вратите им се затваряха и другарите му си тръгваха. Повика едно от момчетата за последна задача за деня. Докато гледаше как момчето прескача железните тръби и как заобикаля кофите, Корадино с усмивка си каза, че прозвището на тези помощници — „стъклени маймунки“ — е съвсем подходящо.

След броени секунди момчето се изправи пред него с кутията.

— Заповядай, майсторе!

Корадино отвори дългата кутия от палисандрово дърво. В нея имаше сто малки квадратни отделения, до едно номерирани и тапицирани с мека вълна. Корадино се хвана на работа. Грабна малка тръбичка, доста по-миниатюрна от вярната му голяма тръба, и я топна в стъклото, което лежеше разтопено и безформено на дъното на неговата пещ. Когато я извади, тръбичката вече приличаше на запалена свещ. Корадино изчака секунда, после измъкна блестящата мека топчица от пръчицата и започна да мачка стъклото първо в дланта си, а после, за по-фината част от работата, между пръстите си. Когато остана доволен от формата, той дръпна леко в единия край и оформи сълза, завършваща с изящна кукичка. Накрая пусна бижутото, което беше изработил, в кофата с вода между краката си. След известно време пъкна ръка на дъното на кофата и извади скъпоценния камък.

Това действие му припомни историите, които беше чувал за ловците на перли от Изтока — истории, които са достигали до Венеция по време на владичеството ѝ над Константинопол, в далечния тринайсети век.

Дали онези момчета, които се гмуркат в дълбините и търсят миди, докато дробовете им не се пръснат, изпитват същото удовлетворение от работата си, каквото изпитвам и аз? Надали. Защото, когато открият перлена мида, това си е чист късмет, дар от природата. А когато братята им от германските планини, които копаят и търсят сребро наред горещината и мрака на хълмовете, напишат чиста сребърна жила, дали се чувстват така, сякаш те са създали това съкровище? А вие, диамантени миньори от Африка, докато откъсвате поредния скъпоценен камък от скалите, дали

усещате същата гордост, която усещам и аз? Не, не е възможно. Защото тези красиви неща аз изработвам с ръцете си, а вашите ги изработва Бог. А сега, в света на човеците от седемнайсети век, стъклото се оказва много по-ценно от всички ваши съкровища, по-скъпо дори от злато и шафран!

След моментално потапяне в горещината на пламъците сълзата, изработена от Корадино, бе поставена с изключително внимание в отделението с номер „едно“ в палисандровата кутия. Дори и влакната на вълната не бяха в състояние да отнемат диамантената ѝ чистота. Корадино благодари мислено на Анджели Баровиер — маестрото, който преди два века бе изобретил това „кристално“ стъкло от твърд кварц, с което Корадино сега работеше. Преди него стъклото винаги беше оцветено — дори и бялото стъкло оставаше мътно или с примеси, с цвят на пясък, мляко или пушек. С кристала обаче стъklarите за първи път успяваха да постигнат пълна прозрачност, бистрота и блясък и Корадино никога нямаше да спре да благославя деня, в който старият маестро Анджели го бе изобретил.

Върна се отново към изработването на висулките за полилея. Все още му оставаха да направи деветдесет и девет, преди да си позволи да се върне в квартирата си за обичайната чаша вино и паница каша. Не можеше да повери тази задача на нито един от чираците си, защото всяка една от сълзите беше различна. Веднъж бе изумил приятелите си, като изтъкна, че всяка висулка, съобразно мястото ѝ на полилея и разстоянието ѝ до най-близката свещ, трябва да бъде в малко по-различна форма от другата, за да сияе по един и същи начин като останалите, когато полилеят бъде окачен на тавана на църква или дворец. Останалите стъклари в работилницата и момчетата се взираха с часове в съдържанието на прочутите палисандрови кутийки на Корадино, клатейки удивено глави. Всички сълзи им се струваха абсолютно идентични. Корадино ги забеляза да оглеждат произведенията му и се усмихна. Знаеше, че няма никакъв смисъл да крие творбите си — можеха да си гледат, колкото си искат и пак нямаше да разберат как ги прави. Даже и той самият невинаги разбираше какво правят пръстите му, докато си мислеше къде ще бъде мястото на конкретната висулка върху скелета на полилея.

Когато приемаше поръчка за полилей, първата работа на Корадино неизменно бе да огледа мястото, където той ще виси.

Задаваше на клиентите си безкрайна поредица от въпроси за това как точно ще се осветява стаята, оглеждаше прозорците и щорите, вземаше предвид дори движението на слънчевите лъчи и въздействието на отраженията от водата в канала. И всеки път записваше стриктно изчисленията и съображенията си в малка тетрадка от велен, от първата мисъл до последната. А сега, в апогея на майсторството на Корадино, този безценен том бе почти догоре пълен с грозния му почерк и красивите му рисунки. По страниците на книгата се надпреварваха за място също така и числа, съдържащи сложни изчисления и уравнения — Корадино бе запален почитател на древната наука, наречена математика. По този начин всяко негово произведение и всяка поредна стъпка напред в техническо отношение бяха записани и документирани така, че да може да развива изкуството си, като стъпва върху досегашните си достижения. Затова и сега, когато довърши последната висулка за този конкретен полилей, майсторът пак извади книгата си. Разтвори я и откри изчисленията, които бе направил във връзка с църквата „Санта Мария дела Пиета“. Под тях набързо скицира произведението, което току-що бе завършил. Даже и на страницата от велен полилеят изпъкваше като релефно изображение, в целия си кристален блясък.

Корадино пазеше тази тетрадка като зениците на очите си — носеше я винаги под дрехите си, до самото си сърце. От друга страна, бе наясно, че макар и да я видят, колегите му няма да имат представа как да дешифрират тайните му. Знаеше също така, че останалите майстори му се присмиваха — за него из гилдията се носеше шегата, че Манин записва в книгата си дори и поредното женско завоевание. Да, той действително бе необичаен човек. Но също така и истински гений.

Доказателствата за гениалността му можеха да бъдат видени във всеки дворец на Венеция, във всяка църква, във всяка скъпа гостилница. Присъстваха във всеки негов бокал, във всяко огледало, гладко като Венецианската лагуна през лятото, дори и във всяко стъклено балонче или бонбон, с които той ежегодно даряваше Карнавала. Всички негови произведения имаха блясъка на скъпоценни камъни. А сега той знаеше, че това най-ново негово творение ще освети тъмния купол на „Санта Мария дела Пиета“ така, както никога досега. И също така ще пее, тъй като много от творбите му говореха

или пееха. Само при чукване с нокът чашите му запяваха песента на златото, което опасваше ръбовете им — разказваха за Самарканд и за Босфора, и за горещите бели дни на източното лято. А този полилей щеше да приглася на музиката на момичетата, които свиреха в църквата. Момичетата, които нямаха нито баща, нито майка и никого, който да ги обича и когото те да обичат, поради което изливаха цялата насъбрана в душите им любов в музиката си. И неговото стъкло щеше да им отвърне. За да им подсказже, че поне една от тях е обичана.

* * *

„Санта Мария дела Пиета.“ Корадино се усмихна. Утре той лично щеше да отиде до църквата с висулките на полилея. А самият той щеше да тръгне преди него на специална, плоскодънна лодка. Корадино собственоръчно бе създал системата за пакетиране и пренасяне на безценните си полилеи — окачваха ги на капака на огромна каца, пълна с филтрирана вода от лагуната. По този начин крехкото произведение на стъklarското изкуство беше защитено от всякакви удари и люшкания и бе в състояние да издържи на всичко, с изключение на преобръщане на лодката.

А после, за да стигне до самата църква, полилеят щеше да бъде изваден от кацата и водата щеше да започне да се стича по стъклените му клони като тяхно продължение. За да изпълни предназначението си — да осветява църквата вероятно векове наред и да помага на момичетата да виждат добре миниатюрните буболечки по партитурите си — нотите, които, подреждайки се, се превръщаха във величествена музика във възхвала на самия Господ Бог. И тогава Корадино щеше да завърши произведението си, като собственоръчно постави всяка висулка на правилното ѝ място и едва тогава да позволи полилеят да бъде вдигнат към тавана.

Както му е редът, и това ще довърши самият аз.

Това беше второто най-голямо удоволствие в неговия живот. Кое то утре щеше да се съчетае с първото — да види Леонора. Започна да изработва последното си стъклено бижу, без да обръща внимание на факта, че всички отделения в палисандровата му кутия вече са пълни.

Това нямаше да бъде висулка за полилея — това щеше да бъде подарък за нея.

* * *

Корадино знаеше, че за преместването на стъklarите от Венеция на остров Мурано има още една причина освен безопасността на града и неговото население. Венецианското стъкло беше най-доброто в целия свят още от падането на Константинопол, когато венецианците се бяха запознали с източните техники за производство на стъкло. Всяко следващо поколение майстори бе развивало и разработвало тези техники и методи, предавайки ги на своите чираци, и така, с течение на времето, Венецианската република си бе присвоила монопола по изработка на стъклени изделия на базата на строго пазените тайни по тяхното производство. Монопол, от който Висшият съвет трудно би се отказал. Именно поради тази причина за стъklarите от Мурано островът се бе превърнал не само в място за работа и живеене, но понякога и в затвор. *Консилио Маджоре* се ръководеше от поговорката „Онзи, който има тайна за пазене, трябва първо да я запази в тайна“. А ключът към опазването на тайните на стъклопроизводството бе в пълната изолация на майсторите. Дори и днес те изключително трудно получаваха разрешения за отиване в града. А когато все пак ги получаваха, обикновено бяха придружавани от агенти на Съвета. Но Корадино, поради огромния си талант, поради строгите мерки за опазване на методите си, които вземаше, и поради необходимостта да нанесе довършителните щрихи собственоръчно, се ползваше с по-голяма свобода от останалите. Ала преди известно време той бе злоупотребил с това доверие на Съвета — когато, по време на едно такова пътуване до града, се бе запознал с Анджелина.

* * *

Тя беше красива. Корадино пък не се бе обрекъл на въздържание, но до този момент бе свикнал да вижда красотата само в нещата, които изработваше. А в нея той зърна нещо божествено, нещо, което не е в

състояние да сътвори. Запозна се с нея в двореца на баща ѝ на Канале гранде. Принц Нунцио деи Вескови искаше да говори с него за изработването на комплект от двеста бокала, които щяха да бъдат необходими за предстоящата сватба на дъщеря му. Бокалите трябваше да бъдат в тон със сватбената рокля и маска на принцесата. Както му беше заръчано, Корадино носеше инкрустирана кутия с камъни и оцветители, които би могъл да използва за постигане на същия цвят.

Всички големи къщи на Венеция имаха по два входа, олицетворяващи класовото разделение на града. Водният вход беше задължително грандиозен и величествен — обикновено внушителен декоративен портал с огромни двойни врати и отчасти потопени колове за връзване на лодките, оцветени в цветовете на фамилията. Водната врата се отваряше единствено в чест на почетни гости, откъдето те навлизаха във вътрешен басейн с мраморни стени и пищна мраморна стълба, отвеждаща към луксозните гостни на двореца. Вратите за търговците и прислугата, които гледаха към страничната уличка, бяха доста по-скромни и от тях се излизаше директно на паважа. Това отличие, тази разлика във вратите, говореше много за самия град — Венеция дължеше всичко на водата. Венецианската лагуна бе всичко. Именно на вода — благодарение на тези изменчиви, но и верни приливи и отливи — Венеция бе успяла да изгради своето превъзходство и своята империя. Поради това бе напълно естествено парадните входове на дворците и къщите да бъдат откъм водата.

А в онзи паметен ден гондолата на Корадино бе насочена към водния вход. Импозантният сребърен дворец го обгърна и той бе въведен в главните гостни от почтителен слуга в ливрея. И когато Корадино, в скромното облекло на *софиатуре ди ветро*^[2], пристъпи в красивите салони с изглед към водата, той осъзна, че всичко това е било сторено в знак на преклонение пред редкия му талант. Принцът — мъж с издължените черти и сребристата коса на благородническата класа, го прие така, както би приел свой сродник. И мястото на Корадино в света изглеждаше подсигурано.

След това изпратиха слуга, който да доведе принцеса Анджелина и роклята. На чаша скъпо вино принцът обсъждаше с майстора цветовете и техните цени, когато внезапно вдигна глава и рече:

— Ето те и теб, скъпа!

И Корадино не чу нищо повече.

Тя беше истинско откровение!

Коса, руса като златни нишки. Очи, зелени като листа под капки пролетен дъжд. И лице на богиня. Тя беше истинско видение в синьо — копринените воали на сватбената ѝ рокля проблясваха в стотици нюанси под светлината на утринното слънце и игривите отражения на канала.

Що се отнася до самата принцеса, тя познаваше Корадино само по име и отдавна мечтаеше да се запознае с прочутия майстор, за когото всички говореха. И с изненада установи, че той всъщност е много млад — не повече от двайсетгодишен. А какво беше задоволството ѝ, когато видя, че освен млад, той е и изумително красив, макар и с някаква особена, необичайна красота, въпреки традиционните тъмни очи и къдрици за мъжете в този регион. Лицето му, загоряло от постоянната близост с пещите, ѝ напомняше за строгите, мрачни източни икони, които я наблюдаваха от обсипаните си със скъпоценни камъни рамки в Базиликата по време на неделната меса. Като човек изглеждаше съвсем обикновен. Но тя знаеше, че не е така. Знаеше, че той е точно толкова безценен като онези икони и техните редки камъни.

* * *

Анджелина си спомняше как преди една година бе сред малцината привилегировани, поканени в Двореца на дожа, за да видят едно приказно създание. Наричаха създанието „жираф“. Беше взето назаем от някакъв африкански цар. Името не говореше нищо на принцесата, ала когато зърна животното, се изпълни с почти първична възбуда, докато го наблюдаваше иззад маската си. Невъобразимо високо, на петна като арлекин и с невъзможно дълъг врат, съществото се разхождаше бавно и грациозно наоколо. Елегантното му тяло прорязваше сноповете светлина, които нахлуваха от огромните прозорци на двореца. Голямата зала на Висшия съвет, божествено изрисувана в червени и златисти фрески и с най-високия таван във Венеция, като че ли беше единственото помещение, годно да приюти този фантастичен звяр. От тавана го наблюдаваха безразлично седемдесет и шест минали дожа на Венеция, изрисувани от великия

Веронезе. Настоящият им приемник пък седеше на трона си и зяпаше прехласнато създанието, привел коронованата си глава към своя съветник, прикрил уста с обсипаната си с пръстени ръка. Междувременно чуждоземното създание спря, за да разгледа една червена драперия близо до тавана, като я облиза със змиеподобен, черен език и предизвика възхитените ахвания на тълпата. После вдигна опашка и засипа безценния под с купчинка дребни изпращания. Дамите се изкискаха и запищяха, а мъжете се заляха от гръмогласен смях. Анджелина пък опря напоена с парфюм кърпичка до носа си. Ала този инцидент ни най-малко не намали вълнението ѝ от срещата със странното същество. Усещаше, че се намира в присъствието на нещо невероятно необичайно, на нещо уникално. И въобще не се запита дали жирафът е красив или не. Този въпрос в случая беше без никаква стойност. Знаеше, че ако звярът се продаваше, тя щеше да накара баща си да ѝ го купи.

И сега, когато погледна към Корадино, изпита същото. За нея нямаше значение дали той е млад и красив — единственото важно в случая бе, че той представлява нещо необичайно, нещо абсолютно уникално. И принцесата бе изпълнена от желанието да го притежава. Когато Анджелина деи Вескови му се усмихна, всички мисли за цветове и стъкло се изпариха от главата на Корадино. Но съвсем скоро беше принуден да си спомни за тях — при това как! Дотолкова, че в месеците преди сватбата сметна за необходимо да предприеме още много пътешествия до двореца „Вескови“, за да обсъжда тези толкова важни цветове. Понякога виждаше и принца, и дъщеря му. Но най-често виждаше принцесата — сама. Така де, въпросът с оцветяването на стъклото бе един от най-важните! Нямаше право да греши!

Седмица преди сватбата беше установено, че принцеса Анджелина деи Вескови е бременна. Личната прислужница на принцесата, която всъщност беше и таен шпионин на принца, забеляза, че по време на последния месечен цикъл на господарката ѝ чаршафите ѝ остават снежнобели. И дъртата кранта докладва автоматично за тази бременност на баща ѝ, още преди самата принцеса да разбере. Годержът беше веднага развален на основание влошеното здраве на годеницата, а Анджелина беше изпратена тайно и по най-бързия начин в имението на баща ѝ във Виченца, докато роди. В стремежа си да спаси репутацията на своята дъщеря принцът заплаши прислугата със смърт,

ако някой от тях посмее да изрече и думица за случилото се в дома му. При поредния си опит да се срещне с Анджелина Корадино се оказа пресрещнат от двама благородници, помощници на принца, и отведени право при него. Там той имаше кратка и горчива среща с Нунцио деи Вескови, по време на която му беше съобщено по недвусмислен начин, че надали си струва да рискува живота си, опитвайки се било да се свърже с Анджелина, било да остане в града. Думите на принца бяха толкова остри, толкова принизяващи за статуса на Корадино, че той автоматично изгуби всички благороднически привилегии, които му бяха дадени при първото му влизане в този дворец. По време на тази среща той осъзна, че колкото и да беше талантлив, той не можеше да се сравнява нито с богатството, нито с позициите на принца и че всяко благоразположение от страна на благородниците, на което се е радвал, е веднъж завинаги изгубено. И през следващите години умът му така и не му позволи да забрави горчивите думи на принца, сред които като че ли най-ярко в паметта му се бяха запечатали няколко изречения.

След като Нунцио си бе изкарал гнева върху Корадино, той му бе обърнал гръб и се бе загледал в лагуната. А после с тих, пораженски глас бе изрекъл:

— Понякога, синьор Манин, дори само докосвайки нещо красиво, ние завинаги го разрушаваме. Знаете ли, че най-красивото от всички насекоми — пеперудата, не може да полети повече, ако крилето й само за миг бъдат докоснати от човешка ръка? Прашецът по крилето й пада и те стават напълно безполезни. Ето това сторихте вие и с моята дъщеря!

Това изказване, както и мисълта, че е в състояние да разруши красотата, към която винаги се бе стремил, бяха уплашили Корадино много повече от всички останали думи и заплахи на принца. Така, за втори път през живота си, Корадино побягна ужасено, търсейки спасение на остров Мурано.

Винеше *Либро д'Оро* — прочутата Златна книга на венецианските фамилии. През 1376 година, в знак на преклонение пред уменията на стъklarите и тяхното значение за Републиката, в нея беше постановено, че дъщеря на стъklar може да се омъжи за син на благородник. Не същото се отнасяше, за съжаление, за дъщерите на благородниците, които нямаха право да се омъжват за обикновени стъклари, ако ще и последните да са наследници на благороднически

фамилии. Затова Корадино и Анджелина нямаха никакво бъдеще. Корадино се върна в Мурано без ни най-бегла представа как са разкрили връзката им. Нямаше представа и за детето, което беше създал. Престраши се да сподели мъката си единствено със своя най-добър приятел и закрилник, който го посъветва да не мърда от Мурано, за да не би принцът да реши да приведе заплахите си в действие и да потърси отмъщение.

През следващите две години Корадино не узна нищо за своята любима и работеше така, сякаш в него се беше вселил демон. А после му дадоха разрешение да отиде във Венеция, за да изработи мощехранителница за катедралата „Сан Марко“, и той прецени, че вече наистина може да се върне в града. Още на първия ден от стъпването си на венецианска територия той намери начин да отиде на посещение при принц Нунцио деи Вескови.

Появата му в двореца „Вескови“ се оказа доста различна от всички досегашни гостувания. Когато гондолата на Корадино се приближи до централния вход на двореца, завари вратите му широко отворени, висящи немощно на пантите си, наполовина насечени за дърва за огрев. Големите салони зееха празни. Всички ценности в тях бяха плячкосани, а тежките някога драперии висяха раздрани или съвсем липсваха. Наоколо не се виждаше жива душа — никакви слуги, никакви обитатели. И докато се качваше бавно по величественото мраморно стълбище, Корадино постепенно се догади защо.

Вонята, която се носеше от стаята на болника, едва не го накара да си изповръща червата. Нунцио деи Вескови лежеше сгърчен в леглото си, покрит със зацапана завивка, която кой знае откога не беше виждала пране. Половината му лице бе разядено от „френската болест“ — сифилиса. Човекът умираше. Но съществува в леглото, което някога беше принц, започна да издава някакви звуци, когато забеляза госта си. На Корадино му бе необходимо известно време, докато схване думите. Лицето на Нунцио приличаше по-скоро на топка живо месо. Болестта бе разяла голяма част от устните му и първите съгласни или срички му се губеха.

— ... ино... — Ръка, прилична на нокти на лешояд, се протегна към масичката до леглото. На нея се виждаше гарафа вино и чаша, чието дъно беше покрито с някакво лекарство.

Само един бог знаеше откога нещастникът не бе виждал друга човешка душа, която да се погрижи за него.

Корадино се прекръсти и наля вино в чашата. От тавана в чашата падна мъртва оса, но това вече нямаше никакво значение. Принцът се опита да се надигне на рамо, видимо в агония, и започна да пие. Виното се стече от разядената му уста като кръв. Корадино знаеше, че не разполага с много време, затова побърза да зададе единствения въпрос, който го вълнуваше:

— Анджелина?

— ... ъртва.

Корадино се обърна, за да си върви. Като че ли беше очаквал този отговор. Вече беше решил да изпрати свещеник при Нунцио, но повече от това не можеше да стори.

— ... ри... аждане...

Мъртвешкият шепот го накара да се закове на място. Обърна се.

— Родила е мое дете?

— В ... иета... е... азвай... икого естта на семей... вото... икого!

Много добре. Корадино нямаше нищо против да удовлетвори тази последна молба на принца. Кимна, демонстрирайки му негласното си съгласие да запази тайната.

— Как е името на детето? — попита само.

— ... еонора... анин.

Боже, каква ирония! Детето носи моето име!

Корадино остана още мъничко, за да изпрати Нунцио в последния му път — в мига, в който нещастникът сподели голямата си тайна, като че ли му олекна и предаде Богу дух. Той не проля нито една сълза за принца и само за момент си помисли за Анджелина — след двете години заточение в Мурано не му бяха останали сили да скърби за нея. И без това не я беше обичал. Впрочем той никога не беше обичал никого. Ала когато отиде да види двегодишната Леонора Манин в сиропиталището към църквата „Санта Мария дела Пиета“, той за първи път през живота си се влюби.

* * *

На доковете „Сан Закария“, при входа към площад „Сан Марко“, се възправят две величествени бели колони. Те придържат статуите на свети Теодосий Константинополски и Химерата, или Крилатия лъв, който Венеция си бе присвоила като свой символ под името Лъва на свети Марко. Лъвът е поставил лапа върху книга, на която е изписан латинският надпис „Мир на теб, Марко“ — прочутият поздрав на ангелите, когато определяли Марко за светец закрилник на Венеция. Някога от далечния остров Тира били плячкосани три колони, за да бъдат поставени тук, обаче третата паднала в морето по време на разтоварването и лежи и до ден-днешен на дъното на лагуната. По времето, когато Корадино за първи път зърна своята дъщеря, жирафът — изпосталял и изтощен от тригодишно обикаляне из аристократичните дворове на Милано, Генуа и Торино — беше в процес на товарене на кораба, който трябваше да го отведе вкъщи. Дългата му шия бе овързана с множество въжета, които го придържаха, и беше само на две крачки от морския съд, с който трябваше да стигне при своя африкански господар. Ала дъските на рампата, отвеждаща към кораба, бяха хлъзгави от навалелия през нощта дъжд, а съществото нямаше никакво желание да се насочва към неспокойното море. И подобно на колоните от Тира преди няколко века, сега и жирафът се наклони напред към лагуната, а мъжете, които придържаха въжетата му, отскочиха назад от страх. Животното падна във водата, но понеже имаше дълга шия, благородната му глава продължаваше да стърчи над вълните. Ужасените му кафяви очи се въртяха, дългият му черен език се гърчеше неистово, докато солената вода нахлуваше все по-неумолимо в устата му. Стълпиха се още хора и се опитаха да дръпнат хлъзгавите въжета, за да помогнат на създанието, обаче дългите му и нестабилни крака не бяха в състояние да подпомогнат спасението му и само след час горкият жираф загина. Потъна на дъното на лагуната тихо, без вопъл и стон. И с едно последно, грациозно движение дългата шия се повдигна за сбогом на света, очите на животното се склопиха и то обори тежко глава върху изгубената колона от Тира.

[1] Става въпрос за Големия пожар в Лондон от 1666 г., който поглъща по-голямата част от града и неговото население, в това число и катедралата „Сейнт Пол“. — Б.пр. ↑

[2] Soffiature di vetro (ит.) — стъklar; буквално „човек, който надува стъкло“. — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

ОГЛЕДАЛОТО

Нора се вгледа в отражението си и осъзна, че е допуснала огромна грешка. Изобщо не трябваше да идва тук. От някогашната ѝ решителност вече нямаше и следа — очите срещу нея я гледаха мътно, вяло и уплашено.

Виждам срещу себе си един примигващ идиот.

Течеше вторият ѝ ден във Венеция и тя беше на екскурзия до Мурано, организирана от хотела, в който беше отседнала. Корабчетата прекарваха до острова хиляди туристи годишно, всеки от тях с неизменния фотоапарат или камера. Официално идваха на обиколка из великите стъklarски работилници на Венеция, за да се дивят на уменията на венецианските майстори. В действителност обаче тези екскурзии бяха просто шопинг експедиции за заможни американци и японци. За Нора обаче най-важното от това пътуване беше настъпило малко по-рано — по време на петминутната обиколка из главната стъklarска работилница. Загледа се в работещите мъже, които надуваха и оформяха стъклото — някои с напълно съсредоточени и сериозни физиономии, други ухилени театрално, позиращи пред туристите. Огледа сградата и пещите и осъзна, че в продължение на четиристотин години те почти не се бяха променили. Мечтаеше си да стане част от тях, знаеше, че е в състояние да се представи не по-зле от мъжете около пещите. Стоеше и ги гледаше прехласнато, непрекъснато бутана от тълпите нетърпеливи германци, които напиреха към магазините.

За да могат да се снабдят с обект за разговор около масите си в Хамбург или за да могат да се похвалят пред съседите: „Да, това го взехме от Венеция! Истинско духано стъкло от Мурано!“

За тях това беше главното в тази екскурзия — тази огромна търговска площ, ярко осветена, с бели стени и с красиво стъкло във всички видове и форми. Бокалите и чашите бяха подредени като войници по рафтовете, изпънати строго върху изящните си крачета и

проблясващи столчета. От таваните висяха полилеи и свещници с изумителни барокови детайли, а разклоненията им се срещаха и преплитаха като клони на приказна гора. На друг рафт се нижеха ярки, оранжеви и червени зверове и птици, като че ли излезли директно от недрата на вулканите. Елегантни произведения, изработени сякаш от напукан лед, се бореха за място с грозни опити от деветнайсети век. Дебели птици бяха приковани във вечна песен в изящните си клетки. А стените бяха покрити до една в огледала във всякакви размери — подобно на колекция портрети, изобразяваща собствените си почитатели. Те сякаш шептяха: „Ще оброча лицето ти! Ти си моят превъзходен обект! Ще те направя красив! Докато не ме подминеш и докато следващото лице не се вторачи в дълбините ми. И тогава само и единствено то ще бъде обектът на моята любов!“

Сега беше ред на Нора да се взре в едно такова огледало.

Нищо чудно, че на огледалото някога са казвали „стъкло за гледане“. Защото, взирайки се в огледало, всички гледаме нещо. Обаче днес аз не гледам самата себе си, а самото стъкло. Стъклото е единственото, което има значение.

Това беше мантра, предназначена да ѝ върне храбростта. Загледа се в рамката на огледалото, за да се опита да си спомни самоувереността си. Стъклените цветя, които се виеха по нея, бяха толкова деликатни и толкова истински като цвят и форма, че тя имаше чувството, че ако се пресегне, ще може да вдъхне аромата им. И именно това майсторство на изработката бе факторът, който успя да я убеди — да не продължава напред, а да се върне назад.

Аз съм луда! Затова сега ще поогледам още мъничко и после ще се прибера вкъщи, в Лондон. Беше истинска лудост да си въобразявам, че мога да се изтърся тук и да очаквам да бъда приета в една от старите и най-почитаните занаятчийски гилдии на Венеция. Единствено на базата на името ми и на собствените ми ограничени умения.

Стисна черната папка със снимки на свои творби, която беше взела със себе си. Портфолиото съдържаше снимки на нещата, които беше излагала на Корк стрийт. До този момент тя се бе гордяла неимоверно много с тях — докато не видя тази зала.

Да, луда съм! Трябва да се махам оттук!

— Този образец действително е много красив — цветно стъкло. Бихте ли желали да се запознаете с листата с цените? — Италианският глас дойде съвсем близо до ухото ѝ, изваждайки я рязко от мечтанието ѝ. Той принадлежеше на добре облечения възрастен господин, който помагаше на клиентите с техните покупки. Изглеждаше много мил и имаше излъчване на собственик на това място. Когато забеляза, че я е изненадал, той се усмихна извинително и допълни: — Извинете, госпожице, вие италианка ли сте?

Нора се усмихна сконфузено заради реакцията си и отговори на английски:

— Не, не съм италианка. Англичанка съм.

Сега не беше моментът да разказва за потеклото си.

— Приемете извиненията ми — изрече възрастният господин на перфектен английски. — Но имате вид на истинска италианка. — Усмихна се и допълни чаровно: — Излязла от платната на Ботичели! Та бихте ли желали да се запознаете с нашия каталог, с листата с цените?

Нора призова на помощ последната си останала капчица решителност. Прие като подкана факта, че той я бе признал за италианка. И отвърна:

— Всъщност исках да попитам за работа.

Поведението на възрастния мъж претърпя моментална промяна. В неговите очи Нора бе паднала от пиедестала на богатия турист и купувач до дъното на нещастен просяк. Имаше такива запитвания за работа всеки ден. Ама че хора!

Да си грабват бохчичките и да заминават за Тоскана! Там свободни места за берачи на грозде колкото щеш!

— Госпожице, със съжаление трябва да ви информирам, че в нашия магазин не приемаме на работа хора от други националности!

И се обърна да си върви. С последен, отчаян жест тя се провикна:

— Нямах предвид в магазина! Искам да работя в работилницата, при пещите! При *форначе*! Като *софиатуре ди ветро*.

Не беше много сигурна на кой език молбата ѝ звучи по-абсурдно — на английски или на италиански. Мъжът се изсмя презрително и отбеляза:

— Това е напълно невъзможно! Подобна работа изисква години обучение! Това е професия на големите майстори! Най-венецианската от всички професии на света! Освен това — добави, загледан в русите й къдрици — е мъжка професия.

И веднага й обърна гръб, насочвайки се към двойка германци, които спореха пред редиците сервизи от чаши.

— Почакайте! — извика Нора на италиански. Разумът й подсказваше, че трябва да си тръгне, но тя продължаваше да стои в магазина. Защото не искаше този човек да остане с впечатлението, че тя е идиот, че е поредната досадна чужденка. Не можеше да позволи подобно нещо. — Искам да купя това огледало!

Реши да отнесе това огледало с цветя в Лондон. Защото се бе взирала в него, докато мечтата й умираше, и искаше цветята да й напомнят колко красива е била тази нейна мечта.

Отношението на възрастния мъж се промени така неусетно, както и преди. С елегантен жест той даде заповед за опаковане на огледалото и отведе Нора на долния етаж, за да попълнят формулярите за товарителницата. Попита я за лондонския й адрес, а Нора, съвсем импулсивно, даде този на майка си. За огледалото бе по-добре да остане при Елинор, докато Нора оправеше живота си. Макар и с безутешна душа, тя попълни подробностите по формулярите и документа за товарителницата. Подаде ги с тъжна физиономия на собственика и се запъти навън.

— Госпожице? — извика й той на италиански.

Нора се обърна. Това пътешествие бе започнало да й идва до гуша. Единственото, за което сега си мечтаеше, бе да може да си тръгне, да се върне на корабчето заедно с останалите туристи, защото като че ли тъкмо там й беше мястото.

— Някакъв проблем ли има? — запита любезно.

Мъжът погледна към адреса в Лондон, който беше дала, а после и към попълнените от нея формуляри.

— Манин? — изрече въпросително. — Фамилията ви е Манин?

— *Си, синьоре* — потвърди на италиански тя.

Той свали бавно тесните си очила и я погледна замаяно. На италиански, като че ли вече не бе в състояние да контролира чуждия език, мъжът изрече:

— Вие да не би... Знаете ли... Чували ли сте някога за Корадо Манин, познат повече като Корадино?

— Разбира се, той е мой пряк предшественик и далечен пращяко. Именно той е причината, поради която исках да дойда тук и да се науча да работя със стъклото — отговори тя и усети, че очите ѝ се насълзяват.

Беше се провалила във всичко в своя живот — като майка, като съпруга, дори като авантюрист. И сега искаше да си тръгне, преди да се разплаче сърцераздирателно пред този непознат човек. Ала ето че най-неочаквано той се изправи, подаде ѝ ръка и изрече:

— Приятно ми е, аз съм Аделино дела Виня. Бихте ли дошли с мен за момент? Искам да проверя нещо.

Нора се остави да бъде хваната за лакътя и поведена надолу по централната стълба, но не навън, а към една странична врата с предупредителния надпис: „Служебен вход.“

Германците я изгледаха с интерес, убедени, че госпожицата е била изловена в дребна кражба.

Нора последва Аделино по желязна стълба, докато по едно време миризмата и горещината ѝ подсказаха, че приближават етажа на работилницата. Минаха през нагорещена летяща врата. И за първи път, откакто беше тук, тя почувства мощната тяга на пещите.

Като на пети ноември^[1], когато предната част на тялото ти се сгорещява от огньовете, но гърбът ти остава леденостуден.

Аделино я поведе към пещите, отвръщайки на бърз италиански на подсвиркванията и подмятанията на майсторите, които правеха напълно очакваните коментари относно появата на стария Аделино с млада блондинка. Старецът си съблече сакото и взе една тръба. Нора се опита да му подаде портфолиото си, но той махна небрежно с ръка и отсече:

— По-добре хвърли тази папка в огъня. Тук всичко започва от самото начало. — Пъхна тръбата в огъня и разрови въглените, докато не започнаха да искрят. — Днес ръководя всичко това, но единственото, с което се занимавам пряко, са продажбите и доставките на стоките. Някога обаче също работех със стъклото, преди дробовете ми да ме предадат. Покажи ми сега какво можеш!

Нора си съблече мантията и го метна зад купчина кофи. После пое внимателно тръбата, съзнавайки, че разполага с един-единствен шанс.

Помогни ми, Корадино!

Събра част от течността в пещта и започна много внимателно да надува стъклото. Завъртя го, затопли го повторно, оформи го и пак продължи да надува, задържайки дъха си, докато не се увери, че е получила хубаво балонче. Едва когато остана доволна, си позволи отново да си поеме дъх. Корадино я беше чул. Стъкленото балонче беше перфектно.

* * *

Нора отпиваше от силното черно еспreso, което Аделино ѝ беше налял, докато той ровеше из хаоса на бюрото си в търсене на химикалка.

— Вземам те като чирак, само за месец, на изпитателен срок. Заплащането е нищожно и ще бъдеш просто помощник на майсторите. Няма да имаш право да довършваш нищо. Разбра ли ме?

Нора кимна, все още неспособна да повярва на очите си. Той ѝ подаде някакъв документ, попълнен с разкращения му почерк.

— Занеси това в *Куестурата* — полицейския участък в Кастело. Намира се на улица „Сан Лоренцо“. Трябва да получиш удостоверение за местожителство (*пермесо ди соджорно*) и разрешение за работа (*пермесо ди лаворо*). Ще отнеме известно време, но се надявам, че тъй като баща ти е оттук и ти самата си родена тук, нещата да не се проточат чак толкова дълго. — На този етап Нора вече му бе разказала семейната си история. — Междувременно занеси да ти подпишат този формуляр и можеш да работиш при нас, докато другите документи излязат. — Сви многозначително рамене и изтъкна: — Все пак това е Венеция и тя обича да се влачи като водите в каналите си.

Нора върна внимателно чашката си на бюрото, опасявайки се да не би с някое рязко движение да разруши магията. Опасяваше се, че всеки момент ще се събуди и ще се окаже обратно пред огледалото, вторачена в своето „аз“, намиращо се вътре в него. Аделино впи очи в нейните и изтъкна:

— Държа да разбереш няколко неща. Имаш известен талант за тази работа, който може и да се развие. Но аз те наемам единствено заради името ти и заради уважението, което храня към изкуството на

Корадино. Надявам се, че няма да го посрамиш! — Изправи се, с което ѝ даде знак, че срещата им е приключила, и добави: — Бъди тук в понеделник, точно в шест сутринта! Никакви закъснения, иначе ще те уволня още преди да съм те наел! — Усмихна се на остроумието си и отсече: — А сега трябва да се връщам в магазина!

Нора излезе навън напълно замаяна. Загледа се в дългата редица червени постройки, които вече бяха новото ѝ работно място. После плъзна поглед към редицата червени къщи покрай канала и едва тогава забеляза избелялата табелка на една от стените им. Ококори се.

Фондамента „Манин“ — улица „Манин“. Главната улица на Мурано е кръстена на Корадино! На Даниеле! На мен!

В далечината се извисяваха гордите стрели на базиликата „Сан Марко“ — същинска тиара от неземна красота, коронясваща лагуната. Нора никога досега не бе виждала Венеция от този ъгъл. Изпълнена с неописуема радост, тя подскочи високо и се разкрещя от щастие, а после се запъти към отдавна очакващото я корабче, за да се присъедини към крайно озадачените германци.

* * *

Аделино я наблюдаваше мълчаливо от прозореца на офиса си. Присви замислено очи и по лицето му се разля онова неразгадаемо изражение, което съпругата му веднага би определила като сигнал за опасност. Погледът му се спря върху същата табела, която Нора токущо беше зърнала — „Фондамента Манин“. Всичко на този остров носеше името на това момиче. Семейството ѝ беше в стъкларския бизнес от незапомнени времена — дотолкова, че с течение на столетията дори самата фамилия „Манин“ бе станала синоним на „стъклар“. Момичето имаше талант — талант, който много бързо щеше да се развие. Защото имаше на своя страна великия Корадино. И безсъмнено беше много красива жена.

Аделино обърна гръб на гледката от прозореца си и се върна към реалността. Вече не бяха в седемнайсети век. Градът и тази фабрика отдавна не държаха монопола в стъклопроизводството. Мурано и „Сан Марко“ вече бяха претъпкани със стъкларски работилници и магазини, които предлагаха конфекция за туристите. Съревнованието за

привличането на по-заможните туристи — американците и японците, които нямаха нищо против да инвестират и в по-големи стъklarски произведения, беше ожесточено. Аделино беше принуден да сключва съсипващи за него сделки с по-ексклузивните хотели в града, за да водят гостите си тук, без да има никаква гаранция, че туристите няма просто да си направят дежурните снимки и да се върнат на корабчето, без да са си поръчали нищо от неговия магазин.

Отпусна се тежко на бюрото си. Бизнесът му със сигурност беше в криза, тогава защо изобщо нае едно неопитно момиче, на което на всичко отгоре ще трябва да плаща и надница? Защо дланите му се бяха препотили от вълнение? Защо пулсът му се беше учестил? Аделино се разтрепери, долавяйки внезапния прилив на течащия във вените му търговски нюх. Едно красиво момиче с гениален предшественик — от една страна, и неговата собствена битка за спасяването на бизнеса — от друга. Събрани заедно, двете неща означаваха две думи: благоприятна възможност. Един от любимите му изрази.

* * *

Четири дена по-късно Елинор Манин получи добре опакована пратка в дома си в Айлингтън. Оказа се огледало от венецианско стъкло, невероятно красиво, обсипано с толкова деликатни пъстри цветя, че изглеждаха като истински. Бележка липсваше. Елинор приседна на кухненската маса, сведе очи към огледалото, поставено върху разкъсаната хартия, и се загледа в шейсетгодишното си лице. Горещите ѝ сълзи закапаха върху една по една върху студеното стъкло.

Имаше чувството, че някак си, по някакъв необясним начин Бруно ѝ беше изпратил това огледало от оня свят.

[1] Денят на Гай Фокс във Великобритания, който се празнува с големи огньове, фойерверки и изгаряне на чучела, символизиращи водача на католическия заговор срещу крал Джеймс I и Парламента от началото на XVII век Гай Фокс. — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

ЛЪВЪТ И КНИГАТА

Полицейският участък в квартал „Кастело“ беше красива сграда. Подобно на редица други общински постройки, и той някога е бил дворец — за някогашния му блясък подсказваха мавърските вертикални колони на прозорците, които разделяха крилата. Но колкото и красива да бе сградата, Нора си даваше сметка, че и едно-единствено посещение тук би било напълно достатъчно.

Но къде този късмет. Бавната машина на венецианската администрация превръщаше днешното ѝ идване тук в шестото за четири седмици. Беше попълвала формуляр след формуляр, всички до един с неразбираеми имена или номера. Беше предоставила на полицията и последния документ или сертификат, които документираха живота ѝ — от удостоверението ѝ за раждане до шофьорската ѝ книжка. И при всяко нейно идване бе посрещана от различен полицай, което означаваше, че всеки път трябваше да разказва наново историята си още от самото начало и да понася реакции, обхващащи пълната гама чувства от откровено недоверие до обикновено безразличие. Тази английска *синьорина* по някакъв неведом начин бе получила работа при майсторите в Мурано и сега се нуждаеше от удостоверение за местожителство и разрешение за работа. Всяко официално лице подхождаше по различен начин към молбата ѝ. Един казваше, че госпожицата първо трябвало да се сдобие с постоянен адрес във Венеция, а после, след като получила удостоверение за местожителство, да кандидатства за разрешение за работа. Друг пък твърдеше, че първо трябвало да получи разрешение за работа, подписано и подпечатано от работодателя ѝ, и едва тогава да си търси постоянен адрес в *сестиере* — кварталите, при което да получи удостоверение за местожителство.

Идва ми да се разпищя!

В протекание на визитите ѝ маниерите на Нора бяха претърпели метаморфоза — от приятелското, леко глуповато поведение на

типичната блондинка, което цял живот ѝ бе разтваряло тежките врати на бюрокрацията, до високомерните, нагли маниери на същинска харпия. Иначе самата ѝ молба си стоеше все на същото място, съхранявайки състоянието на пълна инерция.

Спохожда ме все един и същи кошмар, в който съм потънала в лагуната и се нося под водата, неспособна да изляза на повърхността и да си поема дъх, защото съм овързана с километри червена лента.

И днес, в този прекрасен есенен ден, тя прекоси прага на полицейското управление с решителност от стомана и с лице, разтегнато в изкуствена усмивка.

Живея във Венеция вече цял месец — крайно време е този проблем да се разреши!

Последният месец от живота ѝ бе преминал със странната разтегливост, характеризираща повратните моменти от живота на всеки човек. От една страна, времето летеше със скорост, която изненадваше Нора. От друга, не можеше да повярва, че само преди четири седмици е живяла в „Белмонт“, насред останките от разбития си брак. Още от онзи първи понеделник се трудеше здраво край стъкларските пещи в Мурано — от деня, в който влезе в работилницата с усещането на дете, тръгващо за първи път на училище. Бе стегнала косата си с шалче и си бе обула най-старите дънки, които имаше, за да се слее колкото е възможно по-успешно с работниците. Но не успя. Горещината беше толкова непоносима, че само след половин час вече работеше без шалче, само с вдигната нагоре коса, по боси крака и едно потниче, долавяйки напълно очакваните коментари от страна на майсторите.

Но като цяло първият работен ден на Нора при пещите беше едновременно изтощителен и удовлетворителен. Повечето от мъжете се държаха на почтително разстояние от нея и определено приятелски, което ѝ подсказа, че са получили изрични инструкции от Аделино. Двама от по-младите стъклари — и двамата добре изглеждащи, които като че ли работеха като двойка, бяха особено благоразположени и наблюдаваха напредъка ѝ с тъмните си очи, кимайки доволно. Тя си тръгваше тогава, когато си тръгваха и другите, поздравявайки се вътрешно, че не е допуснала никакви съществени грешки. Усети, че започват да я приемат, когато двамата ѝ млади колеги я поканиха на по чашка с останалите. Аделино не беше сред тях, но чувствайки се в

безопасност заради големия брой на мъжете, тя ги последва с благодарност по улица „Манин“ и се озова в добре осветена, уютна кръчма. Очевидно майсторите бяха редовни посетители тук, тъй като обичайните им десет бири „Перони“ вече ги очакваха на бара като пословичните десет зелени бутилки от познатата песничка. Нора се стовари с благодарност на високия стол, предложен ѝ кавалерски от Роберто, и завъртя глава, за да раздвижи скования си врат. Чу как няколко от колегите ѝ се шегуват, предлагайки ѝ масаж, и се ухили.

Трябва да свикна с недодялания им и просташки език. Нищо не трябва да ме плаши. Това е мъжки свят — винаги е бил такъв — и трябва да се науча да оцелявам в него. Тук не е място за принцеси.

Притисна студената бутилка до челото си, което все още гореше от целувката на пещите, и усети как така жадуваният хлад на кондензираните капки се стича по бузите ѝ. Отпи голяма глътка от бирата и в мига, в който устните ѝ докоснаха бутилката, тя се замисли за приемствеността на стъкларското изкуство. В ръцете си държеше еквивалента на предметите, произвеждани някога от Корадино и колегите му, днес обект на масово производство, рециклирани, утилитарни, без душа. Над главата ѝ, от екрана на телевизора, изрева внезапно надутия канал на MTV и я извади от размисъла ѝ. Роберто я покани на малка масичка в ъгъла, която Лука вече беше запазил. Нора приседна при тях, усмихна се и започна да отговаря на въпросите им за Лондон, футболен клуб „Челси“ и Роби Уилямс — точно в този ред. В замяна установи, че и двамата мъже са синове на стъклари.

— Всъщност — каза Лука — нашият Роберто е от най-стария стъкларски род във Венеция, нищо че е най-младият сред нас.

— Но пък най-талантливият! — вметна Роберто и снежнобялата му усмивка смекчи самохвалството му.

— Колкото и да не ми е приятно да го кажа, това е самата истина — контрира го Лука. — Старият Аделино неслучайно се старае да ти подпалва задника от работа.

— Твърди, че съм наследил „дъха“ на фамилията — обясни скромно Роберто на Нора.

— Да бе! — подметна Лука, като стисна демонстративно носа си. — Сигурно затова непрекъснато воняш!

Роберто тресна Лука по гърба и двамата се заляха в дружен смях. Нора се помести на стола си и изведнъж се усети много стара. Тези

момчета бяха приятни, но може би мъничко... незрели? Върна разговора обратно към темата, която я интересуваше, и запита Роберто:

— Казваш, че твоето семейство е от векове в този занаят, така ли?

— Така си е, откакто се помнят. Всъщност още от седемнайсети век. Основателят на моята фамилия — Джакомо дел Пиеро, в онези години е бил главен майстор на нашата днешна работилница.

Седемнайсети век значи! Корадино също би трябвало да е бил тук! Дали са се познавали с Джакомо?

— Сигурно тогава е имало много работилници, нали? — подхвана тя с престорена небрежност.

— О, не! — тръсна глава Лука, който изглеждаше малко поинтелигентен от колегата си. — В онези дни в Мурано е имало само една стъklarска работилница. Венеция все още е била република и е било много по-лесно да контролира монопола с една работилница, отколкото с няколко. Откакто стъklarските пещи са били пренесени тук през 1291 година, всички стъклари са живели и умирали на острова. Грозяла ги смърт при всеки опит да напуснат острова, а ако някой все пак успявал да избяга, властите затваряли или убивали семейството му, за да го принудят да се върне. — Тук Лука направи драматична пауза, поклати глава и отпи голяма глътка бира. — След края на републиката, разбира се, стъklarските фабрики започнали да се роят — дотолкова, че по едно време били триста. Обаче после, след загубата на монопола в търговията със стъклени изделия, Мурано западнал. Останалите нации също започнали да се учат как да изработват стъкло. През 1805 година стъklarската гилдия била разпусната, пещите били съборени, а стъklarите се разбягали из цяла Европа.

— Днес този бизнес е много по-различен от някога — намеси се и Роберто. — По времето на Джакомо тук били изработвани всички видове стъклени изделия — от най-скромната бутилка — размаха бирата, сякаш доловил мислите на Нора — до най-изящните огледала. Днес стъклото за ежедневни нужди се изработва в големите стъklarски заводи на Германия, Франция или Турция. Така единствената сфера на дейност, която остава за нас, е пазарът на качеството или, както го наричат някои, изкуството. Туристите са единствените ни купувачи, а имайте предвид, че нашата работилница

получава само нищожна част от печалбите. Конкуренцията е страшна. Затова — тук погледна замислено към Нора — ти имаш голям късмет, че те взеха на работа при нас!

Нора сведе сконфузено очи, а Роберто безгрижно отпи поредната голяма глътка бира. Започна да се чувства неудобно, почти подигравана, когато той гръмогласно продължи:

— И така, може да се каже, че в онези години Джакомо е бил най-добрият майстор, тъй като е бил избран за главен майстор!

Тя не можеше да не забележи, че колегата ѝ говори за историята така, сякаш всичко се бе случило едва ли не вчера.

— Говориш така, сякаш лично го познаваш — отбеляза тя, озвучавайки и собствените си чувства.

— Всички венецианци сме такива — отбеляза със самодоволна усмивка Роберто. — Ние сме заобиколени от миналото. То е навсякъде около нас. И затова всичко, което се е случило, е било вчера!

Тук вече Нора не бе в състояние да отрича връзката, която усещаше с Корадино, и затова реши, че трябва да сподели историята си.

— Странна работа — изрече бавно, — защото основателят на моята фамилия също е работил тук, при това, мисля, по същото време. Сигурно са се познавали с Джакомо. Далечният ми пралядо се е казвал Корадо Манин, познат повече като Корадино. Сигурно сте чували за него, а?

Най-неочаквано Роберто се вцепени. Челюстта му се скова. Двамата с Лука се спогледаха и той промърмори:

— Не, не сме чували. Още една бира?

И автоматично се изправи, насочвайки се право към бара.

Нора остана като попарена. Лицето я засърбя така, като че ли ѝ бяха зашлевили шамар. Какво му става на този човек? Обърна се с въпросителен поглед към Лука, който ѝ се усмихна чаровно и изрече:

— Не обръщай внимание на Роберто! Когато става въпрос за неговия пралядо, се държи малко странно! Въобразява си, че той е собственик на работилницата ни. И непрекъснато опява на Аделино да го повиши, че и да продава стъклото с марката „Дел Пиеро“! Сега сигурно е решил, че си дошла тук, за да го изместиш!

— Ама аз... не...

— Няма проблеми, бе! Забрави! Ето го и него.

Когато Роберто се върна с още три бири, Нора включи в действие целия си чар. Започна да го ласкае с въпроси за стъklarското изкуство в стремеж да изкупи гафа си, макар все още да не бе съвсем наясно къде точно беше сгафила. Роберто се отпусна и даде известни признаци, че е омилолюбивен. Обаче имаше и нещо друго — с напредването на времето той се напиваше все повече. Ставаше късно и Нора вече започваше да се притеснява за корабчето, с което трябваше да се върне във Венеция, когато внезапно се усети, че Лука беше отишъл до тоалетната преди двамазет минути и все още не се беше върнал. Огледа кръчмата, но не го зърна никъде. И което беше още по-страшното, останалите майстори също си бяха тръгнали. Не познаваше никого от присъстващите.

О, бoже! Ами сега?

Въздъхна тежко. Върна се десет години назад във времето, към студентските години, когато все на нея се падаше честта да изпраца до въкъщи приятели, които не си знаеха мярката. И сега ли се налагаше да върши същото, на нейната възраст, за едно пияно момче? Изруга наум, хвана Роберто за ръка и му помогна да се завлече навън. Когато стигнаха до канала, той се заклати леко и тя се зачуди дали няма да повърне, обаче той се усмихна колебливо, наклони се към нея и впи пиянски устни в нейните.

Реакцията на Нора беше толкова викторианска, че изненада и нея самата. Тя го бутна назад и му залепи такава звучна плесница, че едва не го запрати в канала. Това определено отрезви Роберто. Добрите му обноски изчезнаха, красивата му уста се изкриви в подигравателен смях и по гърба на Нора пролазиха тръпки.

— Я стига си се правила на светица! — извика той и пак й налетя. — Дължиш ми нещо, изчадие Маниново!

Нора се обърна и побягна.

* * *

Спря едва когато стигна до спирката на морския трамвай. Но в този момент се сети, че Роберто като нищо може да я настигне и тук, тъй като това е най-близката спирка на острова и той ще се сети накъде се е запътила. Разтърсена до дъното на душата си и давайки си сметка,

че е единствената чакаща корабчето, тя вдигна ръка, спря едно водно такси и похарчи излишно много пари, за да се върне в безопасността на хотелската си стая.

* * *

Понесе последиците от действията си още на следващия ден, както и в продължение на редица други. Роберто си беше свършил добре работата — вече никой от мъжете не говореше с нея. Тя се зачуди какво чак толкова лошо им е казал за нея, че дори и любезният Лука вече се правеше, че не я вижда. А самият Роберто или я игнорираше, или се стараеше да ѝ вгорчи живота със зловни подмятания и подли номера. Ту инструментите ѝ изчезваха, ту намираше дребните си експерименти със стъклото счупени. Колкото и да не ѝ се искаше да го повярва, Нора постепенно осъзна, че е подложена на тормоз. Започна да се усеща заплашена по същия начин, по който се чувстваше като ученичка, когато гримираните момичета от шести клас я приклещваха до оградата и я подиграваха, че е хипи заради дългата ѝ коса. До този момент Нора никога не си беше представяла, че един мъж може да бъде толкова отмъстителен към жена, която му е отказала. Беше предположила, че след инцидента той просто ще се откаже да я задиря. Понякога, когато долавяше погледа му, тя се обръщаше, за да го завари вторачен в нея с такава неподправена омраза, че Нора започна да се чуди дали нещо не му е наред. С течение на времето си даде сметка, че причините, които мотивираха поведението му, определено надхвърлят наранената мъжка чест.

Но какви са тези причини, за бога?! Че той почти не ме познава! Да не би да има психични проблеми?

Сега вече нямаше никакви приятели — с изключение на една добра душа на име Франческо, който от време на време безмълвно ѝ показваше как да направи нещо, а после отвърщаше на благодарностите ѝ със срамежливо кимване. Нора знаеше, че вече всички я чакат да се предаде и да се върне в Англия. Виждаше Аделино рядко, само когато старецът слизаше при тях за нещо спешно, и приветстваше появата му така, както някога приветстваше появата на

учителя след онези непоносимо дълги училищни междучасия — знаеше, че в негово присъствие тормозът над нея ще престане. Знаеше също така, че той следи изкъсо напредъка ѝ в работата, но до този момент очевидно нямаше причина да говори с нея по този въпрос.

Ала затворена в самотното си балонче, в собствения си, херметически съд на мълчанието, тя усещаше, че работата ѝ се подобрява. При отсъствието на разговори и хора, които да я разсейват, нейният най-добър приятел стана стъклото. Започна да разбира настроенятията му така, както никога не би успяла, ако трябваше да отделя внимание и на колегите си. На този етап задълженията ѝ се състояха единствено в стопяване на сместа, пречистването ѝ от примеси и надуването на някое и друго балонче. Нямаше право да оформя или излива фигури, с изключение на най-елементарните, но от време на време ѝ се случваше да охлажда и повторно да нагрива. С течение на времето започна да възприема тази смес от кварц и пясък като нещо органично. Усещаше я как диша — как поема кислорода така жадно, сякаш бе живо същество. Долавяше и настроенятията ѝ — от горещо червеното през медно златистото до кристално бялото. Сместа имаше и плътност — понякога се лееше като сладък сироп, друг път беше твърда като закалена стомана. Това я накара да се убеди, че преданията не са измислица — по времето на Корадино действително са изработвали ножове от стъкло — смъртоносни, безшумни, чисти.

Корадино. Сецаше се за него все по-често. Имаше чувството, че стъклото ги свързва, че е изтеглено между тях, тънко и дълго, като струна за виолончело, отекваща с глух тътен през вековете.

Докато другите ме игнорират, той е до мен. Разговарям с него, откривам го.

Като съвсем естествена последица от престоя ѝ тук и без това достатъчно добрият италиански на Нора стана отличен. Когато месецът изпитателен срок завърши, тя отиде при Аделино, който изрази задоволството си от огромния ѝ напредък, както и желанието си тя да остане. Притесняваше го само фактът, че все още не си беше получила разрешението за работа, и настоя да го вземе колкото е възможно по-скоро — сякаш следваше някакъв работен график, известен само на него.

* * *

И така Нора отново се върна в полицейския участък. Влизайки във фоайето, тя реши този път да не излиза оттук без разрешението си. Изчака търпеливо в определената за това чакалня, реейки очи по безкрайните редици плакати и брошури за вредите от наркотиците, за безопасното управление на моторните лодки и за уличната престъпност. А когато накрая я поканиха в канцеларията, тя с отчаяние установи, че елегантният млад полицаи, който я пое, ѝ е напълно непознат и тя се подготви да повтори за шести път сагата си.

Ала въпреки грубите си маниери младият полицаи като че ли вече имаше някаква представа за случилото се по нейния въпрос до този момент. Изглеждаше доста добре запознат със случая ѝ. Нора беше толкова слисана от този факт, че измина половин час, докато си даде сметка, че е виждала този човек и преди.

Години по-късно щеше да си спомня всяка подробност от момента, когато си даде сметка за това. Той тъкмо разглеждаше документите ѝ и като че ли забеляза някакво несъответствие. Премести поглед от удостоверението ѝ за раждане към молбата ѝ за работа и се смръщи.

— *Синьорина* — отбеляза, докато разгръщаше листите, — тук, на молбата, сте се подписали като „Нора Манин“. — Произнасянето на чуждестранното име очевидно не му беше много лесно. — Но на удостоверението ви за раждане, издадено от болницата във Венеция, сте записана като „Леонора Анджелина Манин“. Ще ми обясните ли защо?

— „Нора“ е просто кратката версия на името ми. Тъй като съм отгледана в Англия, майка ми е предпочела да ме запише с английската версия на италианското ми име.

Полицаят кимна, без да откъсва очи от документите.

— Разбирам — рече. — Но ще трябва да попълните тази молба отново с рожденото си име. — При тези думи се изправи и измъкна нов, непопълнен формуляр от чекмеджето до стената.

— Не може ли просто да поправа името в *този* екземпляр? — промърмори Нора, която вече едва сдържаше яда си.

В отговор младият полицай извади писалката си, разви капачето ѝ и я постави решително пред Нора.

Нора кипеше вътрешно, докато попълваше този формуляр вече за четвърти път. Не издържаше вече. Връщаха я все за такива дребни недоглеждания. И което беше още по-лошо, последният формуляр вече беше подписан от Аделино, което означаваше, че трябва да му занесе и този, който попълваше сега, което пък означаваше, че трябва да дойде тук най-малко още един път. Изруга безмълвно бюрокрацията, изруга града, изруга и полицаия с безупречните нокти, който се оказа такъв буквоед, че я принуди да му играе по свирката. Най-сетне приключи с писането, връчи му го и го проследи със злобен поглед как оглежда документа.

— Добре — кимна накрая и ѝ подаде обратно документа. А после, с напълно неочаквана любезност, изрече: — Да знаете, че името „Леонора“ е много по-хубаво от „Нора“! И е най-подходящото име за една венецианка! Виждате ли? — И посочи към лъва на свети Марко, който стоеше в горния край на формуляра на Нора. — Лъвът на Венеция! *Ил леоне*. Леонора!

И за първи път я погледна в очите. Именно в този момент тя го позна — това беше мъжът от църквата „Санта Мария дела Пиета“, онзи, който я беше наблюдавал по време на концерта на Вивалди.

Зачуди се дали и той я е познал, при това — още преди да ѝ каже онова нещо за името ѝ. Направи ѝ впечатление, че думите му са пълна противоположност на онова, което ѝ беше казал Стивън — че „Леонора“ звучи превзето и старомодно. Обаче тук то не звучеше така. Тук си беше на мястото. Тук странното име беше „Нора“ — английско име, което неизменно предизвикваше коментари. А тя постепенно се превръщаше във венецианка. Погледна в очите човека, който я беше дарил с това откровение, и му се усмихна.

Той ѝ върна усмивката, но после автоматично си върна и професионализма. Сведе очи към документите и продължи:

— Живеете в хотел „Санто Стефано“, така ли?

— Да.

Полицаят си пое шумно дъх и издаде онзи специфичен звук, който означава огромни разходи на който и да било език.

— Да, знам — кимна тя. — В момента си търся апартамент.

Никой по-добре от нея не усещаше неотложността на тази задача. Парите от продажбата на „Белмонт“ бяха започнали да се топят твърде бързо, а месецът, прекаран на хотел, ни най-малко не ѝ помагаше да ги задържи.

Полицаят се замисли и накрая рече:

— Познавам една жена, която може да ви помогне. Братовчедка ми е агент по недвижими имоти и отговаря за няколко апартамента в квартал „Сан Марко“. Ако желаете, мога да ви покажа някои от тях. Може би през уикенда? Събота ми е почивен ден.

Нора се поколеба. Споменът за вечерта с Роберто и Лука все още не ѝ даваше мира. Но пък този човек беше официално лице. А и тя наистина имаше нужда от апартамент. Среща през деня обаче вероятно би била безопасна.

— Какво ще кажете за три следобед?

Той кимна.

— Къде? — попита тя.

Той стана, за да ѝ отвори вратата, и предложи:

— Какво ще кажете за кантина „До Мори“? Винарската изба „Двамата маври“? В квартал „Сан Поло“?

Че къде другаде?! Малко известна, многовековна пивница, позната само на истинските венецианци. На туристка той вероятно би предложил кафене „Флориан“. Тя се почувства поласкана.

— Идеално! — светнаха очите ѝ.

И преди тя да се обърне, той ѝ подаде ръка.

— Аз съм полицай Алесандро Бардолино — представи се, когато тя му стисна ръката.

Тя пак се усмихна и отвърна:

— Е, в такъв случай ще се видим в „До Мори“, полицай Бардолино!

И Леонора Манин излезе от *Куестура* отново без своето *пермесо ди лаворо*.

ОСМА ГЛАВА

УСТАТА НА ЛЪВА

Мурано не за първи път спасяваше живота на Корадино.

Фамилията Манин беше прочута и могъща. Бяха натрупали значително състояние от търговската си дейност в Черно море, Близкия изток и Константинопол. Към средата на седемнайсети век се бяха сдобили и със съответстващата на богатството си политическа власт.

Главата на фамилията — Корадо Манин, живееше с двамата си братя близнаци Ацоло и Уголино във величествен дворец на кампо „Манин“ — площад, кръстен на семейството. Корадо се ожени за Мария Боволо — жена с добри нрави и още по-добри връзки. Дватамата имаха син, наречен също Корадо, но повече познат като Корадино — умалителна форма на името, която отличаваше бащата от сина. Членовете на семейството се обожаваша един друг и домакинството се ръководеше като добре организираните търговски кораби, които бяха натрупали състоянието на фамилията Манин. Имаха множество слуги, френски учител за малкия Корадино, а мъжете от семейство Манин имаха възможността да преследват и политическа кариера.

Ала едно лято, когато Корадино беше на десет и беше започнал да се очертава като много интелигентно момче, съдбата на семейство Манин претърпя рязък обрат.

Корадо беше избран в Съвета на десетимата — силно сплотената хунта, която ръководеше Венецианската република. През същата година беше избран и Ацоло. Уголино беше лишен от тази чест поради един древен указ, който постановяваше, че повече от двама души от едно и също семейство не могат да бъдат членове на Съвета по едно и също време. Целта на това ограничение бе избягване на сблъсъка на интереси, но на практика то всъщност го поощряваше. Огорчен от факта, че не е включен във Висшия съвет, защото всъщност беше с половин час по-голям от братя си близнак, Уголино все пак продължи да помага на братята си в техния заговор — да спечелят на своя страна

колкото е възможно повече от Десетимата, за да могат да свалят дожа и да поставят на негово място Корадо. Корадо и братята му обичаха своя дворец, но защо да не живеят и в Двореца на дожа, откъдето можеха да защитават семейните интереси още по-добре?! С тази своя идея Корадо възнамеряваше да доведе любовта към семейството си до нейния естествен завършек — да им осигури всичко на този свят.

Ала Венеция открай време си е била двойствено място. Подобно на участниците в своите карнавали, и градът носеше маска. Под красотата и изискаността на повърхността ѝ се влачеха дълбоките води на измамите и предателството. И тази всеприсъстваща заплаха се олицетворяваше от *Бока дел Леоне* — Устата на лъва.

В недрата на Двореца на дожа чакаше едно релефно изображение на лъвска глава. Както подканяше и надписът под тъмния процеп на устата ѝ, онези, които имаха някаква информация за когото и да било друг гражданин на Републиката, трябваше да запишат подозренията си и да пъхнат документа в Устата на лъва. А после Висшият съвет разрешаваше въпроса бързо и ефективно. Целият град беше пълен с подобни глави, а надписите под тях обозначаваха вида доносничество, с който се занимаваха — данъчни измами, лоши търговски практики, лихварство. А главата в Двореца на дожа се занимаваше с най-сериозния тип престъпления — държавна измяна. И в деня на Празника на Спасението в средата на лятото, когато хладните зали на двореца бяха пусти и празни, тъй като тълпите се бяха събрали далече оттук, една ръка пъхна писмо в Устата на лъва, пращайки го автоматично към необятната чернота. В писмото фигурираше името на Корадо Манин. Лъвът го погълна. А ръката, която го пусна, бе на Уголино Манин.

* * *

В мига, в който ръката на Уголино пусна писмото, му се прииска да можеше да си го върне. Даже мислеше да пъхне обратно ръка вътре, ала злобните очи на Лъва го уплашиха. Имаше чувството, че ръката му ще бъде отхапана от невидими зъби. Би могъл да помоли да му го върнат, но към кого да се обърне? Доносите във Венецианската република бяха тайни — не се знаеше нито кой ги изпраща, нито кой

ги получава, нито къде точно отиват. Нахлуването в тяхната светая светих би могло да бъде равнозначно на смърт. Уголино беше сигурен само в едно — че всяко име, погълнато от Лъва, съвсем скоро достига до ушите на Десетимата, а, както знаеше цяла Европа, донос, изпратен до Десетимата, беше равнозначен на смъртна присъда. Уголино излезе с несигурна крачка навън и се заклати надолу по гигантската стълба с примаяло сърце. Марс и Нептун, огромните каменни часови на стълбището, го огледаха с безжизнените си бели очи. Заслепен от яркото слънце, Уголино побягна през площад „Сан Марко“. Както беше очаквал, през днешния ден големият площад беше празен. Отдавна беше изчислил, че това е единственият ден, в който престъплението му ще остане незабелязано, тъй като всички жители на Венеция се бяха стълпили по бреговете на канала Джудека в другия край на града. Той знаеше, че тълпите наблюдават спектакъла с моста от лодки, който се подреждаше през целия канал, чак до входа на църквата на Спасението. Представи си как вярващите ходят по водата така, както някога бе направил Спасителя, за да Му изкажат благодарността си за спасението от чумата.

Спасение. Като че ли беше необходимо и за неговата душа.

Усети как коленете му се подгъват неволно, как падат върху твърдия камък и как остава така, коленичил. Но нямаше право да се моли, докато не оправи нещата. Изправи се и хукна невиджащо през облятия в светлина площад. Но навлизайки в тесните, сумрачни *кали*, пак не виждаше нищо — този път, защото очите му бяха пълни със сълзи. Мислеше си за братята си и за сестра си Мария, но най-вече си мислеше за малкия Корадино. Току-що беше купил смъртта им. Освен ако... Сети се какво трябва да стори.

* * *

Корадино усети студени устни върху горещата си буза. Събуди се и видя над себе си баща си, осветен от една-единствена свещ. Всичко останало тънеше в мрак. Баща му се усмихваше, но личеше, че е много напрегнат.

— Събуди се, Корадино *мио*! Тръгваме на пътешествие!

Корадино разтри очи и с характерното за десетгодишните деца любопитство попита:

— Къде, татко?

— До Рибния пазар.

Рибния пазар ли? Корадино се изтърколи от леглото и започна да се облича. Беше ходил и друг път на Рибния пазар на моста „Риалто“, обаче винаги с Рафаела, прислужницата. Никога с баща си.

Обаче там трябва да се отиде рано, защото най-добрият улов идва призори.

— Побързай, маймунке моя! *Престо!*

Преди да излязат от стаята, Корадо рече:

— Маймунке, можеш да вземеш със себе си едно нещо от твоята стая — само едно. Би трябвало да е онова, което обичаш най-много, нали, Корадино?!

— Но защо? — погледна го озадачено детето.

— Защото може да се наложи да отсъстваме повечко. Ето, виж, аз вече избрах! — Разтвори палтото си и Корадино забеляза сянката на една книга.

Трябва да е онази книга от Данте. За комедията. Татко много я обича. Сигурно, защото го кара да се смее.

Корадино заоглежда стаята си в сумрака на свещта. Корадо стоеше и чакаше — не искаше да плаши детето, но и знаеше, че трябва да побързат. На залез Уголино се беше появил при него с най-лошата новина — докато наблюдавал Празника на Спасението, до ушите му достигнал слух, че определена група хора се кани да съобщи на дожа за заговора на Корадо срещу него. Очевидно бе, че някой бе надушил плановете им и сега се налагаше да бягат, за да си спасят живота.

— Намерих го! — възкликна Корадино, стиснал в ръка онова, което най-много обичаше от своята стая. Беше стъклено конче — точно копие на конете върху базиликата „Сан Марко“.

Корадо кимна и бързо изведе сина си от стаята. Когато заслизаха по голямата стълба, Корадино забеляза, че призрачните отблясъци на свещта по стената до тях се превръщат във фантоми, които сякаш преследват него и баща му. Портретите на предците му, които обикновено го гледаха приятелски със своите познати родови черти, сега ги наблюдаваха със злобата и завистта на отдавна умрелите към живите. Корадино потрепери и насочи поглед към най-новата картина,

която висеше на почетното място, в основата на стълбището. Изобразяваше цялото му семейство и бе нарисувана на десетия му имен ден — той седеше точно в средата, пред баща си и чичовците си. Зад семейството се виждаше алегоричен морски пейзаж, в който богатата търговска флота на фамилия Манин избягва успешно буреносните облаци и фантастичните морски чудовища, за да стигне здрава и невредима в родното пристанище. Спомняше си как костюмът, с който бе облечен за тази картина, го бе сърбял, как не бе успял да седи мирно и как баща му му се беше скарал: „Корадино, не мърдай! Стой като статуя! Като боговете в двора на дожа!“ Ала Корадино не можеше да седи мирно — мислено вече се бе превърнал в един от конете над базиликата. Въпреки това художникът ги бе нарисувал перфектно, като квартет — благороден, всевиждащ, неподвижен. А сега, точно под картината, видя майка си и чичовците си да ги чакат в подножието на стълбата — с ботуши, мантии и маски, готови за път. Корадино се изпълни с още по-голям страх и се хвърли в обятията на майка си — нещо, за което напоследък се чувстваше твърде пораснал, за да прави. Мария го притисна до себе си и целуна косата му.

Мама ухае на ванилия, както винаги. Търговецът на подправки идва при нея веднъж на дванайсет месеца и ѝ продава шушулките за есенцията, която тя приготвя. Изглеждат като дълги, черни, сгърчени шушулки със семена вътре. Как е възможно нещо толкова грозно да ухае толкова приятно?

Рибният пазар обаче ги посрещна с доста различни миризми. Корадино ги усети още в мига, в който оставиха покритата си гондола под „Риалто“. Големият бял мост изпъкваше на фона на сивата утринна мъгла като призрачен страж, който ги принуждаваше да спрат и да не продължават. Момчето хвана здраво ръката на майка си и тя го поведе през тълпите слугини и търговци към сводестите арки на пазара. Баща му изчезна автоматично зад една колона. Корадино проточи врат и го забеляза да говори с някакъв човек с качулка на главата. Когато човекът започна да се озърта като подгонен, Корадино го позна — беше мосю Лоази, учителят му по френски.

Мосю Лоази? Той пък какво прави тук?

Разговорът между двамата мъже продължи известно време, през което Корадино разглеждаше множеството видове риби, подредени на

дървените магарета пред него. Имаше гладки риби със сребриста кожа, имаше и опасни на вид раци. Някои бяха дребнички като парченце стъкло, а други — толкова големи и тежки, че беше истинско чудо как успяваха да се носят из моретата. Обикновено момчето обичаше да разглежда тези чуждоземни създания, да се пъха под магаретата и да се губи из приказния свят на пазара. Рафаела неизменно губеше търпение с него и често си позволяваше думи, познати само на продавачите на риба, но с които не искаше да запознава детето. Ала в тази мрачна утрин очите на рибите го гледаха заплашително, затова Корадино предпочете да потърси убежище до полите на майка си. Беше чувал венецианската поговорка „Здрав като риба“, обаче тези риби тук не му изглеждаха никак здрави. Бяха си направо мъртви.

* * *

Към баща му и мосю Лоази се присъедини трети мъж. Той не носеше нито наметало, нито маска и по облеклото му и по задебелите ръце Корадино разбра, че е обикновен рибар. Тримата мъже започнаха да кимат и по едно време една кожена кесия смени притежателите си. Корадо им направи знак и поведе семейството си към тъмните арки на покрития пазар. Спряха до един голям рибарски сандък и Корадино с изумление видя как майка му ляга доброволно върху покритата с кръв слама.

— Хайде, Корадино! — подкани го баща му. — Това е нашето приключение!

Корадино легна в обятията на майка си и не след дълго усети до себе си телата на баща си и чичовците си. Сети се за рибите, които беше видял, подредени в кутиите, изпънати и притиснати една до друга.

Сега ние също сме риби.

През дървените летви на сандъка Корадино зърна лицето на любимия си учител.

— *Au revoir, petit!*^[1]

Тези думи поободриха малко момчето. Той обичаше учителя си, а и френският му беше много добър за неговите години. Ако знаеше, че никога повече няма да ги види, мосю Лоази безсъмнено би казал друго,

нали? Би казал „*adieu*“^[2], а не френския еквивалент на „до скоро виждане“!

Корадино се намести в обятията на майка си и отново долови аромата на ванилия. Усети как някой вдига сандъка, а после и люлеене, като че ли бяха на вода. После заспа.

* * *

Събуди се от пробуждане в ребрата и се помести. Не след дълго тежко разтърсване му подсказа, че са стигнали земя. Капакът на сандъка се вдигна. Разрошен и вонящ на риба, Корадино излезе и примигна под ярката светлина на утринното слънце. Огледа се и зърна редици червени къщички покрай канал, а някъде далече зад него — острите кули на „Сан Марко“. Никога не беше зървал Венеция от подобен ъгъл. Водата в лагуната проблясваше в сребристо като кожа на риба — смрадта беше толкова тежка, че беше останала в ноздрите му. Видя как чичовците му Ацоло и Уголино плащат на лодкаря. Чичо Уголино не изглеждаше никак добре. Сигурно от миризмата на риба. Така си каза детето. Но после долови нова миризма — остра, стипчива, като от горене.

— Къде сме? — попита майка си.

— В Мурано — отговори тя. — Където правят стъклото.

А после си спомни. Пъхна ръка под палтенцето си, където бе усетил болката. И извади стъкления кон — беше станал на парчета.

* * *

Писна ми от тази къща!

Корадино имаше чувството, че живее тук от незапомнени времена, макар да знаеше, че са изминали само два дена. Намираха се в миниатюрна, варосана колиба само с два етажа и четири стаи, която нямаше нищо общо с дворците, на които беше свикнал. Но днес момчето знаеше доста повече, отколкото преди два дена. Някои от нещата му бяха казани, за други се беше досетил сам.

Знам, че тази къщичка принадлежи на рибаря, с когото татко говори на Рибния пазар и на когото е било платено, за да ни докара дотук в дървения сандък и да ни скрие. Знам също, че татко има неприятности с дожда и че чичо Уголино е разбрал това навреме, за да ни предупреди да избягаме. Помогнал ни е и мосю Лоази — именно той се е свързал с рибаря от Рибния пазар и е предложил да дойдем в Мурано, защото оттук тръгват пратки стъкло и за Франция, а мосю Лоази има във Франция приятели, които могат да ни помогнат. А ние трябва да се крием на остров Мурано, докато той успее да ни измъкне и да ни отведе във Франция.

Въпреки обичта на своя учител към родната му страна Корадино не знаеше почти нищо за Франция. Още по-малко беше желанието му да ходи там.

Баща ми и чичовците ми ме предупредиха да не напускам къщата, в която се крием, дори и за миг.

Но с течение на времето детето започна да се успокоява и в сърцето му се надигна неговото легендарно любопитство.

Трябва да изляза да поразгледам.

И така, на третия ден Корадино изчака майка му да се заеме с тоалета си и вдигна резето на дървената врата. Озова се в малка уличка и се отправи към канала, който се виждаше в края ѝ. Помота се по брега му с намерението да погледа лодките и да похвърля камъни по чайките. Но не след дълго носът му долови аромата, който бе усетил при пристигането им. Тръгна след миризмата и попадна на голяма, червена постройка точно на брега, обърната към лагуната.

Имаше много врати — някои по-големи, други по-малки. Пред една от тях стоеше мъж на възрастта на баща му. Беше само по бричове, без риза, а в горната част на ръцете си имаше по една дебела гривна. Мъжът държеше дълга тръба, в единия край на която се виждаше нещо, наподобяващо горящ въглен. Намигна на Корадино и рече:

— Добър ден!

Корадино не беше много сигурен дали трябва да говори с този човек — беше безсъмнено търговец. Но хареса очите на човека и както го бяха учили, се поклони и изрече:

— Приятно ми е!

— О, малък благородник! — засмя се мъжът.

Корадино разбра, че го подиграват, и се запита дали не трябва да се отдалечи с високо вдигната глава. Ала любопитството му взе връх — изгаряше от нетърпение да узнае какво прави този човек. Посочи към въглена и попита:

— Какво е това?

— Стъкло, Ваше Величество!

Корадино усети, че шегата е добронамерена. Усмихна се свенливо и рече:

— Ама стъклото е твърдо!

— Когато е пораснало, да, твърдо е. Но когато е току-що родено, изглежда така!

С тези думи мъжът пхна въглена във водите на канала и той изсъска предупредително. Когато го извади, вече беше бял и бистър. Корадино го огледа с огромен интерес и после си спомни.

— Някога си имах едно стъклено конче!

— Но вече си нямаш, така ли? — погледна го човекът.

На Корадино му се приплака. Загубата на стъкленото конче съвпаднаше със загубата на двореца му, на Венеция, на стария му живот.

— Счупи се — прошепна тихо и сведе глава.

Погледът на мъжа омекна. Подаде му ръка и рече:

— Хайде, ела с мен! — Корадино се поколеба. Тогава стъкларят се поклони тържествено и изрече: — Приятно ми е! Казвам се Джакомо дел Пиеро.

Този формален жест, на който беше свикнал, успокои Корадино и той рече весело:

— На мен също ми е приятно! Казвам се Корадо Манин, но обикновено ме наричат Корадино.

С това момчето пхна малката си ръчичка в огромната, загрубяла ръка на майстора и пристъпи в голямата сграда. Гледката, която го посрещна, го изуми.

Навсякъде имаше огънове, затворени в железни дупки с вратички. При всяка вратичка работеше поне по един човек — без риза и с много тръби и въглени като новия му приятел. И всички слагаха тръбите до устата си така, като че ли пиеха, но после се разбра, че всъщност духаха.

Спомням си една картина, която видях, докато двамата с баща ми гостувахме в Двореца на дожа. Тя показваше четирите вятъра на

земята с издути бузи как издухват венецианската флота в спокойните води на пристанището при Арсенала. Тези мъже приличат на тези ветрове.

И докато мъжете духаха, блестящите въглени стъкло растяха и се променяха във форми, които Корадино познаваше — вази, полилеи, чинии, чаши. Над ведрата, в които предметите се охлаждаха във вода, се виеше пара. Навсякъде се стрелкаха момчета, които носеха или отнасяха нещо — момчета, не по-големи от него самия. Те също бяха без ризи. На Корадино започна да му става горещо.

Джакомо забеляза и рече:

— По-добре си съблечи палтенцето. Изглежда скъпичко. Майка ти много ще се ядоса, ако го изгориш!

След последното странно пътешествие палтенцето на Корадино не изглеждаше никак добре. Беше мръсно, бе изгубило повече от едно от опаловите си копчета и вонеше на риба. Ала само глупак не би забелязал, че е много скъпо. А Джакомо дел Пиеро не беше глупак.

Корадино свали палтото си, копринената си риза и шалчето си. Захвърли ги зад купчина кофи и се почувства много по-добре. После се обърна към огнените езици и за първи път през живота си усети пронизващата костите горещина на стъклената пещ. Джакомо извади с тръбата си топче оранжево стъкло. Завъртя го няколко пъти върху една дървена лопатка и момчето видя как топчето променя цвета си на тъмночервено. Джакомо изчака мъничко. После извади малки железни щипци и започна да обработва блестящото стъкло. И пред очите на Корадино започна да се ражда наново неговият стъклен кон — с изящен врат като конете на Арабия, с деликатни копита и развята грива. С ококорени очи видя как Джакомо поставя на масата малкото стъклено създание и как то постепенно изстива до бистро, кристално бяло.

— Заповядай! Твой е!

Корадино го пое и прошепна:

— Благодаря! Прекрасен е!

После се обърна със съжаление към вратата и към слънцето навън и промърмори:

— Май вече трябва да тръгвам.

— Както искаш — сви рамене Джакомо. — Може пак да ни дойдеш на гости, когато решиш.

Може и да нямам повече този шанс. Възможно е всеки момент да замина за Франция.

— А може ли да остана още мъничко? Да те погледам как работиш?

— Разбира се, че можеш — усмихна се Джакомо. — Само не пречи!

Корадино обеща.

* * *

През остатъка от деня Корадино видя десетките чудеса от стъкло, които изработваше Джакомо. Да вземеш една мека топка и подобно на факир или алхимик да я превърнеш в произведение на изкуството, това за него беше истинска магия. Наблюдаваше внимателно всяко затопляне и претопляне, всяко завъртане на пръта, всеки внимателен дъх, който изпълваше корема на червеното стъкло. Наруши обещанието си многократно, пъхайки се буквално в ръцете на Джакомо. Докато накрая милият човек не започна да му дава поръчки, които го радваха, и така, не след дълго, Корадино се покри с мръсотия като останалите момченца наоколо. За съжаление твърде скоро за него сенките край портите започнаха да се издължават и Корадино прецени, че се налага да тръгва. Но тъкмо се канеше да изрече мисълта си на глас, когато на прага на вратата се очерта смразяваща кръвта фигура.

Беше висока, с черна мантия и качулка, с черна маска. Но не излъчваше нито капчица от веселието на маскираните по време на Карнавала хора. А когато заговори, гласът ѝ сякаш вледени дори огъня в пещите.

— Търся едно благородническо момче. Корадо Манин. Тук ли е?

Като най-близо до вратата, само Джакомо спря работата си. Работата със стъкло беше твърде трудна и твърде много зависеща от всяка секунда, за да бъде прекъсвана за щяло и нещяло. Даже и заради този човек, който изглеждаше важна клечка. Както и доказа самият той, като изрече:

— Аз съм пратеник на Висшия съвет. Нося заповед за ареста на това момче!

Джакомо неусетно постави едрото си тяло между гостенчето си и застрашителната фигура, почеса се простовато по главата си и заговори със селски акцент:

— Ваше благородие, единствените момчета, които си имаме тук, са нашите помощници. Стъклените маймунки. Къде ти благородници при нас. Ваше благородие!

С периферното си зрение Джакомо забеляза копчетата от опал по палтенцето на Корадино да проблясват под светлината на огъня, като че ли настояващи да предадат своя господар на този мрачен фантом. Майсторът се извърна на другата страна, надявайки се да привлече погледа на черната маска към себе си.

И наистина — смразяващите орбити задържаха погледа му известно време, а после леденият глас отсече:

— Ако го видите, сте длъжни да докладвате пред Съвета! Ясен ли съм?

— Да, Ваше благородие!

— Интересува ни само момчето. Останалата част от семейството вече е при нас.

Хванали са семейството ми?

Джакомо чу ахването на момчето и го видя как излиза от сенките. Без да се мае, той се обърна и зашлеви толкова силно Корадино през лицето, че го запрати на земята, давайки му съвсем реално основание за сълзите. После изкрещя:

— Франко, колко пъти ще ти казвам да отидеш да ми донесеш вода, а?! Lentяй с лентяй такъв! Хайде, бързо! — Извърна се към страховития гост и допълни: — Тези момчета ще ми вземат здравето, господине! Де да можеше Десетимата да ни изпратят няколко благороднически момчета, че да върви работата! Те поне имат повече мозък от нашите тук!

Очите на маската се преместиха от Джакомо към хленчещото момче на пода. Мръсно, без риза, кървящо, сополиво. Обикновена стъклена маймунка. С елегантен замах на пелерината си агентът се обърна и изчезна в нощта.

Джакомо веднага вдигна от земята ридаещото момче и го притисна в обятията си. И не само сега — притискаше го в обятията си почти всяка нощ от следващите години, докато, като негов чирак,

Корадино живееше в къщата му и нощем се будеше, облян в сълзи и пищящ.

В съня ми майка ми ухае на ванилия и кръв.

Джакомо така и не каза на останалите майстори откъде се бе взело новото му момче. А на Корадино не каза онова, което беше чул от съседа си за рибарската колиба, където бяха открили семейство Манин. Че е била оставена като предупреждение — празна, без трупове, обаче белите ѝ стени са били буквално облени с кръв, от пода до тавана, като същинска касапница.

* * *

Накрая, разбира се, намериха Корадино. Но им отне пет години и към този момент Джакомо, като главен майстор на стъкларските пещи, вече имаше властта да моли за пощада на чирака си пред Висшия съвет в Голямата зала на Двореца на дожа. Стоеше — миниатюрна фигурка в подобната на пещера зала, под импозантните фрески в червено и златно — и защитаваше Корадино пред Десетимата. Изтъкна, че, макар и само петнайсетгодишно, момчето има истински природен талант. И че вече може да работи със стъклото така, както никой майстор досега.

Висшият съвет беше склонен да остави Корадино жив. Семейство Манин вече не представляваше заплаха за Републиката, тъй като бе на практика изтрито от лицето на земята, а, подобно на останалите стъкларии, Корадино също щеше да бъде държан като пленник на остров Мурано.

Ала откъде събралите се в онзи ден, когато Джакомо спаси живота на Корадино, можеха да знаят, че са допуснали огромна грешка относно съдбата на семейство Манин? Откъде бедният, убит Корадо Манин да разбере, че мечтата му някой ден ще се сбъдне — семейството му в крайна сметка ще се издигне до самите върхове на управлението и един от неговите наследници дори ще седне на трона на дожа? И откъде да знаят, че Лудовико Манин ще бъде последният дож на Венеция, който в същата тази зала, където сега стояха те, ще подпише смъртната присъда на Републиката? Че когато, през 1797 година, той подпише Договора от кампо „Формио“, градът ще бъде

продаден на Австрия и че именно подписът на един Манин ще седи до подписа на новия владетел на Венеция — Наполеон Бонапарт?

Ако тогава Висшият съвет знаеше всичко това, за нищо на света нямаше да пощади живота на Корадино Манин. Обаче Десетимата не можеха да виждат в бъдещето, затова го пощадиха.

И не защото бяха водени от нещо толкова ефимерно като милостта, а заради огледалата, които той изработваше.

[1] „Довиждане, мъничкият ми!“ или буквално: „Отново ще се видим“ (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Сбогом (фр.). — Б.пр. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

ИЗГУБЕНИЯТ РАЙ

В събота Леонора стигна до кантина „До Мори“ в три без петнайсет. Огледа фасадата на старата пивница с нейните дебели стъклени врати и се запита дали не е станала жертва на някаква перверзна шега. Може би полицай Бардолино сега ѝ се присмиваше отнякъде заедно с нейните колеги. Леонора се укори вътрешно. В крайна сметка това не ѝ беше началното училище. Ситуацията на работното ѝ място ѝ се бе отразила дотолкова, че параноята като че ли започваше да я гони навсякъде. Човекът очевидно говореше съвсем сериозно. И бе напълно нормално да иска да намери клиенти за братовчедка си. Затова сега тя реши да влезе и да го почака.

Навън валеше, така че заведението беше почти претъпкано. Въпреки тълпите обаче Леонора откри една тиха масичка в дъното, разположена точно под огромно, двойно огледало. Възхити се на изработката му и на леко зеленикаво златистия отблясък на старото стъкло в неговата позлатена, барокова рамка. Откосът ѝ изглеждаше идеален, макар да бе сигурна, че огледалото е на няколко века. Поръча си едно еспreso и се огледа. Клиентелата на заведението беше определено местна — сервитьорът се бе обърнал към нея на венециански диалект и тя бе изненадала и самата себе си с бързината и лекотата, с която му бе отговорила на вече перфектен италиански, повтаряйки донякъде акцента му. За пореден път се зарадва, че полицай Бардолино ѝ бе предложил това място. Засега то все още си оставаше добре пазена от туристите тайна. А после ѝ хрумна, че по някакъв странен, кавалерски начин той е решил да ѝ направи подарък.

Стига да се появи.

Ала нямаше смисъл да се тревожи. Точно в три часа, с характерната си ефективност, която беше демонстрирал и по време на разговора им в полицията, той прекоси прага на заведението. Тя се слиса, когато видя, че той е с дънки и елегантно яке — слиса се много повече, отколкото, когато го видя за първи път в църквата по време на

концерта. Незнайно защо, но Леонора си го бе представяла в униформа. Но пък все така продължаваше да ѝ напомня за лице, слязло от платната на Ренесанса — дотолкова, че накара група жени на една маса в средата да се обърнат след него. И докато той отгърсваше капките дъжд от черните си къдрици, Леонора не без известна доза шок установи, че той е много красив мъж. И че останалите също го виждат.

През душата ѝ пробяга страх.

Той я поздрави любезно, седна и извика сервитьора с маниера на човек, свикнал на подобни неща. Съблече якето си и се облегна удобно на пейката. Излъчваше елегантност, съчетана със способността да се адаптира автоматично към обстановката, за да се чувства удобно — като котките. Леонора се усмихна и зачака началото на разговора им. Изведнъж се изпълни със самоувереност. Дали той ще заговори директно за онова, за което се бяха събрали, или първо ще я залее с любезности?

— Пиеш кафе?

Леонора се засмя. Въпросът му ѝ се стори толкова неуместен, че я свари напълно неподготвена.

— Смееш ли ми се? — изглежда я с нещо средно между раздражение и развеселеност.

— Мъничко. Защо да не пия кафе? Да не би да съм направила някакъв неволен социален гаф?

— О, не! Просто се чудех дали не си... — затърси думата — въздържател. Странна дума. Винаги съм смятал, че така англичаните определят хората, които пият единствено и само чай.

— О, не! — изрече този път Леонора. — Пийвам си. При това доста. Е, не чак толкова много. Но определено обичам вино!

— Хубаво! — ухили се той. А на сервитьора, който кръжеше в полезрението му, рече: — *Дуе омбре, пер фаворе*^[1]!

— Какво означава „омбра“? — попита тя.

Полицай Бардолино се ухили и отговори:

— Сянка.

— Да, основното значение на думата го знам, разбира се. Но какво означава в смисъл на напитка?

— О, нищо особено. Просто чаша домашно вино. Нарича се така от векове. През Средновековието на „Сан Марко“ имало каруци с вино,

а търговците на вино бавно отмествали каруците си така, че да остават винаги под сянката на камбанарията. За да може виното да се запазва охладено.

Сервитьорът постави две чаши върху масата от тъмно дърво между тях. Леонора побърза да го опита и остана с впечатлението, че разказът на полицая за миналото на това вино като че ли го прави още по-приятно.

— Много обичам подобни истории — рече. — Но откакто съм тук, не съм чела нито един пътеводител. Твърде заета съм да гледам наяве и да живея с града, за да чета за него.

— Абсолютно си права — кимна кавалерът ѝ. — Подобни неща е най-добре да се откриват в крачка, от хората, които живеят тук. В пътеводителите включват само пикантерии и скандали.

Леонора се усмихна, когато установи, че неговото мнение е същото като нейното.

— Каж ми нещо повече за това място! — подкани го тя.

— Нещо пикантно ли искаш? — върна усмивката ѝ той. — Казанова е бил чест гост на тази пивница.

— Затова ли ме доведе тук?

Не трябваше да казвам това! Колко самонадеяно и... глупаво от моя страна. Държа се като ученичка.

— Май сметна това просто за реклама, нали? — отбеляза той с проникателност, която я изненада. — Всъщност поканих те тук заради стъклото. — Посочи огледалото зад нея. — Уникално е. Това двойно огледало е много прочуто — навремето си е било най-голямото огледало с абсолютно еднакви плоскости. Реших, че тъй като работиш в Мурано, това може да те интересува.

Не го прецених правилно. Дали не провалих всичко с фриволното си поведение? Да му кажа ли за Корадино?

— Полицай...

— О, стига, моля те! Наричай ме Алесандро!

Слава богу, че настроението му отново се върна.

— Тук много ми харесва и ти благодаря, че избра точно това място.

Той се усмихна доволно, а после физиономията му стана отново делова.

— Във фабриката завериха ли формуляра ти? — попита.

— Да. — Аделино отново беше така добър да се подпише и да подпечата документа.

— В такъв случай следващата седмица го донеси и смятам, че най-сетне ще можем да ти осигурим това прословуто разрешение за работа. А после, ако си намериш и жилище, ще можеш да получиш и удостоверение за местожителство — изрече Алесандро и прие благодарностите ѝ с махване на ръка.

След кратка пауза Леонора изрече:

— Може ли да ти задам един въпрос?

Той кимна.

— На теб като че ли не ти трябва чак толкова време, за да си свършиш работата, както е при колегите ти. Защо?

— Мразя бумацината — отговори автоматично Алесандро. — Затова за мен единственото разрешение на проблема е да се оправям с нея колкото е възможно по-бързо. Колегите ми също мразят бумацината, обаче те предпочитат да се справят с нея, като я заравят в още по-голяма бумацина с надеждата тя да изчезне. Ето ти още един пример за ефективност! — допълни и извади от джоба си няколко листа. Показаха се фотокопия на къщи с подробности отдолу, очевидно взети от файловете на някоя агенция по недвижими имоти. — Братовчедка ми Марта ми даде ключовете за тези четири тук. Ще отидем да ги видим и ако някоя ти хареса, можеш да се преместиш още тази вечер.

— Тази вечер ли?

— Защо, изненадана ли си?

Леонора поклати глава, изпълнена с все по-голямо вълнение. После отрони:

— Просто от цял месец се опитвам да си намеря жилище и все ме мотаят, все има някакви проблеми, някаква нова бумацина... — Този невероятен мъж бе измислил начин да се пребори с цялата бюрокрация и леността на Венеция. Направо не беше за вярване!

— Е, когато познаваш някой местен жител, обикновено става така — намигна ѝ Алесандро. — А ето къщата, която смятам, че трябва да видиш първа!

И посочи една от четирите — красива триетажна къща, в която Марта даваше под наем двустаен апартамент. Леонора проследи

пръста на Алесандро. Адресът отдолу се виждаше съвсем ясно — кампо „Манин“.

* * *

Апартаментът се намираше на най-горния етаж на огромна, стара, някога величествена къща. Макар и модерна във всички други отношения, къщата бе запазила оригиналната си виеща се стълба, днес загрозявана от пожарни изходи. Но дори и те не бяха в състояние да отнемат красотата и величествения изглед на стълбището. Леонора постави длан върху люещата се тюркоазна мазилка. Когато тя и позлатата ѝ са били нови, дали от тези стени не са се взирали семейни портрети, наблюдаващи господари и прислуга как се качват и слизат? Сякаш улавяща ехо от миналото, тя прошепна:

— Корадино?

Алесандро, който тъкмо се бореше с бравата на апартамент 3С, се обърна.

— Моля?

— О, нищо. — Беше твърде рано да си признава, че най-добрият ѝ приятел в цяла Венеция е призрак. — Просто се питах дали тук не са живели и други представители на фамилията Манин.

Алесандро сви рамене, в момента повече загрижен да отвори вратата.

— Възможно е. Много е възможно. Аха!

Вратата най-сетне поддаде и Леонора го последва в апартаментата. Беше обикновен, скромно мебелиран, но с два огромни прозореца, от които се разкриваше изглед към площада, и най-хубавото от всичко, очукана спираловидна стълбичка от ковано желязо, която извеждаше на плоска тераса, на едно ниво със смахнатите покриви на Венеция. Леонора се отпусна внимателно на нестабилните перила и се вторачи към камбанарията в далечината. Дочу звън на камбани.

Искам да живея тук! Разбрах го в мига, в който прекрачих прага на този апартамент.

Практичният подход на Алесандро към дреболиите в бита продължи да удивлява Леонора и през останалата част от деня. Първоначално тя предположи, че изборът ѝ ще доведе до нови

преговори, протакащи се най-малко две седмици, следвани от още по-продължителен период на преместване. Обаче Алесандро автоматично вдигна мобилния си телефон и се свърза със своята братовчедка, провеждайки типичния за италианците бърз и отривист разговор. Едва бяха завършили обиколката на простата баня („Само не очаквай непрекъснато да имаш топла вода! Все пак това е Венеция!“), когато се появи и самата братовчедка Марта. Тя беше делова, любезна жена с очила, къса коса и нито грам от физическите привлекателности на своя братовчед. Приседна с Леонора на добре изтърканата дървена маса, на странните столове. И докато Леонора успее да подпише договора за едногодишен наем, Алесандро вече се бе свързал с компанията, която държеше складовете на дока, и бе уредил нечувана по тези места доставка на всички неща на Леонора за *неделя*, моля ви се! После и двамата братовчеди предложиха да ѝ помогнат с разопаковането на багажа и мебелите, Леонора получи ключа от жилището си, след което двамата с Алесандро отидоха до хотела ѝ, където тя си събра нещата и напусна стаята си там.

Той очевидно не бързаше за никъде, нито пък се държеше превзето любезно по начина, който тя бе забелязала у колегите си — приятелското отношение на мъже, които искат и още нещо от жената до себе си. Докато вървяха или оправяха апартамента ѝ, си говореха непрекъснато — най-вече за онази свещена италианска троица: изкуство, храна и футбол. Щом веднъж багажът ѝ бе преместен и разпределен и след като купиха някои храни от първа необходимост за сутринта, тя започна да си дава сметка, че колкото и да не беше за вярване, компанията му ѝ доставя удоволствие. Удоволствието и объркването ѝ обаче нараснаха, когато късно вечерта с безцеремонния, делови маниер, който очевидно бе негова запазена марка, той изрече:

— Какво ще кажеш да излезем за по едно питие? Трябва да отпразнуваме новото ти жилище, нали така? Знам едно много хубаво място.

Леонора повдигна вежди невярващо.

— Толкова хубаво, колкото „До Мори“ ли?

Той се засмя и отвърна:

— В момента не можеш да намериш отворено нищо друго, по-хубаво от заведението, което имам предвид. То е в най-буквалния смисъл на думата рай.

Тя го изгледа предпазливо. Погледът му не излъчваше нито пресметливост, нито похот. Очите му я гледаха съвсем откровено. И в тях тя забеляза жажда.

Знам, че не трябва да излизам с него. Но знам също така и че ще изляза.

В събота вечер „Раят“ беше шумно местенце. Притисната до Алесандро на бара, Леонора се видя принудена да крещи в ухото му, за да я чуе какво иска да пие. След малко той се появи сред тълпата с четири бутилки бира в ръце („За да спестим време“) и я поведе към края на една от дългите, подобни на манастирски дървени маси, пълни с весели млади бохеми. Алесандро намери места едно срещу друго в тъмна ниша, осветена от неизбежната свещ във винена бутилка. Потоците многоцветен восък бяха покрили напълно бутилката и разказваха историята на свещите, които са били слагани на нея преди това. По силата на навика Леонора започна да свлича твърдата маса восък. Доста близо до нея младеж с пиърсинг почти по всички възможни места говореше с бърз венециански диалект нещо на също толкова надупченото момиче срещу себе си. Алесандро отпи голяма глътка от бирата си и Леонора се загледа в него. Шумът като че ли беше понамалял, но пак ѝ се налагаше да вика, за да бъде чута.

— Какво е това място?

— Не бях напълно искрен с теб — усмихна ѝ се той. — Това не е точно рай, а „Парадизо Пердуто“ — „Изгубеният рай“! Просто е единственият бар във Венеция, който работи до толкова късно. И затова винаги е пълен със студенти. Малко е претърпкано, но поне тук можеш да получиш питие и след полунощ!

Леонора се усмихна сковано на бирата си. Изгубеният рай значи.

Дали и аз не изгубих своя рай? Дали Стивън, „Белмонт“ и „Сейнт Мартин“ не бяха моят рай? Или дойдох тук, за да открия нов рай?

Сякаш разчел мислите ѝ, Алесандро най-неочаквано изтърси:

— Защо те е напуснал съпругът ти?

Леонора едва не се задави с бирата си. Все още не беше спряла да се стряска от болезнената прямота на венецианците. Беше очаквала те да са витиевати и неясни като тайните улички на своя град или пълни със заобикалки като бюрокрацията си. Но те не бяха нито едно от тези неща. Примерно тази сутрин жената, която ѝ сервираше в

кафенето, където обичаше да закусва, я попита дали си няма някаква специална аморе в Англия. Рецепционистът в хотела — онзи червенобузест, мил господин, бе успял да установи семейното ѝ положение и липсата ѝ на деца броени дни след нанасянето ѝ при него. А ето че сега този неразгадаем мъж срещу нея ѝ задава един от най-личните въпроси, които могат да бъдат зададени на друг човек. Леонора имаше чувството, че венецианците стигаха така бързо до главния въпрос, както носовете на лодките им сечаха водите на техните канали. Сега тя се опита да печели време, като стисна стъкленото сърце на врата си, за да си даде кураж. Накрая изломоти:

— Откъде знаеш, че ме е напуснал?

Алесандро се облегна назад в стола си и започна:

— Имаш белег на пръста си там, където някога си носила брачната си халка. Освен това пръстът ти си е променил леко формата, кожата се е изтеглила към кокалчето, което означава, че си носила пръстена с години и че не става въпрос за някакъв си кратък годеж. Освен това си тъжна. И си тук. Според мен, ако ти го беше напуснала, а не той теб, вероятно щеше да си останеш у дома, нали така?

Леонора сведе очи към ръката си и в интелигентните очи срещу себе си зърна съчувствие, от което ѝ примая. Искаше ѝ се да му отговори с нещо, с което да го среже и да го откаже от повече въпроси, но изненада и самата себе си, като изрече:

— Той си избра златното сандъче.

— В какъв смисъл?

— Чувал ли си за „Венецианският търговец“ на Шекспир? Кандидатите за ръката на Порша трябва да избират между три сандъка: сребърен, златен и оловен. Обаче щастието се оказа скрито в оловния сандък, а не в златния!

— Да, чувал съм, разбира се — усмихна се Алесандро. — Все пак аз съм оттук! Смяташ ли, че човек може да се роди в този град и да не научи наизуст „Венецианският търговец“? С въпроса си просто имах предвид в какъв смисъл е избрал златния сандък.

— В смисъл, че беше заблуден от опаковката, макар да не е нищо особено.

— Не говори така!

— Как?

— „Макар да не е нищо особено“! Ти си много красива жена! — Изрече го директно, не като комплимент, а като неоспорим факт.

Тя завъртя една златиста къдрица на пръста си и промърмори:

— Е, някога може и да е било така. Но нещастieto и загубите като че ли изпиха силите ми. Вече се чувствам черно-бял човек, без никакъв цвят. — Пусна кичура си. — В онези години бях художник, творец, същинско кълбо от емоции, което нямаше нищо общо със... — Започна да рови из мозъка си за подходящия израз. — ... със синаптичната верига химически реакции, каквато представляваше Стивън. Мисля, че той хареса най-много факта, че съм негова пълна противоположност. Но щом отвори сандъка, си даде сметка, че онова, което всъщност иска, е нещо практично и с научна насоченост като него самия.

— И намери ли го?

— Разбира се. Казва се Карол.

— Аха!

Леонора отпи нова глътка от бирата си и усети, че започва да се затопля отвътре. И в този момент осъзна, че за нищо на света няма да споменава за безплодието си пред Алесандро. Някакъв тихичък, атавистичен глас не ѝ позволяваше да го стори. Тя не искаше този човек да разбере, че тя не е завършена.

* * *

Накрая той заговори, само че не за нея. Стана ясно, че иска да ѝ отговори на откровеността с откровеност.

— Според мен обаче е възможно хората да бъдат твърде еднакви. До миналата година имах приятелка, която беше като мой близък. Двамата израснахме заедно, обичахме едни и същи неща, и двамата бяхме амбициозни, даже викахме за един и същ футболен отбор. Обаче после на нея ѝ предложиха повишение, заради което трябваше да замине за Рим. И тя го прие. Напусна. *Финито*. В крайна сметка амбициите ѝ ни разделиха.

И отпи продължително от бирата си.

Леонора се слиса. До този момент не беше възприемала полицая като уязвим човек, ала ето че той е бил изоставен като нея.

— И тя ли работеше в полицията? — попита тихо.

— Не. Беше журналист. — Очевидно нямаше желание да говори повече и Леонора предпочете да не го подпитва. Тишината между тях се стопи наред всеобщата врява.

Накрая той продължи:

— Дотогава бяхме щастливи. Нямахме никакви проблеми. Никакви... точки на пререкание.

Леонора беше потресена едновременно и от историята му, и от начина, по който се изразяваше. В последното съзря удобен повод да измести темата на разговора в друга посока.

— Къде се научи да говориш така добре английски?

— В Лондон. След като излязох от казармата, живях две години там — докато обмислях какво да направя с живота си. Работех в един ресторант — с Николо, друг мой братовчед. Прекарвах си времето между ресторанта в Сохо и лондонския хиподром, избирайки си все неподходящи жени. — Ухили се и добави: — Първо научих мръсните думички.

— Къде по-точно?

— И на двете места. А после, като се върнах, влязох в Полицейската академия в Милано. След като взех дипломата си, се върнах у дома, във Венеция.

При тези думи той извади пакет цигари, умело изкара една и ѝ предложи с добре познатия по цял свят жест на въпросително повдигнатите вежди и изсумтяването. Тя отказа, но той си запали една и дръпна силно. А тя се замисли за онова, което беше казал. У дома. Във Венеция.

Вече и мой дом.

— Значи все пак Лондон успя да ти помогне да вземеш решенията си, така ли? — попита.

— Не особено. Всъщност никога не съм имал избор. Родителите ми просто бяха решили да ме погледят с тези две години в Англия, създавайки ми фалшиво усещане за самостоятелност. Обаче аз си знаех, че ще стана полицай. Те също го знаеха.

— Как така?

Алесандро сви многозначително рамене и отсече:

— Фамилна професия. Всички Бардолино са били полицаи — дядо ми, баща ми, чичовците ми...

— Но това те удовлетворява, нали?

— Ще ме удовлетвори, ако си взема изпита за детектив. Тъкмо сега се подготвям за него.

— Е, „Мистерията на липсващата брачна халка“ беше доста успешен тест за теб.

— Като Шерлок Холмс, нали? — засмя се той, определено доволен от себе си. — Е, ще видим. Всичко зависи от това дали ще си взема изпита. Но да си обикновено ченге във Венеция е доста скучна работа, освен ако не си особено голям фен единствено на гледките наоколо. Тук се занимаваме най-вече с откраднати камери и изгубен багаж — въобще, туристически проблеми. Освен това имаме кошмарна репутация като големи глупаци. Чувала ли си онзи виц защо венецианските полицаи винаги ходят по двойки?

Леонора поклати глава.

— Защото единият може само да чете, а другият — само да пише.

Тя се усмихна.

— И ако смяташ, че това е лошо, почакай да разбереш само с каква репутация се слави пожарната! Казват, че пожарната във Венеция си е сложила телефонен секретар на телефона за спешни случаи и на него е записано съобщение, което те уведомява, че ще се заемат с твоя пожар на сутринта.

Тук Леонора вече се засмя с глас и възкликна:

— Затова ли изгубихте „Фениче“? — Преди десет години този венециански театър, истинско бижу на архитектурата, беше изгорял до основи.

— А, не. Това си беше по вина на градската управа. Каналът до „Фениче“ беше толкова затлачен, че корабите на пожарната не успяха да стигнат навреме, за да спрат огъня. Гражданска безотговорност, ако питаш мен. Този град отдавна се разпада.

— А потъването?

Алесандро поклати глава и отговори:

— Никой от местните жители не вярва, че градът ни потъва. Вярваме обаче в друго — че доста хора трупат пари от подклаждането на този страх. Съществуват десетки така наречени фондове за събиране на пари за спасяването на града, обаче повечето пари се използват за поддържане на луксозния начин на живот на местните и

държавни величия. Иначе не водата, а туристите са ни големият проблем.

Леонора беше едновременно изненадана от това твърдение и благодарна на Алесандро, че не я включва в групата на туристите.

— Туристите ли? — повдигна вежди. — Те не са ли кръвоносната система на Венеция?

— Така си е — кимна експресивно Алесандро. — Но нали знаеш, че ако кръвното ти налягане стане твърде високо, може да те убие?! При последните преброявания става ясно, че на всеки кореняк венецианец се падат по стотина туристи. Именно затова ние, местните, се познаваме един друг. И сме много сплотени. Сигурни сме, че градът ни ще оцелее. Венеция е съществувала векове наред и ще продължи да съществува векове наред. Наречи го... приемственост.

Леонора кимна, докато пръстите ѝ механично си играеха с вощька по шишето между тях.

— Разбирам те прекрасно. — А после, сякаш решила се да направи още една стъпка напред към сближаването, му призна: — Когато те видях за първи път, си казах, че изглеждаш като излязъл от картина. Само дето не мога да се сетя точно от коя.

— Наистина е така — усмихна се той, но не уточни нищо повече. — Това е нещо напълно обичайно за нашия град. Чертите на хората, които виждаш по улиците му, са били тук и преди стотици години. Едни и същи лица, наследници на своите прадеди. Единственото лице, което никога не можеш да видиш, е лицето на Венеция. Тя винаги се представя маскирана, а под маската открай време си е била покварена.

— Е, значи предлага достатъчно работа за един бъдещ детектив!

— За съжаление е така — усмихна се сухо Алесандро. — За разлика от отегчителната дребна престъпност, организираната ни отваря много работа. Кражби на произведения на изкуството, имотни измами, контрабанда. Въобще, мъжки работи.

Леонора усети, че зад шегата си той всъщност е много сериозен.

— А кога са изпитите? — попита.

— След два месеца. Ако ги взема, ще бъда много щастлив. — Довърши бирата си и я загледа над празната бутилка. — А ти? Кое ще те направи щастлива? Да не би да търсиш своя оловен сандък? Или може би нов рай?

Леонора сведе очи. Думите му отново бяха като екот на мислите ѝ — стигнаха чак до сърцевината на нейната мистерия. Тя се загледа в свещта между тях и едва сега си даде сметка, че е свалила всичкия восък от бутилката, който я поддържаше. Освободено от своя восъчен затвор, шишето беше така зелено и гладко, както и преди много години, когато е съдържало вино. Докато го съзерцаваше, от горящата свещ прокапа съвсем пресен восък и в мига, в който докосна девственото стъкло, придоби млечнобяла твърдост. Накрая тя отговори:

— Не, не го търся.

Тогава вярвах в онова, което казах. И продължих да вярвам в него точно до момента, в който той се приведе напред и ме целуна. Твърда, набола брада, меки устни и огън, за който бях забравила.

Крачеха мълчаливо по пустите улици. На площад „Сан Марко“ нямаше жива душа и огромното празно пространство приличаше на катедрала без покрив. За купол служеше безоблачното небе с кристално ярките звезди. Нощта беше хладна, но Леонора гореше. Гълъбите, обитатели на площада, вече спяха, но полетът на мислите ѝ ги замести.

Водена от сила, която не можеше да си обясни, тя започна да прави цигански колела по площада — звездите се въртяха над краката ѝ, косата ѝ метеше камъните. Докато се въртеше, чуваше гръмкия мъжки смях на Алесандро. Нямаше представа как да тълкува целувката му, обаче съвсем ясно съзнаваше какво чувства.

Беше изпълнена с неземна, безмозъчна радост.

[1] Per favore (ит.) — моля; ако обичате. — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

СРЕЩИ

Корадино се загледа със задоволство в своето двойно огледало. То беше поставено на почетно място, на задната стена на кантина „До Мори“. Знаеше, че си е свършил добре работата. Повърхността му беше гладка като лагуната в ясен пролетен ден, а откосът беше идеален — дори и неговото око не бе в състояние да забележи несъвършенства. Извърна очи, преди да зърне отражението си, и приседна на кушетката под огледалото, за да чака. Корадино никога не бе зървал очите си в огледало. Почти не познаваше отражението си. Винаги гледаше само стъклото — погледът му спираше точно до повърхността и не влизаше по-навътре, не смееше да съзерцава себе си. Може би се страхуваше от онова, което би могъл да открие там. А може би просто не се интересуваше от собствените си черти, а само от тези на стъклото. Никога досега не си бе задавал подобни въпроси.

Единственото, което знаеше, бе, че синьор Бача — *проприетарио*^[1] на пивницата, ще бъде доволен от огледалото му. Но не можеше да не се зачуди защо го викат пак — стените на заведението бяха вече изцяло покрити с картини и огледала. Този разкош подсказваше, че пивницата процъфтява — в продължение на две столетия беше любимо място за запивка на венецианците. Нямаше никакво съмнение, че Бача има и други пари за харчене и като нищо щеше да се престарае. Корадино примигна — още огледала биха разрушили красивия, прозрачен баланс на неговото уникално двойно огледало, което блестеше като близнаците Кастор и Полукс — истинско съзвездие на съвършенството. Но част от отвращението на Корадино бе запазена за тази нова отвара — кафето, която в момента опитваше, докато чакаше. Така и не започна да го харесва.

Това кафе разяжда червата ми. Едно хубаво вино ми е напълно достатъчно.

Накрая синьор Бача благоволи да се появи от задната част на претъпканото кафене. Закръглен и облечен богато по последна френска

мода, той спря, за да размени няколко думи с група крещящо натруфени венециански матрони, които се бяха отдали на пиене на новата кафява напитка.

Днес Бача изглежда доста странно.

Обикновено собственикът беше многословен, шумен и весел. Днес беше същите тези неща, само че изглеждаше доста нервен, а обичайното му поведение — просто поза. Въпреки килограмите му, обилната пот по челото му изглеждаше твърде много за подобен студен ден. И докато вървеше, непрекъснато се оглеждаше. Корадино се запита дали богаташът не си е навлякъл някакви неприятности с Десетимата и си знае, че агентите им го следят. Лично за себе си стъкларят нямаше никакви съмнения. Имаше безгрижния вид на човек, който *знае*, че непрекъснато го следят.

Години наред зърваше очи, втренчени в него през цепнатините на маските. Мъжът, който се бе облегал край спирката на лодката. Уличният търговец на бонбони, който се загледа в него малко по-настойчиво от нормалното. Куртизанката на моста с топлата усмивка, но с поглед, твърд като кремък. Хиляди различни маски на хиляди различни места. Неизменно дискретни, но с течение на времето Корадино се бе научил да ги разпознава мигновено. И всеки път, когато очите му мимоходом се срещаха с очите на тези шпиони — независимо дали последните бяха високи или ниски, мъже или жени — майсторът имаше чувството, че принадлежат на един и същи агент — на мрачния фантом, който се беше появил в стъкларската работилница преди толкова много години.

Мъжът, който изкла семейството ми.

Но Бача няма от какво да се страхува, нали така? Той си беше човек на управляващите и това се знаеше от всички. Наемът за това място се плащаше от Десетимата, а голяма част от делата на Републиката се решаваха именно на тези маси, под маската на социалните контакти. При все това собственикът определено изглеждаше неспокоен. Най-сетне си проправи път до Корадино и при традиционните целувки за поздрав майсторът усети потта по бузите на Бача.

— Антонио! — възкликна Корадино, докато Бача присядаше на брокатената пейка срещу него. — Каква е целта на тази среща?

Надявам се, че не става въпрос за нови огледала, които да превърнат заведението ти в публичен дом, нали?

Бача буквално позеленя, когато се приведе към Корадино. Дъхът му вонеше на вино.

— Корадино, чуй ме добре! Моля те, облегни се плътно назад! Заради мен!

— Какво... — започна объркано стъкларят, но като видя енергичното кимване на приятеля си, направи каквото му беше казано. Изпъна гръб и рамене и се наклони колкото може по-назад, докато накрая усети други рамене — на клиента, който седеше с гръб към неговия гръб, на пейката от другата страна. Корадино автоматично отвори уста, за да се извини, ала веднага беше спрял от глас, който със сигурност не беше на собственика на заведението.

— Не се обръщай назад! Гледат ни!

Италианският беше перфектен, ала Корадино долови непогрешим френски акцент, който го върна двайсет години назад, при неговия учител по френски. Спомените за детството му нахлуха в главата му като кръвта, втурнала се в ушите му.

— Мосю Лоази? — Едва се сдържа да не се обърне и да не се хвърли в обятията му.

— Не. Името ми е Дюпармьор — Гастон Дюпармьор. Не се познаваме с вас. Но с течение на времето се надявам да се опознаем. — Гласът звучеше авторитетно, но също така излъчваше и определена топлина.

Корадино се ядоса на себе си заради тази глупава грешка — сякаш неволно се беше издал. Завоалира неудобството си в гняв, но въпреки това нещо, и той не знаеше какво, му забрани да се обръща назад. С очи, приковани върху вече преbledнелия Бача, той изрече рязко:

— Какво става тук? Не възнамерявам да се излагам на никаква опасност!

Почувства как раменете зад него се поместват и отново дочу познатата смесица от топлина и авторитет в гласа на французина:

— Корадино, ти открай време си изложен на опасност! Още от деня, в който твоят чичо Уголино ви предаде на Десетимата и цялото ти семейство побягна, за да си спасява живота! А знаеш ли, че пак същият този твой чичо издаде местонахождението на семейството ти

на агентите на Републиката? Продаде смъртта на майка ти заради собствената си безопасност, обаче тук се излъга — агентите отнеха и неговия живот, а твоя пощадиха, мое малко стъklarче!

Корадино скочи от мястото си, но беше автоматично прикован от мечешките ръце на Антонио Бача. Собственикът го прегърна и отново го целуна по двете бузи, след което шумно изрече:

— В такъв случай се разбрахме! Още две големи огледала за салона! И те също ще бъдат произведения на изкуството като всичките твои неща досега! — Придърпа Корадино към себе си и прошепна в ухото му: — Корадино, трябва да изслушаш този човек! Не се надигай, не се обръщай, не се поддавай на страстите си! Този човек може да ти помогне, но не забравяй, че ни наблюдават! Стой мирно! Седни си и говори с него така, сякаш говориш с мен!

Най-накрая Корадино се отпусна обратно на мястото си и се постара да се овладее. Какво означаваше всичко това? И възможно ли е това, което чу за чичо си Уголино, да е вярно? Та той го обичаше толкова много! Чичо му предател ли беше? В ума му напираха стотици въпроси. Ала единственият, който в момента можеше да зададе, бе:

— Кой си ти?

— Ако искаш да ме видиш, можеш да погледнеш в собственото си огледало. Но го направи бързо и незабележимо!

Корадино плъзна поглед наляво и срещна очите на човека, който седеше зад него. Беше облечен във винено кадифе по начина, по който се носеха лекарите от Падуа, а в скута му седеше дългоноса бяла докторска маска. Но островърхата брадичка и извитите мустаци подсказваха за френско денди. Очите, които се вторачиха в очите на Корадино, имаха цвета на сивите плочи, с които той работеше. Иначе французинът изглеждаше млад, не повече от мъж на средна възраст. Вероятно около трийсетте, като самия Корадино.

— Да, ние сме на една и съща възраст — изрече французинът, сякаш разчел мислите му. — Но разликите между нас са повече от приликите. Аз обичам своята страна, а ти си престанал да обичаш своята. И можеш да обработваш стъклото като алхимик, обучен от ангелите. Именно затова съм и тук.

— Откъде знаеш толкова за моето семейство?

— Ти спомена името на един мой сънародник, когото си обичал. Аз също го познавам.

— Мосю Лоази? Той е жив?

— За съжаление, не — изрече сухо гласът зад него. — Беше предаден и убийците го откриха. Ала не и преди да ни разкаже за своя невероятен ученик. Защото може би не знаеш, но той никога не престана да се тревожи за теб. Направи съответните запитвания и откри, че живееш и работиш в Мурано. И започна да следи изкъсо напредъка ти. Ние също, между другото. Обаче онези, които търсят, могат също така да бъдат и открити. Когато той откри теб, те пък откриха него. Той беше намерен и отровен от Десетимата, когато беше дошъл по тези брегове, за да те види.

Корадино усети как цялата кръв от тялото нахлува в главата му. Едва си поемаше дъх. Мъката по Лоази и преклонението пред неговата лоялност се бореха за място в ума му с въпросите, които продължаваха да напират.

— Но откъде знаете всичко това? — изгъгна.

— Защото аз бях един от онези, които му помагах.

— И стояхте отстрани, гледайки как го убиват?

— Лоази беше предупреден да не се връща тук! Но той не послуша съвета ми. Съветвам те да не му подражаваш!

Корадино прикова очи в очите на мълчаливия Баца и усети как стомахът му се преобръща. Коварните кафеени зърна се смесваха с телесните течности в стомаха му и оставяха в устата му горчивина — горчивина, която стана още по-непоносима от горчилката на новините, които чу. Ровейки из мозъка си, той най-сетне напипа най-важния въпрос:

— Какво искате от мен?

— Искаме таланта ти, какво друго!

— И които сте тези „вие“?

— Първо аз самият, разбира се, ала най-вече Негово Величество крал Луи XIV, владетел на Франция!

Корадино едва не се задави. Вторачи се в кървясалите очи на собственика и проследи картата на капилярите му така, като че ли проследяваше родословието на френските крале.

— Какво би трябвало да означава това?

— Всичко ще ти бъде казано с времето си. Но сега знай едно — ние можем да ти помогнем, да ти осигурим живота, който заслужаваш. В Париж, разбира се. Ще бъдеш приет като велик художник и

посрещан навсякъде като гений, а не като простия роб, който всъщност си тук. Можем да ти дадем богатство и благородническа титла. Помисли си добре! Твоята държава Венеция те е използвала години наред за лична изгода, за да увеличи красотата си, но в замяна не ти е дала нищо. Заробила те е — теб, от благородната фамилия Манин! И не само това, но ти е отнела и семейството! — Кратка пауза. А после: — Е, почти цялото семейство.

Главата на Корадино се стрелна наляво и отново срещна сивите очи. Онова, което последва от страна на французина, бе не по-силно от шепот.

— Можеш да доведеш и нея!

Леонора! Той знае за Леонора!

— Не е необходимо да решаваш сега — изрече гласът, когато Корадино извърна глава с разтуптяно сърце. — Не трябва да говорим повече, защото ще ни разкрият. Остани и поговори със синьор Бача. Той ще помогне всичко да изглежда нормално. Ще ти поръча нещо, а ти трябва да вземеш мерките и да си запишеш всичко в своята прочута книжка от велен така, както правиш винаги. А после излез, върни се на Мурано и нищо не предприемай. Съвсем скоро твоят шеф ще ти съобщи за поръчка от Стария театър и че трябва да дойдеш във Венеция, за да се срещнеш с маестро Доменико относно един полилей. Ако дойдеш на тази среща, ще ме видиш отново — аз ще бъда този маестро Доменико, и тогава ще ти съобща какво ми е заръчал кралят. Ако решиш, че не желаш да се занимаваш с това, направи се на болен и изпрати на твое място друг стъклар. А ние никога повече няма да те безпокоим.

Корадино усети как раменете се поместват. Французинът се изправи. Докато оправяше мантията и маската си, Дюпармьор прошепна:

— Помисли си добре, Корадино! Какво дължиш ти на Венецианската република? Защо да не започнеш наново, във Франция, с дъщеря си?

А после, с едно плавно движение на мантията, той изчезна.

Корадино стоеше като попарен, докато собственикът започна механично да реди инструкциите си за огледало, което никога нямаше да бъде изработено. После излезе и премина като насън покрай тълпите на „Сан Марко“, докато неговата вечна сянка го следваше. В

объркването си едва не се насочи към църквата, за да каже на Леонора. Но се овладя. Не трябва да предприема нищо рисковано — не и докато онези стъпки го следваха. Няма право да разваля нещата точно сега.

Не и сега, когато най-сетне се очертава начин да бъдем заедно!

[1] Proprietario (ит.) — собственик. — Б.пр. ↑

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

ВЕНЕЦИАНСКИЯТ ТЪРГОВЕЦ

В мига, в който влезе в кабинета на Аделино и седна на предложеното ѝ място, Леонора разбра, че нещо става. От една страна, на прозореца беше подпрян голям бял бележник, който закриваше красивата гледка към лагуната. От друга, на два допълнителни стола седяха двама крайно необичайни и абсолютно непознати индивида. Аделино ги представи като „Киара Лондеза и Семи, от агенция «Атенционе!»^[1] в Милано“. Когато чу думата „агенция“, Леонора си даде сметка, че не си е въобразила удивителния знак. Това бяха хора от рекламния бизнес.

Насочи разтревожено очи към двамата непознати, а те я огледаха така, както се оглежда месо на пазара. Киара Лондеза беше с безръкавна тениска, с почти порнографски дизайн. Маслиновият ѝ тен и пресметливите очички изпъкваха още по-силно на фона на брутално късата изрусена коса. Колегата ѝ Семи, който очевидно нямаше фамилия, беше още по-странен. Беше облечен от глава до пети като английски джентълмен — норфъкско сако, силно стегната вратовръзка и излъскани до блясък обувки „Лоб“. Когато се приведе към Леонора, тя с удивление забеляза, че от малкото му джобче проблясва часовник на верижка. Едва се сдържа да не се изкиска.

В настъпилата напрегната тишина Семи се изправи и започна да обикаля около стола на Леонора, потривайки драматично брадичка. С маниера на баща, продаващ дъщеря си на бели търговци на роби, Аделино подметна:

— Ето, виждате ли? Нали ви казах?!

Като продължаваше да обикаля, Семи кимна. Леонора очакваше да чуе перфектния британски английски на имението Брайдсхед, поради което определено се стресна, когато чу перфектен италиански:

— Си. Перфето!

Перфектно за какво?

А после, без да обръщат никакво внимание на Леонора, Семи и Киара започнаха да обсъждат шумно нещо на градски милански диалект. И някъде наред ожесточените ръкомахания и стоте думи в секунда Леонора долови няколко злокобни думи. Прескомюникета. Интервюта. На местно, после на национално ниво. Брошури за хотелите. Фотосесии. Сториборд. При последната дума Киара отиде до големия бял бележник при прозореца и откри изображение, което на пръв поглед представяше рус ангел на Ботичели, насочил тромпет към портите на рая. Тук вече Леонора не издържа, изправи се и се приближи. Не, не беше точно така. Ангелът беше облечен с дънки и плътно прилепнало потниче. Тромпетът не беше тромпет, а стъklarска тръба. А фунията на тромпета беше заместена от изящна ваза. Ангелът надуваше стъкло. Картината беше едновременно красива и ужасна. И Леонора се засмя на глас. После се обърна към трите абсолютно сериозни лица срещу себе си и изрече:

— Дайте да си изясним нещата, става ли? Доколкото схващам, възнамерявате да проведете някаква... рекламна кампания... на... *мой* гръб?

— Не само на ваш гръб, синьорина Манин, но и на вашия прочут прародител! — С обигран жест Киара обърна на следващата страница. — Представям ви линията „Манин“!

О, не!

Пред очите на Леонора се заредиха плакати и рекламни фрази. После снимки и идеи за опаковъчна хартия.

Още страници с надписи в крещящ шрифт: „Стъклото, което създаде Републиката“, „Стъклото «Манин», изработвано от истински венецианци в продължение на 400 години“, „Стъклото «Манин» — оригиналното венецианско стъкло!“. И всичко това се надпреварваше с нови изображения на руси ангели в стила на Ботичели, както и на едно чернокосо дете със сюртук и риза с къдрички.

— За съжаление не разполагаме с портрет от зрелите години на Корrado Манин. Избягал е от семейния си дом на десет години, така че това е единственото, което успяхме да открием от портрета на четиримата мъже Манин — поясни Киара със свиване на рамене, с което очевидно изразяваше съжаление за тази лична трагедия. Ала не заради личната загуба на момчето, а заради себе си, защото я бяха

затруднили значително с липсата на образ от зрелите години на Корадино.

Леонора се загледа в затвореното, сериозно лице на момчето, което бе станало толкова велико. Рекламните специалисти го бяха откъснали от портрета, от семейството му, принуждавайки го да позира съвсем сам. Тя не беше чувала нищо за този портрет. Не знаеше нищо даже за тази част от семейната история. И се засрами.

Как е възможно тези гротески, извадени сякаш от комедия дел'арте, да знаят повече за Корадино от мене самата? Защото са си направили труда да разберат! Непременно трябва да науча повече за него!

Речта на Киара продължи в същия помпозен стил:

— Кампанията ни се крепи на два основни елемента: Корадо Манин, същински Моцарт на стъklarите, който придава на тази фабрика усещането за приемственост и на историчност, и на вас, госпожице, като негов наследник и като единствената жена стъklar на този остров! Можем да продаваме *модерността* на най-новите дизайни чрез вашия образ — съвременния образ, авангардния, но неизменно с тежестта на фамилната ви история, която стои зад вас!

Прилошава ми!

Леонора се обърна към Аделино и заговори бързо *сото воче*^[2], на венециански диалект.

— Това е абсолютна гавра!

Аделино се изправи от стола си и я отведе до прозореца, като не забрави да се извини на миланците, които се бяха скупчили около своя огромен бележник и очевидно планираха следващата обίδα върху паметта на фамилията Манин.

Аделино се оказа достойна конкуренция на гласа ѝ.

— Леонора *миа*, успокой се! Открай време си е било така! Търговците от моста „Риалто“ през Ренесанса, както и самият Корадино, биха сторили всичко възможно, за да се преборят с конкуренцията! Те не са имали чувствителността на твореца. Били са просто бизнесмени — какъвто съм и аз. — Долавяйки вътрешната ѝ съпротива, той хвана умолително ръката ѝ и продължи: — Леонора, в безизходица съм! Задлъжнял съм къде ли не, а сега още повече, за да задвижа тази кампания! Фабриката се бори за оцеляването си!

Леонора се обърна и се вгледа в кулите на катедралата „Сан Марко“ — в същата гледка, която само преди няколко седмици ѝ бе доставила такава наслада. По времето, когато получи тази работа. Сега обаче така обичаните кули ѝ се сториха като легло с гвоздеи, гнездо на мечове, където тя трябваше да бъде прободена за наслада на простолюдието. Днес лагуната бе спокойна и неподвижна, обаче в нейния ум се вихреха ветрове.

Умът ми се носи по бурните води на океана.

— Но какво ще си помислят майсторите? Аз съм новодошла, новак! — възкликна Леонора, спомняйки си за враждебността на Роберто, която той бе успял да разпространи из цялата работилница. — Не мога да се изстъпя напред по този груб начин! Това е немислимо!

— Точно обратното! — контрира я Аделино. — Твоето семейство е било тук по-дълго от всички останали! Именно Корrado Манин е изградил тази индустрия! А ти самата притежаваш талант, безценен талант! За майсторите не се коси, в крайна сметка те ще ти бъдат благодарни. Ако спомогнеш за подобряването на бизнеса, те ще се радват, че са си запазили работните места. А може и да получат бонуси. Семействата им също ще ти бъдат благодарни.

На подобни аргументи никой не бе в състояние да се противопостави. Ако можеше да стори нещо, за да помогне на майсторите, тя със сигурност щеше да го направи. И ако бизнесът в работилницата преуспее, дори и Роберто в крайна сметка ще бъде принуден да признае ползата от нея и да забрави не особено доброто начало на познанството им. Нали така? И което беше още по-важното, Леонора беше наясно с едно — ако не стори това за Аделино, тогава каква е ползата от нея? Защо иначе той ще взема един допълнителен работник в работилницата си, при това начинаещ?!

Аз съм просто стока за размяна.

— Имам ли някакъв избор?

В отговор Аделино просто се обърна към гостите от Милано и рече:

— Съгласна е! Започвайте!

Киара и Семи вдигнаха учудено глави от бележниците си. Очевидно те никога не се бяха съмнявали, че съгласието на Леонора има някакво значение.

* * *

Най-сетне Аделино остана сам. Главата го цепеше от продължилите няколко часа спорове, по време на които рекламният екип беше принуден да направи няколко отстъпки пред Леонора в името на добрия вкус. Погледна към монитора на стария си компютър, където се виждаше портрета на Корадино — неподвижен и мълчалив под стъклото на екрана. И запита отдавна починалото момче:

— Ще ми помогнеш ли, Корадино?

Усети се какво прави и се обърна към прозореца. Огромният бележник се беше върнал обратно в Милано, така че сега той можеше да се вижда в морето толкова, колкото си искаше. Като търговец от стари времена, очакващ своите аргонавти да върнат в пристана корабите му, натоварени догоре със стоки.

[1] *Attenzione* (ит.) — внимание. — Б.пр. ↑

[2] *Sotto voce* — (ит.) — тихо; под сурдинка. — Б. пр. ↑

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

МЕЧТАТА НА ЕДИН КРАЛ

Корадино стисна тежките кадифени завеси и усети как потта от гладките му пръсти се пропива в тъканта им. За момент усети страх, но толкова осезаем, че накара стомаха и червата му да се разтреперят. Страх, който замая сетивата му толкова силно, че изведнъж забрави какво трябва да каже.

— Маестро Доменико?

Най-сетне името, което през последния месец си бе повтарял като катехизис, се върна в главата му.

* * *

След срещата с Дюпармьор той се бе върнал на работа и се бе постарал да живее така, както и досега беше живял. Ала нормалността като че ли го бе напуснала окончателно, нищо чудно и завинаги. Непрекъснато си повтаряше и преповтаряше целия им разговор, припомняйки си всяка отделна дума, всеки поглед, всеки нюанс. Дни наред бе живял в напрежение, очаквайки да чуе, че е извикан от маестро Доменико. Във въображението му този псевдоним бе придобил собствена идентичност — призрачна, ужасяваща сянка, която сваляше маската си, за да разкрие отдолу изгнилото лице на чичо му Уголино. Всеприсъстващ беше също така и неистовият страх, че Десетимата могат да научат за тайния му разговор и в крайна сметка да поискат живота му. По едно време през главата на Корадино дори мина мисълта да издаде французина на Висшия съвет — на следващата си среща с него би могъл да вземе един агент и да изложи Дюпармьор, за да се докаже като лоялен гражданин на Републиката. Три довода го отклониха от подобно решение.

Първо, той изпитваше вродено нежелание да тръгва по пътя на чичо си и да предава друг човек чрез Устата на лъва. И без това открай време намираще за странно, че в „Божествената комедия“ на Данте — книгата, която днес той четеше като библия — хриптящият, злочест предател, който бе подложен на мъчения в Ада, се нарича Уголино, точно както мъртвия му чичо. Ала сега вече знаеше колко е подходяща тази прилика на имената между неговия чичо и онзи нещастен флорентинец.

Защото чичо ми е бил от най-лошия вид изменници — онези, които предават семействата си.

Предателството спрямо държавата беше нищо в сравнение с това. Което доведе Корадино до втория довод.

В главата му все още звучаха думите на Дюпармьор: „Какво дължиш на Венецианската република, Корадино? Та тя те превърна в роб!“.

Което беше напълно вярно. Той обичаше работата си. Дори живееше с нея. Но беше наясно, че единствено благодарение на талантите си е все още жив. Ако по каквато и да било причина той изгубеше способността си да работи, щеше да бъде убит. А те бяха сторили и още по-лоши неща. „Отнеха ти семейството... почти цялото...“ Да, именно тази дума „почти“ бе накарала Корадино да се откаже да предава Дюпармьор. Поради третата причина.

Леонора.

И докато дните се превръщаха в седмици, а той продължаваше да чака и дори започваше да се пита дали в крайна сметка не е сънувал, се изпълни с непреодолимото желание да научи нещо повече за плановете на французина. Дали наистина имаше начин да започне живот с Леонора в друга страна? С нея, която той обичаше така, както не бе обичал никого друго след майка си?

С течение на седмиците страховете му се уталожиха и бяха заменени от нещо друго. Сега вече той изпитваше жажда, нетърпение да се свържат с него. Дали въобще ще го призват? Дали пък французинът не е бил предаден от друго, примерно Бача, и вече не лежи някъде мъртъв, след дълги мъчения?

Ала ето че снощи най-сетне го бяха призвали. С вида на човек, който не знае нищо извън това, което говори, Джакомо му бе предал съобщението, че утре по обяд трябва да отиде в Стария театър, за да се

срещне с някой си маестро Доменико. Корадино просто бе кимнал безстрастно, макар че стомахът му се преобърна. Извини се, излезе навън и повърна в канала.

А сега, в „Театро Векио“, лабиринтът от стълби и коридори най-сетне го бе довел до тази завеса. Нямаше никаква представа накъде води тя. Единственото, което знаеше, бе, че дръпне ли я, за него вече няма да има връщане назад.

Макар че все още бих могъл да си тръгна.

С дрезгав като на гарван глас той изрече името. После настъпи тишина. Със смесица от разочарование и облекчение той се запита дали там изобщо има някой. Ала ето че не след дълго иззад завесата долови акцента, който помнеше толкова добре.

— Да, влезте!

С трепереща ръка Корадино дръпна тежката завеса и пристъпи незнайно къде. Подобно на Данте в неговата книга — или по-точно, в книгата на баща му — той излезе на нова пътека, с нов водач, на попрището жизнено в средата. Нямаше представа нито накъде води този път, нито кой ще го води по него.

— Значи все пак дойде, Корадино.

Готовият отговор на майстора замря на устните му. Не виждаше човека, на когото принадлежеше този глас. Виждаше единствено спектакъла долу.

Намираше се в подобна на кутия издатина, надвиснала над наподобяваща пещера зала. Но в предната ѝ част имаше блестяща арка от злато, бароков празник на позлатата, окичващ сцена, брилянтно светла под пламъците на хиляди свещи. А на сцената имаше герои — но какви герои само! Не в пантомимните костюми на комедия дел'арте, нито в крещящите одежди на Карнавала, а актьори, обсипани от глава до пети в злато, скъпоценни камъни и воали от сребро. Една такава принцеса стоеше наред група други хора в поза от антична картина и пееше с такава неподражаема красота, че Корадино забрави всичките си тревоги и страхове. Ала това не беше божествената красота на църковния хор, който познаваше — беше градска, весела песен на език, който той не познаваше:

— Монтеверди — изрече гласът на Дюпармьор. — Това е ария от операта „Коронацията на Попея“. Клаудио Монтеверди беше считан за

гений, но подобно на повечето от вида си и той беше непоносим човек. Не си ли виждал друг път опера?

Корадино само поклати глава напълно замаян.

— Такива и много други удоволствия ще бъдат твое ежедневие, когато дойдеш в Париж — велик център на културата! Затвори сега завесите зад нас и можем да си поговорим, докато се наслаждаваме на арията. Мисля, че сам се досещаш, че не е препоръчително да ни виждат, нали? Именно затова се срещаме по време на тази репетиция.

Корадино стори онова, което му беше казано, и когато очите му най-сетне се нагодиха към сумрака в ложата, започна да различава очертанията на своя събрат в конспирацията.

— Заповядай, седни, скъпи приятелю! Точно зад теб има стол.

Корадино приседна и се вторачи през мрака в Дюпармьор. Този път докторските одежди бяха изчезнали и на тяхно място се виждаха пищните одежди на театрален импресарио. Днес обаче косата и бакенбардите бяха посребрени, за да докарат още поне десетина години върху лицето на французина.

— Така. А сега по въпроса. Мисля, че най-добрият начин да подходим към него е като аз ти изложа нашето предложение, а после ти ми задаваш въпросите, които имаш. Става ли?

Корадино кимна леко в мрака, но движението му бе забелязано лесно от французина.

— Хубаво. Тогаво започвам, защото не разполагаме с много време. Предполагам, че вече си чувал достатъчно за Негово най-блестящо Величество крал Луи XIV, владетел на Франция, нали?

Още едно кимване.

— Та кой ли не е чувал наистина! В знак на преклонение пред неговото блестящо управление и велика мъдрост в момента най-добрите архитекти на Европа градят сграда, която ще се превърне в най-величествения кралски палат в целия ни познат свят. Строят го в земите на Версай, близо до Париж. Палатът ще бъде по-грандиозен дори от дворците на древните римляни или египтяните, по-импозантен от комплексите на махараджите в Индия, по-зашеметяващ от строежите на благородните гърци! По-велик даже от онези странни и прекрасни постройки на китайците от Ориента, за които твоят сънародник Марко Поло научи по време на пътешествията си. Но за да постигне всичко това и да отличи своя дворец от всички останали по

света, Негово Величество има една мечта, която ще накара хората векове наред да се дивят на неговото творение!

— И каква е тази мечта? — събра най-сетне смелост да изрече Корадино.

— Той желае да изгради огромна зала, изцяло от огледала!

Корадино замълча. Песента от сцената нахлу в съзнанието му, докато се опитваше да си представи подобно нечувано нещо като цяла огледална зала.

— Много интересно — отбеляза по едно време французинът с вече познатата на Корадино духовитост в тона.

— Кое по-точно? — попита майсторът.

— Че ти въобще не отрече изпълнението на подобно начинание! Че не каза, че е невъзможно да се направи! Кое то за сетен път ме убеждава, че именно ти си най-подходящият човек за тази задача!

— Но защо му е на краля да съгражда подобно нещо? Разходите ще бъдат много големи, а работата — трудна и продължителна!

Въпреки сумрака Корадино забеляза небрежното махване на ръката на Дюпармьор.

— Подобни спънки не съществуват за Негово Величество! За него най-важното е да се покаже и да изпъкне пред другите. Подобен палат с подобна зала ще накара останалите велики мъже по света да се преклонят пред величието му. Политиката се гради на показността, Корадино! Хората се прекланят пред нас заради това, което сме, но най-вече заради това, което притежаваме! Подобен палат би могъл да се превърне в център на политиката векове наред! А в тази зала ще се провеждат велики съвети! Ще се вземат важни политически решения за Европа и света!

— Разбирам. И вие искате аз да ви помогна в това начинание.

Сега беше ред на Дюпармьор да кимне. После рече:

— Бихме искали ти да дойдеш в Париж. Ще те настаним в лукс и удобство в земите около Париж и ти ще надзираваш изработката на огледалата и стъклата. А след известно време, когато преценим, че е безопасно и работата напредва добре, ще изпратим и за твоята дъщеря!

Корадино подскочи и възкликна:

— Тя не може да пътува с мен, така ли?

Поклащане на парфюмираната глава. А после:

— Не веднага. Опасността е огромна за един, а какво остава за двама! За нея би било по-безопасно засега да остане тук! Затова, заради нея самата, засега не трябва да ѝ казваш нищо, дори когато си вземаш довиждане с нея!

— Но, мосю, за мен няма никакъв шанс да напусна този град жив! Следят ме на всяка крачка и се намирам под непрекъснато наблюдение заради моето семейство!

Тогава французинът се приведе напред — толкова близо до него, че Корадино усети уханието на помадата в перуката му, както и топлината на дъха му.

— Корадино — прошепна, — никой не е твърдял, че ще напуснеш този град жив.

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

ПЛЕМЕННИКЪТ НА КАРДИНАЛА

Поне сега къщата е моя. Аз съм нейният наемател. И ще я превърна в свой дом.

Притеснена от курса на събитията във фабриката, ужасявайки се от фотосесиите и интервютата, които знаеше, че ще последват, Леонора имаше две неща, които ѝ даваха утеха — работата ѝ, защото стъклото вече започваше да се поддава на ръцете и дъха ѝ, и малкият апартамент на площад „Манин“. Когато се връщаше у дома в кехлибарения здрач на вечерта — защото вече нямаше покани от колегите ѝ, които да я държат до късно навън — тя усещаше как душата ѝ ликува, когато зърваше старата сграда, спяща тихо под последните лъчи на залеза, с тухли в цвета на лъвска кожа. И очите ѝ автоматично се насочваха към двата най-горни прозореца на къщата — *нейните* прозорци.

Това беше първата къща, която наистина можеше да нарече свой дом. Тук тя не беше длъжна да се съобразява с никого — нито с майка си с нейните академични книги и репродукции, нито със съквартирантите си от студентските години с техния хипарски, разюздан стил на живот, нито пък със Стивън с неговото консервативно отношение към живота и стени в цвят на магнолия. Тук най-сетне тя щеше да създаде дома, за който винаги си бе мечтала — да се обгради с цветовете, тъканите и нещата, които искаше да вижда всеки ден, да наложи собственото си, ново „аз“.

Започна да прекарва уикендите в бродене из пазарите на града — сама, но не самотна. Избираше тъкани и предмети, които ѝ напомняха за Венеция. Кръстосваше малките, тайни магазинчета на Академията в своето лично приключение за търсене на съкровища. А после се връщаше вкъщи с плячката си, триумфираща като един съвременен Марко Поло. Купата от тъмно дърво, която откри на кампо „Сан Вио“ беше поставена на кухненската маса и напълнена с пирамида от ароматни, пресни лимони от лодките с плодове на пристана „Сан

Барнаба“. Огромният каменен пръст от крак, отсечен от някоя статуя (къде и кога?), който беше толкова тежък, че трябваше да ѝ го доставят по-късно, вече подпираше вратата на кухнята. Подбираще и смесваше бои и прекарваше часове наред в боядисване на стените си. Дневната — спалня, боядиса в морското тюркоазно, което видя на стълбището на къщата, като предварително прецени колко би могъл да избледнее цветът от времето на Коррадино насам и го подсили, след което направи златисти корнизи и закачи позлатени свещници. Намери огромно старо легло от махагон, което се наложи да бъде вдигнато през прозореца с помощта на ентузиазирани и словоизлиятелни съседи. Покри леглото с меки възглавници и кувертюри от кремава дантела от Бурано, изработена от стариците, които по цял ден седяха на пейките пред пъстроцветните си къщички и се топлеха на слънце, докато пръстите им летяха с куките. Кухнята боядиса в блестящо кървавочервено и събра малки плочки с цвят на опушено стъкло, които подреди като мозайка над мивката. Докато прибираха останките от една разрушена къща, тя си намери къс старо дърво — огромен и тъмен, с елементи от дърворезба, който подсказваше, че е бил отсечен от вратата на някой дворец. Този къс пък се превърна в перфектна дъска за рязане.

Терасата на покрива беше почистена и облепена с теракотени плочи от Флоренция. Увеличи височината на перилата за по-голяма безопасност и купи безброй саксии, които напълни с растения — за да придават цвят на деня и аромат на нощта. Подреди ги по терасата като достолепни дребни човечета. Голяма част от тях бяха напълнени с подправки, които да ѝ бъдат под ръка при готвенето. Босилекът обаче смъкна долу, на перваза на кухненския прозорец, защото това беше подправката, която тя знаеше, че ще използва най-често.

Леонора и саксията с босилек. В училище учихме една абсурдна поема със същото име, само че за Изабела — как скрила главата на любимия си в тази своя саксия, под подправката. Вероятно лудото, лошо и опасно приятелче на Кийтс е имал доста добра представа за любовта — все пак Байрон е живял тук, обичал е тук. Доколкото си спомням, когато се уморявал от поредната си любовница, я хвърлял в Големия канал. Аз също ли съм изхвърлена по този начин? Дали ще го видя пак?

Творбите от стъкло, които някога бе излагала на Корк стрийт в Лондон, си стояха, все така прецизно опаковани, в кухненския шкаф.

Вече ѝ изглеждаха твърде стерилни, твърде академични, твърде идеални. Вместо тях подбра по-аматьорските, но много по-земни неща, които беше изработила в Мурано — квадратни, кухи, шантави лампи в основните цветове — и ги подреди по парапета на терасата си. Вътре постави малки чаени свещи, които стопляха цвета на стъклото с падането на нощта. Реши да не изнася на терасата никаква градинска мебел — не очакваше никакви гости — но пък купи големи, разкошни възглавници, облечени в копринена дамаска, на които започна да се изляга в топлите вечери с чаша вино в ръка. Понякога оставаше навън, докато захладнее и докато се покажат звездите. Тук те изглеждаха по-големи. В Лондон, дори и в покрайнините, звездите изглеждаха много далечни — светлината им едва успяваше да пробие сивата призма на смога и праха. А тук звездите сякаш бяха надвиснали по-ниско — Леонора имаше чувството, че ако вдигне ръка, ще откъсне някое от горящите кълба като небесен плод. А небето беше в сенчесто синьото на мантията на Дева Мария.

Понякога я навестяваше Марта, хазяйката ѝ, по дребни въпроси по къщата. Постепенно започна да остава за по чаша вино и като че ли се превръщаше в нейна приятелка. Веднъж донесе ароматна венецианска яхния от риба и зрял боб, приготвена в глинено гърне. И докато двете жени споделяха гозбата и отпиваха от виното си, Марта разкри на Леонора тайната на венецианската кухня.

— Най-важната дума е простота — бе казала тя. — По този повод си имаме една поговорка: „Не повече от пет.“ Венецианците смятат, че не трябва да слагаш в гозбата повече подправки, отколкото са пръстите на ръката ти.

Леонора кимна, ала мислите ѝ бяха на друго място. Едва се съдържа да не попита за Алесандро.

Алесандро...

Докато апартаментът ѝ постепенно заприличваше на дом и докато работата ѝ в стъкларската работилница ставаше все по-добра, тя си казваше, че е щастлива. Вече беше истински стъklar. Живееше в този скъпоценен камък — нейния апартамент, в този град — бижу. Но през съботата, когато откри последния елемент, за да придаде завършен вид на дома си, тя бе принудена да се изправи очи в очи с истината.

* * *

Отиде до магазин, който познаваше — край Моста на Академията, в търсене на нещо, което да окачи на празното пространство над леглото си. И го откри — висеше в задната част на магазина, зад писалищата, бюстовете и абажурите — икона на Мадоната на Свещеното сърце. На нея Дева Мария държеше горящо сърце. Лицето ѝ излъчваше покой, а сърцето представляваше истински жив, червен въглен на фона на лазурната мантия. Леонора я купи автоматично, отнесе я вкъщи и я закачи. Идеално! А после разбра.

Моето сърце също гори!

Беше само една целувка и после той нито веднъж не ѝ се обади, нито веднъж не ѝ дойде на гости. През следващите необходими отбивания в полицейския участък тя, както и преди, виждаше всеки път нов полицай. Ала копнееше да зърне именно Алесандро, ако ще и само за миг. Леонора никога не беше чела Данте, но си спомняше една строфа от него (не от къде да е, а от „Ханибал“): „Той погълна горящото сърце от ръцете ѝ.“ Друга Беатриче, съименничка на голямата любов на Данте, бе разказала за изяждането на едно човешко сърце наред пазарния площад. Леонора намираще описанието за много подходящо. И в плетеницата между Данте и Шекспир осъзнаваше, че тези поети са описали точно нейните чувства — че тя е изяла едно горящо сърце, което сега бе стаено в гърдите ѝ. Ала тя не усещаше нито капчица от покоя, който излъчваше Светата Дева. Тя просто желаше Алесандро.

Доскоро си мислеше, че след Стивън сърцето ѝ окончателно е изстинало — станало е студено и твърдо като стъкленото сърце, което носеше.

Но не, дори и сърцето, което нося, макар и след четиристотин години би могло отново да бъде стопено, ако го сложа в огъня.

А после, когато тя завърши дома си, той дойде. Същата тази събота, на свечеряване, едно непознато до този момент хриптене я извади от мечтанието ѝ. Бяха ѝ необходими няколко секунди, докато осъзнае, че това е собственият ѝ звънец. Отвори вратата и зърна срещу себе си Алесандро — усмихнат, развяващ пред очите ѝ разрешението за работа, удостоверение за местожителство и бутилка червено вино.

Не спомена нищо за отсъствието си, а в типичния за него стил отиде право на въпроса.

— Какво ще кажеш да излезем на вечеря, а? Знам едно място, което ще ти хареса!

Леонора изпадна в истински шок. Суетата я накара да се зарадва, че поне е облечена прилично — заради горещината през деня си бе облякла бяла дантелена рокля, плетена на ръка. Но решена да не се поддава незабавно на чара му, тя повдигна вежди и попита:

— Поредният братовчед, така ли?

— Всъщност, да! — засмя се той.

Огледа го внимателно. Той развяваше белите листи с разрешителните като знамена на мира.

Вървяха по тясната уличка един до друг, нито един на крачка пред другия. Кокалчетата на ръцете им се докосваха от време на време и преди да успее да си даде сметка за удоволствието от това докосване, Леонора усети как той стисва здраво ръката ѝ в своята. Още от детството си, когато някой хващаше ръката ѝ — обикновено майка ѝ, а по-късно и Стивън, Леонора се чувстваше неловко и с нетърпение чакаше момента, когато ще може деликатно да измъкне ръката си, без да обиди човека. А сега, за първи път през живота си, тя остави с наслада ръката си в ръката на този абсолютно непознат.

Пуснаха се едва когато влязоха в претъпканата гостилница и се наложи да лавират между масите и клиентите.

Собственикът посрещна Алесандро като отдавна изгубен брат, който му е липсвал.

— Николо, братовчед ми — обясни под сурдинка Алесандро, когато Леонора се оказа откъм приемащата страна на две прочувствени целувки — не въздушните целувки от студен, английски, свещенически тип, а истински, топли целувки по бузите.

Николо — на същата възраст, но с двойно по-големи размери от братовчед си, ги поведе към най-добрата си маса, от която се разкриваше великолепна гледка към площад „Сан Барнаба“, окъпан в светлината на ярката, почти пълна луна.

„Луната свети ярко... В нощ като тази...“ Не, не трябва да прибързвам. Трябва да живея живота си тук и сега, стъпка по стъпка.

Тъкмо се бяха настанили на покритата с покривка на червени точки масичка, когато Николо се появи най-неочаквано с две менюта, две чаши и бутилка вино. Тръшна бутилката пред Алесандро, намигна му, плесна го дружески по рамото и се изпари.

Докато изучаваше менюто, Леонора се почувства притеснена и разтревожена. До този момент разговорите им бяха толкова директни и лесни, че тишината в момента я плашеше. Сякаш търсейки успокоение, очите ѝ се плъзнаха по италианските надписи. В паниката си се улови за първите две думи, които беше чувала: „минестроне“ и „лазаня“.

— Не! — отсече отривисто Алесандро.

— Какво? — настръхна неочаквано тя.

— Тези неща са за туристите. А ти живееш тук! Затова трябва да избереш това! — И изстреля две блюда на толкова бърз венециански, че дори и вече свикналото ѝ ухо не успя да разбере думите. — Каша от телешки дроб и златно ризото. И двете са превъзходни, и двете са венециански специалитети. Ризотото много ще ти хареса — прави се от миниатюрни златисти люспици. Истинско аристократично блюдо! — Сниши глас и допълни: — Не си вегетарианка, нали? — Зададе въпроса така, сякаш питаше за деликатно медицинско заболяване.

Тя поклати отривисто глава.

— Слава на Бога! Защото знам, че англичаните са вегетарианци. Николо!

Братовчедът на Алесандро се материализира сякаш от нищото и прие поръчката им, преди Леонора да успее да протестира. Отпусна се объркано на стола си и започна да дъвче бавно гризина, печелейки време. Едно време побесняваше, когато Стивън се налагаше над избора ѝ на ядене, изживявайки се като много по-сведущ в областта на кулинарията. А защо сега не побесня?

Защото, глупачке, се запознаваш с Венеция благодарение на един венецианец. Той се старее да ти помогне да се почувстваш като у дома си, като местен жител — така, както винаги си искала.

И сякаш в отговор на мислите ѝ Алесандро заговори:

— Знаеш ли историята, че гризините произлизат от бисквитите на венецианските кораби — храната, която стои в основата на нашата търговска империя? Рецептата е била предавана единствено устно, от поколение на поколение, докато в края на осемнайсети век била

завинаги изгубена. Обаче после, през 1821 година, някой намерил цял сандък гризини в изоставено венецианско пристанище на остров Крит и възстановил рецептата.

Леонора се усмихна, отпусна се и си взе втора гризина.

— Странно е, като си помисля, че моите предци са дъвкали същите тези бисквити, яли са това, което и аз ям сега, усещали са как се разтрошават в устата така, както и аз усещам сега. Някога фамилията Манин са притежавали същинска корабна империя. А после и... баща ми е работил на *вапорети*. Та очевидно морето е в кръвта ни.

— То е в кръвта на всички тук. Баща ти... жив ли е още?

— Не. Починал е, когато съм била много малка. Тогава майка ми ме е отвела обратно в Англия. Затова, макар да съм родена тук, ти си прав да ме наричаш англичанка. Защото аз съм си такава.

— Нищо подобно — поклати глава Алесандро. — Ти си чиста венецианка! Имаш ли някакви други роднини тук?

— Спомням си как майка ми веднъж ми каза, че баба ми и дядо ми от Италия също са починали. А доколкото ми е известно, баща ми е бил единственото им дете.

Беше на върха на езика ѝ да каже на Алесандро за Корадино, но нещо я спря. Защото именно чрез него, а не чрез Бруно, усещаше връзката си със семейството. Но не знаеше как да обясни, че се интересува много повече от отдавна починалия стъклар, отколкото от собствения си баща — мъжът, който е разбил сърцето на майка ѝ.

— След като сега си вече тук, би било интересно да научиш нещо повече за него. Това ще ти даде усещане за приемственост. Ако ми позволиш, бих могъл да ти помогна. Имам някои приятели в полицейското управление.

— Може би някой ден... — усмихна се неопределено Леонора.

Ала Корадино е този, който ме зове.

Храната пристигна и наистина се оказа много вкусна. Леонора си хапваше лакомо, но не с насладата и концентрацията, с която се хранеше Алесандро — привел глава, той грабеше лъжица след лъжица от яденето си. Тя се загледа усмихнато в него и по едно време той усети погледа ѝ и вдигна глава.

— Ядеш с толкова... не точно апетит, не и като примръл от глад, не и похотливо, а може би по малко и от трите.

— *Густо!*

— Да, точно така! То означава всички тези неща, че и повече. Мисля, че в английския няма подходяща дума за това.

— Защото на англичаните не им трябва — отбеляза той, с което отново я отдели от тях. А после се усмихна.

И толкова.

Густо. Думата остана в съзнанието ѝ до края на вечерта.

Густо, мислеше си тя, докато той я целуваше жадно на моста „Сан Барнаба“.

Густо, мислеше си тя, докато пиеха виното направо от бутилката на нейната красива тераса, увесили безразсъдно крака над канала под тях.

Густо, мислеше си тя, когато той я хвана за ръката и я поведе доброволно към леглото ѝ.

Густо, мислеше си тя, докато той я обладаваше шумно в тъмнината.

* * *

В съня ѝ бяха заедно в леглото — русата коса на Леонора се стелеше върху гърдите на Алесандро. Но когато се събуди, него вече го нямаше. Светлината от канала играеше по тавана на апартамента ѝ и осветяваше иконата над леглото ѝ с горящото сърце. Днес като че ли беше по-ярко.

Леонора усети аромата на прясно сварено кафе и се запъти боса към кухнята. Каничката беше все още на печката, все така топла, почти пълна. Тя си наля една чаша и се концентрира върху задачата да не се чувства наранена.

Той не ми дължи нищо, не ми е обещавал нищо. Тогава защо да остава?

А после, когато се запъти към хладилника, за да извади млякото, я видя — пощенска картичка, пъхната под магнита върху вратата. Разпозна стила на Тициан — картината изобразяваше кардинал, а от двете му страни имаше двама млади мъже. Мъжът вдясно, който също беше в свещеническо расо, беше абсолютно копие на Алесандро. Леонора се зачете в надписа отзад: „Тициан, портрет на папа Климент

Х с двамата му племенници — Николо и (невъзможно!) Алесандро. 1546 г.“ След този надпис имаше и нещо друго — написано с неравен почерк и гласящо: „Чао, красавице!“.

Леонора се отпусна тежко на масата с разтуптяно сърце. Какво би трябвало да значи това? Да не би той да си носи цяло тесте такива картички, за да лови наивни чужденки? И какво ще рече това „Чао, красавице“? Звучеше подозрително шаблонно, изтъркано като фраза от старите филми. В този контекст дори и „бела“ — „красавице“, нямаше никакъв смисъл. Беше част от традиционния начин да си вземеш довиждане и въобще не означаваше красота. Леонора бе наясно, че думата „чао“ произлиза от израз, който всъщност означава „До скоро виждане“. Не беше чувала италианците да имат дума за „сбогом“.

Поклати глава. Не искаше нито да планира нещо, нито пък да се бичува с подобни мисли. Нямаше представа какво иска Алесандро от нея и дали въобще иска нещо. Загледа се в отражението на водата по тавана, заслуша се във виковете на играещите навън деца и в двамата старци, които се надвикваха през площада. Неделята я очакваше празна и дълга. Налагаше се да си намери някаква работа, за да мисли за нещо друго. И то по-скоро, докато не е станало твърде късно.

Но вече е твърде късно аз съм влюбена.

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

СЪПЕРНИЦА

Беше понеделник. Леонора стоеше на терасата на покрива, облегната на перилата, съзерцаваше лагуната и ѝ се искаше да бе на корабчето за Мурано. Обаче днес Аделино я бе инструктирал да си остане вкъщи, за да бъде интервюирана от журналист от „Ил Газетино“ — водещият вестник в региона на Венеция. Затова Леонора се бе облякла неутрално в бяла ленена рокля, която беше открила на „Риалто“, а буйната ѝ коса бе вързана с дантелена панделка. Знаеше, че днес няма да има фотограф, обаче рекламните специалисти от Милано настояваха винаги да изглежда колкото е възможно по-женствено. Очевидно те не желяеха да провеждат кампанията си с мъжкарана и бяха решили, че най-големият плюс на Леонора е, че тя е жена в една изцяло мъжка професия. Е, хубаво. Ако успееше да излъчи подходяща доза женска уязвимост, може би щеше да успее да привлече и журналиста на своя страна.

Но сега единственото, което ѝ се искаше да направи, бе да облече обичайната си униформа от стари дънки, потниче и старо военно яке, да вдигне косата си на кок и да вземе морски трамвай номер 41 до работа. Беше ѝ писнало от тези снимки и пози. Последните няколко седмици се бяха превърнали в истинско изпитание за издръжливостта ѝ — правиха ѝ снимки на работа, вкъщи и дори в исторически костюм. Макар и неохотно обаче, беше длъжна да признае, че рекламните брошури и постерите, които се появиха в резултат от тези фотосесии, действително я правеха да изглежда... ами... хубава и със сигурност бяха направени с много повече вкус, отколкото първоначално се бе опасявала. Главната им идея се състоеше в това да поставят Коррадино в модерна среда, а Леонора — в историческа. Леонора се бе възпротивила на предложението да бъде поставена в една рамка с нейния велик предшественик, но резултатите се оказаха доста интересни, даже интелигентни. На един от плакатите се виждаше

съвременно кафене с двойка, която пие виното си от две изящни кристални чаши от наскоро пуснатата в продажба линия „Манин“.

Сцената беше определено съвременна, но при един внимателен поглед в огледалото „Манин“ зад масата на тази двойка се забелязваше отражение на „До Мори“ от 1640 година, в което клиентите са в костюми от онзи период, а на една от масите седи младият Корадино. За Леонора този плакат беше доста призрачен, но пък по маниера на „Бракът на Арнолфини“ центърът на картината се намираше всъщност в огледалото. А нейната роля беше да привнесе модерност в античния край на бизнеса на Аделино. Облечена в съвременна рокля, тя беше поставена наред класически венециански платна, изобразяващи стъкло и огледала. В основния плакат на тази тема тя беше компютърно моделирана така, че да пасне на цветовете и стила на оригиналното платно. Беше облечена в рокля в зелено и златно от седемнайсети век, косата ѝ се спускаше на златисти вълни, подобно на най-желаните куртизанки от онези времена, по кожата ѝ с цвят на слонова кост се виждаше напукването на старите темперни бои. И отново, в отражението в огледалото — този път антично огледало на Манин — тя беше в работните си дрехи и вместо ветрило или цветя държеше оръдията на своя занаят. Но колкото и добри да бяха плакатите и рекламните брошури, Леонора се чувстваше все по-неудобно с всяко следващо завъртане на огромната машина на кампанията. Тя знаеше, че Аделино бе налял в това начинание всичките си налични пари, дори беше взел назаем срещу допълнителна гаранция, която всъщност не можеше да даде, и въобще — бе потънал в още по-големи дългове заради този единствен, невероятен шанс. Същевременно чувстваше нарастващото презрение на колегите си — когато позираше пред пещта, лицето ѝ гореше, но не от горещината, а от погледите на момчетата, които я наблюдаваха свъсено, докато се правеха, че работят. В центъра на този антагонизъм, разбира се, беше Роберто — ненавистта и все по-нарастващата му омраза бяха станали осезаеми. Беше ясно, че както смяташе Леонора недостойна за подобно внимание, така и намираше себе си за съвсем достоен. Леонора бе наясно, че той се бе свързал с хората от Милано, за да им пробута историята на своето семейство — разбра го, когато съвсем случайно дочу Семи и Киара да му се смеят и подиграват. А Роберто никак не обичаше да му се смеят и подиграват.

* * *

Леонора потрепери от хладния бриз. Есента настъпваше и съвсем скоро туристите щяха да си отидат. Сведе очи към площада отдолу и забеляза, че постоянният туристически поток бе намалал значително. Очевидно те се подготвяха да се преместят в по-топли места — Флоренция, Неапол, Амалфи, Рим.

Но не и аз. Моят дом е тук.

Огледа щастливо площада — нейният площад, който носеше нейното име и това на Корадино. И за първи път ѝ мина през ума, че мястото, което бе избрала, бе архитектурното въплъщение на срещата между миналото и бъдещето, между нея самата и Корадино, която беше център на рекламната кампания на Аделино. От едната страна се възправяше модерната банка на Луиджи Нерви — „Каса ди Риспармио ди Венеция“. От другата — красивите исторически къщи, в една от които живееше и самата тя. А в средата (зарадва се, когато разбра) — статуя на още един Манин — Даниеле, революционерът, чиято история бе срещнала в библиотеката през онзи първи ден тук. Един непознат за нея родственик, който по линията на времето се падаше между нея и Корадино. Бележит адвокат, който се бе противопоставил на австрийците със същата страст, с която дож Лудовико Манин им бе продал града някога. Възнаграден от града за лоялността си, той стоеше гордо изправен на своя пиедестал в средата на площада. В краката му беше приклепнал Крилатият лъв на свети Марко, а едната му ръка беше пъхната в малкото джобче на жилетката му като ироничен намек за Наполеон. Но изминалите години се бяха подиграли сякаш на саможертвата и борбата му — величествената мед, която изобразяваше лицето му, се беше окислила и му бе придала яркозеления вид на клоун.

Докато се оглеждаше, вниманието ѝ беше привлечено от изискано облечена жена, прекосяваща целенасочено площада. Острите ѝ точета отекваха силно по камъните.

Тази не може да е туристка. Определено е местна.

Жената беше облечена в тъмносин костюм с перфектна дизайнерска линия, със силно очертана талия и пола с дължина на милиметри от безвкусицата. Косата ѝ беше подстригана точно до

раменете и проблясваше в синкавочерно под ярките лъчи на слънцето. Носеше неизбежните по тези места слънчеви очила, които само подчертаваха още по-силно яркочервените ѝ устни. Сексапилната ѝ самоувереност ѝ позволяваше едновременно да признае, но и да игнорира бурните възгласи на шепа строителни работници, които се трудеха на моста. Очевидно беше свикнала да ѝ подвикват.

Подобна безпроблемно би заявила на Семи и Киара да си гледат работата.

Погледа с възхита жената, докато тя не изчезна от погледа ѝ, и няколко секунди по-късно чу вече познатото изхриптяване на звънеца. Леонора се втурна надолу по витата стълбичка към стаята си с разтуптяно сърце. Не искаше да признае дори пред себе си, но всеки път, когато чуеше този звънец, се надяваше да е Алесандро.

Обаче не беше Алесандро. Беше жената от площада. Тя подаде ръка и каза:

— Госпожице Манин? Приятно ми е, аз съм Витория Миното. — Излъчването ѝ беше толкова силно, че Леонора автоматично подаде ръка и се отдръпна, за да я покани в апартамента си. Съзнаваше, че изглежда точно толкова объркана, колкото се и чувстваше, и сякаш като обяснение жената допълни: — От „Ил Газетино“. — И извади карта с маниер на агент от ФБР.

Леонора се опита да се овладее и ѝ предложи стол, обаче журналистката отказа и започна да се разхожда из апартамента. Оглеждаше мебелите, вдигаше разни предмети и после ги оставяше по местата им. С обигран жест вдигна очилата си в гарвановочерната си коса и се вторачи през прозореца, като че ли си вземаше бележки за гледката. Единствената дума, която използва — „хубаво“ — прозвуча едновременно като похвала и като порицание. Сякаш искаше да каже: „За теб това става, но не и за мен.“ В близост до нея самоувереността и сексапилът ѝ бяха почти осезаеми. Маниерите и стойката ѝ, строгата изисканост на тоалета ѝ накараха Леонора да се почувства като отрепка на нейния фон. Роклята и прихванатите леко кичури коса, от които бе останала толкова доволна, когато се погледна в огледалото тази сутрин, сега ѝ се сториха невзрачни и аматьорски.

Държа се като влюбена шестокласничка. Щом тя има такъв ефект върху мен, какво ли би могла да стори с един мъж?!

С усилие, което, опасяваше се, бе видимо за нейната гостенка, Леонора се стегна, опита се да си възвърне самообладанието, а с него и родовата гордост, след което изрече:

— Да ви предложи ли нещо за пиене? Кафе?

Витория се обърна и благоволи да дари Леонора с невероятно чаровна и стряскащо бяла усмивка.

— Моля!

После седна — макар и този път непоканена — на кухненската маса и отвори куфарчето си със звука на зареден пистолет. Извади оттам красив бележник и химикалка, както и нещо друго — малко, сребристо и заплашително, което постави на масата. Касетофон. Накрая извади и още нещо — кутия цигари. Взе си една и я запали. Марката на цигарите и начинът, по който тя запали, напомниха на Леонора за Алесандро и сърцето отново я заболя. Витория махна с ръка, димът се уви около кървавочервените ѝ нокти и тя изрече:

— Нали нямате нищо против?

Леонора не беше сигурна кое има предвид журналистката — касетофона или цигарите. Имаше доста против и двете, но сега просто поклати глава.

Щрак! Палецът на Витория натисна бутона и миниатюрните ролки тръгнаха. Леонора донесе кафето от печката и седна срещу гостенката си, усещайки началото на съревнованието. Касетофонът се въртеше като таймер на среща по шах.

— Бихте ли ми разказали за себе си?

— Какво точно искате да знаете?

— Може би малко предистория за нашите читатели?

— Значи да почна от Англия, така ли? Или оттук? Извинете, но не съм свикнала с подобни неща. Може би... Бихте ли... Мисля, че за мен ще бъде по-лесно, ако вие ми задавате въпроси.

Глътка кафе.

— Добре тогава. Какво ви накара да дойдете във Венеция?

— Ами, аз съм родена тук, макар да израснах в Англия. Баща ми беше венецианец. Освен това завърших художествено училище и открай време се интересувам от стъклопроизводството. После моята майка ми подари това сърце и ми разказа историята за Корадино.

Витория присви очи и протегна ръка, за да пипне бижутото. Пръстите ѝ бяха студени и миришеха на никотин.

— Хубаво — отбеляза по абсолютно същия начин като преди.

Пусна сърцето, а Леонора продължи:

— Тази история ме заинтригува. Затова реших да дойда и да проверя дали няма да мога да продължа семейния бизнес.

Семейният бизнес. Това беше добре. Киара и Семи ще бъдат много доволни от мен. А сега нека се махнем от Англия, защото не ми се говори за Стивън.

— Просто ей така? Не ви ли беше трудно да напуснете семейството си, приятелите си? А може би гадже или съпруг?

По дяволите!

— Аз... бях омъжена. Той... ние се разведохме.

Дръпване от цигарата. Кимване на главата.

— Аха! Разбирам.

Леонора имаше усещането, че по някакъв неведом начин Витория вече е разгадала цялата ѝ жалка история.

Тази жена никога и от никого не е била изоставяна. Винаги тя си е тръгвала първа, затова съжбява жените, които са били изоставени. Жени като мен. Ето че дори и Алесандро не се появи повече.

— И когато пристигнахте тук, отидохте при синьор Дела Виня, за да търсите работа, така ли?

— Аделино ли? Точно така. Имах голям късмет!

Повдигане на веждите.

— Наистина! А на какво тогава смятате, че се дължи приемането ви на работа там — на вашите лични способности или на вашия прочут праотец, Корадо Манин?

Леонора отказа да се хване на въдицата и спокойно продължи:

— Ако трябва да бъда честна, не мисля, че бих имала някакъв шанс без Корадино. Но, от друга страна, самият Аделино никога не би ме наел, ако не можех да работя със стъклото. Би било глупаво от негова страна да го прави, а той не е глупак.

В този момент се сети за всички онези интервюта с начинаещи актьори от театрални или филмови династии, които непрекъснато протестираат, че името „Редгрейв“ или „Фокс“ се е оказало всъщност пречка за кариерите им. Когато ги гледаха със Стивън, винаги им се присмиваха. Но сега установи, че както техните, така и нейните отговори не я удовлетворяват.

Витория кимна победено, но автоматично предприе следващата атака:

— А колегите ви? Майсторите, които от години работят със стъклото? Те какво мислят за вас?

Леонора се помести притеснено на стола си, спомняйки си за Роберто.

— През първия ми работен ден там бяха много доброжелателни — отговори.

Това поне е самата истина. Всичко се обърна, когато отидохме в кръчмата и нещата загрубяха.

После продължи:

— Мисля, че имаха... известни резерви, когато беше положено началото на линията „Манин“ и въобще на цялата рекламна кампания. Но в крайна сметка, ако всичко върви добре, нещата ще се подобрят и за тях, както и за всички нас.

— Но какво мислят за вас като човек? — настояваше Витория. — Можете ли да ги наречете ваши приятели?

— Трябва да питате тях.

Устните на Витория се извиха в ехидна усмивка и тя отбеляза:

— Може и да го направя.

Голяма грешка!

Журналистката започна да почуква с химикалката по перфектните си зъби. Това беше техника, която използваше по време на интервютата си с мъже на властта. Правеше го, за да привлече вниманието им към устата си — към белите, равни зъби, леко раздалечени около розовия ѝ език и начервените устни. В такива моменти обектът ѝ обикновено забравяше какво се е канел да каже и тя го подвеждаше да издаде някоя интимна подробност от живота си. Леонора обаче настръхна и се запита какво ли предстои.

— А в личен план? Открихте ли някаква нова любов тук, в града на любовта?

Леонора автоматично усети неподправения цинизъм във въпроса на Витория. Обаче не възнамеряваше да издава чувствата си пред тази жена — защото тя очевидно не вярваше в любовта, или поне в романтичния ѝ вариант.

— Не, засега няма никой.

Витория сведе очи и се престори, че се кани да си събира нещата. Това беше друг от любимите ѝ номера — в такива моменти обектите винаги започваха да се отпускат. Погледна съжалително Леонора и отбеляза:

— Ежедневието ви ми изглежда доста самотно. Никакви приятели, никакво гадже, само един отдавна починал предшественик.

Обидата ужили Леонора. Витория вече я бе накарала да се почувства неадекватна, но съжалението определено не можеше да понесе. Затова автоматично лапна въдицата.

— Всъщност има един човек. Обаче той е доста нов, затова не желая да казвам нищо, докато не видя накъде ще тръгнат нещата.

Този път и двете тъмни вежди се стрелнаха нагоре.

— А бихте ли ни подсказали поне кой е той?

Леонора се усмихна, но по-скоро на себе си, когато отговори:

— Изглежда като излязъл от картина.

Витория изключи рязко касетофона и подметна:

— Че кой тук не изглежда така!

Но докато журналистката минаваше покрай хладилника на излизане от кухнята, го видя, вторачен в нея от картичката с картината на Тициан. Племенникът на кардинала — Алесандро Бардолино. Беше виждала тази картина и преди, разбира се, в неговата къща. Веднъж на майтап майка му беше купила тази репродукция на Тициан, като един вид семейна шега. Тя висеше в кухнята му и Витория бе минавала покрай нея стотици пъти на ден, преди да бъде повишена и изпратена в Рим. А после, през миналия месец, я върнаха обратно във Венеция. Но пък беше виждала картината всеки божи ден от трите години, през които двамата бяха живели заедно.

* * *

Витория се обърна към домакинята и се сбoguва с нея толкова топло и сърдечно, че Леонора започна да се чуди дали не си е въобразила остротата и цинизма ѝ по време на интервюто. Не можеше да повярва, че журналистката изглежда толкова доволна, когато тя бе внимавала да не издаде нищо пикантно и цялото интервю премина... ами... доста отегчително.

Но Витория Миното прекоси обратно кампо „Манин“ с пружинираща стъпка. Интервюто се бе оказало огромен успех. Вече разполагаше с няколко важни насоки. Не на последно място от които бе новината, че малката стъкларка се среща с Алесандро.

Витория вече предвкушаваше удоволствието да ѝ го измъкне изпод носа.

Да, животът определено бе *много интересно* нещо.

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

ПРЕДАТЕЛСТВО

Беше късно и Леонора беше сама в работилницата. Беше загасила и затворила всички пещи и ги бе оставила да спят — с изключение на една самотна огнена дупка, край която в момента работеше.

Не беше виждала Алесандро, но поне снощи ѝ се беше обадил. Бил заминал за Виченца, на курс за подготовка за длъжността „детектив“ — стига, разбира се, да успее да издържи трудния тест, с който завършваше обучението. А Леонора се бе зарекла, че докато трае курсът му, тя ще работи във фабриката до късно вечерта — за да усъвършенства уменията си на стъклар и за да не чака нетърпеливо звъна на телефона или на звънеца. Опасяваше се, че в новото балонче на любовта, в което бе заживяла, ще изгуби мотивацията си за работата, а, подобно на изоставен приятел, стъклото ще ѝ го върне. Даваше си сметка също така, че непременно трябва да поддържа направлението на това свое ново житейско течение, тъй като не можеше да знае кога корабът, който я носеше по реката на щастието, ще се пропука или обърне от тежестта на новата ѝ страст.

Защото огънят ѝ към Алесандро продължаваше да гори все така ярко и интензивно. Живееше в новия си апартамент едва от месец, а двамата се бяха виждали само няколко пъти, въпреки това тя непрекъснато мислеше за него. Но пък неговата концентрация върху повишението му и служебното му пребиваване във Виченца бяха напълно достатъчни, за да го оправдаят по всички обвинения в нейните очи. Леонора търсеше извинения за него. Успокояваше се с красивите мигове, които бяха прекарвали заедно, и живееше със спомените за тях. При отделните им кратки разговори научаваше все повече неща за него. Веднъж например ѝ каза за родителите си — баща му бил пенсиониран полицай, а майка му — пенсионирана медицинска сестра, и двамата се били преместили в къщичка в планините на Умбрия, за да избягат от непрекъснатия туристически

шум и глъч на Венеция. И тя се държеше като удавник за сламката на тези детайли, надявайки се чрез тях той да се стреми да се сближи с нея, и се стараяше да не обръща внимание на факта, че нито веднъж не я беше канил в дома си.

Но сега физическото разстояние между тях ѝ предоставяше така необходимата възможност да проясни ума си и да оправдае централната си роля в кампанията за фамилията Манин. Работеше неуморно върху подобрене на стъклото си, докато луната изгряваше над лагуната. Тази вечер целта ѝ беше едновременно простичка и много трудна. Искаше да се научи да изработва стъклени сърца — като онова, което беше направил Корадино и което беше достигнало до нея през столетията. Продължаваше да го носи неотлъчно на врата си. И сега тя развърза синята панделка, на която го беше нанизала, и постави сърцето внимателно на пейката до себе си — достатъчно близо, за да го ползва като образец, но не чак толкова, за да се разтопи от пъклената горещина на пещта. Спомни си как още през първата си седмица тук се бе опитала да направи такова. Очакваше да е лесна работа в сравнение с чудесата, които майсторите ежедневно ваеха с ръцете си. Ала милият Франческо — един от малцината ѝ съюзници, ѝ се изсмия приятелски и ѝ каза, че сърцето от стъкло е едно от най-трудните неща в техния занаят. Особено ако държи да го направи абсолютно симетрично, с идеално, сферично балонче, приклещено в центъра му — като това, което висеше на врата ѝ.

Но сега тя си пое дъх и започна. Извади малко топче от топилката в огъня, въртна го за секунда, а после го прехвърли умело върху по-малката тръба, която обикновено използваше. Пое си леко дъх и издиша в тръбичката — бавно и внимателно, докато сферичката нарастваше като водна капка. После я свали бързо от тръбата и започна да я обработва с щипците, извайвайки вдлъбнатината между двете половини на сърцето. Но се оказа твърде късно — вътрешното балонче се бе свило и отделило, а двете части бяха с различни размери. Леонора изстуди несполучливия си опит и го хвърли в кофата в краката си за повторно претопяване. След това започна отново. Този път изду балончето бързо, на един дъх, и като че ли имаше по-голям успех, но въпреки това и второто сърце се присъедини към първото в кофата. Продължи в този дух близо час. Нито чу, нито видя как персоналът от магазина над нея си тръгва от работа, нито чу

заклучването на помещението. Затова се стресна много, когато усети потупване по рамото си.

Беше Аделино.

— Леонора *миа*, дори на *мен* вече ми е време да се прибирам у дома, а какво остава за *теб*. — Говореше с обичайния си привидно груб, но всъщност загрижен тон.

И все пак омекна, когато забеляза каква задача си бе поставила тя.

— Аха! Така трудно постижимото стъкло сърце! *Молто дифичиле, веро?*^[1]

Леонора кимна замислено. Аделино приклепна до вече пълната кофа и започна да оглежда бракуваните предмети.

— Да, виждам, че и ти вече знаеш колко е трудно. Обаче тези не са никак лоши! Какъв недостатък намираш, примерно на това, а?

И вдигна последния ѝ опит. На него му се струваше свършено, макар че Леонора очевидно бе забелязала някаква аномалия. Странно нещо бе животът — с Алесандро ѝ се искаше да повярва, че всичко е наред, и непрекъснато си измисляше извинения, с които да го оправдава. Но в работилницата тя търсеше свършенството и нищо по-малко от свършенството. Макар и всичко да изглеждаше привидно идеално, нейните очи обхождаха изделието внимателно, в търсене на скрити пропуквания, неправилни отражения, затъмнен блясък.

— Не е хубаво! — отсече сега упорито тя.

Аделино се усмихна и се изправи.

— Перфекционист докрай, а? Всъщност радвам се, че си все още тук. И без това исках да ти покажа нещо. — И вдигна пред нея една лъскава снимка. — Това е първата реклама за пресата! Ще бъде пусната в понеделник.

С престорена небрежност Леонора затвори вратичката на пещта и изключи газта. Мислено се подготвяше отдавна за тази снимка — изображението, което щеше да я представи за първи път на обществеността. И сега тя пое снимката и я огледа внимателно. Не беше лоша. Случайно или не, бяха решили да започнат със стила на Тициан — Леонора, облечена като прочутата „Жена с огледало“ на великия художник. Едната ѝ ръка бе стиснала кичур от красивата ѝ дълга коса, а другата държеше огледало. А в огледалото се виждаше стъкларска работилница, където модерното ѝ „аз“ се бе надвесило над

пещта. Загледа се продължително в рекламата. Аделино възприе мълчанието ѝ като неодобрение.

— Леонора — изрече колебливо, — аз не съм лош човек. А кампанията е професионална, направена с много вкус. Ще донесе ползи на всички нас! Освен това — погледна я в очите, — мисля, че вече си готова да станеш *маестра*^[2]. И да изработваш лично нещата, които продаваме тук!

Леонора се слиса и се загледа внимателно в лицето му, очаквайки да забележи там някаква шега. Та тя работеше тук едва от четири месеца! Не е възможно толкова бързо да претърпи метаморфозата от чирак в майстор, нали така?

— Аделино, каква част от това твое предложение се дължи на рекламната ти кампания? Защото аз искам да си спечеля повишението с истински умения, а не на гърба на тези реклами тук!

— Виж какво — отбеляза Аделино и пое снимката от нея, — няма спор, че кампанията ще спечели, ако ти си вече *маестра*, а не просто *сервенте*^[3]. Но пък аз не бих ти предложил този шанс, ако знаех, че не го заслужаваш! И ако през последните няколко седмици си успяла да ме опознаеш поне мъничко, вероятно вече знаеш, че за мен най-важното на този свят е репутацията на моя бизнес! За нищо на света не бих позволил от моя магазин да излиза стъкло, което не е само най-доброто! — Тук старецът се приведе и извади от кофата последното сърце, което тя беше изработила. — Това е хубаво и чисто. И е много добро! Недей да недоволстваш толкова! Това за теб е превъзходен шанс!

— Аделино, доволна съм и съм ти благодарна — отстъпи тя. — Обещавам ти, че няма да те предам!

И когато тя се обърна, за да си вземе якето, той тайничко пъкна в джоба на сакото си сърцето, което тя беше направила. А после, с престорено сърдит глас, я подкани:

— Хайде, събирай си по-бързо нещата тук и почисти! Няма да те чакам цяла нощ, я!

Двамата се спогледаха и тя се разсмя.

А той си даде сметка, че бе действал точно навреме. Защото, преди да затвори окончателно вратичката на пещта, Леонора хвърли вътре цялата кофа несъвършени сърца, за да се затоплят върху заспиващите въглени и да се превърнат в топилка за следващия ден.

После грабна чантата си, благодари за последен път на Аделино и вече на излизане, завърза сърцето на Корадино обратно на врата си.

Аделино напипа твърдото, изработено от нея сърце, което бе поставил в джоба си. А после, без да знае защо, отвори отново вратичката на пещта и се загледа в кървящите и умиращи върху червените въглени кристални сърца, разтапящи се постепенно в една обща маса. Беше напълно искрен, когато предложи на момичето да стане майстор — знаеше, че тя е вече достатъчно добра за това. И че щеше да се превърне в първата маестра от Мурано. Дано обаче мъжете да приемат спокойно този факт! Аделино затвори вратичката на пещта и потрепери. Точно както и Леонора преди него, и той като че ли си търсеше неприятности.

* * *

И те дойдоха съвсем скоро, при това от не чак толкова неочаквана посока.

— Каквооо?! — изрева Роберто дел Пиеро. После сграбчи последното си произведение — красива ваза от бистро стъкло с топчета в ярки цветове, приклепени вътре — и я захвърли срещу пещта, където тя се раздробил на милиони блестящи парчета.

Беше на другия ден сутринта и Аделино вече бе събрал майсторите, за да направи кратко съобщение относно повишението на Леонора. То бе посрещнато с ледено мълчание от страна на мъжете. С изключение на един.

— Нямах право да сториш подобно нещо! Не можеш да направиш тази курва майстор! Първо, онези абсурдни реклами, а сега това! Целият свят ще ни се смее! — крещеше неистово Роберто.

Леонора реагира моментално на обидата. Докато цялата работилница се беше вкаменила след разтрошаването на вазата (дори и белите вежди на Аделино се бяха свъсили), тя прекоси пространството между тях и зашлеви звучен шамар на Роберто за втори път, откакто се познаваха.

— Но не достатъчно курва, за да спя с мъж като теб! Ето това те ядосва, нали? Че беше отрязан най-безцеремонно!

Аделино побърза да се намеси и застана между тях, за да ги разтърве.

— В кабинета ми! И двамата!

И със сила, неочаквана за годините му, той повлече и двамата към своята светая светих, стиснал в железен захват ръцете им. Щом ги вкара вътре и ги пусна, Леонора и Роберто се вторачиха един в друг — тя гневно, а той с омраза, от която дори кръвта ѝ се смръзна. Не можеше да повярва, че подобна омраза може да бъде породена само от едно отхвърляне в долнопробна кръчма!

Аделино се настани зад бюрото си и въздъхна дълбоко. Неприятностите, които предвиждаше, го бяха връхлетели удивително бързо. Той, разбира се, знаеше за размяната на любезности между тях в и извън кръчмата през онази вечер — служебните клюки никога не пропускаха да стигнат до него — ала имаше усещането, че омразата на Роберто има доста по-дълбоки корени и се надяваше да успее да му затвори устата, преди да е казал онова, което очевидно имаше да казва.

— Роберто — започна старецът, — онази ваза щеше да ни донесе триста евро! Да знаеш, че сумата ще ти бъде удържана от следващата заплата!

— Прави каквото искаш! — изсъска злобно Роберто. — Обаче аз за нищо на света няма да работя с тази... с тази...

— Само смей да го повториш! — срязва го Леонора с напълно сериозна физиономия.

Аделино пак беше принуден да се намеси:

— Леонора, млъкни! А сега, Роберто, да разбирам ли, че ми даваш ултиматум? Че ако направя Леонора майстор, ти ще напуснеш?

Бавно идвайки на себе си, Роберто кимна. Аделино отново въздъхна и се постара да не среща погледа на Леонора. А тя не можеше да повярва какво предстои да се случи. Снощи, докато пътуваше с морския трамвай до дома си, бе стигнала до заключението, че независимо как щяха да се развият нещата с Алесандро, тя бе постигнала огромен успех — бе станала първата жена стъklar на остров Мурано, истинска *маестра*. Значи вече имаше онова, за което всъщност беше дошла. Най-сетне имаше работата, за която мечтаеше — отдушник на творческите и артистичните ѝ страсти.

И ето че сега само след една кратка нощ всичко това ще ми бъде отнето! Ще бъда върната до простата длъжност на чирак,

вследствие злобата на един мъж, когото почти не познавам! Защото Аделино никога няма да изгони Роберто! Та той е най-добрият стъklar на острова!

Накрая Аделино заговори:

— Моментът е много труден за мен! — Вдигна очи, но погледът му срещна този на мъжа, а не на жената пред него. — Роберто, ти си най-добрият майстор тук, обаче темпераментът ти е горещ като пещите! Затова сега можеш да си вземеш от счетоводителя онова, което ти дължим, и да си тръгнеш. Вазата е за моя сметка.

Леонора ахна и се обърна към Роберто, почти очаквайки го да удари Аделино. Обаче майсторът се обърна не към стареца, а към нея. И преди Аделино да успее да го спре, Роберто закова Леонора за стената, стиснал здраво врата ѝ. С другата хвана стъкленото сърце на врата ѝ и започна да увива панделката около ръката си, след което дръпна силно. Позата им иронично напомняше за напъните му на ухажор пред кръчмата, но този път думите му бяха доста по-различни оттогава.

— Да, ти успя да се наместиш тук, курво мръсна, но се басирам, че никой не си е направил труда да ти каже, че си пъклено семе на един предател! Знаеше ли, че този твой безценен предшественик е предал моя и е продал тайната на стъклото на Франция, където е починал като богаташ? И тази ваша велика рекламна кампания се базира на една огромна лъжа!

— Ти си този, който лъже! — просъска Леонора в лицето му. — Корадино е живял тук, работил е тук и е умрял тук!

— Идиотка смотана! Той е умрял във Франция, кучко!

Тук вече Аделино не издържа и изрева:

— Роберто, пусни я веднага и се махни от очите ми! Веднага!

Роберто, чието разкритие очевидно бе изпило и последните му сили, пусна Леонора и напусна с гръм и трясък кабинета на шефа си.

Леонора се отпусна замаяна на най-близкия стол. Аделино се засуети около нея, ужасен от сцената, която бе позволил да се случи пред очите му. Даде ѝ чаша вода, а когато тя отклони грижите му, се върна тихо на мястото си, самият той разтърсен до дъното на душата си. Накрая тя вдигна очи към него и промълви:

— Какво искаше да каже той с тези приказки за Корадино? Как е възможно той да е бил предател? И какво толкова е причинил на

семейството на Роберто?

Аделино поклати безпомощно глава и отговори:

— Роберто е наследник на фамилията Дел Пиеро. Преди няколко столетия неговият далечен праядо Джакомо е бил голям майстор, защитник и учител на Корадино. Доколкото ми е известно, били са също така и най-добри приятели.

— Тогава Роберто защо приказва тези неща? Защо толкова мрази Корадино, а оттам и мен? И какво искаше да каже с това за предателството и... за Франция? Аз си мислех, че Корадино е починал тук, нали?

— Разбира се, че е починал тук — кимна Аделино. — Архивите сочат, че се е споминал от отравяне с живак.

Леонора се опитваше да осмисли всичко чуто. В главата ѝ се преплитаха нишките на стотици не добре запомнени истории за Корадино. И не след дълго осъзна, че е започнала систематично да клати глава.

— Да, така трябва да е...

Аделино се изправи, приближи се до нея и докосна рамото ѝ.

— Виж какво, защо не си вземеш отпуск до края на деня, а? А аз ще се постарая да загладя нещата тук. Утре ела така, както си идваш всеки ден, и аз ти гарантирам, че всичко това вече ще е отшумяло. Утре е голям ден за нас, не го забравяй! Утре излизат първите реклами в пресата! Затова сега върви и си почини!

Загриженият му тон не убягна от вниманието на Леонора, но въпреки това сърцето ѝ претупа от мисълта за онова, което предстоеше. Излезе с благодарност под лъчите на слънцето и тръгна по улица „Манин“ в посока на спирката на корабчето. Ала този път така познатото име на улицата не я успокои. По едно време вдигна тъжно очи към поредната избеляла табелка и отрони:

— Корадино, какво си направил?

[1] Molto difficile, vero? (ит.) — Много е трудно, нали? — Б.пр. ↑

[2] Maestra (ит.) — жена с титлата „майстор“. На български език женският род на тази дума има няколко по-различни значения от основното. — Б.пр. ↑

[3] Servente (ит.) — Слуга; чирак; помощник. — Б.пр. ↑

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

НОЖ ОТ ОБСИДИАН

А сега да направим и нож.

Стъклените остриета, които Корадино изработваше за убийците на Десетимата — онези смъртоносни върхове, които проникваха в кожата почти неусетно и без никакъв шум, нямаше да му свършат работа. Ножове като тях висяха и проблясваха със стотици по лавиците на работилницата. Приличаха на ледени шушулки, отвеждащи в студената зима на смъртта. Големият брой, в който бяха изработвани, не беше случаен. Всеки от тях можеше да бъде използван само веднъж. Всеки нож беше създаден така, че да се счупи при дръжката след нанасянето на фаталния удар. Раната веднага се затваряше и до смъртта се скриваше, като така начин скриваше начина, по който жертвата се бе простила с този свят. Но за онези от приятелите или роднините, които държаха на аутопсия на скъпите си покойници, стъкленото острие служеше като последно предупреждение от страна на Съвета. Корадино знаеше, че неговите ножове бяха най-предпочитаните сред братството на тъмните сенки, които косяха от името на Десетимата. Когато изостряше смъртоносните им върхове, понякога си мислеше за хората, които щяха да срещнат смъртта си в мига, в който тези остриета проникнеха в плътта им, отделяйки мускули от сухожилия, разкъсвайки артерии и вени. Понякога имаше усещането, че виковете на техните жени и деца го преследват — отчаяни, лишени от съпрузите и бащите си, така, както той самият някога бе плакал горко за убитите си родители. Но прокраднеше ли се подобна мисъл в съзнанието му, той автоматично я заместваше с друга:

Ако откажа да правя тези ножове, моят собствен живот ще бъде отнет.

Корадино облекчаваше чувството си за вина, като правеше остриетата толкова тънки, силни и чисти, колкото сили имаше. Казваше си, че щом така и така неволно подпомага тази касапница, по-добре да направи смъртта колкото е възможно по-безболезнена.

Работилницата беше празна. Всички майстори си бяха отишли, включително и Джакомо, чиято напреднала възраст вече започваше да си казва думата. Корадино беше сам с блестящите остриета, с недовършените полилеи, които стояха като болни с ампутирани крайници, очакващи да им бъдат сложени нови, и с бляскавите бокали, които, изстивайки, едва забележимо пееха. Огледа обширната работилница, негов неизменен дом от дваисет години насам, и спря поглед върху загасените пещи. Увери се, че наоколо действително няма жива душа, и после запали една-единствена свещ. Насочи се към вратата на една излязла от употреба пещ в дъното на работилницата. Отвори я и влезе в зейналата ѝ паст. Под краката му захрущяха останките от стари чаши и свещници, които лежах тук като забравено съкровище, тъй като тази пещ беше спряна преди много години. Корадино плъзна ръка по почернелите тухли в дъното на пещта, напипа металната кука и дръпна. Отвори се тайна вътрешна вратичка и той влезе.

И автоматично се озова у дома. По памет запали свещите по многобройните разклонения на близкия свещник и стаята, която изникна в светлината, се оказа приличаща не на работно място, а на приятен венециански салон. В ъгъла беше поставен кадифен шезлонг. Пещта, направена в отсрещната стена, гореше весело като камина на благородник. А по стените, отразяващи горещината и светлината, висяха някои от най-ценните произведения на Корадино — неща, за които знаеше, че един ден трябва да бъдат продадени, но с които засега не му се разделяше. От пода до тавана се издигаха огромни огледала, създаващи илюзията, че стаята е много по-голяма, отколкото всъщност бе. Стенните аплици, протягащи рамене в красива арабеска, се съревноваваха по красота с огъня, който гореше в тях. Редуваха се с рамки за картини, но без картини, в които и най-красивият портрет на света би се изгубил, независимо колко прославен е обектът или художникът. Само центърът на стаята противоречеше на усещането, че се намиращ в луксозен дворец край каналите — защото там стояха оръдията на занаята на Корадино: бъчви с вода и вани за покриване с живак, съдове с цветни пигменти и шишета зловонни химически вещества.

Тази стая е единствено моя. Тайна, безопасна и най-подходящото място за онова, което трябва да направя тази вечер.

Корадино знаеше какво трябва да направи — нож по негов личен дизайн, наречен *денте*, или зъб. Името му беше много подходящо. Не беше елегантен и смъртоносен като ножовете на убийците, които му възлагаха да прави, и не беше предназначен да се отчупва при дръжката като техните. Къс, но много як, изработен от плътно тъмно стъкло и с остър връх, ножът *денте* ставаше както за рязане, така и за копаене. Корадино застина за миг, оглеждайки редиците прахообразни и течни вещества, чудейки се какво точно стъкло ще му трябва. И накрая разбра.

Обсидиан — най-старото стъкло на света.

Съблече сюртука си и се захвана за работа. Горещината в тази стая беше непоносима, защото отворът на печта беше голям, а стаята, макар и достатъчно голяма за целите си, се затопляше бързо. Вместо обичайния пясък Корадино хвърли в печта шепа прахообразна пемза от вулкана Стромболи. Последва я шепа сяр, която изгори носа му и го накара да си завърже кърпичка през лицето. Тази вечер му предстоеше трудната задача да пресъздаде твърдото, черно, естествено стъкло, което от незапомнени времена бликаше от гърлата на вулканите на юг оттук. Онзи тип стъкло, което приличаше на камък. Онзи тип стъкло, което беше приклезило в ноктите си бедните мъртви души на Помпей и Херкулан като мушици в кехлибар — първо течено, а после твърдо като диамант. Със здрава лопатка той смеси веществата и добави към тях една огнена топка топилка, която цял ден се бе грела на огъня като спящ саламандър. Смеси добре и нагря наново блестящата сфера, като добави още малко пемза и малко катран. Продължи, докато накрая стъклото не стана максимално черно и гъсто като меласа. Едва тогава грабна тръбата си и оформи ножа, едно цяло с кръглата дръжка. Когато остана доволен — защото тази нощ не му се позволяваха грешки — той загря отново дръжката, този път продължително. Накрая тъмната дръжка се зачерви, той я извади и я пхна в менгемето си с острието надолу. Проследи с поглед как червеникавият край на дръжката започва да се стича надолу, призован от силата на гравитацията, и разтопеното стъкло закапа като огнен сталактит, оформяйки се в коварно острие. Корадино бе измислил лично този капещ метод, след като беше установил, че колкото и да търкаше и пилеше след изстиването на стъклото, нищо не бе в състояние да постигне връх, по-остър от този. Чрез капенето стъклото само си

създаваше връх, защото то най-добре си знаеше как трябва да бъдат унищожавани враговете му. Преброи ударите на сърцето си и точно в подходящия момент и не преди него обърна менгемето така, че изстиващото острие също се обърна, като се изви и втвърди като нокът на хищна птица. Малко, черно и остро като игла, зловещото връхче проблесна под светлината на огъня.

Да, това трябва да свърши работа. Острието и дръжката са излети като едно цяло, така че в ножа няма слаби точки.

Докато седеше и наблюдаваше как черният му нож изстива, Корадино си взе последно сбогом с тази стая. Позната единствено на Джакомо, тази стая бе подготвена за Корадино в деня, след като откри тайната на своите огледала. Всички свои тайни дейности вършеше тук. Този салон пазеше неговата тайна.

Тайната на стъкларското изкуство.

Тайната, на която попадна съвсем случайно, когато веднъж една ваза не се получи както трябва. Тайната, която измоли неговия живот от алчните му господари — Десетимата. Тайната, която го освободи от затвора, наречен остров Мурано, и му позволи да се разхожда свободно из Венеция почти като всеки друг свободен гражданин, а така и да даде живот на своето най-велико творение — Леонора. Тайната, която не беше записана никъде, дори в прочутата му тетрадка, и не беше известна на никого друго, освен на него. Тайната, за която жадуваше чуждия крал, заради когото сега се бе заел с тази задача.

Тайната, която се бях заклел да отнеса в гроба. Де да знаех колко прав ще се окажа!

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

ПИСМО ОТ МЪРТВЕЦ

Витория Миното бе крайно заинтригувана. Напоследък подобни състояния на ума бяха станали твърде редки за нея. Затова, за да се наслади изцяло на преживяването, тя бе предложила да се срещнат във „Флориан“. Щом така и така щеше да се изръсва с пари, поне да го направи по приятен начин.

Денят беше много приятен, но в бриза вече се усещаше дъха на есента, поради което Витория избра масичка съвсем в началото на прочутия салон в зелено и златно, където той лесно щеше да я забележи. За щастие днес нямаше да ѝ се наложи да слуша струнни квартети или пиано. Голяма част от туристите вече си бяха заминали и Венеция се подготвяше да навлезе в обичайния си период на хибернация преди Карнавала. Като местен жител тя не можеше да не забележи, че след като училищните екскурзии и автобусите с туристи се извървят през лятото, Венеция най-сетне оставаше единствено на своите жители или на инцидентни възрастни двойки, почиващи тук само за уикендите.

Поръча си съсипващо скъпото кафе американо и запали цигара. После се обърна към площада, за да провери дали човекът, когото чакаше, пристига. А, да, ето го и него. Млад, добре изглеждащ, крачещ самоуверено и целенасочено през площада, разпръскващ гълъбите. Ставаше все по-добре и по-добре.

Позна я веднага.

— Синьорина Миното? — Беше същият глас от телефона — нисък, развълнуван, нетърпелив.

Тя наклони глава, издиша дима от цигарата и кимна.

— Да.

Той седна и без да пита, си взе една цигара от нейните и я запали. Тя веднага го хареса.

— Мисля, че знам нещо, което може би ще ви заинтересува. Става въпрос за Леонора Манин. Всъщност не точно за нея — за нещо

много преди нея. За Корадо Манин. Имам чувството, че от него ще излезе хубава история.

Това е. Той я бе изрекъл. Думата, която тя обичаше, думата, за която живееше. Думата, която приковаваше вниманието ѝ още от момиченце, когато седеше на коляното на баща си и затаяваше дъх всеки път, когато чуеше знаменателните думи: „Имало едно време...“ Как се молеше да остане още мъничко, да чуе по-нататък!

История.

— Слушам ви — кимна сега тя.

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

NON OMNIS MORIAR

Джакомо дел Пиеро се загледа през прозореца си към канала на Мурано. Беше сигурен, че чу нещо навън и затова вдигна свещта и се вторачи през тесните стъкла. Не видя нищо. Пламъкът на свещта освети единствено неговото отражение, накъсано от парчетата стъкло на прозореца му. И той зърна срещу себе си един старец.

Джакомо обърна гръб на отражението си и се запита какво да прави сега. Може би трябваше да хапне нещо — някъде в килера имаше малко вкусен салам от Болоня, както и кана с вино. Но нещо не му се ядеше. Колкото повече остаряваше, толкова по-малко апетит имаше. Вече други неща му даваха сили — книгите му, работата му, приятелите му. И най-вече Корадино. С течение на годините това момче му бе станало като син. Защо да не отскочи до жилището на Корадино, за да сподели с него каната си с вино? Не, момчето беше изтощено от работата по поръчката на онзи мистериозен клиент — маестро Доменико от Театро Векио. Джакомо никога не беше виждал този човек, обаче знаеше, че работата за него държеше Корадино край печите до късно през нощта. Вероятно момчето дори все още не се бе прибрало, за да му ходи на гости.

Джакомо вдигна старата си виола и лъкът и пръстите му сами намериха меланхоличната венецианска песен, която отговаряше на настроението му. Цял ден усещаше някакво грозно предчувствие, някаква тежест в сърцето, които не можеше да си обясни. Откакто се бе върнал от работилницата, именно това чувство го бе накарало да отива многократно до прозореца си.

Затова приглушеното почукване на вратата въобще не го изненада — и без това цяла вечер очакваше нещо. Докато поставяше внимателно виолата си на дървената пейка, се изпълни с ужасното предчувствие, че всеки момент ще отвори врата на самата Смърт, дошла най-сетне да си го прибере. Обаче фигурата, която стоеше на прага му, не беше Смъртта. Беше Корадино.

Разцелуваха се сърдечно, макар Джакомо веднага да усети, че младият му приятел изглежда неспокоен. Щом влезе в стаята, той не можеше нито да седне, нито да стои прав. Отказа виното, но само за да си поиска след минута пълна чаша, която изгълта на един дъх.

— Корадино, какво те боли? Да не би да имаш треска? Да не е от живака, а?

Защото напоследък Корадино бе започнал често да кашля — знак, който подсказваше за разрушаване на белите дробове от живака, с който се изработваха огледалата. А миналата седмица Джакомо му беше предложил да си слага под езика по четири зърна черен пипер, за да предотврати развитието на тежко белодробно заболяване — подобно на всички венецианци, и Джакомо имаше безотказна вяра в мистериозните подправки от Изтока. Но веднъж започнало, живачното натравяне не можеше да бъде спряно дори от подправките. Рано или късно сребристият дявол пращаше повечето стъклари на оня свят — самото им изкуство ги поглъщаше.

Сега Корадино отрече отривисто диагнозата на Джакомо, но очите му продължаваха да горят.

— Дойдох, за да... — започна, но рязко спря.

Джакомо сграбчи ръката на Корадино и го придърпа на пейката до себе си.

— Успокой се, Корадино *мио!* Какво искаш да ми кажеш? Някакви неприятности ли имаш, а?

Корадино се изсмя, но пак поклати глава.

— Дойдох просто да ти кажа... И аз не знам точно какво, но... Искам да знаеш... Боже, има толкова много неща, които не мога да ти кажа! — Пое си тежко дъх. — Добре. Искам да ти кажа, че всичко на този свят дължа на теб, че те чувствам като свой баща, че ако не беше ти, аз отдавна да съм мъртъв, и че съм ти толкова задължен, че никога няма да мога да ти се отплатя и че каквото и да се случи с мен, ми се ще да знам, че ще ме помниш с добро. — Сграбчи трескаво ръката на стареца и изрече: — Обещай ми, моля те, че няма да си помислиш нищо лошо за мен!

— Корадино, разбира се, че никога няма да си помисля нищо лошо за теб! Но за какво е всичко това?

— Още едно нещо. Ако видиш Леонора, ако някога имаш възможността да я видиш, кажи й, че винаги съм я обичал и винаги ще

я обичам!

— Корадино...

— Обещай ми!

— Обещавам ти, разбира се, обаче ти трябва да ми кажеш какво имаш предвид с всичко това. Какво ти става тази вечер? Какво си намислил?

— Нищо не съм намислил! — побърза да отрече Корадино. А после се изсмя горчиво и обори глава в ръцете си, заравяйки пръсти в тъмните си къдрици. След малко, с доста по-нормален глас, рече: — Прости ми. Напоследък ми става нещо странно. Сигурно е от луната — нали казват, че гърбатата луна носела мрачни мисли!

Кимна по посока на прозореца и Джакомо едва сега забеляза, че луната беше почти пълна и имаше странен цвят. Да, това обясняваше и неговата меланхолия.

— Прав си — рече. — И на мен днес ми минават странни мисли. Хайде, ела да изпием това вино, а?

Корадино отказа с махване на ръка и рече:

— Трябва да тръгвам. Но ти не забравяй какво ти казах!

— Няма — кимна Джакомо. — Но нали утре ще се видим край пещите?

— Да, до утре. Ще се видим.

Прегръдката беше продължителна и силна. А после Корадино изчезна, а Джакомо за пореден път остана сам. Вторачи се в тъмната нощ навън и се запита дали онова, което проблесна в очите на приятеля му, когато се обърна да си върви, наистина бяха сълзи. Защото, макар и да говореха за утрешния ден, цялата им среща премина като сбогуване.

* * *

Да, наистина сбогуване. Когато на следващата сутрин Корадино не се появи край пещите, грозните предчувствия на Джакомо достигнаха своя апогей. Кресливи, отвратителни гласове се надпреварваха за внимание в главата му. Тръгна веднага към къщата на Корадино — толкова бързо, колкото можеха да го носят старите му крака. Влезе в малката колиба, без да чука, и се насочи право към

вътрешната стаичка — спалнята. И там видя най-лошото. Приятелят му лежеше на скромното легло, напълно облечен и неподвижен. Първоначално старецът си помисли, че Корадино сам си е отнел живота и че именно това е бил смисълът на снощното му гостуване. Обаче после, през нови сълзи, той забеляза издайническата черна струйка, която се стичаше от устата му към завивките. Обърна една от ледените ръце на приятеля си и погледна дланта му — връхчетата на пръстите му също бяха черни. През живота си Джакомо бе виждал предостатъчно подобни признаци, за да знае за какво става въпрос. Живак. Чумата на стъklarите, която накрая бе отнесла и Корадино. Джакомо приседна на ръба на леглото и се заплака.

Той е знаел. Корадино е знаел, че умира — снощи, когато му дойде на гости. И просто си е вземал сбогом.

Джакомо се изправи бавно и дръпна внимателно завивката, за да закрие лицето, което му беше толкова скъпо. И докато го правеше, той занарежда така, както вият всички бащи, погребващи синовете си:

— Господи, защо не взе мен вместо него?!

* * *

Когато тази вечер Джакомо се прибра най-сетне у дома си, приближаваше полунощ. Това бе най-дългият и кошмарен ден в неговия предълъг живот и той нямаше нищо против да заспи и никога повече да не се събуди. Както изискваше законът, той бе съобщил за смъртта на Корадино на кмета на Мурано, който на свой ред автоматично бе изпратил лекар, за да потвърди причината. Докторът беше натискал и бол Корадино къде ли не. Дори отрязва кичур от косата му и му пусна кръв. Джакомо беше убеден, че това старание бе вдъхновено от Десетимата. С черната си мантия и бялата маска с дълъг, извит като клюн нос и напълнен с билки за предотвратяване на инфекции, той приличаше на лешояд, налетял върху трупа на Корадино. Но когато губеха някоя от най-ценните си придобивки, членовете на Съвета винаги държаха да се уверят, че няма нещо гнило. Единствено това не позволи на Джакомо да се намеси, за да помоли да пощадят поне достойнството на починалия му приятел. И през цялото време стоя мълчаливо отстрани. Но когато лекарят накрая освободи тялото, бе

доста изненадан, че Джакомо иска позволение да изпълни всички погребални ритуали за своя мъртъв приятел. И тъй като смъртният акт вече бе написан, докторът не видя никаква причина да откаже на тази молба, поради което Корадино бе отнесен в дома на Джакомо, за да бъде изложен за поклонение.

Джакомо наблюдаваше работата на жените, на които беше платил, за да подготвят Корадино за последния му път. Те избърсаха лицето му, сресаха косата му, а накрая завързаха краката и челюстта му. Под светлината на множество свещи те поставиха мъртвеца върху платно от зебло и започнаха да го шият. Джакомо с болка в сърцето проследи как лицето на любимия му син изчезва последно под шевове на смъртния покров. Последното, което си помисли, докато го наблюдаваше, бе колко красиво изглежда лицето на сина му, как къдриците му светят под светлината на свещите, как бузите му леко руменят и как миглите, които бяха положени върху тях, бяха все още лъскави. Сякаш беше просто заспал. Джакомо се укори за тези помисли и като последен жест за сбогом постави внимателно върху всяко затворено око по един златен дукат. Даде едногодишната си заплата, без да се замисли. Бе дал на това момче всичко — дома си, уменията си за работа със стъклото и цялата любов на старото си сърце. Корадино бе негов наследник във всяко отношение, но тъй като вече не можеше да му остави наследство, Джакомо плати таксата за последното пътуване на сина си. После се обърна с разтуптяно сърце.

Накрая се появиха двамата полицаи, за да отнесат тялото на лодката, която щеше да го закара на Санто Ариано — гробищния остров. Джакомо искаше да го изпрати до гроба, но го спряха.

— Господине — изрече по-високият полицай и очите иззад маската проблеснаха съчувствено, — имаме и два случая на чума с нас. Не можем да гарантираме безопасността ви!

И така, Корадино замина, а с него и полицаите. Заминаха също и жените, доволно хапеци монетите, които Джакомо им беше дал за труда им.

И той още веднъж остана сам, така, както беше и предишната вечер, преди тази огромна трагедия. Вече можеше да си поплаче на воля за приятеля, за сина, който си беше отишъл. Ала сълзите му бяха пресъхнали и той не усещаше нищо, освен неопишуема болка от загубата. И отново се присегна към виолата си — точно както бе

сторил и снощи, преди светът му да се преобърне. Но тук приликите с предишната вечер свършиха. Защото този път под струните на виолата беше пъхнато парче велен. Велен, който Джакомо би познал навсякъде — беше финият флорентински велен от тетрадката на Корадино. И с разтуптяно сърце Джакомо си спомни как снощи бе придърпал приятеля си да седне точно до виолата. С треперещи ръце старецът измъкна парчето велен изпод струните. Корадино не беше много по писането, тъй като беше откъснат преждевременно от възможността да се усъвършенства, но това негово послание бе достатъчно ясно. В самия център на страницата, с внимателно изписани букви, се четеше латинска фраза:

Non omnis moriar

Корадино не го биваше много и в четенето — всъщност единствената книга, която притежаваше, бе Дантиевата „Божествена комедия“, която бе наследил от баща си. Ала Джакомо бе учен човек и не изпитваше нужда да претърсва томовете в библиотеката си, за да разбере значението на тази фраза. Да, всичко пасваше — руменината по бузите на Корадино, блясъкът на косата му, любящото сбогуване снощи...

Non omnis moriar

Не съм съвсем мъртъв

Джакомо притисна листа до сърцето си, а после много внимателно го постави между страниците на своя том на Данте. И докато затваряше книгата, той за първи път през този ден се усмихна.

Корадино бе все още жив!

ДЕВЕТНАЙСЕТА ГЛАВА ЧЕТВЪРТАТА ВЛАСТ

— Чети!

Аделино тресна вестника на бюрото пред Леонора. Беше толкова близо, че тя усети острия мирис на прясно печатарско мастило. Старецът ѝ обърна гръб и се насочи към прозореца, борейки се с някакво чувство, което тя все още не разбираше. Възможно ли е да е гняв? Тя допусна, че от печатницата са развалили рекламите или са допуснали някоя правописна грешка. Предупредителните камбанки звъннаха в главата ѝ едва когато зърна името на Витория Миното и снимката близо до сгъвката.

Моето интервю? Не, още по-лошо!

„Злочестият стъклар Аделино дела Виня очевидно е заложил на погрешния кон в тази безумно разточителна рекламна кампания. В стремежа си да увеличи продажбите на своята едва кретаща фабрика на Мурано наскоро той пусна в продажба линията «Манин» — ексклузивна серия от антично и модерно стъкло. Линията трябваше да бъде продавана на гърба на прочутия маестро Корадо Манин, познат повече като Корадино, и неговата декоративна наследница Леонора Манин, която наскоро стана първата маестра на този остров. Читателите ни вероятно си спомнят появилите се преди броени дни лъскави реклами в това и други издания на двамата Манин, които продължиха да ни атакуват и от плакатите по стените на нашия прекрасен град. Ала тогава никой от нас не е подозирал онова, което нашият вестник наскоро разкри — с помощта на един от майсторите стъклари от фабриката, Роберто дел Пиеро.“

Леонора се вцепени.

Роберто!

С треперещи ръце и потни пръсти, които размазваха буквите във вестника, тя продължи да чете.

„Всичко е едно огромно недоразумение — твърди господин Дел Пиеро. — Корадо Манин действително е бил майстор стъklar, но освен това е бил и предател на Републиката и на своя занаят! Бил е привлечен от френски шпиони и е заминал за Париж, за да продаде нашите тайни на французите, които по онова време са били най-големите ни конкурентни в областта на търговията. Корадино собственооръчно е сложил точка на монопола на венецианското стъкло. Всичко би било просто една шега от днешна гледна точка, ако не беше връзката на тази афера със собственото ми семейство — моят предшественик Джакомо дел Пиеро е бил дългогодишен приятел и учител на Корадино, но въпреки това Корадино го е предал и е причинил смъртта му. Корадино е убиец, а не майстор!“

Тази фраза очевидно бе привлякла жадното за сензации внимание на главния редактор, тъй като думите „Убиец, а не майстор“ бяха изведени като подзаглавие на абзаца. Леонора преглътна и продължи да чете.

„Причините за недоволството на господин Дел Пиеро са не само древни, но и съвременни. «Обадих се на рекламните агенти, за да им предложа собствената си история. Все пак Джакомо е бил учител на Корадино, предал му е всичко, което е знаел. И което е още по-същественото, още от негово време, та до наши дни стъklarската фабрика никога не е оставала без членове на фамилията Дел Пиеро! Та аз им предложих възможността да рекламират линия стъklarски изделия с моето име, а те ми се изсмяха в лицето! Очевидно предпочетоха онази

фръцла, която живее във Венеция само от няколко месеца.» Господин Дел Пиеро не е особено възторжен от талантите на госпожица Манин. «Да, може да духа стъкло, но всъщност е една проста англичанка без никакви дарби, само с метър руса коса.» Той е особено силно засегнат от факта, че след стотици години служба в стъкларската индустрия с него фамилната професия приключва. «Опитах се да накарам Аделино да види истината, а в отговор той ме уволни. Предпочита да си държи безценната фръцла, защото му трябва за рекламната му кампания.»

Тук е мястото да подчертаем, че този вестник няма навика да публикува злобните нападки на отхвърлените от работа. Но разполагаме с документални доказателства за предателството на Корато Манин от така наречения от историците «първоизточник».

Тези разкрития безсъмнено ще сложат прът в колелата на рекламната кампания на синьор Дела Виня, който се опитва да съживи бизнеса си с фрази от рода на «Стъклото, което създаде Републиката». Вероятно именно тази и други подобни фрази звънят тази сутрин в главата му, защото до този момент той отказва всякакъв коментар. Може би трябва да очакваме оттегляне на кампанията.“

— Вярно ли е? Оттегляш ли кампанията?

Когато Аделино се обърна, лицето му беше пепеляво.

— И какво друго мога да сторя? — извика и отвори изцяло вестника.

И пред очите на Леонора блесна цялото грозно заглавие, с големи букви:

ПРЕДАТЕЛСТВО НА МУРАНО

А точно до тези букви бяха лепнали портрета на нещастния, десетгодишен Коратино и на нея самата, по дънки и потниче, край пещта.

И после, изневиделица, от бушувания океан на мислите ѝ изскочи само една и изпълни съзнанието ѝ:

Господи, ще повърна!

Втурна се навън, премина като хала през работилницата и се озова на брега на канала, където безпомощно започна да повръща. Откъде би могла да знае, че четири века по-рано, в нощта, преди да се превърне в предател, Корадино бе сторил същото?!

ДВАЙСЕТА ГЛАВА

ОЧИТЕ НА СТАРОСТТА

Леонора стоеше пред университета „Ка'Фоскари“ в квартал „Дорсодуро“. Беше дошла да се срещне с професор Падовани — единствената връзка със семейството ѝ и с миналото ѝ в този град.

* * *

Снощи се бе прибрала вкъщи разтревожена и разстроена от сцената във фабриката. Гаденето, което я бе споходило в Мурано, още не бе отшумяло. Даже и гледката на осветения за нощта площад „Сан Марко“ не успя да оправи настроението ѝ. Бе слязла от корабчето от острова на спирка „Феровия“ и бе направила нещо, което правеше много рядко — бе изчакала морски трамвай номер 82, за да я отведе нагоре по Канале гранде до моста „Риалто“. Когато корабчето изръмжа и спря и лодкарят умело го върза на пристана, тя за първи път, откакто беше дошла тук, си спомни за баща си. Присъствието му тук, дори самото му съществуване ѝ се струваха ефимерни в сравнение с Корадино, живял векове по-рано. Тя едва сега започваше да си дава сметка колко много бе разчитала на Корадино, колко много се бе гордяла с него и дори го беше обичала. Надали щеше да бъде толкова съсипана, ако тези обвинения в държавна измяна бяха насочени към баща ѝ. Чувстваше баща си като принадлежащ единствено на майка ѝ — Леонора никога не го беше виждала, Бруно също не я беше виждал. Връзката между двамата беше чисто биологична.

Колкото и парадоксално да звучи, връзката ми с Корадино ми се струва много по-реална.

Ала ето че Роберто дел Пиеро беше уцелил в самата сърцевина на тази връзка през вековете. Леонора се чувстваше уязвима, ограбена. Дори и гледката на сребърните палати, дремещи в здрача покрай

канала, не успя да я дари с обичайното успокоение. Есента беше настъпила окончателно и веселите фасади на сградите постепенно се сдобиваха с тъжен и унил вид, докато живителните сокове на туристическата индустрия се оттегляха от лицата им като избледняващ руж. Декоративните прозорци гледаха безжизнено и отблъскващо. Зачуди се дали е възможно Корадино наистина да е предал всичко това, какви тайни разговори е имал, какви срещи е провеждал в същите тези сгради. Когато слезе на „Риалто“ и се шмугна през тъмните улички към кампо „Манин“, усещането ѝ за дискомфорт се засили. Имаше чувството, че е следена, преследвана, че чува тихи стъпки в сенките зад гърба си. Чувстваше се омърсена от петното върху името на Корадино.

Ако той наистина е сторил онова нещо, значи градът помни и отхвърля и мен.

Леонора се чувстваше отхвърлена от същите онези камъни от уличната настилка, които доскоро я приветстваха. Даже и когато най-сетне се озова на площад „Манин“, продължаваше да има усещането, че е преследвана. Красивите сенки биха могли да таят и много грозота.

По-добре не поглеждай назад!

Смъмри се мислено. Защото не дребна червена фигурка бе причината за страха ѝ, а Роберто дел Пиеро. Тя бе сложила край на кариерата му във фабриката и на семейната професия. Той би могъл, разбира се, да работи и другаде, но именно тя го бе подмамила да напусне родното гнездо.

Втурна се през още топлата каменна настилка на площада и започна да рови в чантата за ключовете си. Имаше чувството, че се опитва да избяга от някакви невидими убийци.

Само да стигна до моята врата...

Когато пъкна ключа в ключалката, почти очакваше нечия ръка да я дръпне за ръкава и дори да я хване за гърлото. Накрая, след известно усилие, успя да отвори. Влезе, затръшна вратата зад гърба си и се облегна на нея. Едва си поемаше дъх. Секунди по-късно едва не изскочи от кожата си, когато телефонът зазвъня. Разтреперана, тя се насочи към кухнята и вдигна слушалката. Но не чу познатото хриптене от филмите на ужасите. Беше той.

— Алесандро!

Отпусна се на един стол и включи лампата. И докато кухнята се изпълваше със светлина и тя слушаше мечтания глас, кошмарите ѝ постепенно изчезнаха.

Той се засмя на радостта, с която тя реагира, и изрече:

— За теб съм детектив Бардолино!

— Значи издържа изпита!

— Да! — изрече гордо той. — Оставам тук още седмица, за да се ориентирам в работата, а после се връщам във Венеция.

Тя за нищо на света не би допуснала да помрачи с нещо радостта му със собствените си проблеми. Все пак „Ил Газетино“ беше местен вестник и новината за нейното унижение и за пострадалата репутация на Корадино надали е достигнала до Виченца. Когато се видят, ще разполагат с достатъчно време, за да говорят и за това, очи в очи. Изведнъж се почувства ужасно изморена. А и някакъв срам, стаен точно под сърцето ѝ, не ѝ позволяваше точно сега да каже на този мъж за своя омърсен предшественик. И докато Алесандро ѝ разказваше за изминалите седмици във Виченца и за изпита, Леонора усети как страхът и паниката постепенно я напускат. Чувстваше се спокойна в защитния кръг на този разговор, предпазвана сякаш от неговата връзка с града. Разбира се, че Корадино не е предател. Това не е вярно! Очевидно е грозна клевета, измислена от конкуренцията му. Пък и какво значение имаше това все пак? Корадино бе мъртъв отдавна. Бе останала единствено работата му, която свидетелстваше за неговия гений.

Да, обаче има значение. Искам лично да разбера как стоят нещата. Искам да се уверя.

И в този момент тя си спомни нещо, което Алесандро ѝ беше казал преди време.

— Когато се запознахме, ти ми каза, че може би ще успееш да ми помогнеш да науча нещо повече за семейството си, за... баща си. Е, реших да опитам. Някакви предложения?

Алесандро се замисли и рече:

— Когато баща ти и майка ти са живели заедно във Венеция, имали ли са някакви приятели или колеги, които все още биха могли да са тук?

— Имало е един човек. Преподавател в „Ка'Фоскари“. Виждали сме се, но когато бях много малка.

— Спомняш ли си името му?

— Падовани. Спомням си го, защото майка ми ми обясняваше, че името му означавало „идва от Падуа“. Даже ме беше научила на едно стихче — *„Венециани гран синьори, падовани гран дотори. Вичентини манджа гати, веронези тути мати“*^[1]. И винаги съм се питала как е възможно във Виченца да ядат котки! Но сигурно е по-добре, отколкото да си луд като веронците.

— Да, обаче най-хубавото е да бъдеш голям благородник, като венецианците! — отбеляза гордо Алесандро.

— Както и да е. Та професор Падовани и до днес изпраща коледни картички на майка ми. Обаче нямам представа дали все още работи в „Ка’Фоскари“.

Чу го как се протяга в другия край на линията. Безсъмнено беше много уморен, обаче гласът му беше бодър и напрегнат и тя се зарадва, че приема въпроса ѝ на сериозно.

— В такъв случай смятам, че първото, което трябва да сториш, е да говориш с този човек — ако все още е там, разбира се. Той със сигурност ще знае нещо повече за баща ти, което ми изглежда добре като за начало. Обаче отиди в университета утре — допълни с обичайната си деловитост, — защото в неделя ще се прибера за малко и ще направим нещо, ако си свободна!

Тя стисна щастливо слушалката, чувствайки се като тийнейджърка. С последни усилия успя да задържи разговора на темата.

— Наистина ли вярваш, че след толкова много години ще мога да науча нещо за него? — Обаче имаше предвид Корадино.

— Защо не? Та той е починал кога? През 1972-ра, нали? Освен това нали знаеш, че ако искаш да откриеш нещо, не е зле да имаш на своя страна и детектив!

Усети го как се усмихва широко, а после затвори, като обеща да ѝ се обади в неделя.

Леонора се изпълни с внезапна решимост да разбули мистерията на Корадино. Да, срещата с професора би била добре като за начало. Не можеше да си обясни защо не бе напълно откровена с Алесандро, защо го бе оставила да си мисли, че иска да научи нещо най-вече за баща си.

Спа лошо, а на сутринта отново повърна. „Нерви“ — каза си наум.

Обаче знам, че не са нерви.

* * *

Леонора влезе през скромната странична врата, която отвеждаше към територията на университета откъм Кале дела Фоскари. Веднъж попаднала вътре, ушите ѝ бяха проглушени от шум и врява. Макар да бе събота сутрин — учебен ден за повечето студенти, Леонора усети, че става нещо необичайно.

Наоколо летяха яйца и брашно и на нея ѝ се наложи да се сниши неведнъж и два пъти, докато преминаваше през осквернената морава.

Вероятно завършват. Някъде бях чела, че италианските студенти намират превръщането си в торти и кексове за подходящ начин да отбележат прехода си към докторска титла. Скоро всички те ще си заминат оттук, като туристите.

Плъзна поглед по списъка с преподавателите, поставен в стъкления шкаф в централния коридор, и не без известна изненада някъде в него прочете: „Професор Ермано Падовани“.

Ама той е декан на факултета по история на Ренесанса! Може и да извадя късмет! Падуанците са големи доктори, наистина.

Изкачи с разтуптяно сърце старото стълбище, а после пое по пустите коридори, озовавайки се най-сетне в историческия факултет. Спираше се пред всяка врата, за да прочете името на табелката. Тук писъците и виковете отвън се чуваха съвсем приглушено. Леонора имаше усещането, че на етажа няма никого, така че, когато най-сетне се озова пред кабинета на професора, вече не хранеше големи надежди да го заvari вътре. Но когато почука и чу тихото „Влез“, едва доловимо иззад дебелите дъбови врати, стомахът ѝ се преобърна при мисълта, че мъжът в тази стая може и да разполага с някои от отговорите, които търсеше. Когато влезе, гледката, която се откри пред очите ѝ, я накара почти да забрави защо е дошла. Пред нея се възправяше огромен, декоративен прозорец, изработен от четири от най-съвършените и сложни мавърски рамки, с които Венеция толкова се гордееше. А отвъд него се простираше най-невероятната гледка към

площад „Сан Марко“ и Канале гранде — водата проблясваше в подножието на разкошните палати, сякаш прекланяйки се пред величието им. Леонора дотолкова се отнесе в гледката, че гласът, който чу по едно време, съвсем определено я стресна.

— Една от привилегиите да си преподавал тук трийсет години е да получиш най-хубавия кабинет във факултета. Един от недостатъците обаче е, че понякога ми е много трудно да свърша каквато и да било работа. Сигурно си влязла отзад, през страничната врата, нали? Жалко. Не най-доброто място да се запознаеш с университета ни.

Леонора се обърна към стареца, който се материализира иззад дебелия книга и бюрото си с помощта на бастун. Мил, белобрад, облечен перфектно, с пронизателни очи, той я наблюдаваше с усмивка.

— Но пък е твърде красиво за...

— За университет ли? Може, но това невинаги е било университет. Някога „Ка’Фоскари“ е бил палат, изграден за епископите на Венеция, а както знаеш, църковните отци държат на удобствата и разкоша си. Но в твоята страна също имате красиви места за придобиване на знания, нали? Оксфорд и Кеймбридж например?

Леонора се стресна. Досега си мислеше, че английският ѝ акцент е отдавна изчезнал. Но ето че получи добър урок.

Очевидно не можеше да скрие нищо от този безкрайно интелигентен стар човек. Коего на свой ред ѝ даде още по-големи надежди, че той ще може да ѝ помогне. Тя си пое дълбоко дъх и изрече:

— Професоре, много се извинявам за нахлуването, но бих искала да ви задам няколко... исторически въпроса, стига да можете да ми отделите от ценното си време, разбира се.

Старецът се усмихна и ъгълчетата на светлите му очи се набръчкаха.

— Но, разбира се, че ще отделя толкова време, колкото трябва за дъщерята на старата ми приятелка Елинора Манин! Как си, скъпа Нора? Или... — Тук очите на стареца се набръчкаха още повече, — вече трябва да те наричам Леонора, откакто си натурализирана, а?

Леонора се удиви на бързината, с която действаше мозъкът на професора. Той не само че я бе познал веднага, но само за няколко

секунди бе отгатнал, че е сменила живота и името си. Усмихна се и отвърна:

— Да, вече съм Леонора. И направо не мога да повярвам, че ме помните. Тогава трябва да съм била на колко... На пет годинки?

— На шест — поправи я Падовани. — Видяхме се на един университетски коктейл в Лондон. И ти с огромна гордост ми показва чисто новите си обувки. Определено бяха по-хубави от тези, с които си днес. — Погледът му се насочи към очуканите маратонки на Леонора, които тя помести притеснено по дъските на пода. — Но не ме мисли за толкова проникателен. Ти стана доста... известна, откакто се премести тук, нали?

„Ил Газетино“. Но, разбира се. Този вестник влиза почти във всеки венециански дом.

— Но пък иначе си израснала като красива млада дама, така че не трябва да бъдем толкова придирчиви, не мислиш ли? „Пролетта“, нали? Мисля, че Ботичели ти пасва много по-добре, отколкото онези превзети пози на Тициан, в които са те сложили. Но предполагам, че си чувала това стотици пъти, при това от много по-млади от мен мъже, прав ли съм?

Поощрена от старомодното му кавалерство, Леонора реши да зададе директно въпроса си.

— Исках да ви питам за моето семейство, ако имате време, разбира се...

— На моята възраст времето е в изобилие — усмихна се професорът и посочи към прозореца, под който бяха поставени четири стола за студенти. — Моля, заповядай! Аз и без това ще седна, така че и ти по-добре го направи.

Настаниха се пред божествената гледка. Столовете бяха удобни, но не чак толкова, че да заспят. Като се настани, професорът започна:

— С риск да прозвуча като злодея от второразреден филм — не знам защо, но като че ли всичките са на английски — но мисля, че очаквах появата ти. Да разбирам ли, че Елинор не знае за пребиваването ти тук?

— Така е, не знае — кимна Леонора. — Или по-точно, знае, че живея във Венеция, обаче няма представа, че съм дошла да разговарям с вас.

Професорът кимна, склучи сгърчените си от старостта ръце върху дръжката на бастунчето си и почука лекичко по пода.

— Дааа, разбирам — рече. — В такъв случай още отсега съм длъжен да ти кажа, че ако става въпрос за нещо, което тя е споделила само с мен, като с приятел, в никакъв случай няма да предам доверието ѝ. Но иначе за всичко останало ще се постарая да ти бъда от максимална полза.

И се обърна бавно към нея. Пръстите на младата жена обгърнаха стъкленото сърце, което висеше на панделка на врата ѝ. Професорът автоматично разпозна този жест като знак за огромно притеснение. Едновременно с това се досети за кого от роднините ѝ ще бъде първият въпрос. И предположението му се оказа вярно.

— Какво знаете за Корадино Манин? — прошепна накрая тя.

— Корадо Манин е бил най-прочутият стъклар не само на своето време, но и на всички времена. Успява да избегне избиването на семейството му и се скрива в Мурано, където започва да се учи да работи със стъклото и постепенно става майстор. Бил е особено добър в изработката на огледала и именно с тях се прочува. Говори се, че в крайна сметка именно живакът от огледалата му го убива, както е убил и много негови колеги.

— Значи е починал на остров Мурано, така ли?

— Не мога да знам със сигурност, но изглежда крайно вероятно.

Леонора въздъхна облекчено, но въпреки това продължи да разпитва:

— А чували ли сте за слуховете, че може и да е заминал за Франция?

Тук професорът се помести притеснено в стола си и промърмори:

— Да, вече прочетох за тази версия. Както става ясно, колегата ти очевидно има доста незараснали рани. Обаче много бих искал да разбера какъв е този „първоизточник“, който твърди, че има. Предполагам, че ти няма да можеш да го попиташ лично, нали?

— Роберто за нищо на света не би ми казал нищо, още по-малко — ако става въпрос за реабилитацията на Корадино. Толкова ме ненавижда, че вече се ужасявам от него. Непрекъснато го очаквам да се появи някъде от сенките. — Опитва се да се засмее, но забеляза, че

професорът не изглежда особено убеден. Той не настоя да знае повече за страховете ѝ, а продължи нататък.

— А младата дама от вестника? Нея не бихме ли могли да попитаме?

Леонора поклати глава. Тя се бе свързала с редакцията на вестника в мига, в който бе прочела разкритията на Роберто. И накрая я бяха прехвърлили на ледено звучащата Витория, която очевидно бе решила, че вече няма смисъл да се преструва на любезна пред нея и я бе отрязала. Много съжалявала, обаче документите в подкрепа на твърденията ѝ били строго конфиденциални, особено в този случай, тъй като господин Роберто дел Пиеро изрично бил помолил за това. Съществувала известна вероятност да пуснат втора статия по темата, в която вероятно щели да представят и документите, така че госпожица Манин можела да очаква следващия брой с нетърпение.

— Хммм — поклати многозначително глава Падовани. — Е, ще видим. Едно от най-хубавите неща в изучаването на историята е, че категоричните източници никога не се ограничават само с един, а обикновено са доста повече. Ако сравним фактите с диаманти, то тогава различните ни източници за тях са като фасетките — всяка от тях разположена под различен ъгъл и всички заедно оформящи красивия камък. Така че, нищо не ни пречи в случая сами да свършим част от детективската работа и да открием останалите фасетки.

Леонора се почувства обнадеждена от факта, че професорът използва множествено число. А споменаването на детективската работа стопли сърцето ѝ с мисълта за Алесандро.

— Възможно е Корrado да е ходил в чужбина — продължи Падовани. — Но е крайно невероятно. Вярно е, че в края на седемнайсети век изработването на огледала във Франция прави огромен скок, както се вижда и от двореца във Версай, превърнал се в център и водач на новата епоха. Някои твърдят, че това е последица от доброто разузнаване на французите, други — че са достигнали до тези методи за изработването на огледала чрез конвергентна еволюция.

— Какво е конвергентна еволюция? — изгледа го неразбиращо Леонора.

Професорът с удоволствие започна да ѝ обяснява:

— От първичната едноклетъчна супа в Африка еволюира огромен мастодонт с големи уши, който днес наричаме африкански

слон. В Индия, приблизително по същото време и по същия начин, се развива същество сходно с африканското във всяко едно отношение, с изключение на ушите. И двете същества се зараждат независимо едно от друго, разделени от океаните и сушата. Нито едно от тях не е „копирало“ другото. Просто и двете имат общ предшественик — първите едноклетъчни, така, както всички стъklarски изделия имат една обща майка — пясъкът. Подобно развитие наричаме конвергентна еволюция, еволюция по сходство.

— Но, професоре, защо твърдите, че е крайно невероятно Корадино да е заминал за Франция? — не се отказваше Леонора.

— Защото Десетимата — управляващото тяло на Венеция, наречено Висш съвет, са се отнасяли невероятно сурово към държавната измяна на своите майстори. Заплашвали са семействата им със смърт, ако някой от майсторите издаде тайните на своя занаят на чужденците. А самият остров Мурано бил нещо като затвор, макар че за човек като Корадо не е било точно така — поради невероятния си талант той е получил специално разрешение да посещава града винаги когато си поиска във връзка с работата си.

Тук Леонора зададе въпроса, който ѝ се струваше най-логичен:

— Но, професоре, каква власт са имали Десетимата върху Корадино, когато цялото му семейство е било мъртво?

— Защото, скъпо мое момиче, не цялото му семейство е било мъртво! Биологичните науки не са стихията ми, но все пак знам, че ако наистина всички негови близки са били мъртви, то тогава той нямаше да има наследници! Нямаше да те има и теб! Не, Корадино е имал дъщеря!

* * *

Леонора притисна хавлиената кърпа към лицето си, без да ѝ пука колко студентски ръце са се подсушавали преди в нея. Чувстваше се като пълна глупачка — да избяга така грубо от кабинета на професора, за да се вмъкне в най-близката тоалетна и да повърне в най-близката мивка! Защо това негово разкритие ѝ повлия толкова шокиращо? И защо досега не бе помислила логично? Разбира се, че за да я има и нея, Корадино би трябвало да е имал някакви наследници! Как иначе това

стъклено сърце, което сега висеше на врата ѝ, щеше да стигне до нея, а?! Стисна сърцето за кураж и пое с нестабилна стъпка по коридора. Влезе тихичко в кабинета на професора, който кавалерски се изправи и я огледа разтревожено. Тя седна и се извини:

— Извинете. От няколко дена нещо не ми е добре.

Старецът само кимна и продължи разказа си:

— Дъщерята на Корадо се е казвала също Леонора, като теб. Тя е била плод на незаконната връзка между Корадо и една благородническа дъщеря — Анджелина деи Вескови, която е починала при раждане. Леонора е била отведена в сиропиталището към Църквата на милосърдието, където е била обучена за музикант. Получила е фамилията „Манин“, разбира се, но по онова време в сиропиталището никога не са използвали фамилни имена. Момичетата там са били познати с инструментите, на които са свирили — чело, виола и други, — за да се запази анонимността на незаконните издънки на благородническите фамилии. Затова тя е била наричана Леонора дела Виола и е била съвършен музикант. Никой не би допуснал наличието на връзка между нея и Корадино, нито дори съществуването ѝ, ако той самият не го е споделил с някого. Дори и Десетимата са били длъжни да уважават тайните на сиропиталището, тъй като фондацията е имала ранга на църква и законите за убежище са важали с пълна сила там. Та след смъртта на баща си Леонора е била открита от един далечен братовчед — миланец на име Лоренцо Висконти-Манин, който от известно време се опитвал да открие останали живи роднини от фамилията. Двамата се влюбили и се оженили и така тя отново си върнала името, което по право е притежавала. Постепенно семейство Манин се превръщат отново в могъща сила във Венеция и техният наследник Лудовико Манин става дож — последният дож на Венеция преди падането на Републиката!

На Леонора ѝ се зави свят, но за щастие гаденето ѝ беше потушено от новата надежда, която изпълни сърцето ѝ.

— Значи искате да кажете, че заради безопасността на дъщеря си Корадино никога не би избягал в чужбина, така ли?

— Не, нямах предвид това — отговори Падовани. — Десетимата не са имали никаква представа за детето му, тъй като тя е била изпратена в сиропиталището от дядо си по майчина линия и никой не е имал представа кой е истинският ѝ баща. Анджелина никога не издала

името на любовника си и отнесла тайната си в гроба. Искях да кажа само, че ми се струва крайно невероятно Корадино да се реши да напусне Венеция, при положение че е имал тук дъщеря. Посещенията при тайното му дете в сиропиталището са били рисковани, но не и невъзможни. А предполагам, че на него му е било много трудно да устои на подобно изкушение и всъщност често е наминавал да я види.

Леонора замълча, осмисляйки чутото.

Значи историята за предателството, макар и малко вероятна, все пак би могла да бъде вярна. А какво ли е станало с тази нова героиня в нея — изгубеното момиче с моето име, което не е имало никакво друго семейство освен сиропиталището и музиката си? Поне накрая е срещнала любовта.

А после запитва:

— А как бихме могли да научим нещо повече? Възможно ли е някога със сигурност да се уверим дали Корадино е избягал от Венеция или не?

— Може да пробваш в голямата библиотека на площад „Сан Марко“ — „Сансовиниана“. Там разполагат със златните архиви на целия град, водени векове наред. В тях ще намериш датите на раждане и смърт на поколения венецианци. Но аз ти разказах всичко, което знам за историята на Корадино, и именно това разказах и на майка ти. — Тук професорът се изправи и изпъна болния си крак. След което продължи: — Единственото друго, което бих могъл да ти предложа, е да се опиташ да намериш нещо във френския край на историята. Имам няколко познати в Сорбоната, които с удоволствие ще ти помогнат.

Леонора разбра, че това е знак за края на срещата им, и също се изправи.

— А може ли да ви потърся пак? — попита. — И мога ли да разчитам, че ще ми се обадите, ако се сетите за нещо друго?

— Разбира се. А ти можеш да споменеш името ми, когато поискаш достъп до колекцията с редки книги на „Сансовиниана“!

Спомням си за първото си влизане там, когато едва ли не отказаха да ме пуснат в библиотеката. Сега обаче ще вляза в най-тайните ѝ недра.

Професорът отиде до бюрото си, за да ѝ запише няколко цифри и имена на различни колекции документи, които биха могли да ѝ бъдат от полза. Леонора пък му записа на едно листче телефонния си номер.

Докато си разменяха листчетата, Падовани се запита дали тя в крайна сметка ще се сети да попита и за другия Манин. Накрая я чу да казва:

— А баща ми? Познавахте ли го?

Професорът поклати глава и в погледа му се изписа огромно съчувствие. После каза:

— Подобно на всички млади и влюбени жени, и Елинонр избягваше срещите с приятелите си и пазеше Бруно само за себе си. Научих за смъртта му от местните новини.

При споменаването на името на баща ѝ в този контекст Леонора се изпълни със срам, че досега изобщо не си бе направила труда да научи нещо за него — толкова обсебена бе от мисълта за Корадино.

— А дали има останали някакви роднини тук?

— Нямам представа. Елинонр веднъж спомена, че родителите на Бруно живеят във Верона, но доколкото знам, те отдавна са починали.

Леонора също го знаеше, но досега не се бе замисляла за тази загуба — за тези най-близки роднини, които повечето от хората приемаха за даденост: баба и дядо. Те си бяха заминали без нито една от обичайните срещи, плетените шапчици, шоколадчетата, разходките в парка. Тя се опита да се овладее. Знаеше, че вече е крайно време да остави стареца на спокойствие, пък и нямаше търпение да започне проучванията си в библиотеката, но все пак усещаше, че в главата ѝ напират още стотици въпроси.

Когато се обърна, за да си ходи, мърморейки благодарностите си и обещавайки да се върне, професорът я прегърна топло. После хвана ръката ѝ и каза:

— И още едно нещо. Утре е Празникът на мъртвите, когато народът на Венеция отдава почит на своите мъртъвци. Та ако искаш да намериш баща си, той е погребан на Сан Микеле. Може би ще пожелаеш да го посетиш на гроба му. Той също заслужава някаква почит, нали?

Леонора долови в тона на стареца упрек, но също така и много обич.

Знам, че трябва да отида на гроба му. Така най-сетне ще се срещнем. Ще помоля Алесандро да дойде с мен!

Излезе от кабинета и тръгна по коридора. Професорът подвикна след нея:

— Леонора!

Тя се обърна. Старецът я погледна право в очите и изрече тихо:
— Има някои неща, които очите на старостта виждат по-добре от очите на младостта! Грижи се за себе си!
— Непременно! — усмихна се тя.
Дъбовата врата на кабинета се затвори и тя тръгна надолу по стълбите.
Чудя се как професорът се досети?

[1] „Венецианците са големи благородници, жителите на Падуа са големи лекари. Тези от Виченца ядат котки, а веронците всичките са луди.“ — Б. пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА ОСТРОВЪТ НА МЪРТВИТЕ|(ЧАСТ I)

Морски трамвай номер 41 до остров Сан Микеле приличаше на цветна градина. В този ден, на Празника на мъртвите, венецианците отдаваха почит на своите скъпи покойници с огромни букети цветя и отиваха дружно на гробищата на острова на свети Михаил. Леонора бе притисната до Алесандро, но в същата близост, макар и от другата ѝ страна, стоеше внушителна матрона с огромна китка хризантеми. Леонора се вторачи в големите, грозни цветове и вдиша острия им аромат. Никога не бе обичала това цвете — и не само от естетически съображения, а защото обикновено го свързваше със смъртта. Но днес, оглеждайки корабчето, тя установи, че, както и във Франция, и тук хризантемите бяха предпочитани цветя за опечалените.

Леонора и Алесандро бяха хванали корабчето от Фондамента Нуове. Преходът беше кратък — червените стени и огромните порти на гробището се виждаше съвсем ясно от всички острови на Венеция. За Леонора краткостта на пътешествието беше добре дошла. При толкова много хора и миризмата на корабно гориво гаденето ѝ се беше върнало. Притисна се по-плътно до Алесандро, а той я целуна успокоително по главата — както би се отнесъл с дете. Беше му казала, че няма нужда да ходи на гробищата с нея, обаче той с гръмки протести бе изтъкнал, че и без това искал да посети гроба на баба си. Леонора усещаше, че това е само отчасти вярно и че той дойде с нея най-вече, за да ѝ бъде опора при първата ѝ среща с баща ѝ. Сега тя усети как целувката му заменя неприятното гадене в слънчевия ѝ сплит с топлотата на благодарността. Когато той беше с нея, тя му вярваше. Даже почти започваше да усеща стабилност, като че ли имаха сериозна връзка.

Слязоха заедно с тълпите и минаха през железните порти на гробището. Алесандро заведе Леонора до една будка, откъдето можеха да си купят карта на гробищния парк.

— Тук има три гробища — рече той. — Вече векове наред за тях се грижат францискански монаси. Макар че, както сама виждаш, те като че ли полагат малко повече грижи за парцелите на католиците, отколкото за останалите два — на протестантите и на източноправославните — добави с иронична усмивка. — Така че в случая твоят баща и моята баба имат голям късмет!

Леонора усети черния му хумор и сметна, че такъв е неговият начин за справяне с мисълта за смъртта. На нея обаче ѝ беше любопитно да разгледа този странен остров, обитаван единствено от мъртвите. Имаше чувството обаче, че няма да ѝ бъде никак приятно да живее на Фондамента Нуове, където при всяко приближаване вечер до прозореца би наблюдавала как над морето се носят призрачни, леко проблясващи духове. Овладея се и попита:

— Кога този остров е станал гробище?

— По времето на Наполеон. Преди това мъртвите са били откарвани на Санто Ариано, който днес е единствено костница.

— Какво?

— Остров на костите — изрече Алесандро бавно, като писател, опипващ думите за заглавие на сензационен роман. — Оттогава насам, когато времето на тези тела тук изтече, те биват премествани на Санто Ариано, за да се освободи място за новите трупове.

— Но какво искаш да кажеш с това, за бога?

Алесандро я поведе по добре поддържаните алеи на католическия гробищен квартал и обясни:

— Искам да кажа, че на венецианците им е позволено да бъдат погребани тук само за определен период от време, след което биват изкопавани и премествани. — Забелязвайки изражението на лицето ѝ, добави: — Няма друг начин. Сушата ни е много ограничена.

— Нямах предвид това.

— О, разбирам. Притесняваш се, че той може вече да не е тук, така ли? Спокойно. Доколкото ми е известно, тукашните обитатели разполагат с по четиридесет години. А ако роднините им платят добре, могат да останат и повече.

Изненадващо и за самата себе си, Леонора се изпълни с гняв. Вървеше след Алесандро из тихите алеи и се ядосваше, че дори и в смъртта си тези хора нямаха покой. Но докато наблюдаваше опечалените как пристъпват тихо между гробовете, подобно на вода,

която винаги си проправя път, независимо от препятствията, се поотпусна. Осъзна, че този край, този покой, който не беше спокоен, беше подходящ завършек за народите на променливото, вечно движещо се море. Венецианците живееха живота си, преминавайки от остров на остров, от Риалто до Сан Марко, от Джудека до Лидо, от Торчело до Мурано. Защо да не продължат тогава и след смъртта си, водени от движението на водите? Какво по-добро за тези търговци и кръстоносци, които бяха владели дори Константинопол? Както и за баща ѝ, който беше изкарвал хляба си, скачайки от бряг на бряг, от лодката на брега и обратно. Леонора осъзна, че по бузите ѝ са започнали да се стичат сълзи.

Идиотка! Та ти дори не си го познавала!

Но когато се стигна до самия ключов момент, когато Алесандро я поведе през редиците подредени като военни полкове гробове и тя се изправи очи в очи с името на баща си, издълбано прилежно в каменната плоча, тя не усети нищо друго освен празнота. Нямаше нужда от сълзи. Алесандро промърмори, че ще отиде да намери баба си, и тръгна, но Леонора почти не забеляза.

БРУНО ДЖОВАНИ БАТИСТА МАНИН (1949 — 1972)

Но той е бил само на двайсет и три, когато е починал!

Нямаше представа какво да прави сега. Беше дошла на поклонение пред останките на един двайсет и три годишен мъж — мъж, когото никога не беше виждала, мъж, който беше с десет години по-млад, отколкото тя беше сега.

И завинаги ще остане млад...

Думите — блед спомен от училище и неделната църква, зазвучаха тържествено в главата ѝ. Тя беше изгубена. Накрая Леонора постави и своя знак на преклонение върху плочата — обикновени бели маргарити. „Купи цветята, които ти най-много обичаш, не се опитвай да гадаеш какво е обичал той“ — бе я посъветвал Алесандро. И се бе оказал прав. А после тя приседна на тревата, загледа се отново в името и годините и изрече простичко:

— Здравей! Аз съм Леонора!

* * *

Алесандро откри баба си след броени секунди и автоматично постави на гроба ѝ розите, които носеше. Вече почти не я помнеше, но макар че пълният спомен за нея вече избледняваше, някои детайли щяха да останат завинаги с него. Спомняше си черните ѝ дрехи, които тя носеше след смъртта на дядо му и никога не смени. Спомняше си нейните талиатели с масло и салвия, каквито, по негово мнение, не бяха в състояние да приготвят дори и в най-добрия ресторант. Спомняше си нейната крайно неочаквана любов към отбора „Калчо“ на Виченца — любов, която беше положила началото и на неговата вманиаченост към отбора и към футбола въобще. Не чувстваше скръб по баба си — само много топлина. Приклекна, за да махне няколко изсъхнали клончета от гроба, и прокара пръст по мъха. После изправи гръб, оглеждайки се за Леонора. Лесно забеляза русата ѝ глава — беше сведена, лицето ѝ беше скрито под падналата коса. Притесни се, когато допусна, че тя вероятно плаче, но после забеляза устните ѝ да се движат и разбра, че тя просто се моли. Прекръсти се, но видя, че очите на Леонора са широко отворени, а позата ѝ по-свободна и по-отпусната от позата на човек, потънал в молитва. И тогава осъзна, че за първи път през живота си тя разговаря със своя баща.

Тя не знаеше колко дълго е говорила с него. Беше започнала още от самото начало на своя живот — разказа на баща си за детството си, за изкуството си, за Стивън, за безплодието си, за развода си, за преместването си във Венеция, за Мурано, за къщата на кампо „Манин“ и за Алесандро. Разказа му и за Корадино, за невероятната ѝ близост с него, с този техен предшественик. Спомена му и за петното на предателството, което наскоро беше хвърлено върху паметта му, за Роберто, Витория и професор Падовани. Каза му дори за Елинон, за трудните им взаимоотношения и го попита за онази Елинон, която познаваше той — онази различна Елинон отпреди толкова много години, за романтичната и безразсъдна Елинон, така различна от стегнатата и огорчена жена, която Леонора познаваше. Наговори се на воля и като че ли се почувства по-добре. Накрая вдигна очи, изпъна схванатите си крака и направи знак на обикалящия наблизо Алесандро, че вече могат да тръгват. И когато той тръгна към нея, тя се обърна с последни думи към баща си. Постави ръка с обич върху топлия камък и рече:

— Довиждане! Пак ще дойда.

И наистина го мислеше.

* * *

После двамата с Алесандро се насочиха към спирката на корабчето и се подготвиха отново да прекосят символичната река Стикс — само че този път водата щеше да ги отведе от царството на мъртвите обратно в света на живите. Леонора осъзна, че тук е намерила известен покой. Все така държеше да научи истината за Корадино, но ѝ се отрази добре да възстанови връзката с баща си — нейният най-непосредствен предшественик. Освен това с него се говореше толкова лесно! Беше му казала всичко. Всичко, с изключение на едно.

Не му казах само, че съм бременна.

ДВАЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

ОСТРОВЪТ НА МЪРТВИТЕ|(ЧАСТ II)

Пръстта между зъбите не е особено приятно нещо.

В съня си Корадино беше в Лидо, с майка си. Семейството му беше на летен излет и слугите печаха стриди на брега, докато малкият Корадино тичаше напред-назад по брега и мокреше бричовете си в прибоа. Извикаха го да яде и той се отпусна на кървавочервените кадифени възглавници до майка си, наслаждавайки се на уханието на ванилия, което идваше от нея. И за първи път вкуси стрида — осемгодишното му небце първо отхвърли, а после прие желатиноподобното създание, което се плъзна в гърлото му. Оцени стридата едва когато бе напуснала устата му и оттогава започна дългогодишното му приятелство с тази селска храна. Вкусът ѝ се таеше и в ситните зърна на пясъка, останал като утайка по езика му, подобно на пясък, отмит от отлива. В съня си той вкуси пясъка, плътта на стридата и аромата на ванилия, носещ се от майка му, едновременно. Но когато накрая се събуди, осъзна, че в действителност е далече от щастието.

Усети грубото зебло, притискащо лицето му. Покровът поставяше върху устните му груба целувка като на чичо му Уголино. Вечната му брада непрекъснато бодеше малкото момче, а целувката му беше целувка на предател. Корадино се опита да си поеме дъх и извърна бавно глава — сега беше малко по-добре, но мракът го задушаваше, пръстта го притискаше и той се уплаши. Когато завъртя глава, чу издрънкване на метал и усети как два студени предмета падат зад тила му — двата дуката, които Джакомо бе притиснал върху очите му след смъртта му, за да плати на лодкаря по реката Стикс. Усети монетите как се движат в косата му — студен метал за умрелите, плъзгащ се между косите на живите. В гърлото му се надигна паника и тялото му автоматично се обля в пот, докато се бореше с инстинктивното си желание да се разпищи. Не го бяха завързали, както и бяха обещали, но и нямаше нужда — и без това той не чувстваше

краката си. От устата му неволно избликна тих писък, но с невероятно усилие на волята той се успокои. За да държи паниката на максимално разстояние от себе си, той започна да си припомня едно по едно, в най-големи подробности, онова, което му беше казал французинът.

* * *

— Корадино, чувал ли си за „Ромео и Жулиета“?

Корадино седеше в изповедалнята на своята църква — „Санта Мария е Сан Донато“ на остров Мурано. В неделя всички майстори идваха тук. Венецианската република не изискваше стриктно съблюдаване на религиозните обичаи — гражданското отношение по тези въпроси се обобщаваше от прочутата фраза: „Първо венецианци, а после християни.“ Ала стъкларите бяха доста по-ревностни християни от останалите, тъй като бяха в състояние да оценят даровете, които ги издигаха над обикновения човек. А с арогантността на великия артист Корадино често споделяше богохулното схващане, че той и Бог изпитват еднакво задоволство от процеса на сътворението на красота. В по-смирнените си моменти се чувстваше като инструмент в ръцете на Създателя. Понякога се вслушваше внимателно в думите по време на неделната меса, но през повечето време се дивеше на византийския блясък на мозайката, която украсяваше пода на нефа. Изпитваше уважение и чувство на съпричастност с отдавна починалите майстори, които знаеха как да комбинират подобни абстрактни средства, за да получат реалистични зверове. Във вселената на мозайката природата беше странна и понякога обърната с главата надолу — на едно място орел отнасяше сърна в огромните си нокти, на друго — два петела носеха пръчка, на която висеше безпомощна лисица.

Мозайката е алегорична — тя ми разказва за собствения ми живот. Изработена е от хиляди парченца стъкло, точно както е и моят живот, и изобразява природата такава, каквато е, и такава, каквато не е. Част от моето ежедневие е все едно и също, друга част е претърпяла огромна промяна.

Днес той както винаги бе дошъл на изповед, но не при обичайния си изповедник. В мига, в който свещеникът заговори, той

осъзна, че това е Дюпармьор.

Досега никога не се бяха срещали два пъти на едно и също място. И вече избягваха Венеция. Французинът се бе оказал търговец от Бурано, където Корадино бе отишъл да купи материали за работата си. Тогава костюмът му бе достатъчно ярък, за да му помогне да се слее с многоцветните рибарски къщички. После беше лодкар, който говореше на Корадино под сурдинка, докато гребеше по канала между Венеция и Джудека. А сега се оказа католически свещеник.

Всеки път промяната му е толкова съвършена, че прилича на прочутите гуцери от далечните острови, които могат да се престорят на листа или скали. Имам чувството, че живея в някакъв сън или в комедия, изиграна от актьорите на „Сан Марко“.

Обаче областта, в която предпочиташе да се изявява Дюпармьор, беше твърде далече от комедията, тъй като главната му тема в момента бе Смъртта. Днес се бяха събрали, за да планират края на Корадино, въпреки че началният ход на французина като че ли омаловажаваше сериозността на задачата им.

— „Ромео и Жулиета“ ли? — не повярва Корадино. Но от опит вече знаеше, че най-добре бе да отговаря на французина директно — освен всичко друго, това пестеше време.

Въпреки че официалното обучение на Корадино беше рязко прекратено на десетгодишна възраст, когато мосю Лоази така безмилостно му бе отнет, Джакомо бе сторил всичко по силите си, за да продължи образованието му. Затова сега Корадино бе в състояние да отговори:

— Това е стара легенда, може би истина, от Верона по време на Италианските войни, за двама трагично влюбени от две враждуващи семейства. Записана е като приказка и леко поукрасена от един монах на име Матео Бандело.

— Много добре. — Гласът на Дюпармьор премина лесно през решетката на изповедалнята, но не чак толкова, че да бъде чул и откъм вратата.

— Вероятно ще ти бъде интересно да научиш, че неотдавна тази история е била превърната в пиеса — в Англия, от прочутия майстор Уилям Шекспир. Написана е по времето на кралица Елизабет, но, мисля, че и до ден-днешен се радва на популярност в английския двор.

Нас обаче ни интересува последното действие на пиесата — или по-скоро, интересува теб!

Корадино зачака. От срещите им беше научил също така, че няма никакъв смисъл да прекъсва французина.

— Та в пиесата Жулиета приема отрова от Мантуа, за да избегне нежелан брак. Въпросното лекарство кара тялото да имитира смъртта във всеки отделен детайл — лицето пребледнява като платно, пулсът се забавя дотолкова, че става недоловим, огньовете на телесните течности угасват, но продължават да тлеят. Болка не се усеща. Дори и опитите за пускане на кръв на жертвата остават безплодни, тъй като кръв не изтича. В драмата Жулиета се събужда няколко дена по-късно, съвсем здрава, излизаща сякаш от дълбок сън. За съжаление обаче към този момент нейният възлюбен вече си е отнел живота, затова всичко отива на вятъра. Но това, последното, нас не ни интересува. — Безстрастното махване с ръка, с което Дюпармьор се отнесе към съдбата на двамата отдавна починали влюбени, накара Корадино да потрепери. — Същественото в случая, мой скъпи Корадино, е, че ако твоята държава е ненадмината в нещо, то това не е нито храната, нито виното — презрително изсумтяване, — а отровата! — Пое си дъх и продължи: — Предполагам, че това се дължи на многовековното дворцово изстребление, на което са се отдавали вашите Гелфи и Гибелини, вашите Борджии и Медичи, вследствие на което при вас това изкуство е по-усъвършенствано, отколкото в моята далеч поцивилизована държава!

Тук Корадино вече не издържа и отвърна:

— А може би удобно забравяте великолепното културно наследство на нашата държава, спонсорирано от същите тези враждуващи фамилии, а? Изкуството не е ли признак на цивилизация? Да не би Франция да разполага с някой Леонардо или Микеланджело? И може би също така забравяте, че вие бяхте този, който потърси мен, за да помоли за *мое* експертно съдействие за *вашия* крал?!

Чу как този невъзможен човек се засмива от другия край на решетката.

— Да, имаш огън в кръвта си, Корадино. Но това е хубаво. Все пак трябва да се научиш да обичаш и Франция, защото съвсем скоро, с волята Божия, тя ще бъде и твоя страна! А сега по същество! — Гласът на французина претърпя рязка промяна. — Когато излезем от тази

изповедалня, коленичи и целуни ръката ми. В нея държа лекарството, което трябва да ти дам. Вярно, че не е от Мантуа, но от някое друго място в прекрасната ти Република! Вземи го тази вечер и да знаеш, че само три часа по-късно ще изпаднеш в дълбок сън и на сутринта няма да се събудиш. Ще проспиеш целия ден. А на вечерта, точно едно денонощие, след като си заспал, ще се събудиш.

— А тогава къде ще бъда?

— Тук вече ти ми помогни, Корадино. Кой би трябвало да намери тялото ти?

Корадино потрепери при тази дума — Дюпармьор говореше за него така, сякаш вече беше мъртъв. Замисли се, но си даде сметка, че няма кой знае колко да му мисли. Знаеше, че ако не се появи при *форначе* за първи път от десет години, с изключение на времето, когато го беше тръшнала водната болест, Джакомо ще се появи в къщата му така, както беше направил и през онзи ден. Тогава старецът му беше донесъл от пазара змиорка и портокал — ярка, оранжева сфера като слънцето, за който твърдеше, че лекувал тази болест. И наистина го излекува.

— Ще ме намери Джакомо, моят... приятел.

— Много добре. А той обича ли те достатъчно, за да ти осигури подобаващо изпращане? Или ще те хвърли в бедняшката яма на Санто Ариано? За нас това няма значение, разбира се, защото имаме планове и за двата варианта.

В този момент Корадино си даде сметка, че единственият начин да обмисли сериозно плана е да възприеме безстрастния тон на Дюпармьор. Ако започнеше да гледа на идеята като на реалност, със сигурност щеше да се концентрира върху нея.

— Да, той ще плати за истинско погребение — отговори. Корадино по-скоро почувства, отколкото видя, кимването на французина от другата страна на решетката.

— А после ще изпрати за полицаите. Обаче те няма да бъдат полицаите на Десетимата, а ще бъдат мои хора. Ще бъдеш отнесен на Санто Ариано, а когато се събудиш, ще бъдеш заровен под земята.

Корадино едва не се задави, представяйки си подобна съдба.

— Какво? — простена.

— Скъпи приятелю — изрече спокойно французинът, — не забравяй, че дори и след смъртта си може би ще бъдеш следван от

онези, които те наблюдават сега! — Дюпармьор прецени, че на този етап няма смисъл да притеснява Корадино с вероятността Десетимата да изпратят и собствен лекар, който да удостовери смъртта му, и че, както понякога се е случвало, този доктор би могъл да пъкне острия си скалпел дълбоко в сърцето му, просто за всеки случай. Затова просто продължи: — Всичко трябва да изглежда абсолютно автентично. Моите хора няма да те завързват и няма да те заравят много дълбоко. И когато силите ти се върнат, лесно ще можеш да се измъкнеш.

— И кога ще стане това?

— А, да! Сега ме чуй добре, Корадино! На крайниците ти ще им трябва известно време, докато възвърнат чувствителността си. Първо ще се събудят главата и вратът ти, тъй като те са най-висшите в реда на тялото. После ще се събудят сърцето, гърдите и ръцете ти. След това, когато течностите отново затоплят стомаха ти, ще започнат да идват на себе си и краката ти. Последни ще се събудят, разбира се, ходилата. А ти междувременно не се паникьосвай, докато този процес протича, защото, ако се поддадеш на страховете си, ще се лишиш от животворните газове около теб. Затова те съветвам, усетиш ли страх, да си спомниш този наш разговор, да запазиш спокойствие и да изчакаш момента на бягството си. Имаш ли добър нож?

Няма да поемам никакви рискове — сам ще си направя нож. Не мога да се доверя на ничий друг нож за подобна задача.

— Да — отговори на глас.

— Тогава го пъкни в чорапите си, преди да погълнеш лекарството. Ще ти трябва, за да прорежеш покрива и да копаеш. — И тук отново Дюпармьор реши да не споделя с майстора, че докторът, изпратен от Десетимата, като нищо би могъл да намери ножа и да го конфискува. Но тази мисъл го подсети за нещо още по-важно: — И, Корадино, онази книжка, която носиш навсякъде, онази, която описва методите ти на работа... — Срећна искрено погледа му и спокойно кимна. — Разбира се, че знаем за нея! Та трябва да скриеш и нея някъде по теб, а на нас ни остава само да се надяваме, че няма да я открият при... ъхъм... *постмортем* огледа. Защото ние купуваме теб и твоите тайни, Корадино, пък и ако Франция ще дръпва крачка напред пред всички останали в производството на стъкло, ние не можем да позволим тази книга да остане в града! Освен ако, естествено — тук

сведените му очи се вдигнаха, — ти не пожелаеш да ми повериш тази книга още сега? Не ли? Така си и мислех.

Корадино преглътна. Едва събра сили, за да попита:

— И ако успея да се измъкна, тогава какво?

— Не „ако“, скъпи ми приятелю; а „когато“! — махна с ръка Дюпармьор, сякаш измъкването му изпод земята бе напълно сигурно. — Когато се измъкнеш, ще направиш точно това, което сега ще ти кажа!

* * *

Корадино седеше в къщата си в Мурано и съзерцаваше настъпването на нощта. Огледа с любов простичката, но удобна стая, но не след дълго погледът му беше безмилостно привлечен към стъклената в ръката му. Нямаше представа откога се вира в малкото шишенце — грубо изработено зелено стъкло, пълно с течност и лека утайка на дъното. Приличаше на вода от канала — да не би французинът да е бил измамен? Или по-лошо — да са му дали смъртоносна отрова вместо приспивателно. Възможно ли е Дюпармьор да си е дал сметка, че е сбъркал, като го е вербувал, а сега да е преценил, че майсторът знае твърде много, за да живее? Корадино прогони тези нездравословни мисли от главата си, като огледа изработката на стъклото с професионално око — беше неравно изработено, но капачката в гърлото пасваше перфектно, а шишенцето имаше приятен блясък.

Не е ли странно, че съдбата ми отново е поставена в ръцете на стъклото? На един стъклен съд?

Внезапно се сети за Джакомо и се изпълни с мъка за онова, което щеше да последва. Имаше чувството, че отново губи баща си. Изпълни се със смазващи душата угризения за болката, която ще причини на Джакомо — беше сигурен, че старецът ще се почувства така, сякаш губи син. Не, тази вечер ще му отиде на гости, за последен път!

Джакомо.

Би ли могъл да позволи старецът да страда, когато той самият ще бъде все още жив и вероятно проспериращ във Франция, заедно с Леонора?! Дюпармьор изрично го бе предупреждавал неведнъж да не

споменава на никого за плановете им, иначе те ще бъдат разкрити. Но Джакомо? Няма да има никакви проблеми да каже поне на него, нали? Или поне да му намекне? И докато не се бе отказал от намеренията си, Корадино изтръгна тапата на шишенцето и изпи лекарството. От страх едва не повърна, но преглътна обратно горчилката в устата си, защото, ако изплюеше отровата, всичко щеше да бъде изгубено. За момент усети в устата си дъх на бадеми и се изпълни със странно чувство на еуфория. Със замаяна глава се присегна към перото, мастилницата и пясъка и надраска няколко думи на страница от тетрадката си, която после откъсна. И докато попиваше думите с пясъка, можеше само да се надява, че са истина. След това излезе от дома си и се запъти към къщичката на Джакомо, като незабележимо хвърли шишенцето в канала — така, както му беше наредено. Отровата вече течеше свободно по вените му.

* * *

Пресегна се надолу. Безчувствените му пръсти се плъзнаха бавно по тялото му като някакъв подземен паяк и напипаха очертанията на ножа от обсидиан под бричовите му. До него, увита, лежеше книгата от велен. Облекчението му, че тайните му бяха погребани с него, можеше да се сравни само с това, че ножът не е бил намерен. След три опита най-сетне измъкна черния *денте* от чорапа си, разкъсвайки тъканта му. Бавно, много бавно, преборвайки се с тежестта на земята, той вдигна ножа към гърдите си.

Така поне разполагам със средство да сложа край на живота си, ако не успея да се освободя.

След като се увери, че вече и краката му са будни и че може да движи всяко пръстче от ходилото си, Корадино започна да реже платнището над тялото си.

Навсякъде нощна земя, тъмна, влажна и тежка, в очите и в устата ми.

Корадино плюеше, кашляше и се гърчеше, пробивайки си път все по-нагоре и по-нагоре. „Жулиета“ — мина през главата му. Името връхлетя нелепо в паникьосаното му съзнание и той започна да си го повтаря като молитвата „Аве Мария“. После започна да нарежда и

самата молитва, а накрая двете се смесиха в главата му — Светата Дева и трагичната героиня на Шекспир се превърнаха в едно в болния му мозък, заедно с майка му Мария и малката Леонора, заради която правеше всичко това. Продължи да копае и да се дави сякаш часове наред, изпълнен с неописуем страх, че са го погребали твърде дълбоко, че са утъпкали земята над него, че никога не са възнамерявали да го пускат, че копае настрани, а не нагоре, поради което може да си копае до края на света, докато не се задави и не умре наистина. А после — нещо хладно и мокро по пръстите му. Кръв? Не. Дъжд и нощен бриз. Продължи да копае като обезумял, с пламнали дробове. А после първата глътка нощен въздух му се стори като най-щастливия момент в неговия живот. Измъкна се нестабилно от гроба си, усещайки се безумно слаб. Повърна. После приседна, за да извади пръстта от очите си. Дъждът, който се сипеше отгоре му, го превърна в човек от кал. И той си каза, че след всичко това надали повече би изпитал страх.

Но съвсем скоро страхът се завърна. Спомни си предупреждението на французина: „Снишавай се и бъди невидим! Възможно е все още да те следят! Отиди към северната част на острова, потърси светлините на «Сан Марко» и тръгни след тях. А после потърси и мен“.

И тогава Корудино още веднъж се притисна до земята. Запълзя през гробището, лице в лице с безбройните трупове, отделени от него само с един пласт от почвата. Ръцете му напипаха буци пръст и странни растения, които цъфтяха върху плътта на мъртвите. Стори му се, че чува призрачен шепот и паметта му изобщо не му спести грозните подробности от „Ада“ на Данте и неговите ужасни обитатели — обезобразени грешници, предатели като чичо му, предатели като него самия. Имаше чувството, че пълзи цяла вечност. Всеки момент очакваше да напипа разлагащ се крак или да усети хрущящи кости под себе си. При поредното протягане на ръка към торфа усети как стотици паякообразни форми плъзват по нея. Едва сдържа писъка си и си спомни, че това не са насекоми от ада, а *маценете* — рачета с меки черупки, които се ловяха по тези острови. Тази вечер беше почти пълнолуние, така че уловът щеше да бъде по-голям, защото рачите реагираха необяснимо на силата на лунните приливи. Отърси създанията от ръкава си и продължи напред, обаче сега те запълзяха по лицето и косата му. Овладея ужаса си, като си припомни, че едно от

любимите му ястия като дете бе направено от същите тези раци. Грациела — възрастната им готвачка в палацо „Манин“, веднъж го бе завела в кухнята и му бе показала как хвърля живите рачета в сместа в своя тиган, при което те се сготвяха и придобиваха мекотата на яйце както отвън, така и отвътре на черупките си. Корадино продължи да пълзи, самият той вече превърнал се в рак, и едва не повърна от мисълта, че рачетата, които някога толкова много обичаше, сигурно са се хранили с плътта на мъртвите. От този момент нататък никога повече няма да хапне такива раци. И накрая видя Сан Марко — прозорците проблясваха като пламъчета на огромен свещник. А по-надолу, в мрака под тях, очите му различаха фигура, загърната в мантия, и рибарска лодка. И невярната му памет автоматично му подаде спомена за фантома на прага на работилницата, когато беше на десет години. Да не би ангелът на смъртта най-сетне да е дошъл, за да го вземе? Потта му се смеси с дъжда, когато той изграчи паролата:

— *Вичентини манджа гати.*

Почти моментално дойде и отговорът:

— *Веронези туги мати.*

До този момент Корадино никога не бе допускал, че при каквито и да било обстоятелства би се зарадвал да види Гастон Дюпармьор. Но сега едва не заплака от радост, докато се качваше на рибарската лодка, и стисна подадената му ръка с искрена топлина.

После се сви на дъното на лодката, а тя се спусна почти безшумно през лагуната, с лек плясък на веслата. В този момент Корадино се замисли върху думите от паролата им и за това колко са верни. Да, веронците действително бяха луди — ето, Жулиета също е била от Верона, а трябва да си луд, за да се подложиш на онова, което той току-що бе преживял. Но после се усети и се поправи:

Не, не е била луда, защото онова, което е сторила, го е сторила от любов. Също като мен.

ДВАЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА ПРОМИСЪЛЪТ НА БОГИНЯТА

Да си искал нещо толкова дълго, да си хранел безумни надежди дотогава, докато и самата надежда умре и на нейно място се настани примирението. Почти да си забравил кое е било онова, което толкова много си искал. А после, накрая, да го получиш и да бъдеш изпълнен в равна мяра от радост и ужас. Венеция е призма. Светлината навлиза в нея бяла и я напуска в дъга от цветове. Тук всичко се променя. Аз също съм променена.

Леонора лежеше до Алесандро, поставила ръце върху голия си корем, пазейки детето вътре.

Какофонията от камбани, която се носеше из Венеция, винаги я събуждаше, макар че коренякът до нея си спеше блажено наред обичайната песен на своя град.

Не се страхувай! Островът е пълен с шумове, звуци и сладки напеви, които дават само наслада и не нараняват...

Не че тя имаше нещо против този начин на събуждане — за нея беше удоволствие да бъде извадена от съня си от камбаните, да лежи под златистия отблясък на утрото и да наблюдава извивката на гърба на Алесандро, понякога леко да докосва топлата му коса и да си мисли лениво за предстоящия ден. Ала днес мислите ѝ се намираха в пълен хаос, докато се опитваше да осъзнае онова, което се бе случило с нея и последиците му за нейния живот. Умът ѝ се втурна първо към практическата страна на проблема — какво ще каже на Алесандро? Ами работата ѝ? Дали все още има такава? После се насочи към фантазиите — двамата с Алесандро прегръщат златокосо дете, докато гондолата им се плъзва под Моста на въздишките. Но каквото и да правеха мислите ѝ, в крайна сметка се ориентираха към един аспект — подобно на ято чайки над траулер, те кръжаха самостоятелно, но при вида на издигащата се над водата мрежа, пълна с риба, винаги се спускаха заедно. И всички нейни мисли накрая се връщаха към детето в утробата ѝ, както и към въпроса: как да съобщи на Алесандро?

Дълго време бе гледала на себе си като на „ялова“. Старомодната дума така и отказваше да напусне ума ѝ. Тя като че ли обобщаваше всичко в тогавашния ѝ живот — не само факта, че бе бездетна, но и усещането да си сам, изоставен. Думата „ялова“ описваше пустите, мрачни блатисти земи в стила на сестрите Бронте^[1] където нищо не растеше и никой никога не стъпваше. Нейната „яловост“ се бе превърнала в неразривна част от нея — етикет, който тя доброволно бе сложила на самата себе си. Носеше го като непосилен товар. И психиката ѝ се бе поддала дотолкова на това самовнушение, че след „безопасния секс“ от първата им среща тя бе престанала да използва каквито и да било контрацептиви. А той, като типичен италианец, бе приел, че Леонора „има грижата“. И тя го бе потвърдила.

Но когато го казах, аз наистина си вярвах!

Тя бе дотолкова убедена, че в това отношение нищо не може да ѝ се случи, че бе пропуснала да забележи дори класическия симптом, познат на всяка ученичка — сутрешното гадене. Отсъствието на цикъл пък бе отдала на стреса в работата и на разкритията в пресата. Ала днес вече не можеше да игнорира сигналите — признаците, които сочеха, че безплодното ѝ тяло най-сетне носи плод. Научната страна на този феномен ѝ беше непонятна. Можеше само да се диви на факта как с един мъж не ставаше, но с друг — веднага.

Вероятно съдбата или природата (защото Богинята има много имена) си имат начини да разберат кога човек си е намерил подходящата половинка. В крайна сметка Стивън не беше подходящ за мен, а ето че и не му беше трудно да осемени Карол!

Стивън. От седмици не се бе сещала за него. Той... те... вероятно вече имат дете. Какъв ли баща е станал? Според Леонора той често липсваше от важните моменти за детето си — вероятно за родителските срещи в бъдеще не, но за среднощните хранения — със сигурност. Но нямаше смисъл да мисли за него. Той вече бе далече от нея — и във физически, и в психически смисъл. Но Алесандро бе тук.

И той би могъл да бъде подходящият мъж за мен — усещам го!

Но как ще приеме новината? Леонора бе чела много романи и бе гледала достатъчно филми, за да знае, че класическата реакция на чужденеца е да изчезне безследно още при първото споменаване на думата „дете“. Освен това не бе в състояние да игнорира факта, че ситуацията ѝ напомня доста на тази на майка ѝ, а както добре знаеше,

Елинор и Бруно не са имали възможността да се радват на щастлив край.

Въпреки това вчерашният ден бе почти идеален. Макар вятърът да беше студен, ниското, оранжево ноемврийско слънце грееше непрестанно, позлатявайки града, приветствайки я отново с добре дошла. Само когато бе сама дворците си слагаха други маски, а сенките започваха да я заплашват с неясни фигури и тихи стъпки. Алесандро я бе завел до водния зеленчуков пазар на Понте деи Пуньи, където търговците продаваха стоките си от лодки, подредени под моста. И докато двамата бродеха покрай канала, поглъщайки аромата на пресните портокали и изсушените гъби, или докато опипваха приличащите на синкавочерни яйца патладжани, Леонора се изпълни с невероятно задоволство и чувство за завършеност. Де да можеше той винаги да бъде до нея! Де да можеше да скъси разстоянието, което сам бе поставил между тях — не географското разстояние, наложено от обучението му, а психологическото усещане за откъсване от нея, което тя чувстваше във всеки един момент, който прекарваха заедно.

Сигурна съм, че има нещо, което го кара да се въздържа.

А сега си даваше сметка, че новината, която предстоеше да му каже, ще промени всичко. Нищо чудно дори да ѝ струва и малкото подобие на близост, което съществуваше между тях. За да издържи на тази мисъл, тя притисна корема си още по-силно.

Сега поне вече имам теб!

Нейното дете! Поставила ръце на корема си, тя си го представи как нараства през следващите месеци. Оприличи корема си на балон, нарастващ с перфектна закръгленост, докато дъхът на живота го изпълваше все повече и повече. Венеция ѝ бе вдъхнала нова глътка живот. Тя беше като пясъчен часовник, издуващ се, за да бележи времето, когато ще достави товара си. Движещите се пясъци, бебето, стъклото — всичко това ѝ се струваше като един огромен, знаменателен план на съдбата. Чувстваше се едновременно силна и крехка, като самото стъкло. Всичките ѝ някогашни надежди се събудиха — онова отдавна забравено вълнение, което си спомняше от времето, когато двамата със Стивън опитваха за първи път да си имат дете. Имена, цветове за детската стая, лицето на детето, комбиниращо черти и от двама им. А сега, дори и Алесандро да я напуснеше, тя пак

щеше да си има неговото дете. Неговите черти вече бяха завинаги комбинирани с нейните.

— Нашето дете! — изрече на глас тя към корема си.

Алесандро се претърколи сънено и измърмори:

— Какво каза?

Моментът беше настъпил.

Тя се обърна към него така, че да го гледа директно в очите. Доста набъбналите ѝ вече гърди паднаха настрани върху завивката, а по лицето ѝ се плъзна гранка златиста коса. Докато тя отмяташе кичура си, Алесандро си каза, че никога досега не му се е виждала по-красива. Имаше чувството, че нещо я осветява отвътре — толкова лъчезарна изглеждаше. И когато той се присегна, за да я прегърне, тя го спря с думите, които трябваше да изрече. Никога не бе харесвала безчувственото изявление: „Бременна съм“, затова сега каза:

— Нося твоето дете!

По лицето му се изписа шок. Но след няколко мига на замаяност ръцете му се спуснаха към корема ѝ и се спряха там върху нейните. После той сведе глава и тя усети милувката на меките му къдрици, когато той постави драскащата си буза върху стомаха ѝ. Леонора почувства нещо мокро, а когато той вдигна очи към нея, тя зърна в тях сълзи. И в този момент разбра, че всичко ще бъде наред.

И наистина беше наред. Алесандро бе толкова щастлив, че започна да звъни на всичките си приятели и познати, за да се хвали, че ще има син.

— Откъде знаеш, че ще бъде момче? — смееше се щастливо Леонора.

Обаче той упорито отказваше да приеме и другата алтернатива, отсичайки кратко и ясно:

— Просто знам!

Тя се опита да го подкачи, че е типичен италианец, обаче той не ѝ се върза и само заяви:

— Не, скъпа, не ме разбра! Няма да я обичам по-малко, ако е момиче, но сега просто *знам*, че е момче!

И толкова. Категорично отказа да промени мнението си.

През останалата част от сутринта се отнасяше с нея като крехкото стъкло от нейната метафора — подаваше ѝ вода, поднасяше ѝ

стола, автоматично грабваше от ръцете ѝ и най-малкия товар. Тя го подкачаше, но единствено от облекчение и щастие.

И въпреки това...

Ето че твърде скоро него вече го нямаше. Днес беше официален почивен ден — понеделникът след неделата на Празника на мъртвите, но утре курсът му продължаваше. Трябваше да се върне във Виченца още този следобед, за да си подготви уроците за утрешния ден. Докато си тръгваше от апартамента ѝ, той я целуна много по-нежно от друг път, но въпреки милото му отношение Леонора не можеше да не си представи самотната седмица, която ѝ предстоеше. А после, когато той заеме поста си във Венеция, тогава какво следва?

Не смея да го попитам.

Леонора се опита да си намери разни задачи из къщата, за да не мисли за него, но след като така и не успя да свърши нищо, реши да отиде до библиотека „Сансовиниана“, за да направи някои проучвания за Корадино. Защото утре трябваше да се върне във *форначе* и да се изправи срещу гнева на Аделино относно провалената му кампания. А сега и тази новина...

А после какво?

Държеше да бъде искрена към самата себе си. Въпреки голямата си радост Алесандро не спомена нищо за бъдещи планове. Говореше единствено за детето. И макар Леонора да не очакваше чак викторианско предложение за брак, не можеше да не отчете като странен факта, че той нито веднъж не спомена за намерения да се пренесе при нея.

Докато прекосяваше площада пред дома си, тя отново усети как градът започва да я отхвърля. Усещаше как и любовникът ѝ, и професията ѝ се изплъзват и над нея се спуска студената и пуста венецианска зима. Замисли се за туристите и пътешествениците, за търсачите на удоволствия и ядящите лотоси, които вече бяха заминали отгук. Те никога не бяха виждали града такъв. Този негов облик бе познат единствено на местните жители. Мрачните очи, старите камъни и пустотата. Обаче тя вдигна високо глава и се концентрира единствено върху мисълта за детето си.

Трябва да науча истината за Корадино, преди детето да се роди! Преди да се обърна към бъдещето си, трябва да се помиря с миналото си! Защото Корадино е миналото и на това дете!

[1] Ан, Шарлот и Емили Бронте, прочути английски писателки от XIX век. Най-известна от тях е Емили Бронте с романа си „Брулени хълмове“. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА ПРОКУДЕНА

— Съжалявам, Леонора!

Ако трябваше да бъде честна, Аделино действително изглеждаше като човек, който съжалява. Освен това имаше вид на стар и много болен.

— Наложих се да отменя кампанията. Кредиторите ме погнаха. И точно сега не мога да си позволя да те задържа.

И както му беше обичаят, той се насочи към прозореца, за да потърси успокоение в гледката.

Леонора усети как нещо в стомаха ѝ потрепва.

Това бебето ли беше? Или осъзнаването, че току-що изгубих работата, заради която дойдох тук?

Тя постави ръка на корема си, а старецът се обърна точно навреме, за да улови този жест. Махна с ръка и добави:

— А сега и с твоята... прекрасна новина, съображенията не са само финансови, но и свързани с твоето здраве. Представяш ли си как ще се отразят на детето всичките тези химикали и пигменти, които използваме тук? Да не говорим пък за горещината! И без това съвсем скоро ти сама щеше да ни напуснеш. Кога се очаква великото събитие? През февруари ли?

Тя кимна.

— Добре тогава — въздъхна той и се отпусна тежко на стола си. — Хайде тогава да наречем това „отпуск по майчинство“, става ли? А междуременно аз ще видя накъде ще тръгнат нещата. Ще се опитам да се... прегрупирам.

— А после? — успя да изрече накрая тя.

— После наистина нищо не мога да гарантирам — поклати глава Аделино. — Всичко зависи от насоката, която ще вземе моят бизнес. И без това между Коледа и Карнавала бизнесът винаги е слаб. Ако и сега стане така, това ще бъде краят ми. — Свали очилата си и разтри очи. — Ако трябва да бъда докрай честен с теб, Леонора, повече не мога да

си позволя да ти плащам — с изключение, разбира се, на парите ти до края на месеца. Вероятно би могла да ме съдиш, ако пожелаеш — за парите за майчинство или каквото там искаш. Това определено ще бъде прецедент на острова. Но наистина не мога да ти дам нищо повече!

— Не съм те молила за това — промърмори тя. Чувстваше се абсурдно, сякаш всеки момент щеше да се разплаче. Сякаш именно тя бе виновна за това, което бе сполетяло Аделино. И макар че никога не бе държала да бъде част от рекламната кампания, и въпреки че именно *неговата* алчност, а не нещо друго, бе потопила корабите му, тя пак се чувстваше отговорна за случилото се.

— Ще ми се да можех да ти гарантирам, че ще се върнеш. Но истината е, че и аз самият не знам. А и точно в този момент, в светлината на всичко, което пише в пресата, твоето присъствие тук е малко...

— Смущаващо? — довърши вместо него тя.

Очите на Аделино — дребни и чужди без очилата му, се сведоха към бюрото му.

Оставаше още едно нещо, което тя държеше да знае.

— А Роберто? Ще го върнеш ли на работа?

— Леонора, очевидно не ме слушаш! В настоящия момент не мога да взема на работа *никого*, колкото и добър да е той! Ако ще и да...

— Ако ще какво? Опитал си да го върнеш, нали?

От гърдите на Аделино се изтръгна дълбока въздишка. Без да вдига очи към нея, промърмори:

— Да, ходих да го видя. Но съседите му казаха, че е заминал.

— Заминал ли? И къде?

— И те нямаха представа. Предполагат, че е в чужбина.

Леонора се загледа в стареца. Искаше ѝ се да изпита гняв към него, но единственото, което чувстваше, бе съжаление. Тъгата ѝ от неизбежния ход на тази среща се компенсираше единствено от огромното облекчение, че Роберто се е махнал от града.

Изправи се. Заслиза надолу по стъпалата, мина през горещата летяща врата и влезе в работилницата. Колегите ѝ спряха работа и се втренчиха в нея, ала без злокобното присъствие на Роберто тя усети единствено враждебност и нито помен от опасност. Почувства за

последен път горещата милувка на пещта, която толкова обичаше. Тръбите на майсторите се потапяха в охладителите подобно на махала на стари часовници. Тик-так, тик-так. Времето ти изтече. Тя огледа произведенията от стъкло — същинска дъга от цветове, подредени из работилницата в различни етапи на завършеност. Усети мириса на кварца и сярата и побърза да се обърне към вратата, преди пламъците да успеят да пресушат сълзите ѝ. Чувстваше се толкова странно в този котел от емоции. От една страна, бе по-щастлива от всякога. Предстоеше ѝ да има дете, дете, което нарастваше в нея с всеки изминал ден. Притисна стъкленото сърце към гърдите си. Сега бебето беше голямо приблизително толкова — колкото стъкленото ѝ сърце. Но, от друга страна, бе изгубила всичко, заради което бе дошла тук. Бе изгубила отдушника на творческата си страст, бе изгубила възможността да си изкарва прехраната.

Когато излезе навън, Леонора си взе сбогом и с табелката на улицата.

Фондамента „Манин“. Ако успея да докажа, че Корадино е невинен, ако той отново се превърне в герой, може би бих успяла да спася това място, което днес разруших!

ДВАЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

КРАЛЯТ

На Корадино му се гадеше. Не можеше да прецени къде смрадта е по-голяма — в или извън каретата. Навън бяха побъркващите звуци и гнилата миризма на Париж, а вътре — задушаваният парфюм на напудрения и напомаден Дюпармьор, пременен за аудиенцията им с краля. Корадино също беше облечен пребогато, в изящен брокат. Преходът му от покрит с кал възкръснал бедняк в аристократ сред занаятчиите бе извършен по време на воаяжа. Но сега му се гадеше много повече, отколкото тогава, когато го лашкаха от баржа в лодка, от лодка на кораб, от кораб на карета.

Като нищо ще оповръщам красивите си бричове.

Париж му се струваше объркващо и адско местенце. Противно на здравия разум именно широкото пространство тук бе онова, което го потискаше. Тесните канали и улички на Венеция и Мурано му създаваха чувство на безопасност, а тук, по тези широки улици, се усещаше уязвим.

И каква воня само!

Смрадта от човешки екскременти беше навсякъде — нищо чудно, че Дюпармьор непрекъснато държеше малка, напарфюмирана кърпичка до носа си. Във Венеция поне разполагаха с ефикасен и здравословен начин за изхвърляне на човешките отпадъци — при наличието на канал пред всеки праг човек просто изхвърляше боклуците си във водата или се изхождаше директно в канала. А тук ленивата кафява Сена изглеждаше като централна артерия на човешките екскременти, заразяваща целия град с вонята си и с разнасящите болести насекоми.

И какъв шум само! Във Венеция не се чуваше почти никакъв звук, с изключение на тихия плясък на водите, докато гондолите пореха повърхността на каналите. Единственото време за какофония бе Карнавалът, когато из целия град се разнасяха приятните шумотевици от игри и веселие. А тук главата на Корадино вече беше започнала да

се надува от тропота на конски копита и тракането на колелата на каретите. До този ден най-големият брой коне, който Корадино беше виждал заедно, бяха четирите бронзови статуи, бдящи като безмълвни стражи над Венеция от върха на базиликата „Сан Марко“. А тук тези създания бяха хиляди — големи, грозни и непредсказуеми. Сладко гнилата миризма на изпражненията им беше навсякъде по улиците — вдигащи пара кафяви купчинки, които добре облечените граждани на града деликатно заобикаляха.

Високите и импозантни сгради нямаха нищо общо с изящните ажурни на венецианските дворци край Канале гранде. Но определено бяха много внушителни. Корадино зърна и една голяма, бяла църква, изправяща се високо в небето със своите две кули.

— Обърни внимание на великолепните гаргойли, които ни наблюдават! — обади се Дюпармьор.

Странна дума. Какво би трябвало да има предвид?

Когато Корадино проточи врат от прозорчето на каретата, видя високо горе върху църквата злокобни демони, приклепнали върху покрива ѝ, вторачили се в него с не особено добри намерения. Той се отдръпна, изпълнен с внезапен страх. И когато каретата приближи до една особено импозантна постройка, майсторът изпита напълно нежелана болка по града, който беше оставил зад гърба си.

— Пристигнахме — рече Дюпармьор и в този момент един напудрен паж в ливрея скочи, за да отвори вратата на каретата.

Залата за аудиенции на краля беше величествена и позлатена, но — поне според Корадино — неспособна да се сравнява с Двореца на дожа, където той някога бе ходил с баща си.

А самият крал се оказа крайно неочаквана гледка.

Монархът седеше отпуснато в красиво резбован трон, поставен на пиедестал. Лицето му почти изчезна между къдриците на перуката, когато се приведе към пода, където около обсипаната му с пръстени ръка играеше дребно кученце. Кученцето се изправи покорно на крака, предвкусвайки лакомството в пухкавата ръка на своя господар. Като човек, свикнал да се заглежда в детайлите, Корадино не пропусна да забележи качеството на пръстените върху месестите пръсти, както и бялата пудра, останала между гънките на кралските ръце. И макар че бяха представени, кралят заговори като че ли на себе си:

— Подарък от английския крал — кокер шпаньол крал Чарлз.

А после очевидно го сполетя някакъв пристъп, защото започна да души наоколо като прасе, търсецо жълъди.

Корадино зачака кралските съветници да се намесят било с някакво лекарство, било с перо, изгорено под носа му, за да го избавят от болестта му, когато в един момент осъзна, че кралят *се смее*.

— Английският крал е куче! Английският крал е куче! При това много малко! — провикна се Луи XIV, посмя се на собственото си остроумие още известно време, след което се обърна към животното: — Ще те нарека Мину! Хубаво френско име! Ами да! Така ще се казваш!

Кокер шпаньолът продължи да обикаля ръката му, вече понетърпеливо, и накрая беше възнаграден за упоритостта си — кралят му поднесе лакомството. Кучето изгълта бонбона, а после приклепна и взе да се напъва върху килима. В залата се възцари тишина. Всички очи се насочиха към блестящото изпражнение, разположено върху безценния персийски килим. Корадино погледна към краля, очаквайки го да изпадне в бяс, но ето че онзи пристъп отново го хвана — кралят отметна весело назад глава и едва сега майсторът успя да зърне лицето му. Разкрито като на гаргойлите, които видя върху онази църква, със затворени, сълзящи очи и струйка сопол, течаща от носа към устата. В този момент Корадино разбра, че не може да изпитва нищо друго, освен презрение към този човек, за когото хората твърдяха, че бил най-великият монарх в целия християнски свят. Погледна крадешком към Дюпармьор, който се поклони ниско и започна да отстъпва назад с намерение да си тръгне — безсъмнено си даваше сметка, че планираната аудиенция няма да се състои точно днес. Корадино послушно го последва, но двамата едва бяха стигнали до вратата, когато един мощен глас ги спря.

— Дюпармьор!

Обръщайки се, двамата мъже зърнаха на трона един съвсем различен мъж. Лицето беше спокойно и уравновесено, перуката беше оправена, очите — безмилостни като кремък.

— Значи си ми довел венецианеца, който да даде живот на видението ми, така ли?

За момент Дюпармьор почти изгуби самообладание от този така внезапен преход в поведението на краля, но скоро след това обиграните му маниери взеха връх.

— Да, Ваше Величество! Позволете ми да ви представя синьор Корадо Манин от прекрасния град Венеция! Вярвам и се надявам, че няма да останете разочаровани от неговото майсторство!

— Тъхъммм. — Кралят започна да почуква по зъбите си с нокът — и зъбите, и нокътят жълтееха на фона на напудрените бели бузи. А после внезапно попита: — Виждал ли си „Сен Шапел“?

Корадино си даде сметка, че този въпрос е отправен към него, затова се поклони ниско и отговори:

— Не, Ваше Величество.

— А трябва! Много е красива! Смята се за превъзходен образец на цветното стъкло! — И за момент лицето на краля като че ли блесна от гордост заради най-красивото бижу на неговия град. — Но за мен, разбира се, тя не е нищо повече от подаръка, който Мину ми поднесе тук! — И за да подчертае стряскащото си сравнение, посочи към изпразнението на кучето, което си стоеше все така на килима. — Дребни парченца стъкло, многоцветни фантазии, миниатюрни бонбончета, дребни прозорчета, скупчени едно до друго. За дете може и да става. Както и за Господ Бог. — Изправи се величествено и продължи: — Обаче аз съм Кралят! Аз искам бляскаво, чисто стъкло в огромни парчета, огледала в бяло и златно, които да отразяват моето Величие! Можеш ли да ги направиш за мен, *синьоре*!

Макар да бе безумно уплашен, Корадино отлично съзнаваше възможностите си, затова сега, високо и ясно, изрече:

— Да, Ваше Величество! Мога!

— Хубаво — усмихна се мило кралят. После се приближи. Дюпармьор сведе глава, обаче Корадино го погледна право в очите. — Ако остана доволен от теб, ще те възнаградим пребогато! Ако ме провалиш обаче, ще установиш, че не съм по-милостив от вашите венециански лордове с техните смущаващо *изчерпателни* методи за раздаване на правосъдие!

С тези думи кралят се обърна и се насочи обратно към трона си, като по пътя целенасочено стъпи върху кучешкото произведение на килима. И докато огромните врати се затваряха пред Дюпармьор и него самия, Корадино забеляза подметката на сатенената обувка на краля, зацапана необратимо с лайно.

* * *

Обратно в каретата Дюпармьор се оказа необичайно весел.

— Хубаво! Вече се запозна с краля и той изглежда доволен от теб. Мисля, че всичко мина адски добре!

Корадино беше толкова слисан, че продължаваше да мълчи.

— Е, какво ще кажеш? Нали е най-великият сред монарсите, а?

— Дюпармьор, моят опит с монарсите се ограничава до тази единствена аудиенция, но не мога да не призная, че той има... интересни... маниери.

Истината е, че вашият крал е едно отвратително дете, но да озвуча мислите си не би било както дипломатично, така и безопасно.

— Чаровен е, нали? И аз мисля така! А днес беше в особено добро настроение!

Надявам се никога да нямам удоволствието да го видя в лошо настроение.

Дюпармьор се приведе напред и с традиционния си, вече добре познат на майстора делови маниер рече:

— Сега ще те заведем в твоето жилище в Трианон — мисля, че е доста добро и се надявам да ти хареса. Там вече сме ти осигурили работни дрехи. Когато се облечеш подходящо за работа, ще те заведем на строежа на двореца „Версай“. Мисля, че ще бъдеш впечатлен от строежа — макар и не съвсем довършен, вече изглежда приказен! Макар че днес видя предостатъчно други чудеса, нали?!

Корадино мрачно се съгласи. Чудеса, наистина. Беше видял крал, който не е съвсем крал. Разсъждавайки върху двойствената природа на монарха, той реши да даде глас на тревогата си, която се бе настанила от известно време в гърдите му.

— Дюпармьор, как да бъда сигурен, че мога да се доверя на теб и на твоя... на краля? Откъде мога да бъда сигурен, че ти ще доведеш Леонора при мен така, както ми обеща, и че няма да ме убиеш, когато ти покажа тайните си?

Дюпармьор срещна разтревожените му очи с абсолютна искреност в своите. Това бяха или очи на човек, който говори истината, или очи на обигран лъжец.

— Скъпи ми приятелю, имаш думата ми! Не знам как са нещата при вас, във Венеция, но във Франция думата на един мъж е закон!

— Във Венеция също е така. Дори и Десетимата, веднъж дали дума, държат на нея — за добро или лошо.

— В такъв случай ме разбираш. Та сега ти предлагам в продължение на един месец да започнеш да обучаваш нашия старши майстор в твоите методи с огледалата — за да покажеш добрата си воля. После, през следващите единайсет месеца, ще надзираваш работата по Огледалната зала. А като измине година, с дъщеря ти ще се съберете и ти ще бъдеш свободен да работиш онова, което ти душа иска — било със стъкло или не.

Звучи твърде хубаво, за да бъде истина!

— Този ваш главен майстор в стъклопроизводството — какъв тип човек е?

— Казва се Гийом Сев. Много опитен е, на зряла възраст, добър занаятчия!

Корадино поклати глава и отбеляза:

— Не става. Имам нужда от млад човек — някой с природна дарба към стъклото, с желание да се учи, но който все още не е усвоил погрешните методи! Някой, който ще се учи от мен — мой *чирак*, а не човек, по-стар от мен!

— Много добре — кимна Дюпармьор и се замисли. — В такъв случай ще бъде вероятно Жак Шовир — той е само чирак, но много талантлив. На двайсет и една години е.

— Перфектно! — кимна Корадино. — Но ще иска време и пълна отдаденост на изкуството! Подобни неща не се учат набързо!

Дюпармьор се облегна назад, махна безгрижно и отсече:

— Всичко ще бъде наред! Разполагаш с всичко, от което имаш нужда — време, материали, хора. Дворецът ще стане великолепен, ще видиш!

* * *

Дворецът вече беше великолепен. Облечен в новите си работни дрехи, вдъхващ приятното ухание на нова кожа от престилката и лентите на китките си, Корадино седеше с гръб към наполовина

построената сграда и съзерцаваше градините. Беше се облегнал на новия зид и се топлеше на залязващото слънце, наблюдаваше как, докъдето поглед стига, градинарите оформят разкошни зелени морави, водопроводчиците отклоняват естествените водни източници към огромните декоративни езера, които току пред очите му започнаха да се пълнят — самите те перфектни огледала. Въпреки далечния звън на зидарски чук и ударите на дърводелците Корадино изпитваше покой за първи път, откакто пристигна във Франция. Над главата му падна сянка и той вдигна очи — дългурест младеж с рошава коса и тъмни очи му подаваше ръка.

— Приятно ми е, аз съм Жак Шовир.

Корадино пое ръката на младежа, за да се изправи на крака. Очевидно очакващо ръкостискане, момчето се усмихна на неочакваното движение на майстора. Очите им се изравниха. Момчето имаше добри очи — тъмни и честни. Корадино не изпитваше необходимост да търси посланието им, както беше при Дюпармьор. Освен това автоматично си даде сметка, че името „Жак“ е френската версия на „Джакомо“ — най-близкият му човек във Венеция, когото беше изоставил.

— Да се захващаме за работа, Жак! — подкани майсторът. Прегърна дружески момчето през раменете, обърна гръб на красивата панорама и го поведе към пещите.

Това момче ми харесва.

ДВАЙСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

ЧИСТИЛИЩЕТО

Когато влязох при пещите във Версай, бях отново у дома си.

Когато Жак отвори тайната стая, в която само той и новият му господар имаха достъп, Корадино видя, че всичко, за което беше помолил, му е осигурено. Ето ги съдовете с вода и ваните за амалгамиране. Ето я и пещта, с приготвени и подредени въглени, и блестяща червена топилка кристално стъкло в центъра. Ето ги и неговите тръби и лопатки. Ето ги и подложките, и клещите. Тук бяха и пигментите му: лазурносиньо, кървавочервено и старо злато, и още много други. Ето и шишенцата, и бурканчетата с нитрати, сулфати и живачни съединения. Значи тук бе отново у дома и можеше отново да заработи.

Лишените му от отпечатъци пръсти го сърбяха да хване тръбите и пигментите, най-сетне да изработи отново нещо след този дълъг месец по море и на път. Присъствието на Жак до рамото му изглеждаше нелепо предвид факта, че досега бе свикнал да работи сам. Ала днес бе денят, в който най-сетне трябваше да сподели техниките си на работа. Усети в гърдите си странната тежест на нежеланието. Не защото смяташе, че момчето никога няма да може да го надмине, а защото от десет години насам само той бе изработвал огледала по този начин и сега имаше чувството, че му се налага да се прости завинаги с нещо много ценно — с част от самия себе си, с умение, което толкова дълго време го бе определяло като човек и майстор.

Умение, което спаси живота ми, защото именно затова бях пощаден от Десетимата. А щом и това се изплъзне от ръцете ми, тогава с какво ще разполагам, което да ме пази от краля?

Дали, след като Корадино сподели тайните си, Луи XIV няма да реши, че ще минат и без него, и няма да нареди да го премахнат? От друга страна, имаше ли друг избор? Сега той беше в чистилището, очаквайки да му доведат Леонора, а споделянето на методите му бе част от сделката, която щеше да подпомогне този факт. Той се

намираше в пълна безизходица. В главата му отново зазвуча неканен куплет от Данте. Спомни си, че в „Чистилице“ неговият съименник е убит от френския крал. Корадино, обреченият принц на Сицилия, беше екзекутиран от Шарл от Анжу след проваления атентат. Бащата на онзи Корадино — крал Манфред, също беше убит като неговия.

Ала когато се обърна и срещна погледа на топлите кафяви очи на Жак — бляскави и нетърпеливи, споделящи любовта на Корадино към този занаят — той като че ли се успокои и реши да остави настрана мрачните мисли. Той нямаше син, на когото да предаде уменията си, и сигурно никога нямаше да има, така че това беше неговият шанс да сподели познанията си и, ако е възможно, да се наслади на процеса на преподаването им.

Имам си Леонора, разбира се, но една жена никога не може да стане стъklar.

Единственото, за което можеше да се надява за дъщеря си, бе да бъде щастлива, да се омъжи за добър човек и да се радва на семейния живот, който на него му бе така нелепо отнет.

— И така — обърна се той към Жак с твърдост, която бързо потуши съмненията му, — да започваме!

Пое в ръка най-голямата тръба и бръкна в огъня, за да вземе от разтопения кристал. Когато усети горещината, която лумна в лицето му, той отново си спомни Данте, но този път любимия си куплет: „И оттам завая вечната жар, и както огнивето запалва праханта, и жарта запали пясъка.“ И Корадино също палеше вече пясъците, извличайки кристална красота от шепа прах. Пое толкова голямо количество топлика в края на тръбата си, че трябваше непрекъснато да върти тръбата, докато издуваше балончето.

— Майсторе — обади се объркано Жак, — мислех, че ще правим огледала, а не стъкло, нали?

Без да спира с духането, Корадино извърна очи към него. И в тях играеха весели пламъчета.

Когато балончето беше издуто, Корадино завъртя тръбата и го прехвърли върху лопатката си. След това го отнесе до ваната с вода и го остави да се носи отгоре й като шамандура. Докато балончето изстиваше, той грабна един остър нож и бързо го проряза през центъра по дължината на сферата, докато тя не се отпусна върху повърхността

на водата, а кехлибареното стъкло започна да изстива върху повърхността ѝ като плоско кристално огледало.

— О! — ахна благоговейно Жак. — Значи така се прави!

Корадино приклепна и огледа с опитно око повърхността на водата. Кимна и отговори:

— Да, така се прави. Открих този метод случайно, но това е единственият начин да направиш огледало с такива размери и с абсолютно равна дебелина.

— А водата?

— Когато е овладяна, водата е абсолютно плоска, независимо дали е на земята или в съд. Тя е оригиналното огледало — огледалото на природата. Дори и да наклониш съда, в който се намира, тя винаги ще заеме накрая хоризонтално положение. Надявам се само френските води на вашата мръсна река да успеят да правят същото фино стъкло като сладката аква на венецианската лагуна. А сега трябва да облечем новороденото! — Вдигна внимателно изстуденото огледално стъкло и го постави върху повърхността на съседната ваничка, в която имаше разтопена сребърна смес, но толкова ярка, че самата тя приличаше на огледало. — Това е смес от живак и сребърен сулфат — поясни Корадино, — но е само на повърхността. На дъното ѝ също има вода.

— Но защо, майсторе?

— Защото тези сребърни смеси са много скъпи. Даже и за вашия крал би било твърде непосилно да напълни цялата вана с тях. Но пък на повърхността има достатъчно, за да покрие огледалото с необходимата дебела покривка, та да даде отражение. Когато покриваш повърхността на ваната, трябва много да внимаваш, за да не остават празни места — ако има такива, някои части от стъклото ще останат непокрити и отражението няма да е добро. А с живака внимавай — това е много вредна съставка, която влиза лесно в кожата на човека. Мнозина от нашия занаят са намерили смъртта си от нея. Лично аз дори познавам един. — Усмихна се на черния си хумор, когато си спомни как бе имитирал отравяне с живак, като почерни езика си с въглен и остави слюнката си да се стече от устата му на „смъртното му легло“. Но когато се сети как се е почувствал Джакомо, когато е видял тази гледка, усмивката му замръзна.

Обърна се към Жак и повтори:

— Просто се старай да докосваш колкото е възможно по-рядко тази смес. Ето! — демонстрира, като използва две малки парчета кожа, с които извади вече амалгамираното стъкло. — Сребърно-живачното покритие изсъхва много бързо, виждаш ли? От горещината на фурната е станало почти като пергамент.

Жак съзерцаваше с благоговение изстиването на съставките и докато гледаше, размазаното му отражение постепенно стана ярко и отчетливо.

— Така. Значи видя, че там, където срязвах балона, ръбовете са неравни, нали? Оглаждаме ги по същия начин, със същия нож и с металните шаблони. — Приведе думите си в действие. — Необходимо е да счупиш само повърхността на покритието, тъй като, както сам виждаш, стъклото си се чупи само и много лесно по линията, която си направил. Тук ще си имаме много такава работа, тъй като, както знаеш, главните огледала в двореца ще трябва да бъдат извити, а за тази цел ще се нуждаеш ето от това. — Вдигна една гъвкава метална лента и я изви в съответната форма. Жак кимна, а той се обърна обратно към огледалото, което вече беше поставено на подложките за рязане. — Накрая вземаме замшева кожа — направи го, — топваме шамоата в стипца и полираме прецизно повърхността, както за да я защитим, така и за да я направим по-бляскава. Ето, виждаш ли?

Жак не бе допуснал, че огледалото би могло да бъде и по-ярко, но сега то като че ли пееше. Изумлението и възхитата му се изписаха съвсем ясно по лицето му и Коррадино усети, че чиракът му има много въпроси.

— Майсторе, но как тогава другите правят огледала?

— Огледалата съществуват от незапомнени времена. Арабските неверници някога излъсквали щитовете си, за да се оглеждат. Но други нации правят опити да изработват стъклото тънко, от едно парче, сякаш правят пай. Резултатите са задоволителни, но по този начин те никога не биха могли да направят голямо огледало — защото стъклото изстива и се втвърдява, и става неравно, на буци. Но с дъха си можем да направим толкова голям балон, колкото дъхът ни позволява, а когато третираш стъклото като цилиндър, размерите му надминават най-малко два пъти формата, която си направил. Това си е проста математика — допълни и сви рамене, за да намали възхищението в

очите на Жак. Но в тях видя и още нещо — ръцете на момчето вече го сърбяха да се насочи към огъня, точно както и неговите преди.

Знам си, че бърбих достатъчно, че когато говоря за работата си, изричам много повече думи, отколкото обикновено. Онези, които ме познават, вероятно ме мислят за затворен като стрида. Но нека ми заговорят за стъкло — тогава ще видят какъв папагал мога да бъда! Стига толкова!

И после изрече думите, които никога не бе допускал, че ще каже:
— А сега е твой ред!

ДВАЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

РИЦАРЯТ

Синьор Алдо Савини, куратор на редките книги в библиотека „Сансовиниана“ на площад „Сан Марко“, бе значително изненадан, когато една руса красавица го помоли да ѝ помогне да свали златните архиви на производителите на стъкло и огледала от седемнайсети век. Но тя трябва да е регистриран читател. Погледна дискретно съвсем прясно ламинираната ѝ читателска карта — да, както се виждаше по името ѝ, беше венецианка. Той сви рамене и ѝ подаде чифт тънки памучни ръкавици от близката кутия.

— Трябва да ги сложите, *синьорина*, защото томовете са много стари и крехки. Освен това трябва да използвате поставения там стенд за книги, за да намалите до минимум повредите от отварянето, както и да разгръщате страниците само с ламинирания маркер. В никакъв случай не докосвайте самата хартия!

Синьорината кимна, приемайки на сериозно всичките му инструкции. Очите ѝ бяха зелени, но със сребърни точки в центъра — с цвета на маслиновите листа в селото, където Алдо Савини бе израснал. На библиотекаря рядко му се случваше сърцето му да се разтупти, затова сега бутна нагоре очилата на носа си така, както правеше винаги, когато беше притеснен от нещо. Алдо Савини все още нямаше четирийсет, а под служебния му пуловер и вратовръзката биеше едно романтично сърце. Докато помагаше на госпожицата да свали томовете от съответната дата, златистата ѝ коса погали ръката му и той пое с наслада уханието на кокосовия ѝ шампоан, което се сливаше с аромата на стара кожа и велен от книгите. А когато тя му се усмихна и му благодари, той реши, че ще се изправи и срещу дракони заради синьорина Манин.

През следващите няколко месеца Алдо Савини виждаше „Принцесата“, както я наричаше мислено, доста често. Тя винаги идваше при него с някаква странна молба, която го стимулираше като библиотекар в същата степен, в която видът ѝ му действаше като мъж.

Златната книга, инвентарни книжа, завещания, удостоверения за раждане и смърт, писма, фактури и какво ли не. И той винаги намираще всичко. Въпросите й, задавани с перфектен венециански акцент, също събуждаха любопитството му. И винаги се въртяха около един и същи човек — Корадо Манин. Дори и Алдо Савини, с неговия затворен начин на живот, бе чувал за този човек. Принцесата започна да го преследва с нови въпроси, когато установи, че Алдо е учил палеография в университета в Болоня и би могъл да разчете старите писма и текстове там, където нейните способности я предаваха. Дали тези документи споменават някъде за Корадо Манин? А онова огледало, което контеса Дандоло е дарила на църквата „Фрари“, то от Манин ли е? В онези фактури за двореца „Бруни“ фигурира ли полилеят на Манин? През коя година е построен дворецът? А в тези търговски регистри какво пише — Манин или Марин? В тези смъртни актове, изброяващи случаи на отравяне, този символ живак ли означава или нещо друго? Алдо Савини се прехласна по това търсене така, както се прехласна и по нея. Беше повече от сигурно, че в „Ка’Фоскари“ някой също й оказва помощ, тъй като тя сновеше непрекъснато от библиотеката до университета и обратно, за да търси нови следи. Не след дълго той установи, че човекът, който й помагаше, бе Ермано Падовани — именит учен, чието име седеше на множество томове в тяхната библиотека. През някои недели Принцесата не идваше, но Алдо знаеше, че тя продължава издирванията си на друго място — както ставаше ясно, професор Падовани й бе осигурил неограничен достъп до най-древните и най-строго пазени архиви на града.

В романтичните си представи Алдо Савини се превърна в рицар, защитник на каузата на красивата руса Принцеса. Виждаше се как се изправя срещу черния рицар — Ермано Падовани, в тълкуване на библиографските списъци. И бе твърдо решен да й помогне пръв да направи своя пробив, преди професора, така че да се превърне в нейния герой.

Зимата беше студена и през дългите мрачни месеци рицарските фантазии на Алдо Савини взеха нов обрат. Защото не след дълго стана ясно, че Принцесата е бременна. Той видя как коремът й се издува, как ангелското й лице се закръгля и как тя заприличва на херувим. Веднъж я забеляза, потънала в данните на поредния търговски регистър, с коса,

отметната от едната страна на лебедовата ѝ шия, да си записва нещо в тетрадка, поставена върху корема ѝ. Библиотекарят едва не припадна. Той, Алдо Савини, щеше да я спаси от лапите на подлия изкусител, който и да е той! Ще ѝ помогне да довърши търсенето си. Но за да допринесе за този пробив, се налагаше да помисли добре.

А после, един ден, пробивът настъпи.

От няколко седмици Алдо започваше да забелязва, че в проучването започват да се прокрадват определени френски елементи. Въпроси за товарителници, за двореца „Версай“, за търговията със стъкло до Париж, за двора на Луи XIV, Краля Слънце. А после го озари прозрение — ако Принцесата се интересуваше от някой европейски двор от седемнайсети век, има само една вездесъща личност, която винаги би могла да ѝ помогне — персонаж, произлизащ от същия този град.

Венецианският посланик.

Принцесата се развълнува безкрайно, когато той ѝ показва документа. След като го прочете три пъти, тя завлече големия куп писма до бюрото му със скорост, която го накара да се уплаши за положението ѝ, вече доста напреднало. А после започна да го моли да ѝ направи копие, докато той не отстъпи — занесе въпросното писмо до служебната стая, където се съхраняваха специализираните скенери и принтери. Квадратни и много скъпи, тези машини можеха да копират дори най-крехкия пергамент с помощта на инфрачервена лазерна технология. Тези документи не биваше да бъдат излагани на безмилостните светлинни лъчи на обикновения офис ксерокс. Нежно и внимателно Алдо Савини копира листите от писмото и ги отнесе обратно на Принцесата, която чакаше на бюрото му. Тя грабна страниците и ги вдигна над корема си с лице към себе си, като че ли не искаше детето ѝ да ги прочете. Изглеждаше развълнувана и като че ли не особено щастлива. И въпреки това не забрави добрите си обноски и го дари с една от своите перлени усмивки.

— Благодаря ви, синьор Савини! — рече.

Той вдигна нагоре очилата си за кураж, ала тя вече се бе обърнала, преди да успее да ѝ прошепне името си:

— Алдо.

Тя не го чу. Вече крачеше между рафтовете с книги и мисълта ѝ беше далече оттук. И в традицията на великите рицарски нрави, на

която Алдо Савини бе такъв почитател, той никога повече не я видя.

ДВАЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

ПОСЛАНИКЪТ

Когато Жюл Ардуен-Мансар, главен архитект на двореца „Версай“, показа на Корадино плановете за онова, което той наричаше „Залата на огледалата“, дори и стъкларят за момент си помисли, че е невъзможно да бъде направено. Трябваше да има двайсет и едно големи огледала, всяко от тях с двайсет и един панела. Всеки панел трябваше да бъде изящен, плосък, истински и с кристалночисто отражение. Стъклото трябваше да изглежда като едно цяло, без никакви нарушения на отразения образ. Освен това, всяко огледало трябваше да отразява точно прозореца срещу него, така че външната и вътрешната светлина да си подадат ръце и да създадат, по думите на Ардуен-Мансар, най-светлата зала на света. Също така по тавана щеше да има фантастична серия фрески, изобразяващи живота на краля и чудесата на Франция. Те пък щяха да бъдат нарисувани от кралския художник Шарл льо Брюн и неговите чираци.

Самият Льо Брюн се въртеше непрекъснато около Корадино и безмилостно разпитваше стъкларя за посоката на светлината, за ъгъла на отражение и за последиците от това за неговите рисунки. Бавно и постепенно неговите великолепни фрески започнаха да оживяват — високо над пода в стратосферата се носеха гълъби, гологърди красавици си почиваха на дебели облаци, наблюдавайки златните триумфални каляски на краля. Корадино веднага разпозна сродния талант, но същевременно осъзна с още по-голяма сила задачата, която му беше поставена. Защото всички тези красоти трябваше да се отразяват от неговите огледала.

Добре и дизайнерът на великите градини, Андре льо Нотр, посети залата, за да провери как неговото изкуство ще бъде отразено от огледалната стена.

Въпреки резервите си обаче Корадино скоро установи, че има на свое разположение цялата помощ, която му беше необходима — срещи с дърводелци и зидари, помощта на най-новите измервателни уреди,

математици от Париж. Стъкларските пещи, разположени нарочно в кухните на двореца, бяха оборудвани отлично, а Жак Шовир работеше упорито и напредваше бързо. Докато Корадино му предаваше занаята си, момчето разцъфтя и постепенно майстор и чирак започнаха да изработват все по-големи и по-големи панели. С течение на времето на Корадино все по-рядко му се налагаше да претопява повторно творбите на Жак, а към края на първия му месец в Париж Жак вече бе изработил първия си поносим, квадратен огледален панел.

Вечер Корадино се връщаше в своята добре обзаведена къща в близкото селце Трианон. С шестте си стаи, прислужницата и малката зеленчукова градинка, тя бе далеч по-луксозна от всичко, което бе виждал, след като бе принуден да напусне двореца „Манин“. Постепенно той започна да се отпуска — да усеща за първи път от много години насам, че не го следят. Понякога, когато на залез-слънце стоеше в края на градинката си и наблюдаваше израстването на огромния палат, с чаша хубаво френско вино в ръка, мислейки си за Леонора, той беше почти щастлив.

Новопридобито чувство на сигурност, на което не му беше съдено да се радва дълго.

* * *

В онзи знаменателен ден, когато първите сребърни панели бяха поставени на местата си в Залата на огледалата, Корадино стоеше с ръце на кръста и надзираваше подреждането им в едно единно цяло. Около него се бе насъбрала доста голяма тълпа, начело с Жюл Ардуен-Мансар и Андре льо Нотр. Привилегирована компания наистина, която накрая бе възнаградена за търпението си, когато огледалото беше завършено. Всички се отдръпнаха няколко крачки назад и ахнаха. В залата се възцари тишина, докато присъстващите разглеждаха творението. Огледалото се извисяваше високо над хората, безупречно и кристалночисто, поставено във великолепна позлатена рамка, която придържаше отделните панели перфектно, превръщайки ги в уловена в злато светлина. Освен собствените си отражения насъбралите се зърнаха в огледалото наполовина завършените градини и наполовина завършените езера, които се простираха чак до хоризонта — докъдето

ти око види, като същинско оптично чудо. Произведението бе действително чудо и присъстващите можеха само да гадаят какви още други невероятни неща могат да очакват, когато цялата огледална стена бъде завършена. Никой не смееше да помръдне, никой не смееше да откъсне очи от огледалото. Даже и приглушените разговори постепенно замряха. Ала не единствено поради възхищението и преклонението пред майсторството, на което ставаха свидетели. Присъстващите мълчаха и поради присъствието на едно величие. В залата се бе появил самият крал Луи XIV.

Луи се насочи с широка стъпка към огледалото и насъбралите се около него автоматично се поклониха доземи. Корадино също се наведе ниско, с разтуптяно сърце.

Дали този капризен крал ще одобри работата ми?

Не след дълго обаче в сърцето му се зароди нова тревога — сведенията му очи се плъзнаха към кралските пантофки, а после забелязаха до тях други — пантофки баута, с червени дантели, каквито продаваха единствено на моста „Риалто“.

Венециански обувки!

Косъмчетата по тила на Корадино настръхнаха. Не смееше да вдигне очи, но докато хората около него постепенно започнаха да се надигат, той нямаше друг избор, освен да стори същото, само че едновременно с това се изтегли назад, а Ардуен-Мансар и Льо Нотр пристъпиха напред, за да бъдат представени. Щеше да говори кралят. Кръвта забуча в ушите на Корадино толкова силно, че първоначално не успя да чуе добре какво се говори.

— Е, посланико, не е зле, нали? Може би дори и вие ще бъдете принуден да признаете, че когато бъде завършено, моето малко палатче ще съперничи достойно на вашите рушащи се дворци, нали?

Посланикът се поклони учтиво, но очите му не убягнаха от вниманието на Корадино — клепащите му бяха прихлупени, а погледът под тях — студен и пресметлив. Корадино познаваше този човек — беше член на венецианската фамилия Гиlines, аташе към Арсенала преди много години, когато бащата на Корадино търгуваше с държавите от Балтийско море. Свъсен и мълчалив, но изключително интелигентен младеж — такъв беше тогава. Очевидно се бе издигнал до този висок пост благодарение на връзките на влиятелното си семейство, но изглеждаше така, сякаш бе заслужил позицията си и с

интелект. Облечен в най-финото венецианско кадифе и сатен, с подстригани и напомадени коса и брада, венецианският посланик изглеждаше не като денди, а като самоуверен, хитър и невероятно опасен човек.

Кралят забеляза Ардуен-Мансар и Льо Нотр на предна линия в тълпата. Направи им знак с пухкавата си, обсипана с пръстени ръка и двамата се поклониха дълбоко, когато Луи XIV започна представянето им:

— Това е Ардуен-Мансар, архитектът на моя палат. А този е Льо Нотр, който оформя градините. Справя се добре, нали? — Прекъсна опитите им за отговор с махване на ръка и отсече: — Да, да, ясно, обаче това огледало е по-добро от усилията и на двама ви, нали? Сигурно вие двамата ревнувате, а? Жюл, сигурно вече кроиш планове как да накараш някой от твоите строители да хвърли уж случайно камък по него, нали? — Кралят се засмя на великото си остроумие и целият двор го последва. И тогава, тъкмо когато Корадино започваше отново да се отпуска, Луи зададе един въпрос, от който кръвта му се смръзна: — А къде е моят майстор на огледала? Не мога да позволя само вие двамата да оберете всички лаври, де! — Очите му обходиха тълпата и срещнаха тези на Корадино. Сърцето на венецианеца се разтуптя толкова силно, че се уплаши да не припадне. По лицето на краля пробяга хитра усмивка и той се провикна: — Ха, ето го моят човек!

Свършено е с мен! Разкрит съм!

Ала пухкавата ръка правеше знак на Жак Шовир. Гийом Сев, който се водеше главен майстор на стъklarите, бутна официално Жак към краля и момчето протътри притеснено крака напред, мачкайки в ръце кожената си шапчица.

Балдазар Гилини стрелна злобно Жак с очи изпод прихлупените си клепачи. После вирна нос и започна да го обикаля на фините си венециански пантофки и да го оглежда отгоре до долу. След това се доближи до огледалото и, пръст по пръст, освободи ръката си от кожената си ръкавица. Изпъна показалец и докосна хладното, плоско стъкло, оставяйки грозен отпечатък. Корадино се почувства така, сякаш някой бе пипнал с мръсните си ръце собствената му дъщеря.

Балдазар се обърна отново към Жак. А Луи, който очевидно вече едва сдържаше задоволството си, подхвърли:

— Да не би нещо да не е наред, господин посланик?

Венецианският посланик видимо си пое дъх, стегна се и отбеляза:

— Извинете, Ваше Величество! Просто си мислех, че този човек — Шовир, нали така беше? Та той е твърде млад, за да създаде подобен шедьовър!

Жак запристъпва сконфузено от крак на крак, а междувременно кралят отговори:

— Вероятно просто ви е трудно да приемете, че Франция най-сетне е постигнала същото качество в производството на огледалата, на което доскоро са се радвали само венецианците!

Балдазар се обърна към огледалото, после към Жак и накрая пак към огледалото.

— Колко панела има това огледало, *майсторе*! — попита, като наблегна саркастично на обръщението.

Както му беше редът, Жак първо погледна към краля и едва когато той кимна, давайки му разрешение, момчето отговори:

— Двайсет и един, благородни господине.

— А от колко години сте вие на тази земя?

— Двайсет и една, благородни господине.

— Колко подходящо! Много приятна симетрия, не мислите ли? Това огледало действително е неподражаемо красива творба за човек на толкова крехка възраст! То притежава блясък, прозрачност и... човек би казал, почти венецианско качество!

Очите му обходиха тълпата, а Корадино се помести и се скри зад един от по-едрите зидари.

— Поздравявам ви, Ваше Величество! — изрече посланикът и още веднъж се поклони, но зад маската на дипломат очите му гледаха замислено.

— О, нищо особено! — промърмори скромно кралят и прие комплимента с леко махване на ръка, сякаш лично той бе изработил огледалото.

После тръгна към изхода на залата, следван плътно от венецианския посланик и своята вярна котерия. На излизане кралската глава се обърна леко встрани. Бързи като стрела, очите на Луи XIV откриха тези на Корадино. И едното от тях се затвори за миг. После кралят обърна важно гръб и продължи напред. Целият този невероятен

инцидент се разви за не повече от секунда, така че придворните дори не забавиха крачка. И когато най-сетне си позволи отново да си поеме дъх, Корадино се опита да осмисли онова, което току-що беше видял.

Кралят му беше намигнал!

Да, за него това е просто игра. Приятно забавление. Дори фактът, че ако бъда разкрит, животът ми ще бъде поставен на карта, както и цялата тази пантомима с Жак — всичко това е игра! Кралски каприз за минаване на времето!

Целият плувнал в пот и едва държащ се на крака, той сложи ръка на сърцето си, сякаш се опитваше да накара този подскачащ в гърдите му орган да си стои на мястото. Гиlines не го беше видял, а дори и да бе, не би могъл да го познае, тъй като при единствената им среща в Арсенала, когато баща му бе отишъл там по работа, Корадино беше само на осем, а Гиlines — юноша. Но дали пък непостоянният Луи няма все пак да разкрие самоличността на своя майстор на огледала по време на коняка след официалната вечеря в чест на посланика? „Надали — каза си Корадино. — Все пак чувството за национална гордост на краля, каквато той непрекъснато демонстрира, ще го накара да отдаде заслугите за Залата на огледалата единствено на френските майстори — както сега, така и в бъдеще!“ Освен това, колко време остават посланиците в кралския двор? Не повече от седмица, нали? Най-много две. Затова най-добре е засега да се сниши, докато не разбере, че Гиlines си е тръгнал. Разтърсен до дъното на душата си, Корадино се върна при пещите и успокои притеснения Жак, който не спря да му се извинява, че са прехвърлили върху него заслугите за работата на истинския майстор. После си каза, че в най-скоро време трябва да се види с Дюпармьор, за да го накара да ускори изтеглянето на Леонора от Венеция.

* * *

Но в потока на логическите си мисли Корадино бе пропуснал едно нещо. Самото огледало го беше издало. В мига, когато Луи му беше намигнал, бързият като котка Балдазар Гиlines бе зърнал тази размяна на погледи в голямото огледало. Корадино бе прав за едно — засега Гиlines не го беше разпознал. Ала той веднага разпозна

италианец, което беше само на една крачка от това да го разпознае като венецианец.

Тази нощ, след тържествената вечеря в чест на приема му и след брандита, по време на което Луи XIV не му беше казал нищо, посланик Балдазар Гиlines се върна в покоите си в Пале Роял крайно притеснен. Отклони ласките на куртизанката, която си бе довел от Венеция, и вместо това се настани на богато декорираното, позлатено писалище.

Останал съвсем сам, в топлата, напарфюмирана атмосфера на луксозните си покои, той взе перото и започна да пише писмо. Накрая напръска пергаментата с пясък, сгъна го два пъти и нагря парче червен восък на пламъка на свещта си. Капна от разтопения восък върху хартията и той се разля като съсирена капка кръв. После обърна пръстена си с печат и с лекотата на дългата практика го притисна към все още мекия восък — върху кървавото петно се очерта Крилатият лъв на Сан Марко. Обърна пергаментата и записа на лицевата му страна указанията до пратеника на Луи, който вече чакаше пред вратата.

Писмото беше до Негово Превъзходителство дожът на Венеция.

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА ПРЕДИ ЗАЗОРЯВАНЕ

Леонора измина пеш целия път от площад „Сан Марко“ до дома си. Фотокопието на писмото на венецианския посланик седеше сгънато в чантата ѝ и сякаш прогаряше плътната кожа. Свечеряваше се и улиците бяха пуссти. Тя знаеше защо — днес бе навечерието на Карнавала и всички жители на Венеция се приготвяха — полагаха довършителните щрихи върху карнавалните си костюми и наваксваха със съня, подготвяйки се за дългите нощи на веселие, които им предстояха. Утре туристите щяха да се завърнат с пълна сила и градът щеше да се събуди от зимния си сън. Затвореният и студен град, познат единствено на жителите си, щеше отново да разцъфти — веднъж целуната, принцесата щеше да излезе от стогодишния си сън и да разцъфти за пореден път за своите ухажори.

При все това тя знаеше, че преди зазоряване е най-мрачно. Разходката на Леонора до вкъщи беше за пореден път съпътствана от кошмарни сенки — и сега не беше само духът на Роберто (Той дали наистина е напуснал Венеция или може би е още тук?), а също така и зловещото присъствие на посланика, чието писмо тя току-що бе прочела. Писмо, пълно с думи, осъждащи Корадино и обричащи го на смърт. Ето тези два призрака я следваха чак до дома. С напредването на вечерта въздухът постепенно замръзваше, а дъхът ѝ започваше да се събира на кълба пред устата ѝ. Тя се опита да ускори крачка, но огромният ѝ корем тежеше невероятно върху краката ѝ и костите я боляха. Осмият месец на бременността и заледените тротоари не спомагаха никак за ускоряване на придвижването. Дворците и къщите я отблъскваха с безрадостните си фасади. Там, където някога всичко беше злато и кехлибар, днес властваха зеленото и сивото. Леонора си спомни нещо, което ѝ беше казал Алесандро — че във Венеция луната светела в зелено заради светлинните отражения от каналите. И тази вечер беше точно така, но зеленикавият отблясък беше призрачен, страховит — придаваше на всяка жива плът окраска на мъртвец. Дори

самият канал наподобяваше корито със студено, зелено стъкло. Градът бе изстинал и се бе втвърдил. За нея тук нямаше убежище — така казваха къщите. Ти вече не си една от нас. Даже статуята на Даниеле Манин, превърната от вечерния здрач в зелен демон, я гледаше обвинително от своя пиедестал. Неговото медно превъплъщение бе доказателство за лоялността му към града и с него той поставяше под въпрос нейната лоялност. Приветства светналите прозорци на дома си като морски фар, който щеше да я отведе към спокойно пристанище.

Прозорците ми светят? Значи там има някой! Алесандро?

Сърцето ѝ заби лудо и болезнено, докато пъхаше ключа в ключалката. Оказа се, че не бе той — бе неговата братовчедка, Марта. Тя седеше на масата в кухнята, отворила пред себе си местния вестник. Когато видя поруменялата от студ и надежда Леонора, тя вдигна очи и ѝ се усмихна.

— Студеничко е, нали?

Леонора кимна и започна да сваля ръкавиците и шаловете си.

Да, ден за плащане на наема. Бях забравила. Добре че Аделино ми изплати остатъка от заплатата ми. А следващия месец само един бог знае какво ще стане. Като нищо ще изгубя и този дом.

Докато прекосяваше кухнята, за да извади парите от мароканския тиган с капак (скривалище, което би било очевидно и за най-неопитния крадец), тя чу как Марта тактично затваря скандалния за наемателката си вестник. Леонора ѝ плати авансово месечния си наем и после ѝ предложи чаша вино. Хазяйката ѝ първоначално се поколеба.

— Не съм много сигурна, но... всъщност защо не?!

Леонора отвори бутилка червено вино, а на себе си наля чаша вода от чешмата. Докато водата се стичаше по ръцете ѝ и ги вкочаняваше още повече, тя погледна новата си приятелка с периферното си зрение. Братовчедката на мъжа, когото обичаше. Но двамата наистина нямаха никаква видима прилика, нищо, което да ѝ направи впечатление. Въпреки това тази вечер тя долови нещо от него у Марта — добре познатото ѝ колебание, дистанцираност, скованост. Леонора напълни чашата си с вода и отнесе двете чаши на масата.

Какво ли крие от мен?

Седна. На масата се възцари мълчание. Накрая, като че ли взела решение, Марта заговори:

— Алесандро ще идва ли тук тази вечер?

Леонора вдигна очи не без известна изненада. По време на бременността си не беше виждала Алесандро така често, както би искала, но иначе двамата прекарваха достатъчно време заедно, за да създадат впечатлението, че са двойка. Когато беше с нея, той беше образцов приятел и бъдещ баща — говореше на нарастващия ѝ корем, рисуваше с думи бъдещото им дете и ѝ помагаше да направи неизбежните и така вълнуващи промени на апартамента. Ала въпросът за общото им съжителство все така оставаше неразрешен — по някаква неясна причина той упорито избягваше да говори за това. Апартаментът се променяше бавно, но сигурно с оглед на бъдещото бебе, но при нито един от плановете им той не спомена и за себе си. Важните празници прекарваха заедно, така че не бе изненадващо, че Алесандро ѝ бе обещал тази вечер да дойде, за да могат утре заедно да отидат на фестивала. Затова тя напълно уверено отговори на братовчедка му:

— Да, ще дойде след работа.

Марта кимна. Помести се в стола си, пое си дълбоко дъх и незнайно защо придърпа вестника към себе си.

— Нямах представа, че продължава да се среща с Витория — промърмори. — Тази вечер, докато идвах насам, ги забелязах на една маса в „До Мори“.

Първото, което Леонора чу, бе тона ѝ. Едва след това дойде и осмислянето на думите. Бе чувала тази престорена небрежност и друг път. А когато постепенно се сети кога и къде, тялото ѝ се смръзна така, сякаш бе излязла навън.

Джейн. В Хампстед. Приятелката, която ми каза за Стивън.

В ужаса, който я изпълни, тя се вкопчи за първото, което бе запомнила от думите на Марта — името.

— Витория?!

Марта въздъхна и поясни:

— Да, Витория Миното. Някога двамата със Сандро живееха заедно, а после нея я повишиха и тя замина отгук. Обаче сега се е върнала. Но с последното си наясно, разбира се. Нали... вече сте се срещали...

Да, срещали сме се. Тя ми отне прехраната. А сега планира да ми отнеме и Сандро?

Марта се приведе притеснено напред и прошепна:

— Искаш да кажеш, че той не ти е споменавал?

— Не... Да... Искам да кажа... Да, каза ми, че някога е имал приятелка, която е била журналистка, обаче аз никога не бих допуснала... Така и не свързах двете неща.

Глупачка! Абсолютна глупачка!

— Поне след статията не стана ли въпрос? — смръщи се Марта.

Леонора поклати глава и смотолеве:

— Когато това стана, него го нямаше тук. Беше на детективския курс. И не съм сигурна каква част от тази работа му е известна.

Зави ѝ се свят. Тази жена, тази сексапилна, хищна женска е била *негова!* И не е имал нищо против да живее с *нея*, когато сега *тя*, майката на детето му, трябва да се оправя сама? Напълно неосъзнато тя постави ръка върху корема си така, както напоследък бе започнала често да прави.

Марта се уплаши за нея и извика:

— Леонора, добре ли си?

Леонора се насили да се усмихне. Внезапно ѝ се прииска Марта да си върви. Имаше нужда да остане сама и да помисли. Иначе си даваше съвсем ясна сметка какво ѝ е коствало на тази жена да ѝ каже — подобно на повечето италианци, и венецианците бяха безкрайно лоялни към фамилията си. Двете побъбриха с престорена веселост още известно време, което ѝ се стори цяла вечност, макар че може да е било и само няколко минути. Накрая хазяйката ѝ стана и си взе палтото. На вратата спря, обърна се и подхвърли:

— Не мисля, че е нещо сериозно. В наши дни стана много модерно да си в цивилизовани отношения с бившите си гаджета. Иначе Сандро никога не е харесвал буйната кръв и никога няма да я хареса. Той обича нещата да стават лесно и естествено.

Лесно и естествено.

Значи сега, най-накрая, тя бе наясно с причината за дистанцираността му. Някога е живял с Витория и е бил наранен. А сега, когато тя се е върнала, какво следва?

Къде е моето място в цялата тази история?

Остана дълго време така, на масата, прегърнала вяло чашата си с вода, загледана неவிждащо във вратата, от която преди малко си бе тръгнала Марта и от която не след дълго щеше да влезе Алесандро.

Докато шокът в душата ѝ отшумяваше и на негово място се настаняваше гневът, тя се замисли как ще се изправи очи в очи с него.

Не, не това е начинът. Не и пак.

Срещу Стивън се бе изправила директно, зашлевявайки го с онова, което бе научила. И той я беше напуснал. Вече си бе научила урока. Затова сега трябваше да приеме, че Алесандро е невинен, защото, дори и само като си го представеше, обратният вариант беше твърде кошмарен — да остане съвсем сама в един град, който вече ѝ изглеждаше чужд, с дете и без шансове за работа.

Не! Ще изчакам, ще се надявам и без сигурни доказателства няма да го нарочвам за виновен.

Знаеше, че се държи като страхливка. И когато той се появи от студената зимна нощ, тя го прегърна топло. Вечеряха, поговориха въодушевено за детето и за утрешния карнавал. Той изглеждаше развълнуван от нещо, въодушевен. По гърба ѝ пролазиха тръпки, когато си помисли, че причината за това вероятно е Витория. Борейки се със съмненията си, тя го отведе в леглото си и му достави удоволствие така, както можа. Едва след това му зададе един въпрос, макар да се ненавиждаше за него.

— Марта беше тук тази вечер. Разминахте се за броени минути. Мислех, че до седем ще се прибереш. Какво стана?

Вече със сънен глас той отговори:

— Работих до късно. Онази кражба на произведения на изкуството в „Ка д’Оро“ се проточи.

Току-що беше изловен в лъжа, доказателство!

Леонора се обърна бавно, неспособна да се отпусне добре заради огромния си корем. Зарови лице под възглавниците. Не искаше той да вижда сълзите ѝ, които потекоха по чаршафите. Детето я срита, реагирайки на настроението ѝ, и тя го обгърна, като се разплака и заради двамата. После някой я докосна леко по гърба.

— Обичам те! — промърмори Алесандро.

Никога досега не го е казвал, а сега вече е твърде късно!

ТРИЙСЕТА ГЛАВА

КАРНАВАЛЪТ

Карневале! Дворецът на дожа — този огромен захарен бонбон — както винаги е в центъра на веселието. Зад изящната бяла фасада се крият тайни и мистични покои. Маска си е сложила и самата сграда. Облечени в карнавални костюми лица, ярки и крещящи, се вият край белите колони на бялата постройка като абсурдна панделка. Над техните глави, подобно на пожълтели зъби в беззъба усмивка, две обезцветени колони се открояват от своите събратя. Легендата твърди, че тези две колони са завинаги опетнени с кръвта на престъпниците, бесени и обезглавявани тук. Ала празнуващите не се интересуват от това. Те се смеят и грачат като папагали срещу гайдар. Днес Венеция *Серенисима* далеч не е най-спокойната. Тук една луна задява принцеса, там един Пиеро разговаря със слон. Днес и котка може да погледне към краля.

Край моста на Рива дели Скиавони един мъж и една жена спират гондола. Мъжът е облечен като Сандро Ботичели — с малка шапчица върху къдравата си глава и пищна ренесансова роба. Жената изглежда като излязла от собствените му творби — толкова много прилича тя на неговата „*Примавера*“. Златистата ѝ коса е вдигната над херувимското ѝ лице и слънцето си играе с кичурите ѝ. Притворените ѝ зелени очи са с цвета на винена бутилка, зениците — свити в обещание. Вятърът подхваща обсипаната ѝ с цветя бяла рокля, а кавалерът ѝ подава ръка, за да я качи на лодката — защото тя е в много напреднала бременност.

* * *

Леонора се отпусна блажено на възглавниците. Отдавна си знаеше, че за нея най-естественият избор на карнавален костюм е този на Пролетта — като самата Пролет, бременна с предстоящото Лято, и

Леонора се чувстваше превъзходно в свободно падащите по тялото ѝ одежди. Роклята беше въздушна и лека, възглавниците зад гърба ѝ — меки. Стъкленото сърце лежеше в ямката на врата ѝ — хладната му, студена тежест, като непрекъснато напомняне, че тя има нужда да научи нещо повече. Детето ѝ се преобърна под гънките на роклята ѝ и баща му хвана ръката ѝ. Тя изглеждаше съвършена, цяла, изпълнена. Определението „цъфтяща“ сигурно бе измислено именно за нея. Външно беше спокойна като стъклената лагуна под зимното слънце. Ала под повърхността, в дълбините ѝ се криеше водовъртеж. Две злини — от миналото и настоящето, бяха приливите, които изстискваха силите на сърцето ѝ. Тя се съмняваше във верността на мъжа, чиято ръка сега държеше. А между набъбналите ѝ гърди се криеше болезнената тайна от писмото на венецианския посланик. Сега тя си спомни за онзи свой сън, в който тримата с детето се возят в гондола. Е, това вече беше реалност — макар и неродено, детето им вече беше тук. Именно заради него тя мечтаеше за разсейване на съмненията си — както по отношение на издирването ѝ, така и на интимната ѝ връзка. Както беше редно, първо трябваше да се справи с миналото. И тя заговори. Каза на Алесандро всичко. За Корадино. За Роберто. За разкритията в „Ил Газетино“. Докато споменаваше името на Витория, го наблюдаваше внимателно, ала той не демонстрира никаква изненада — нито отмести очи, нито се изчерви засрамено. Само кимна смръщено.

Витория може и да почака. Сега искам мнението му на професионалист.

И продължи, като разказа за професор Падовани и за проучванията си в библиотека „Сансовиниана“. Накрая извади от деколтето си многократно четеното писмо и му го подаде. Сянката на Моста на въздишките ги потоци в мрак. Алесандро раздвижи любопитно вежди, изчака да минат от другата страна на моста и започна да чете.

ТРИЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА ЗАТВОРЪТ „ПИОМБИ“

Влачейки крака, Джакомо прекоси Моста на въздишките. Сърцето му бе изпълнено с ужас. А после, през ромбовидните панели на прозорците, погледна вероятно за последен път към Рива дели Скиавони, където карнавалът беше в разгара си. Коридорът бе тесен и задушен в сравнение с огромните, великолепни зали с позлатени фрески, където го бяха разпитвали. Той знаеше, че това сравнение не е случайно, а напълно търсено. Осъденият напускаше светлината, простора и топлината, за да навлезе в смазващия, влажен мрак на най-кошмарното място на света — затвора „Пиомби“^[1]. Затворът бе кръстен така заради оловото, с което бяха споени плочите на покрива му, и Джакомо, подобно на всички останали граждани на Венеция, бе наясно, че никой не си бе тръгнал жив от този затвор.

По гърба на стареца се стичаше потта на страха. Ужасът му бе започнал снощи, когато го бяха отвели, а после цял ден бе безмилостно разпитван от все една и съща черна, маскирана фигура. Джакомо погледна през последния прозорец на коридора към града, който толкова много бе обичал и сега беше изгубил. Но не въздъхна. Вместо това под панталона му, към пода, се спусна тънка струйка урина. Пазачът зад него изруга и веднага хвърли долу парцал, който затисна с ботуша си и изтри петното. Старците винаги губеха контрол над себе си на това място от прехода — бяха наясно, че дните им са преброени. Даже и млад човек би могъл много бързо да се сдобие с болест на белите дробове от влагата в „Пиомби“ или да полудее от тъмнината. За старците това беше гарантирано. Пазачът блъсна Джакомо в зейналата паст на затвора и докато навлизаше във все по-съгъстващия се мрак, една игра на паметта припомни на стария майстор дума по дума писмото, което му бяха прочели — писмото, което го беше докарало тук.

„Преблагородни и великолепни Доже, Херцог на Венецианската република, Сенешал на Трите острова и Император на Константинопол,

Изпращам на Вашето внимание последните сведения от двора на Негово Величество Луи XIV на Франция. Днес направих едно обезпокояващо разкритие, което вероятно касае сигурността на един от нашите търговски монополи. Това откритие е свързано с работата по огледалата, които Негово Величество е поръчал за украсата на новия си дворец тук, във Версай, където съм настанен и аз.

Не възнамерявам да изпитвам повече търпението на Ваше Превъзходителство, затова накратко ще кажа, че по мое мнение в това свое начинание французите са подпомагани от гражданин на нашата прекрасна Република. Ваше Превъзходителство, колкото и да не ми е приятно, се налага да ви съобщя, че по мое мнение предателят е един от нашите собствени стъклари от Мурано (толкова безупречна е работата му), който дори и в този момент продължава да издава тайните на нашите гилдии на чуждоземните занаятчии.

Имах възможността да зърна за миг човека, който, по мое мнение, е венецианец. На средна възраст е, тъмен, добре сложен и с младежки вид. Ще направя всичко по силите си да разбера името му, но дори и едно случайно запитване ми разкри, че той се намира под личната протекция на Краля — както, впрочем, подобава и на майстор от неговия ранг.

Ваше Превъзходителство, ако позволите на вашия смирен слуга тази волност, ще си позволя да ви помоля да разпоредите незабавно разследване на общността на остров Мурано относно отсъствие на човек от техните редици — та бил той и умрял.

От своя страна аз ще взема по-нататъшни мерки да осветля самоличността на този човек.

Побързайте, Ваше Превъзходителство, защото иначе монополът ни ще бъде изгубен!

Ваш верен слуга:

Балдазар Ги́лини, Венециански посланик към
Френския двор.“

[1] Piombo — (ит.) — олово; Piombi — оловни капаци на прозорец. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

ИЗГУБЕНОТО СЪРЦЕ

Писмото прошумоля между пръстите на Алесандро. Лекият бриз повдигаше костюмите им, докато те стояха на моста „Рива“, с лице към Моста на въздишките, и наблюдаваха как гондолата им отминава. Слънцето грееше гърбовете им и ги топлеше и Леонора се обърна към него, за да стопли и бебето. Мълчеше. Не искаше това да излиза от нейната уста. Пръв заговори Алесандро.

— Това е той!

Макар вече да го знаеше, за нея все още беше шок да го чуе изречено така, толкова безстрастно.

— Няма как да е друг — възрастта, описанието, всичко. А и датата — написано е само няколко месеца след „смъртта“ на Корадино.

— Да, знам — кимна унило тя.

После отново се обърна и се подпря на парапета до него.

— Трябва да отида във Франция.

— Разбира се.

— Трябва да се уверя! Професор Падовани ми каза, че имал познати в Сорбоната. Там ще разполагат с повече сведения, отколкото тук.

Алесандро кимна и отбеляза:

— Да, следващата година, когато бебето укрепне достатъчно, за да пътува, всички ще отидем. Аз ще си взема отпуск и...

— Трябва да отида *сега*!

Алесандро затвори очи. Когато ги отвори, гласът му беше равен и безизразен.

— Леонора, ти си вече в осмия месец. Не можеш да пътуваш. Със сигурност не можеш да се качиш на самолет!

— Мога да отида с влак. Или с кораб — като Корадино.

— Да го вземат мътните този Корадино! — избухна внезапно той, с което шокира и двамата им. Тишината, която последва, като че ли накара и празнуващите около тях да застинат. Накрая Алесандро се

овладя и промърмори: — Всяко едно пътуване на този етап от бременността ще те изложи на огромен стрес! Ами ако родилните болки започнат във влака? Или родиш във Франция? Нашето бебе трябва да се роди тук, във Венеция, където съм роден аз, където си родена и ти! А не в някаква безлична болница в Париж! Няма да го позволя!

— *Ти* няма да го *позволиш*, така ли? — изсъска Леонора. Знаеше, че той е напълно прав и че тя всеки момент ще изгуби битката, но ненавиждаше собственическия му маниер.

— Разбира се! Нали носиш *мое* дете!

— Тогава се *дръж* подобаващо! — провикна се Леонора, сграбчи стъкленото сърце и окончателно изгуби самообладание. Всичките й намерения да бъде умерена и предпазлива се изпариха само за една секунда. На тяхно място избликна яростта. — Защо тогава не останеш при мен? Защо не можеш да бъдеш с мен през цялото време, вместо да идваш и да си отиваш като прилива? Заради Витория ли?

— Каквооо?!

— Да, мислиш си, че не знам, обаче собствената ти братовчедка ми каза онова, което ти не пожела да ми съобщиш! Все още се виждаш с нея, нали? Даже снощи си бил с нея — снощи, когато ми каза, че си работил до късно! Ха!

Леонора вече викаше с цяло гърло и минувачите започваха да се спират и да се заглеждат с любопитство в тази типична сцена на уличния театър. Алесандро я придърпа под беседката и я принуди да седне на една от студените мраморни пейки.

— Сядай! Започваш да се вълнуваш твърде много за жена в твоето положение!

— Виж ти! Внезапна загриженост, а?

— Леонора — изрече все така овладяно той, — независимо дали го знаеш или не, ти и това дете сте най-важните хора в моя живот!

— А Витория? — изстреля тя. — Жената, която написа толкова глупости за мен и ги предложи на целия град? Защо тогава продължаваш да се виждаш с нея, щом си толкова лоялен към мен?

— Слушай какво — започна той и въздъхна, — вярно е, че аз я поканих на среща. Почакай! — спря я с ръка, когато видя, че тя пак се кани да се разкрещи. — Знаем всичко за Корадино и за статията! А ти не ми каза, отказа да споделиш с мен мислите си и онова, което те

вълнува. Накара ме да си мисля, че търсиш баща си, но аз през цялото време бях наясно кой е истинският обект на твоя интерес. Затова, след статията на Витория, отидох да се срещна с Роберто, за да проверя дали няма да мога да измъкна от него истината с моя нов статус на детектив. — Кратка пауза. — Но както стана ясно, той вече бил избягал във Франция, моля ти се, и взел със себе си всичките си тайни. Та това ми остави единствено Витория. — Обърна се и погледна Леонора право в очите. — Снощи беше първият и единствен път, в който съм се срещал с нея. Помолих я да ми покаже този „първоизточник“ на Роберто, за който споменава в статията си — доказателството, че Корадино е бил предател. Заради доброто старо време тя се съгласи.

Леонора усети, че устните ѝ са пресъхнали, но все пак събра сили да попита:

— И какво беше това нещо?

— Писмо. Последното писмо, написано от неговия прапрадядо Джакомо дел Пиеро, докато умираше в затвора „Пиомби“.

При тези думи и двамата се обърнаха като по команда към мрачните, покрити с оловни плочи прозорци на водния затвор. След малко Алесандро продължи:

— Но предпочетох да не ти казвам нищо за това, защото писмото е абсолютно категорично. Джакомо официално се отказва от Корадино и го белязва с прозвището „предател“.

Леонора се опита да подреди мислите си и след малко попита:

— Тогава Роберто защо просто не публикува съдържанието на това писмо?

— Защото краят на писмото показва праотеца му Джакомо в доста лоша светлина. Там той разкрива съществуването на дъщерята на Корадино и нейното местонахождение.

— Сиропиталището към „Пиета“!

— Точно така. Та Роберто очевидно е държал на репутацията на своя предшественик точно толкова, колкото и ти държиш на репутацията на твоя! Да се откажеш официално от чирака, който те е предал, е едно, но да обречеш на смърт едно съвсем невинно момиче, при това сираче — съвсем друго!

— Но тя не е умряла! Знам, че е пораснала, омъжила се е и после заживяла щастливо до края на дните си!

— Е, очевидно Роберто не е знаел тази подробност от историята. Пък и самият факт, че Джакомо се е отказал от Корадино, е повече от достатъчен, за да го обрисова в доста лоша светлина, без да добавяме към това и издаването на момиченцето.

Леонора кимна и тихо попита:

— Но защо не ми каза, че си се заел с това търсене заради мен? Защо се държеше толкова дистанцирано?

— И как да споделя такова нещо с теб, когато ти не споделяше нищо с мен? Ти държеше Корадино единствено за себе си, дори когато рекламната кампания и статията го направиха отново прочут. Мислеше си, че тъй като не съм във Венеция, няма да разбере. Мислеше си, че по някакъв неведом начин аз няма да те харесвам толкова, ако се окажеш потомка на предател, вместо потомка на *маестрото*, с когото толкова много се хвалеше! Как можеш да ти кажа, че някой, който значи толкова много за теб, не значи нищо за мен? Защото ти си тази, която обичам, но преди да те разбере, първо ти трябва да разбереш себе си! — Обърна се отново към канала. — А сега вече слагаш обсебеността си по този твой далечен предшественик даже над добруването на нашето дете! Ти си луда! Трябва да мислиш за него, а не за миналото!

— Но нали именно заради него го правя! Трябва да разбере истината, преди той да се роди! Точно затова трябва да отида във Франция! Не разбираш ли? Щом Джакомо е разкрил съществуването на Леонора пред Десетимата, но въпреки това тя е доживяла старини, значи Корадино трябва да я е спасил по някакъв начин! И аз трябва да знам! — провикна се Леонора и стисна стъкленото сърце за кураж.

Алесандро улови жеста ѝ и се обърна към нея.

— И защо, ако смея да попитам? За да можеш да се хвалиш с него по приеми и на гости, така ли? Твоят живот не ти ли е достатъчен? От Корадино ли имаш нужда, за да се самоопределиш? Защо не можеш просто да кажеш: „Аз съм Леонора и съм стъклар?“.

— Но аз не съм! Или поне вече не! Точно затова трябва да изчистя името му! Защото моята работа зависи от неговата репутация! Когато успея да го реабилитирам, тогава линията „Манин“ ще започне отново да се продава, а аз ще мога отново да се отдам на семейната професия!

— Но защo трябва да разчиташ точно на Корадино и на този тълп талисман, който непрекъснато носиш? Защо не можеш да разчиташ на мен?!

И преди Леонора да успее да го спре, той дръпна стъкленото сърце от врата ѝ и го захвърли в канала. То полетя чак до Моста на въздишките, намигна за последен път и изчезна под сянката на арката. Само чуха, но не видяха, тихия плясък, когато сърцето проникна във водата.

И двамата замръзнаха от ужас. От мисълта за това каква болка биха могли да си причинят един на друг. Потъналото в канала стъкло сърце означаваше, че бяха достигнали точка, от която нямаше връщане назад. И в тази нова, ненормална вселена, където вековете се бяха събрали, Алесандро бе принуден да се изправи очи в очи с истината.

Корадино се бе превърнал в негов съперник.

С очи, блеснали от сълзи, Алесандро напусна Леонора и разбутвайки тълпите, се насочи към Арсенала.

Леонора се опита да му извика, за да му каже, че е бил прав — защото беше напълно сигурна. И че тя няма да ходи във Франция. Но не успя да издаде нито един звук. Опита се да се движи, но краката ѝ се оказаха като излети от олово. Едва когато черните му къдрици изчезнаха от погледа ѝ, тя си даде сметка какво става. Сякаш огромно менгеме притисна корема ѝ — толкова мощно, че я накара да изохка и да се хване за близките перила. Зад себе си усети ръце на загрижени хора, минувачите спираха, за да я питат добре ли е. Обаче тя не беше добре.

Започвам да раждам!

ТРИЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

ФАНТОМЪТ

Джакомо нямаше представа от колко време е в тази килия. По дължината на бакенбардите си предполагаше, че са много дни, може би седмици. Седмици на абсолютна тишина. Единствените шумове, които чуваше, бяха хриптенето на собственото му дишане и насечените изстрели на новопридобитата му кашлица. Не бе в състояние да види стените, които го държаха вътре, но от хладната слуз по тях, която усещаше с ръцете си, знаеше, че това е една от килиите, които се намираха под водното ниво на канала. Страхът му беше студен като камъка около него.

Тишината беше абсолютна. Беше толкова тихо, че той понякога се мислеше за единствения обитател на затвора. Ала си знаеше, че не е така и че само благодарение дебелината на стените около него не бе в състояние да чуе виковете на останалите. Понякога си казваше, че би било по-добре да ги чува. Би приел всичко, само не и този самотен мрак.

Смрадта от собствените му екскременти беше навсякъде. През първия ден ги бе ограничил до ъглите на килията, като опипваше стените и намираще местата на събирането им. Ала не след дълго спря да му пука и сега вонята беше така непоносима, че понякога се молеше да престане да диша и да усеща.

През първите часове от престоя си тук все още си позволяваше слаба надежда. Очакването се качваше по гърба му като тръпка. Всеки момент очакваше вратата да се отвори и при него да се появи кошмарният черен фантом, за да му задава още въпроси. Вече му бяха прочели писмото на посланика. Според тях някой от Мурано помагаше на френския крал при изграждането на новия му дворец. Въпросите бяха безмилостни. Да не би някой от работилницата да е изпращал редовно писма на французите? Да не би някой от работилницата да липсва? Да е болен? Или умрял? Той се бе разплакал, когато им разказа за смъртта на Корудино, защото много страдаше за своето момче —

независимо дали бе жив или мъртъв, той вече не бе при Джакомо. За стареца раздялата също значеше смърт.

Ала те не обърнаха никакво внимание на мъката му. От какво е умрял Корадино? Кога е станало това? А после часове наред в друга, по-малка стая, докато разпитваха някого другого. От откъслечните фрази, които бе дочул, Джакомо бе разбрал, че това е някакъв лекар. През тежките дъбови врати бе невъзможно да чуе какво го питат. Но пък писъците се чуваха много добре. В края на разпита лекарят бе отведен, сломен и отпуснат като парцал. И за първи път през този ден Джакомо започна да се страхува за живота си, особено когато го въведоха обратно в огромната стая и го изправиха срещу призрака с черната маска. Във въображението си той смяташе, че това е същият човек, който преди много години бе дошъл в работилницата за Корадино. Когато Джакомо бе спасил живота на момчето. Но си даваше сметка, че това е напълно невъзможно. Черната фигура се извисяваше над него, неизбежна и могъща като самата Смърт. Но докато времето течеше, а той чакаше, се сети какво правят. Най-голямото им оръжие бе страхът. Искаха да го накарат да откачи.

А той се бореше. Само един бог знаеше как успяваше. Но изобретателният ум на вече болната му плът населяваше килията му с образи от миналото. Блудницата, която той бе налегнал в Канареджо, когато беше много млад. Тя му бе родила дете — нарече го Роберто, на бащата на Джакомо, с надеждата да го омилостиви и да го накара да се върне при нея. Обаче Джакомо се бе върнал при стъклото, а тя и Роберто бяха заминали за Виченца. И сега тя седеше с обвинителен поглед срещу него, подавайки му бебето. Той погледна в пелените и там видя зейналата челюст на едно детско черепче, от което бъкаха червеи. Единствено влагата и стените успяха да притъпят писъците на стареца.

Понякога на гости му идваше самият Корадино и се присмиваше на стареца с тайна, която не искаше да му каже. Джакомо се свиваше на топка, прегръщаше собствената си изнурена плът и опираше чело в слюзестата стена, за да не вижда сенките, които избликваха от мрака. Но в разумните си моменти, когато умът му се избистряше, той осъзнаваше, че тялото му е болно. Кашлицата му се бе превърнала в агонизиращи пристъпи, които изгаряха гърдите му, а през последните няколко пристъпа бе усетил в устата си металния вкус на кръвта.

Искаше му се да има един стъклен нож — за предпочитане изработен от Корудино — за да сложи край на живота си.

* * *

Дни по-късно, и той самият не знаеше кога, в килията му заговори вледеняващ глас.

— Страданието ти е голямо. — Това беше твърдение, а не въпрос.

Джакомо се обърна от стената, която се бе превърнала в негов приятел. Килията му беше осветена от една-едничка, но благословена свещичка. Но радостта на Джакомо от светлината бе краткотрайна. Защото от ъгъла си дълбоко в сенките той зърна призрака от своите кошмари. Към този момент обаче той вече бе свикнал с призраци. Даже и този щеше да си отиде, ако побърза да прегърне стената.

Започна да се обръща.

— Чуй ме, защото аз съм истински! Аз не съм някое от въображенията ти. И мога да бъда милостив. Мога да ти донеса храна и вода. Мога дори да те освободя, ако ми кажеш онова, което искам да знам!

В продължение на няколко секунди Джакомо не успя да изрече нищичко — гласът му беше отслабнал от кашлицата и писъците.

Фигурата прие колебанието му за непокорство. Де да можеше само да знае, че Джакомо би му казал всичко, наистина всичко! Само да можеше!

— Знаеш ли защо никой не може да избяга оттук?

Джакомо много добре знаеше. И отчаяно се опита да го потвърди, защото не искаше да го чува пак, не и тук.

— Защото, ако някой пазач позволи на затворник да избяга, тогава самият той трябва да довърши присъдата му!

И тук, накрая, Джакомо успя да изграчи:

— Знам.

Фигурата без лице наклони покритата си глава и рече:

— В такъв случай разбираш, че съм единствената ти надежда.

Надежда. Надежда от Дявола.

— Ходихме на Санто Ариано. На гроба на твоя приятел. И знаеш ли какво открихме?

Мълчание.

— Открихме разровена земя и раздран покров. Приятелят ти го няма!

Облаците, надвиснали над съзнанието на Джакомо, се разделиха. Истината изгря. *Non omnis moriar*. Корадино не бе съвсем мъртъв. Идваше му да запее. Значи тайната му надежда, откакто бе прочел онези латински думи, се бе сбъднала! Синът му е все още жив! Бележката, която бе запазил, се оказваше уверение, инструкция към него да не тъгува. Слава на Бога! И за първи път от месеци насам душата на Джакомо се стопли. Ала гласът продължи:

— През същата тази нощ от Местре за Марсилия е заминал кораб. От рибарска баржа на него са се качили двама души, а на дъното на лодката е открита пръст. Приятелят ти Корадо Манин е заминал за Франция. И именно той е човекът, когото търсим!

Така бързо, както бяха дошли, радостта и облекчението си заминаха. Джакомо усети нарастващата в гърдите си ярост, когато осъзна какво бе сторено на него, на Мурано, на стъklarското изкуство и на производството на огледала, на които той бе посветил целия си живот. В сухите му очи бликнаха нови сълзи, но сега това не бяха студените сълзи на скръбта, а горещите сълзи на гнева. *Не съм съвсем мъртъв*. Не си, обаче ме уби, уби също така и занаята ни! Корадино, синко, как можа?! Та ти издаде тайните ни на чужденците! *Non omnis moriar*.

Тези думи отекнаха и от ужасния глас:

— *Non omnis moriar*.

Кръвта на Джакомо се смръзна. Били са в къщата му! Ама, разбира се, че са били! И сега разполагат с бележката.

— Виждам, че тези думи имат голямо значение за теб. Открихме писмото, което ти е оставено.

Джакомо се прокле. Единствено болката го бе накарала да запази бележката на Корадино — последната, която той му беше написал. Или поне така си мислеше той някога. Тази бележка, която го обричаше окончателно на смърт, му бе оставена за спомен от човека, който го беше предал. Ако тогава Джакомо имаше дори и най-бегла представа какво планира чиракът му, саморъчно щеше да го убие. Ама че ирония!

— Ти си му помогнал. — И това отново бе твърдение, а не въпрос.

— Не!

— Знаел си какво планира. Написал ти е бележка.

— Не, кълна се! — Най-сетне писък.

— Ще си умреш тук.

И тогава го оставиха. Светлината, фантомът и пазачът отвън. И докато стъпките им заглъхваха, Джакомо започна да пици. Болката в гърдите и гърлото му не беше нищо. Най-много болеше измяната.

Безсловесни, безименни часове по-късно. Пълни с Корадино, който му се присмиваше, възползваше се от знанията и щедростта му и най-вече от любовта му, за да изработва най-красивите огледала на живота си за французите. Във въображението на Джакомо дворците имаха стени от кристал. Столовете, масите и храната бяха от стъкло. Корадино седеше начело на маса, която се превиваше под блюда със стъклена храна. Той ядеше до насита от стъклените деликатеси, докато от устата му започваше да тече кръв, и през цялото време се смееше на глас със Стъкления крал. Трябваше да бъде спрян!

Джакомо усещаше как Смъртта приближава. И Смъртта дойде. Отново с пазач и една свещ.

Вратата се отвори и на прага се появи фантомът.

— Е? Готов ли си?

Гласът на Джакомо бе много слаб, но все пак доловим.

— Ако ви кажа, ще ми дадете ли материали, за да напиша писмо на сина ми Роберто?

Беше като да правиш сделка с Дявола и отне и последната капка кураж на стареца. Кошмарната сянка наклони покритата си с качулка глава и каза:

— Ще ти изпратя писар, ако ми кажеш онова, което искам. А после ще ти изпратя и всички благини за последния ти час. Хайде, побързай! Животът ти изтича!

— Синът ми... той живее във Виченца. Носи моето име, Дел Пиеро. Искам той да знае... искам и синовете му да знаят, че за моята смърт е виновен Корадино и че не аз съм предателят, а той!

— Ще бъде направено. А сега, какво имаш да ми казваш?

— Корадино... той... той има дъщеря.

ТРИЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

МАСКИТЕ ПАДАТ

Чаеният салон в Малкия Трианон напомняше на Корадино за кантина „До Мори“ и когато влезе в заведението за уговорената среща, почувства болката по Венеция като удар в корема. Докато се насочваше към усамотението на задната стая, както го бе инструктирал Дюпармьор в бележката си, той огледа пъстрите одежди на клиентелата — очевидно последната парижка мода бе заимствана от Византия и крещящото кадифе правеше изисканите французи да приличат на венецианци. Изолираната, ексклузивна задна част на кафенето беше богато декорирана с фрески и огледала.

Май французите крадат всичките си идеи от Венеция. Откраднаха дори мен.

Когато седна и зачака, се запита за пореден път защо Дюпармьор бе избрал да се срещнат точно тук — в едно почти пълно копие на мястото от първата им среща. Дюпармьор отдавна бе започнал просто да ходи на гости на Корадино или да разговаря с него в самия кралски дворец. За колегите му не беше тайна, че Дюпармьор е неговият защитник и че именно чрез него стъклярят разполагаше с още по-велик патрон — самият крал Луи XIV.

Може пък да се налага да обсъдят нещо от по-деликатно естество, което изисква по-уединена атмосфера. В крайна сметка бе изминала почти година, откакто Корадино бе пристигнал във Франция, което означаваше, че бе крайно време да му доведат Леонора. Бе доказал предостатъчно лоялността си и не възнамеряваше да отстъпва по въпроса за Леонора. Мислеше за нея всеки ден и как най-сетне двамата ще бъдат заедно. Представяше си как държи сладкото ѝ лице в ръцете си, как тя тича и си играе из градините на двореца или как допират пръстите си по техния специален начин — и този път без решетката на сиропиталището между тях. И сега, несъзнателно, Корадино разпери пръсти в звездата на копнежа — почти усещаше малките ѝ възглавнички опрени в неговите закоравели, гладки пръсти.

Надявам се да не ме е забравила. Нямам търпение да я видя!

Усети как нечий гръб се опира о неговия. Усети и костите на гръбнак под покроба от фино кадифе. Дюпармьор.

— Защо тук? — попита Корадино.

— Защо пък не?

Но гласът не беше френски. Не на Дюпармьор. А с перфектното, аристократично лустро на венецианец. И така, както бе сторил преди година в кантина „До Мори“, сега Корадино също погледна в страничното огледало. И сърцето му спря.

— Приемете извиненията ми за тази нетрадиционна среща — изрече спокойно посланик Балдазар Гиlines. — Но тъй като и без това вече сме се срещали, помислих си, че подобна *празнична* обстановка няма да ви обиди. Спомняте ли си срещата ни?

Корадино преглътна. Мислите му пърхаха като пеперуди в бутилка. Но не трябваше да се издава.

— Доколкото помня, беше в кралския дворец, Ваше Превъзходителство.

— Да, тогава също. Но и преди, много преди това. В Арсенала. Вие бяхте с баща си. Той ратифицираше търговско споразумение с Дарданелите. Шафран, нали така беше? Или сол? Простете паметта ми, но подробностите от този случай ми се губят. Все пак помня баща ви — благороден човек беше Корадо Манин. За ваш късмет, физически вие приличате на него. За ваше нещастие обаче — тук посланикът изсумтя презрително, — сте взели и неговата склонност за измяна към Републиката.

Смръзналото се сърце на Корадино падна в петите му. Разбра, че всичко свърши.

Маската ми е свалена. Аз съм мъртъв. Да бягам ли сега?

Корадино се заоглежда наляво-надясно, обхождайки с поглед смеещите се клиенти. Всеки от тях би могъл да е убиец, агент на Десетимата. Нещата не отиваха на добре.

И като ехо на примирението му посланикът продължи:

— За вас вече е твърде късно, разбира се. Но ако поправите някои грешки, може би ще успеете да спасите дъщеря си.

Страх скова гърлото на Корадино и започна да го задушаваша.

Но как са разбрали? О, Боже, не! Не и Леонора!

— Какво искате да кажете? — едва не се задави той в отчаяния си опит да парира удара. — Каква дъщеря?

— Синьор Манин, моля ви! Онази, която е в сиропиталището на църквата „Санта Мария дела Пиета“, разбира се! Леонора. Последницата от вашата малка афера с майка ѝ, Анджелина деи Вескови. Ние знаехме за аферата, разбира се. Но не и за детето. Предполагам, че старият принц Нунцио не е можел да си вдигне главата от срам заради тази работа, както и би трябвало да се очаква. Но не от него знаем за нея, естествено. За тази информация сме задължени на вашия учител Джакомо дел Пиеро. За него също е вече твърде късно, разбира се. — Балдазар Гилини подсмръкна отвратно, като че ли миришеше гнило зеле.

Корадино усети как кръвта му се смръзва. Джакомо мъртъв! При това — превърнат в негов предател, като отражение на собствения му грях! Представяше си прекрасно ужасите, които бе преживял старият му приятел, за да стигне до подобно нещо, и едва успя да не се разтрепери. Но Леонора поне трябва да спаси! Каквото и да му струва!

— Какво трябва да сторя? — беше почти шепот.

— Има само едно нещо, с което бихте могъл да осигурите безопасността ѝ. Ако го направите, никой няма да я докосне и с пръст, а тя ще може да дочака старините си било в църквата, било в рамките на брака.

— Какво е то, за бога? Бих сторил всичко на света!

— Ние съзнаваме, разбира се, че сте предали на вашия чирак част от специализираното си познание. И ние ще се погрижим за него, естествено.

Жак? О, не! Не и Жак! Джакомо поне беше стар. Двама нещастни мъже, в двата края на житейския ми път, които споделяха общо име, любов към стъклото и приятелство с мен — човекът, който уби и двамата!

— Какво трябва да сторя? — почти изпищя той и се вторачи свирепо в огледалото. Отдавна му беше писнало от шарадата на посланика.

Посланикът се облакът на масата, опря върховете на пръстите пред лицето си и примигна изпод прихлупените си клепачи. После изрече бавно:

— Трябва да се върнете!

ТРИЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

МИЛОСЪРДИЕ

Алесандро не беше решил точно какво ще прави. Разхождаше се замаяно по Рива дели Скиавони, през пъстроцветните тълпи. Нямаше представа дали е гневен или тъжен, или съжаляващ, или всичките тези неща. Нямаше представа дали да се върне при Леонора, или просто да отиде в апартамента ѝ по-късно. Нямаше представа дали изобщо трябваше да ходи там.

Имаше нужда от спокойствие и мир, за да успокои надутата си глава. Докато се клатеше неуверено по посока на Арсенала, зърна тъмна врата, която като че ли го подканяше. Мина през нея.

Тъмно, спокойно и хладно убежище от слънцето. Църква. Алесандро беше сам с изключение на един свещеник — иконом, който палеше свещите за службата в параклиса на Дева Мария. Миризма на тамян, която му напомни за детството и стотиците служби, на които бе служил като клисарче. Оттогава насам не си падаше особено по църкви. Но сега, докато се отпускате върху хладната дървена пейка, той си даде сметка, че точно в тази църква е идвал и преди. Защото над главата му, блестящ дори в сумрака, висеше изящен полилей. Същинска катедрала от копринена паяжина, която той си спомняше от преди.

„Санта Мария дела Пиета.“

Алесандро се усмихна на иронията. Бе дошъл тук, за да избяга от Корадино, ала ето че неговите творби бяха навсякъде. Въпреки това Алесандро също имаше свои спомени отгук — защото именно тук срещна Леонора за първи път. И именно в този момент осъзна, че ще се върне при нея, че не може да живее без нея. Тя беше упорита и своенравна, но той я обичаше. С дете или без дете, той пак ще се върне при нея.

Дете. Корадино също е имал дете. Друга Леонора. Едва сега Алесандро си спомни какво му бе казала неговата Леонора: „Но тя не е умряла... живяла е щастливо до края на дните си.“ Този типичен край

на вълшебните приказки се завъртя из главата му, за да бъде придружен след малко от друга мисъл.

Някога дъщерята на Корадино е живяла именно тук!

И изведнъж, подобно на откровение, Алесандро видя как се е случило всичко. Видя в съзнанието си буквалното, картинно описание на тази църква, виждана хиляди пъти и повтаряна като любим мотив на ренесансовите художници. Въплъщението на милосърдието, Светата Дева поела в скута си мъртвия, разпънат на кръста Исус. Но онова, което сега Алесандро видя, беше своеобразна инверсия. Той и неговото неродено дете, Корадино, прегърнал дъщеря си. *Неговото бебе...*

Алесандро се изправи рязко на крака като човек, станал свидетел на чудо. Корадино би изоставил детето си толкова, колкото и Алесандро го бе направил. Леонора беше права — той *трябва* да я е спасил! Би прекосил океани, би преминал през бури, би се бил и с дракони дори за плътта от своята плът и кръвта от своята кръв. Корадино може и да е бил художник и гений, но все пак е бил и мъж, а като мъже двамата споделяха обща връзка. Като мъж с мъж. Алесандро се запромъква внимателно между пейките и се приближи до свещеника, който палеше свещите. И докато го питаше онова, което бе намислил да го пита, той за първи път усети човешка съпричастност и приятелска топлина към Корадино Манин.

ТРИЙСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

ЖИВАКЪТ

Жак чакаше Корадино в тайната стъklarска работилница в двореца „Версай“. Не се притесняваше заради закъснението на майстора си, макар че, ако трябваше да бъде честен, днес за първи път влизаше тук преди Корадино. Жак бе наясно, че неговият майстор се радва на протекция от най-високо място — нищо чудно тогава да е задържан по някаква работа от самия крал.

Докато чакаше, той реши да разрови въглените и да почисти инструментите, като поставяше всичко точно на мястото му. Нямахше търпение да започне работата си за деня. Накрая отиде до ваната за посребряване и я напълни до половина с вода от едно ведро. След това протегна ръка към шишето с течен живак и отля внимателно от съдържанието му по повърхността на водата, където живакът се разля като масло. Жак внимаваше да не налива твърде бързо, защото в такъв случай живакът щеше да се събере на топчета и да развали перфектното сребристо покритие. Докато връщаше шишето обратно на пейката до ваната, една съвършено кръгла капка от течния живак подскочи върху показалеца му. По навик, роден от необходимостта да преживява оскъдно, той почти поднесе пръста до устата си, но тогава си спомни предупреждението на Корадино, че дори само близването на живак би могло да означава смърт. Затова сега той внимателно изтри показалец в сюртука си, докато не се увери, че всички следи от живака са изчезнали. А после бе отново и необяснимо привлечен към ваната за амалгамиране, където течността се бе успокоила и застинала като огледално покритие. Беше толкова зает да съзерцава непогръдващото си отражение, че въобще не се обърна при звука на ключа в ключалката. И без това не можеше да бъде никой друг освен майстора му, защото само двамата имаха ключове от тук.

* * *

Жак бе дотолкова захласнат по отражението си, че изобщо не видя облечената в ръкавица ръка, която го хвана за тила и натисна лицето му в сребърната отрова.

ТРИЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

РОДИЛНИТЕ МЪКИ НА ПРОЛЕТТА

Не за първи път в *Оспedale Чивили Риунити ди Венеция* приемаха родилка, облечена в карнавален костюм. Все пак това беше Венеция. Какво друго можеше да се очаква. При все това около входа се събра значителна тълпа и дори най-закоравелият гинеколог бе развълнуван до дъното на душата си от гледката на самата *Примавера*, гърчеща се в агонията на товара си. Покритата с цветя и клонки рокля бе подгизнала от изтеклите води и седеше прилепната о краката ѝ.

Решенията в родилната зала се вземат бързо. За нещастие синьорината не бе успяла да стигне дотук достатъчно навреме, тъй като никой не я придружаваше, а въпреки факта, че това ѝ беше първо раждане, процесът вече бе доста напреднал. Бе станало твърде късно за епидурална упойка, а което беше още по-същественото, бебето беше тръгнало да излиза седалищно. Монахините се опитваха да ѝ предложат утеха и облекчение, но въпреки неописуемите болки Леонора напълно съзнаваше факта, че е съвсем сама, че се намира в същата болница, в която самата тя бе родена, и че бебето вече излиза. На всеки две минути някакъв гигантски стоманен капан сякаш щракваше върху корема ѝ и тя започваше да пици името на Алесандро. Освен това бе преследвана от разказа на професор Падовани за майката на другата Леонора.

Анджелина деи Вескови, която е починала при раждане... починала при раждане.

Сега тя изпитваше същите болки като отдавна споминалата се красавица. И болката ги превърна в сестри, въпреки столетията. Накрая, макар и за кратко, тя изгуби съзнание, и монахините започнаха да благодарят на Исус за ценните минути отпих в една очевидно дълга нощ. А гинекологът — човек с многогодишен опит, чиито идеи обаче отказваха да сработят, забеляза, че дори и в безсъзнание, Пролетта се държи за гърлото — като че ли търси някакво бижу, което вече не е там.

ТРИЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

НАБЛЮДАТЕЛЯТ В СЕНКИТЕ

Корадино Манин вдигна за сетен път взор към светлините на Сан Марко. Откъм лагуната Венеция изглеждаше като същинско златисто съзвездие наред тъмното индигово кадифе на здрача. Колко ли от тези прозорци, окичили града като пъстри скъпоценни камъни, бяха изработени от собствените му ръце? Днес те се бяха превърнали в звезди, на чийто блясък бе отредено да го доведе до края на неговото житейско пътешествие. Да го отведе най-после у дома.

Докато лодката навлизаше плавно в пристана „Сан Закария“, той като никога не се замисли как да тълкува ширналата се пред очите му панорама от пъстроцветно стъкло, не се сети да оцени феерията от златно и морскосиньо. Единствената мисъл, която се загнезди в главата му, бе, че никога повече няма да зърне тази божествена гледка. Стоеше на носа на лодката — самотна, обсипвана с пръски водна пяна фигурка — и съзерцаваше Венеция. Извърна очи наляво, към „Санта Мария дела Салуте“ — съвсем новият, снежнобял купол на катедралата се забелязваше дори наред мрака на вечерта. Основите на тази велика църква бяха положени през 1631 година — годината на раждането на Корадино, в знак на благодарност към Дева Мария за спасението на града от чумата. Детството и целият му живот бяха преминали под знака на изграждането на храма. А сега той беше завършен — през 1681 година, годината на неговата смърт. Така и не бе успял да зърне катедралата в цялото ѝ великолепие, наред дневна светлина. И знаеше, че никога няма да успее. До ушите му достигна скръбният повик на един от лодкарите по Канале гранде, подканящ пътниците да се качат при него. С черния си корпус лодката му наподобяваше погребална гондола. Корадино потрепери.

Зачуди се дали трябва да си свали бялата маска *баута*, когато стъпи на твърда земя — поетичен жест в знак на почит пред неговия любим град — *Серенисима*.

Не, трябва да свърша още едно нещо, преди да ме открият.

Загърна се плътно в черната си мантия, потрепервайки сред мъглата на здрача, и пое напътно през площадчето под прикритието на триъгълната си шапка и маската си. Надяваше се традиционният костюм *табаро*, черен от глава до пети, с изключение на бялата маска, да му осигури достатъчно анонимност поне за времето, което му беше необходимо. Самата *баута* — призрачна, плоска маска във формата на гробарска лопата, имаше къс нос и издължена брадичка, които успешно щяха да променят гласа му, ако му се наложеше да проговори. Нищо чудно, че името на маската идваше от думата „баубау“ — „лошият звяр“, таласъмът, с когото родителите плашеха непослушните си деца.

По навик, а и заради многовековното суеверие, Корадино се стрелна бързо между двете колони на Сан Марко и Сан Теодоро, чиито бели, симетрични снаги се извисяваха високо нагоре към кадифения мрак над града. Светецът и чудовището Химера, които украсяваха фронтоните им, се губеха в нощното небе. Знаеше се, че застояването между тях е лоша поличба, тъй като пространството между колоните беше известно като място за екзекуция на престъпници, които или бяха обесвани отгоре, или заравяни живи долу. Корадино се прекръсти по стар обичай, но после си даде сметка какво прави и се усмихна. Злата поличба отдавна го беше настигнала. Накъде повече? И въпреки това ускори крачка.

Остана само едно нещо, което мога да считам за лош късмет — да ми попречат да изпълня последната си мисия.

Когато навлезе в пределите на площад „Сан Марко“, той забеляза, че всичко познато и обичано от него бе придобило зловещи, заплашителни окраски. Под ярката луна сянката на втурналия се като стрела към небето връх на катедралата приличаше на тъмна кама, разсичаща настилката на площада. Традиционните обитатели на това място — гълъбите, се стрелкаха като демонски създания в лицето му. Цели полкове черни арки обграждаха широкото пространство — какво ли таяха сенките им? Огромните порти на базиликата зееха отворени — пламъчетата на множество свещи проблясваха откъм златистата утроба на църквата. За момент тази гледка го ободри. Величествената църква бе като островче светлина наред морето от смразяващ мрак.

Може би все още не е твърде късно да пристъпя прага на Божия дом, да се оставя на милостта на свещениците и да потърся

убежище?

Ала онези, които бяха по петите му, плащаха и за това скъпоценно светилище, прикътало костите на светеца закрилник на Венеция — обсипваха стените му с безценната проблясваща мозайка, която сега запращаше светлината от свещите навън в тъмната нощ. Значи за Корадино и тук нямаше убежище. Нямаше милост.

Затова той се стрелна бързо покрай базиликата и мина под *Торе дел Оролоджо*. Позволи си за последен път да погледне фасадата на огромния часовник, където тази нощ фантастичните зверове от зодиака като че ли се въртяха много по-тържествено от обичайното. Играеха танца на смъртта. Оттук насетне Корадино реши да не се измъчва повече с последни погледи. Сведе очи и ги фиксира върху настилката под краката си. Ала и това не бе в състояние да дари с покой измъчената му душа. Защото единственото, за което бе в състояние да мисли, бе красивото *тесере* стъкло, което някога изработваше — преливането на горещи кюлчета неравно стъкло в едно, във всички форми и нюанси, а после издухването на всичкото това в прекрасен съд; деликатен и пъстроцветен като криле на пеперуда.

Знам, че никога повече няма да имам щастието да докосна стъкло.

Когато навлезе в пазара на Кулата, търговците вече опразваха сергиите си за през нощта. Корадино мина покрай продавач на стъклени изделия, подредени като красиви бижута. Имаше чувството, че бокалите и вазите изведнъж започват да блестят и да менят формите си — почти усещаше горещината на стъklarската пещ, която ги бе родила, сякаш долавяше мириса на сярата и кварца. Откакто се помнеше, подобни гледки и ухания го бяха дарявали със сигурност и спокойствие. Но ето че днес те се превръщаха за него в предупреждение за адските огънове. Защото не е ли адът там, където бродят предателите?! Флорентинецът Данте беше съвсем ясен по този въпрос. Дали, подобно на Брут, Касий и Юда, и Корадино няма да бъде погълнат от Луцифер и сълзите на Дявола да се смесят с неговата кръв, когато разкъсва плътта му? Или може би, подобно на предателите на семействата си, и той ще бъде прикован за цяла вечност в „езеро, което е замръзнало тъй бързо, че е изгубило приликата си с вода и се е превърнало в стъкло“? Припомняйки си думите на великия поет,

Корадино се усмихна. Да, перфектното наказание за него — стъклото беше неговият живот, защо тогава да не се превърне и в негова смърт?

Не и ако сторя това последно нещо. Не и ако получа опрощение!

С подновено усещане за спешност той се преви одве и се гмурна през тесните мостове и виещите се улички, които отвеждаха до Рива дели Скиавони. Тук-там до ъглите на къщите срещаше параклиси — добре поддържаните им огньовете осветяваха лицето на Дева Мария.

Не смея да я погледна в очите — все още не.

Най-сетне зърна светлините на сиропиталището към *Оспedale дела Пиета* и в мига, в който забеляза блясъка на свещите, чу и мелодията на виолите.

Може би сега свири тя — ще ми се да е така, но за съжаление никога не ще узная.

Мина покрай прозореца, но без да надникне вътре, и веднага потропа на портата. Появи се достолепна матрона със свещ в ръка. Той изобщо не дочака въпроса ѝ, а направо просъска:

— Отец Томазо! *Бързо!*

Познаваше прислужницата — вечно сърдита и мрачна стара мома, чиято най-велика наслада бе да пречи на хората. Ала тази вечер гласът му излъчваше такава безапелационност, че тя се обърна, без да задава никакви въпроси, и веднага доведе свещеника.

— Господине?

Корадино разтвори мантията си и извади отвътре кожената торба с френското злато. В нея пъкна книгата от велен, така че някой ден тя да узнае истината и, може би, да му прости. Погледът му се стрелна наляво-надясно из мрачната уличка — да, никой не се бе доближил до него достатъчно, за да го види какво прави.

Те за нищо на света не трябва да разбират, че книгата е у нея!

С глас, твърде нисък, за да бъде чул от когото и да било друг, освен от свещеника, той изрече:

— Отче, дарявам тези пари за сираците към Болницата на милосърдието!

Както и се надяваше, маската промени гласа му до неузнаваемост. Свещеникът протегна ръка, за да поеме торбата с шаблонните думи за благодарност, обаче Корадино я задържа, докато не се увери, че отецът го поглежда в очите. Отец Томазо не може да не го познае!

— *За сираците* — натърти многозначително.

Очите на свещеника проблеснаха. Той обърна ръката, която държеше торбата, и погледна дланта — гладка, без никакви отпечатъци. Отвори уста, за да каже нещо, но очите зад маската го стрелнаха предупредително. Свещеникът бързо се осъзна и рече:

— Имате думата ми, че те ще ги получат! — А после, като че ли се догаждаше какво предстои, допълни: — Бог да те благослови, човече!

Една топла и една леденостудена ръка се стиснаха за миг, а после вратата се затвори.

Корадино продължи напред. Не съзнаваше накъде върви. Единственото, което знаеше, бе, че трябва да се отдалечи максимално далече от сиропиталището.

А после, накрая, свали маската си.

Да продължа ли да вървя, докато ме открият? И как въобще ще се случи всичко?

И тогава, внезапно, разбра накъде трябва да тръгне. С всяка следваща стъпка напред нощта се стоварваше все по-силно отгоре му, притискайки го безвъзвратно в своя мрак. Водата в каналите се плискаше близо до уличките и шептеше за сбогом. И ето че най-сетне Корадино чу зад себе си очакваните крачки. Звучаха в синхрон с неговите. Накрая стигна Кале дела Морте — Улицата на смъртта — и спря. Крачките зад него също спряха. Корадино се изправи срещу водата и без да се обръща назад, попита:

— Леонора ще бъде ли в безопасност?

Паузата, която настъпи, му се стори безкрайна. *Плис, плис, плис.* А после, зад него, един глас, сух като пясък, изрече:

— Да. Имаш думата на Десетимата!

Корадино въздъхна облекчено и зачака последното действие на пиесата, наречена негов живот.

Камата проникна в гърба му, ала болката се усети малко по-късно, когато осъзнаването на случващото се го бе накарало да се усмихне. Безупречността и лекотата, с която острието се плъзна между ребрата му, можеше да означава само едно. Той се разсмя. Нали искаше поезия? Ето ти поезията! Ето ти и иронията, която толкова търсеше! Какъв идиот е бил да си придава такъв романтичен ореол! Да се изживява като герой от епична драма, доброволно жертващ живота

си! А през всичкото това време единствено *те* са били онези, планиращи последното действие със завиден усет за театралност — като най-подходящото и трагикомично напускане на сцената в стила на Карнавала! Истинско венецианско напускане. Бяха използвали стъклена кама — стъкло от Мурано.

И най-вероятно — изработено от мен.

Смехът му се превърна в кълтеж заедно с последния му дъх. Усети окончателното завъртане на китката на убиеца, което отдели острието от дръжката на камата. Усети как кожата над острието се затваря, за да не остави нищо повече от невинна драскотина в мястото на проникването си. Корадино се прекатури във водата. В мига преди да разкъса повърхността ѝ, за първи и за последен път през живота си зърна своето отражение. И видя глупак, който се смее на собствената си смърт. И докато потъваше към ледените дълбини на канала, водата се затвори над тялото му, оставяйки нищо повече от невинна драскотина в мястото на проникването му.

* * *

От сенките в Улицата на смъртта, ужасен и разтърсен до дъното на душата си, наблюдаваше Салваторе Наваро — новият главен майстор на работилницата в Мурано. Беше получил указания за времето и мястото от агент на Десетимата и му бе заръчано да присъства под страх от смъртно наказание. Избран на този пост сравнително скоро след смъртта в затвора на неговия предшественик Джакомо дел Пиеро, Салваторе не посмя да откаже. И докато сега наблюдаваше края на великия Корадино Манин — гений, който му беше служил за пример още от дните му на обикновено момче за всичко, той осъзна, че е тук като свидетел. И че от него се очаква да се върне в Мурано и да разкаже на колегите си всичко, което е видял.

И че така той, а чрез него и останалите стъкларии на острова получават предупреждение от Републиката.

ТРИЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

КНИГАТА

Алесандро последва свещеника до вътрешната част на олтара, а оттам поеха по тясна спираловидна стълбичка.

— Това не е точно библиотека. По-скоро стари партитури и няколко архивни документи — продължаваше обясненията си икономът, подчертавайки думите си с прошумоляване на дългото си расо. — Макар че някога, разбира се, притежавахме значителна колекция от саморъчно написаните партитури на Вивалди. След като през 30-те години на ХХ век интересът към него се възроди, ние направихме всичко възможно книжната ни колекция да бъде съхранявана на подходящата температура, както и да бъде застрахована. Днес тази колекция се намира в един музей на Виена, където той е починал. Вие също ли изучавате Вивалди?

Но свещеникът като че ли не очакваше някакъв отговор, защото се впусна в добре заучения си разказ за живота на червения свещеник. Алесандро изкачваше стъпалата след него и се стараше да кима учтиво. В други моменти би проявил огромен интерес към тази история, ала днес бе тласкан от почти неприличното желание да избута любезния старец и да се втурне сам към библиотеката. Всеки завой на стълбата изглеждаше като извивка на винт, който изпъваше все повече струните на търпението му. Накрая стигнаха до стара дървена врата и младият мъж започна да пристъпва нервно от крак на крак, докато домакинът му намери подходящия от огромната връзка ключ. Накрая един от тях пасна.

Стаичката се оказа наистина малка, осветена съвсем слабо от единствения сводест прозорец. В лъчите светлина, които нахлуваха през него, танцуваха златисти пращинки. Течението от отварящата се врата сякаш раздвижи страниците на мъртвите книги, които прошумоляха, че никой не ги е чел от години. Не бяха подредени на рафтове, а на купчини по пода, които достигаха чак до тавана. Алесандро се огледа и автоматично забрави за лекцията на своя

домакин. Даде си сметка, че няма да му трябва много време, за да открие онова, което търси — стига да е тук, стига въобще да съществува.

— Отче, изключително съм ви благодарен за помощта! Но мога ли да ви помоля да ме извините, докато оглеждам тук? Сигурен съм, че си имате по-важни неща за вършене. Ще бъда изключително внимателен, обещавам!

Свещеникът като че ли се озадачи мъничко, но после очите му се присвиха в усмивка. Излъчваха невероятната доверчивост на Божия човек, на човека, който бе убеден, че в света не съществуват никакви злини. Потупа Алесандро по рамото и промърмори:

— Личен въпрос значи. Разбирам. Е, аз ще бъда долу.

Алесандро го дари с най-чаровната си усмивка и не след дълго свещеническото расо прошумоля и напусна стаята.

* * *

А после той се зае със задачата си.

Тук имаше не повече от хиляда тома. Нищо особено всъщност. Но ако онова, което той търсеше, действително бе сред тези томове, щеше да се издаде чрез размерите си. Той очакваше проучването да му отнеме часове. Но след като огледа само две купчини книги, сред които откри единствено подвързани с кожа музикални партитури и книжки с химни, го видя. Пъхнато между тях се забелязваше малко томче велен, подвързано с фина телешка кожа от най-добро венецианско качество. Както и Алесандро бе предположил, размерите му го издадоха.

Книга на дните. Тетрадка. Дневник.

Алесандро приседна на пода и кадифето на костюма му се отпусна на дипли около него. Седнал така, сред това островче одежди и в тази стара стаичка, той би могъл спокойно да мине за човек от друга епоха. Ръцете му потрепериха, когато си даде сметка, че това наистина е тя — книжката, чието съществуване бе предположил, но за която не бе съвсем сигурен. Нещо му подсказваше, че именно тя е граалът, към който се стремеше Леонора. Но докато разлистваше фините страници, дивейки се на неравния почерк, перфектните чертежи, надрасканите мерки и математическите изчисления, му

хрумна нещо съвсем друго. Ами ако тази книжка всъщност потвърди страховете ѝ?

Оказа се точно така. Върховете на пръстите му бяха дотолкова подгизнали от пот, че тънкият велен започна да набъбва под тях. Алесандро побърза да ги изтрие и подсуши в дрехите си. Защото то беше тук, доказателството — неоспоримо и необратимо. Последните страници съдържаха мерки, изчисления и чертежи, касаещи Залата на огледалата във Версай. Тежестта на това откровение го накара да се вцепени. Започнала като плод на предателството и измяната, тази зала бе продължила традицията, приютявайки Виторио Орландо, премиер на Италия. Дали Орландо и останалите величия — Удроу Уилсън, Лойд Джордж и Жорж Клемансо — са се сетили да погледнат в огледалата на Корадино, докато са разкъсвали сърцето и душата на Германия с онзи „Договор“ от 1919 година, положил началото на неизбежните събития, довели в крайна сметка до Втората световна война? Надали можеше да се намери друго място на света, онагледяващо по-ясно поговорката: „Каквото посееш, такова и ще пожънеш.“ На Алесандро му идваше да се разплаче. Бе разрешил окончателно загадката, ала с нея бе донесъл и вестта, от която Леонора се ужасяваше най-много.

Леонора...

Погледът му улови и нейното име на страницата — всъщност, на последните две страници от книгата. Тук почеркът беше различен — разкривен, развълнуван, без точността на математическите изчисления и тук-там размазан от капки сълзи. И така, Алесандро остана на пода и прочете писмото, което Корадино бе написал на своята дъщеря — писмо, което би могло да бъде адресирано и до Леонора, *неговата* Леонора, като послание от вековете.

ЧЕТИРИЙСЕТА ГЛАВА

РУБИНЪТ

Някой пищеше и плачеше. Гърчеше се в слуз и кръв върху чаршафите. Приличаше на Леонора, на нейния собствен глас.

Откога съм в това състояние?

Загрижени монахини и лекар в син гащеризон се събраха притеснено при вдигнатите ѝ на магарето крака. Коланите на мониторите обгръщаха повдигания ѝ се като морски вълни корем. Встрани от нея бръмчеше някаква машина с игла, която се стрелкаше с невероятни отклонения върху ролката милиметрова хартия. Болката замъгли очите ѝ и тя отново призова Алесандро така, както правеше при всяка поредна контракция на измъченото си тяло. И накрая, като по чудо, той отговори. Не като ефимерен, породен от болката сън — защото тя непрекъснато се връщаше към общите им спомени, за да преживее този ужас сега — а като силно и категорично присъствие, тук, край леглото ѝ. Неговата твърда, суха ръка държеше здраво нейната мокра длан. Тя стисна пръстите му толкова силно, че едва не му счупи кокалчетата. После мъглата пред очите ѝ се вдигна и тя го видя съвсем ясно — обсипваше с целувки ръката и челото ѝ. И държеше нещо в ръка — някаква книга. Прошепна нещо в ухото ѝ — през изблиците на кръвта, докато пак се напъваше, тя чу:

— Той се е върнал тук! Корадино се е върнал!

Болката утихна за малко. Леонора вече познаваше отлично ритмите ѝ. Затова бе наясно, че разполага с време само колкото да изрече:

— Не ми пука! Не ме изоставяй!

И го чу да отговаря: „Никога повече“, преди болката отново да я доведе до безсъзнание и ужас. И изобщо не разбра, че по време на родилните ѝ напъни той бе пхнал на безименния ѝ пръст пръстен с червен рубин, излязъл сякаш директно от огньовете на стъкларската пещ. Разнасяше го цял ден в джоба си, в елегантна кадифена кутийка. Беше решил да ѝ предложи по време на Карнавала и именно това бе

причината за снощното му въодушевление. Обаче не стана така, както го беше планирал. И сега тя нямаше никаква представа за въпроса, който ѝ беше зададен. Алесандро можеше да почака и до утре за ритуала по падането на колене и поднасянето на цветя, но нещо му подсказа, че точно сега е най-подходящият момент да ѝ поднесе пръстена.

За да не би утре да стане твърде късно.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

ПИСМОТО|(ЧАСТ I)

Леонора лежеше неподвижно. Алесандро, с блеснали от сълзи очи, продължаваше да държи ръката ѝ. Ръката, която носеше неговия пръстен. Мъките ѝ бяха приключили.

А наградата? Той също спеше, в стерилна пластмасова кутия, поставена до леглото ѝ. Миниатюрно, перфектно вързопче със сгърчено от първото си изпитание лице, но за гордия баща — най-красивото нещо на света, освен Леонора. Заради него би убил дори и тигър с голи ръце. Заради него — за своя син! Той би трябвало да е в златна люлка, а не в това абсурдно болнично приспособление.

Алесандро бе пристигнал в болницата точно навреме за раждането. Събитията от предишната нощ му бяха като в мъгла — как се завърна триумфално вкъщи, за да завари апартамента празен, как се уплаши, че Леонора е заминала и как после забеляза примигващата червена лампичка на телефонния секретар. Съобщението беше от болницата. А после лудият бяг дотам, страхувайки се само един бог знае от какво.

Тя помръдна. Очите ѝ се отвориха и руменината нахлу отново в бузите ѝ. Вече не беше Пролетта, вече беше Лятото — богато, плодовито, с перфектен, здрав син. За първи път от детството си насам Алесандро благодари мислено на Бога.

Целуна я нежно, а тя се усмихна. А бебето, сякаш доловило, че майка му се е събудила, също се събуди. Момченцето отвори очи и се усмихна на майка си, а после на баща си и връзката им завинаги се промени от двама на трима. Вече бяха триъгълник. Алесандро вдигна внимателно сина си и го притисна до гърдите си. Миниатюрен, тежък и истински. Тръгнаха към вратата.

— Къде отивате? — извика притеснено младата майка.

— Двамата със сина ми отиваме на разходка! — изрече той и сърцето му се изпълни с щастие при тези думи. — А ти трябва да си почиваш. Преди това обаче прочети онова! — и кимна към тетрадката

от велец, която лежеше на завивката ѝ. — На последната страница има писма за теб.

— За мен! — изуми се Леонора.

Но Алесандро вече бе излязъл от стаята с техния син. Техният син. Сега тя едва ли имаше търпението да чете каквото и да било — толкова отдадена бе на новото си щастие. Но името ѝ върху тънките веленови страници автоматично привлече погледа ѝ.

„Леонора миа,

Няма да мога повече да дойда при теб. На попрището си жизнено в средата аз свърнах по грешен път и изгубих правилния. Съгреших срещу държавата и сега трябва да бъда наказан. Освен това двама прекрасни мъже — Джакомо дел Пиеро и Жак Шовир — намериха смъртта си заради стореното от мен. Но те моля да си спомняш с добро за мен, ако можеш. Помниш ли как, когато дойдох да те видя за последно и си взехме сбогом, аз ти дадох онова сърце от стъкло? Е, после отидох във Франция и издадох тайните на това стъкло. Ала сега ще поправа стореното от мен. Връщам се у дома, във Венеция, за да можеш ти да живееш и стъклото да бъде спасено. И ти наистина ще живееш — обещаха ми го! Ще се разходя за последен път из Венеция и ще ти оставя тази книга. Но докато стигна до другия край на града, знам, че те ще са ме намерили и довършили. Пази стъкленото сърце, което ти подарих, и си спомняй за мен! Искам да си спомняш как допряхме ръцете си през онзи последен ден. Помниш, нали? По нашия специален начин! Пръст до пръст, палец до палец! Ако сега четеш това, спомни си онзи ден, Леонора, спомни си за нашето докосване! И, Леонора, скъпа моя Леонора, помни, че баща ти много те е обичал и винаги ще те обича!“

Сълзите ѝ закапаха по завивката и намокриха болничната нощница, която ѝ бяха дали, когато съблякоха одеянията на Пролетта. Тя плачеше, най-сетне, за Корадино, но също така и за Джакомо, за майка си и за баща си, както и за Стивън. Те бяха нейното минало. Но

когато в стаята ѝ се върна бъдещето, тя вече се усмихваше и бе готова да прегърне сина си. Книгата от велен беше прибрана встрани, пъхната прилежно в нощното шкафче и готова да бъде върната в църквата на милия и любезен свещеник, който веднага бе разбрал необходимостта на Алесандро да я вземе за малко, за да я покаже на другата Леонора.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА ПИСМОТО|(ЧАСТ II)

Отец Томазо се изкачи по стълбата към стаята на момичетата. Очакваше да завари бъдещата булка обградена от връстничките си, чуруликащи и подскачащи около роклята и прическата ѝ. Вместо това обаче сърцето му претупа, когато забеляза съвсем само момичето, което се бе превърнало в негова дъщеря, момичето, което бе отгледал като свое след измяната на баща му, момичето, което се бе превърнало в утеха на старостта му. Тя бе коленичила под слънчевите лъчи, бликащи от малкото прозорче, привела русата си глава.

Молеше се.

Докато я наблюдаваше как, докато се моли, стиска нещо, увесено на врата ѝ, той разбра, че бижутото не е кръст, а стъкленото сърце, което нейният баща ѝ бе подарил в деня преди завинаги да изчезне. Значи днес тя мислеше за Корадино. Всъщност съвсем естествена реакция за едно сираче да мисли за мъртвите си родители в деня на своята сватба. И това като че ли улесняваше до известна степен задачата, заради която беше дошъл. Изчака я със смирено наведена глава да довърши молитвата си, подбирайки мислено думите си, които смяташе да ѝ каже.

Тя вдигна глава, усмихна му се и рече:

— Отче? Готови ли са за мен?

— Да, дете мое. Но преди да слезеш долу, може ли да поговорим малко?

По красивото ѝ лице премина тъмен облак, но после бързо отмина.

— Разбира се! — кимна тя.

Отец Томазо се отпусна бавно на близкото дървено столче. Краката му вече не го държаха много. Вторачи се в тази невинна красота срещу себе си и се постара да си я представи така, както Корадино я бе видял за последен път — без разкошната рокля от сребърен брокат, без вдигната и подредена в сложна прическа коса и

без всички красиви уловки на жена, която съвсем скоро щеше да се омъжи в една от най-могъщите фамилии на Северна Италия.

— Леонора, щастлива ли си с този брак? И именно синьор Висконти-Манин ли е изборът на сърцето ти? Да не би да си се замаяла от богатството му? Знам, че златото му може да бъде огромно изкушение за сираче като теб, но...

— Не, отче! — побърза да го прекъсне Леонора. — Аз наистина го обичам! И богатството му не означава нищо за мен. Не забравяйте, че когато той се появи за първи път във Венеция, беше просто помалкият син, и дойде като поклонник на историята, нетърпелив да открие венецианския клон на семейството си! Едва след смъртта на баща си и брат си придоби богатствата, които никога преди това не бе притежавал! И аз го обичам — обичах го и много преди да се превърне в богат наследник! Той е мил, добър и любящ мъж. И иска да се установи тук, във Венеция, и да отгледа децата си с името Манин! Надявам се, че... вие ще си останете мой изповедник, нали?

— Разбира се, скъпа моя! Но ще липсваш много на старите ми очи. — Тук свещеникът въздъхна и се усмихна, най-сетне спокоен. Знаеше, че Коррадино би бил щастлив да разбере, че дъщеря му е щастливо омъжена. Значи сега вече можеше да стигне до неприятната част на посещението си. — Леонора, помниш ли баща си?

— Разбира се, че го помня! При това с хубави чувства, защото той ми подари много неща, макар че никога не се върна. — Сграбчи отново стъкленото сърце на врата си. — Той ми подари това и аз го нося винаги, както той ми заръча. Но защо сега ме питате точно за него? Оттогава насам никой никога не е чувал за него!

Отец Томазо склучи ръцете си и изрече:

— Всъщност това не е съвсем вярно. Той се върна тук — само веднъж и много за малко — и ми даде нещо за теб!

Момичето се изправи като стрела и зелените ѝ очи блеснаха.

— Той се е върнал? Кога? Жив ли е все още?

— За съжаление, не, Леонора. Това стана преди много години, когато ти беше още дете. Но сега, когато си вече зряла жена, ще можеш да разбереш.

— Да разбере какво? Какво е оставил за мен?

— Остави предостатъчно злато както за образованието ти, така и за зестрата ти. Както и... това! — И разкривените пръсти на

сбръчканата му ръка ѝ подадоха тетрадката от велен. — Баща ти беше истински гений. Но и не беше без грях. При това голям грях! Но прочети това и сама си състави мнение. Не забравяй обаче да прочетеш последните страници! Ще те оставя за момент.

С тези думи отец Томазо се оттегли в съседната стая и коленичи да се помоли. А Леонора се забави толкова много, че той се притесни да не би търпението на паството, събрано долу, да се изчерпи. Притесни се също така дали постъпи правилно, като ѝ показа книгата. Но накрая вратата на стаята ѝ се отвори и тя излезе. Сълзите бяха превърнали очите ѝ в стъкло.

— Детето ми! — провикна се отчаяно свещеникът. — Не трябваше да ти я показвам!

Леонора се хвърли в обятията му и прегърна топло крехкото му старческо тяло.

— О, не, отче! Постъпихте съвсем правилно, като ми я показахте! Не разбирате ли защо? Защото сега вече мога да му простя!

* * *

И когато отец Томазо поведе Леонора Манин по пътеката към олтара на църквата „Санта Мария дела Пиета“, която бе неин дом в продължение на двайсет и една години, момичетата сирачета запяха. На свещеника му се стори, че днес песента им звучеше по-божествено от всякога, но, от друга страна, може и да се дължеше на далеч поземните им копнежи — и те някой ден да си намерят подобни съпрузи. Лоренцо Висконти-Манин чакаше край олтара, облечен във великолепни златисти одежди, и отец Томазо усети известно опасение относно разкоша на младия мъж. Това опасение трая съвсем кратко — точно докато младоженецът се обърна, за да посрещне булката си, и всички видяха, че неговите очи също са пълни със сълзи. А когато свещеникът предаде Леонора на съпруга ѝ, младата двойка не се хвана за ръце така, както му беше обичаят. Двамата се спогледаха, усмихнаха се и сякаш следвайки някакъв свой ритуал, който отецът не успя напълно да схване, те вдигнаха десните си ръце, разтвориха пръсти като звезди и допряха ръцете си пръст до пръст, палец до палец.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА В КАНТИНА „ДО МОРИ“

Когато Салваторе Наваро влезе в кантина „До Мори“, за да получи една поръчка, а гласът на онзи, който го посрещна, се оказа френски, а не венециански, той изобщо не бе изненадан. Само много, ама много уплашен. Не беше изненадан, защото Те го бяха предупредили, че това може да стане. Ала единственото, за което можеше да мисли той в този момент, бе как тялото на Корадино Манин пада напред в студените води на канала, със стъклено острие в гърба, и как мантията му потъмнява още повече, докато попива водата и го повлича надолу към Ада. Салваторе напусна заведението веднага, без дори да изслуша предложението на французина. В бързината си да излезе дори събори една масичка, като че ли всяка секунда в повече, която прекарваше в компанията на този човек, го набелязваше все по-необратимо като предател.

Салваторе пое с пълни гърди нощния въздух и се втурна надолу по Кале дела Морте към канала. Там спря и зачака ужасено да чуе стъпките на преследвача си. Накрая, с огромно облекчение, долови познатия скръбен повик на гондолиерите: „Гондола, гондола!“ и веднага спря лодкаря. Едва когато се настани удобно върху кадифените възглавници и даде указания на гондолиера да гребе към Двореца на Дожа, се разтрепери истински.

* * *

Все така в кантина „До Мори“ Дюпармьор сви рамене и отпи нова глътка от виното си. Не успя да убеди Салваторе, а и изгуби Корадино по най-безславен начин, но си знаеше, че все някой ден някой щеше да бъде убеден. Златото на краля вършеше чудеса. Сведе очи към бокала си и изчисли времето — да, все още разполагаше с

достатъчно време да допие виното си и да се измъкне спокойно, преди Салваторе да го издаде на Десетимата и те да изпратят тук агентите си. Надигна отново чашата. Да, тук виното действително бе великолепно.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА СЪРЦЕТО НА ЛЕОНОРА

Раждането беше доста трудно, затова от болницата решиха да задържат Леонора един ден в повече. И без това не особено лесен пациент, тя не прие новината спокойно, а на следващия ден беше на седмото небе, когато я пуснаха. Тримата се качиха на лодка от болницата, тъй като майката все още се чувстваше слаба. Градът я посрещна наново със своите величествени мостове и дворци и със славата си. Тя усети, че отново обича Венеция и Венеция също я обича. Мястото ѝ беше тук, тя принадлежеше на този град. Защото бе сторила нещо толкова важно, като да даде живот тук. Бе дарила *Серенисима* с още един син. Що се отнася до Корадино — той бе опростен както от нея, така и от Венеция. Карнавалът беше в разгара си, зимата си бе отишла. И тя копнееше отново да се завърне в апартамента си. Но радостта ѝ бе още по-голяма заради неразборията, която я посрещна — Алесандро бе преместил при нея всичките си вещи, само за една вечер. Докато отваряше вратата, зърна проблясъка на рубина върху ръката си. Пръстенът я върна към един момент на уединение вчера в болницата, когато той ѝ бе направил предложението така, както се полагаше, и тя бе казала „да“. Алесандро влезе след нея, понесъл безценния им товар в преносима люлка, която постави внимателно до леглото ѝ. До тяхното легло. Мадоната на Свещеното сърце се усмихна благо и на трима им. Сърцето, което държеше в ръце, блестеше и Леонора най-сетне я разбра. Сърцето бе Синът на Светата Дева.

* * *

През напрегнатите първи седмици на непрекъснато кърмене и нарушен сън Алесандро си бе вкъщи, в отпуск по бащинство, затова бе

у дома, когато на прага им се появи неочакван гост. Аделино се материализира безшумно в апартамента им, скрит зад огромен букет цветя, целуна майката и бащата и по двете бузи и погъделичка весело сина им. Бебето лежеше върху една овча кожа в дневната, загледано удивено — както майка му и баба му преди него — в кристалния филигран на отразената в тавана вода на Венеция. Вкопчи се здраво в един от разкривените вече пръсти на Аделино и отказа да го пусне.

— Ама той е много силен! — отбеляза изумено старецът. — Идеален за бъдещата си професия! — И изду бузи, сякаш надуваше течно стъкло, а после ги боцна с пръст, за да забавлява детето. После седна на предложението му стол, който Алесандро любезно освободи, след което кацна на рамката на леглото. — И така, нося два дара! — отбеляза тържествено гостът им. — Един за майката и един за сина. За бащата не нося нищо, но както виждам, той вече разполага с всичко, за което си е мечтал! Първо дамите!

Извади от джоба си сгънат вестник и ѝ го подаде. Леонора го пое с не особено добро чувство — вестникът я връщаше към един не особено приятен момент.

„Ил Газетино“.

Погледна към Алесандро — точно навреме, за да забележи как двамата мъже си разменят съучастнически погледи.

— Хайде, отвори го! — подкани я годеникът ѝ. — Виж какво пише!

Леонора разтвори вестника и там, на първа страница, я посрещна водещото заглавие:

„МАЕСТРО И МЪЧЕНИК“

Подзаглавие: „Корадо Манин се е върнал, обричайки се на сигурна смърт, от любов към тайната си дъщеря. Прочетете невероятната, но истинска история за саможертвата на един от най-великите синове на нашия град!“ Очите ѝ се плъзнаха надолу: „Ексклузивно, от Витория Миното.“

— Витория? — повдигна въпросително вежди.

Алесандро се усмихна и поясни:

— Изпратих ѝ тетрадката на Корадино. С разрешението на свещеника иконом, разбира се, на когото вече му я върнахме, за да я прибере на сигурно място в църквата. Искях просто да те изненадам.

— И определено ме изненада! Доста е променила тона си!

Алесандро приседна до сина си и погъделичка коремчето му. После рече:

— Надали. Ако имаше нещастieto да я познаваш толкова, колкото съм я познавал аз, щеше да знаеш, че единственото, което има значение за нея, е ексклузивната история. Не че е лош човек. Просто бързо сменя пристрастията си съобразно това кой ще ѝ поднесе най-интересния разказ. Точно поради тази причина между нас така и не се получи. За нея работата винаги е била по-важна от хората и техните чувства.

При споменаването на думата „работа“ Аделино имаше благоприличието да сведе засрамено очи. После промърмори:

— Като стана въпрос за работа, ние... Всъщност аз много бих се радвал да се върнеш при нас веднага, щом семейните ти задължения го позволят!

Леонора се загледа за момент в пода, спомняйки си безславното си напускане на работилницата.

— Всъщност ние се нуждаем от теб! Всички ние, включително *майсторите*! Отваря ни се доста работа, при това може би за доста време! Вестникът излезе едва тази сутрин, а вече имаме стотици запитвания за линията „Манин“! Обществеността е странно нещо — сега пък смятат Корудино за герой. Затова мислим да пуснем рекламната кампания на национално ниво! Киара и Семи са на седмото небе!

— Не се и съмнявам! — разсмя се най-сетне Леонора. И паралелно с това започна да си спомня и други неща — миризмата на пещта, горещото стъкло, издуващо се под напора на дъха ѝ, приемащо форма от ръцете ѝ. Обожаваше всички тези усещания, но същевременно гордостта ѝ не ѝ позволяваше да отстъпи веднага. Затова попита: — И откъде да знам, че ме искаш обратно просто като стъклар, а не като фигурант в битката ти за световно господство?

— Ах, да! Това ми напомня за втория ми подарък! — отбеляза Аделино и започна драматично да потупва джобовете си, с което породил неохотната усмивка на младата майка. И накрая, от последния джоб, подобно на факир, измъкна въженце от кърпички, той започна да вади една твърде позната синя панделка. Леонора го загледа

хипнотизирано, докато накрая от джоба на стареца изскочи стъкленото сърце.

Съвършено както винаги, затворило светлината в центъра си. Леонора се обърна към Алесандро, който в този случай вече поклати глава, очевидно и той удивен от видяното.

— Но ти как... Кога...

— Как го извади от канала? — изстреляха накрая двамата едновременно.

Аделино склочи неразбиращо белите си вежди и промърмори:

— Какво искате да кажете?

Алесандро му разказа случилото се, доста засрамен от своята роля в него. Накрая завърши:

— Та както разбираш, сърцето е... беше... някъде под Моста на въздишките. И съм много изненадан, че е било открито.

— О, не! — усмихна се Аделино. — Това не е сърцето на Корудино. Очевидно онова вече е намерило покой и според мен точно така е трябвало да стане. Градът и морето ще го погълнат.

Както са погълнали и Корудино. Да, подходящ край на сърцето му.

— А това — отбеляза Аделино и залюля сърцето така, че то проблесна на слънцето — е едно от *твоите* сърца, Леонора, от онези, които изработи в нашата работилница! Ето затова те искам обратно при нас! Очевидно си много по-добър стъклар, отколкото си мислиш, щом бъркаш творението си с онова на твоя предшественик! — И се усмихна широко, включвайки и трима им в идеята за това наследство.

Леонора огледа сърцето и не забеляза нито един от недостатъците, които бе зърнала преди.

— Много добре тогава — кимна. — Ще се върна. Но не веднага. Засега трябва да се грижа за сина си. Дай ми няколко месеца. А междувременно можеш да използваш всички рекламни материали с мен. — Усмихна се и допълни: — Не че нямаше да го направиш и без моето разрешение, де!

Тук Аделино вече не се сдържа и усмивката му се върна — усмивката на търговец, на пират, на корсар.

А тя сведе очи към сърцето, което проблясваше в ръцете ѝ.

— Ще го пазя внимателно така, както поръча — изрече тя, но по-скоро като шепот към отдавна загиналия мъж, който също бе обичал

много своето дете. Вдигна ръце, за да го завърже на врата си така, както някога, но Аделино бързо я спря:

— Хей, ама какво правиш?! Това не е за теб!

И ѝ намигна съзаклятнически.

— Така ли?

— Ами, да! За Корадино е! — отсече Аделино и кимна към бебето.

Леонора и Алесандро се спогледаха. И по лицата им се разляха усмивки.

— Ето, заповядай, Корадино! — обърна се Леонора към бебето и залюля сърцето над него. — Какво ще кажеш за рожденото си право?

Една дребна ръчичка се протегна към блестящото стъкло, склучи се около него и отказа да го пусне.

ЗА АВТОРА

Марина Фиорато е наполовина венецианка, наполовина англичанка. Родена е в Манчестър и израства в Йоркшир Дейлс. Има диплома по история от Оксфорд Юнивърсити и от университета във Венеция. След това започва да се занимава с рисуване и история на изкуството. Работила е като илюстратор, актриса и филмов критик. Правила е дизайна на турнетата на рок групи като U2 и Rolling Stones. Живее в Северен Лондон със съпруга, сина и дъщеря си.

Издание:

Марина Фиорато. Стъкларят от Мурано

ИК „Кръгозор“, София, 2011

Английска. Първо издание

Технически редактор: Ангел Йорданов

Коректор: Мария Тодорова

ISBN: 978-954-771-249-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.